

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

111 inci Birleşim

7 Temmuz 2004 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II. - GELEN KÂĞITLAR

III. - YOKLAMA

IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Gündem dışı Konuşmalar

1. - Bursa Milletvekili Şerif Birinç'in, sulak alanların korunmasına ilişkin Ramsar Sözleşmesine ve Türkiye'de bu kapsamda yapılan çalışmalara ilişkin gündem dışı konuşması

2. - Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü'nün, Trakya çiftçisinin içinde bulunduğu sorunlara ve alınması gereken önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami Güçlü'nün cevabı

3. - Erzurum Milletvekili Ömer Özyılmaz'ın, Erzurum'da meydana gelen deprem sonrası yapılan çalışmalara ve alınan tedbirlere ilişkin gündem dışı konuşması

B) Tezkereler ve Önergeler

1. - Balıkesir Milletvekili Sedat Pekel'in (6/1127) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/206)

C) Genişletilmiş Genel Görüşme, Meclis Soruşturması ve Meclis Araştırması Önergeleri

1. - Bursa Milletvekili Şerif Birinç ve 27 milletvekilinin, Susurluk ve Nilüfer Çaylarındaki kirliliğin nedenlerinin ve sorumlularının araştırılarak zararlı ve tehlikeli atıklardan arındırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/205)

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. - Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/521) (S. Sayısı: 146)

2. - Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/523) (S. Sayısı: 152)

3. - Çanakkale Milletvekilleri Mehmet Daniş ve İbrahim Köşdere'nin, Gelibolu Yarımadası Tarihî Millî Parkı Kanununa Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Kamu İhale Kanununa Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/212) (S. Sayısı: 305)

4. - Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı ile İçişleri, Plan ve Bütçe ve Anayasa Komisyonları Raporları (1/731) (S. Sayısı: 349)

5. - Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/827) (S. Sayısı: 618)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616)

VI. - AÇIKLAMALAR VE SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1. - Hatay Milletvekili Sadullah Ergin'in, İzmir Milletvekili Enver Öktem'in, yapmış olduğu konuşmada Partisine sataşması nedeniyle konuşması

VII. - SORULAR VE CEVAPLAR

A) Yazılı Sorular ve Cevapları

1. - Samsun Milletvekili Musa UZUNKAYA'nın, milletvekillerinin trafik kazalarındaki mağduriyetlerinin giderilmesine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Bülent ARINÇ'ın cevabı (7/1888)

2. - Aydın Milletvekili M. Mesut ÖZAKCAN'ın, bir KHK'nın uygulanıp uygulanmadığına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN'ın cevabı (7/2733)

3. - İstanbul Milletvekili Onur ÖYMEN'in, AB tarafından Türkiye ile ilgili hazırlanan Durum Belgesine ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah GÜL'ün cevabı (7/2741)

4. - Hatay Milletvekili İnal BATU'nun, kapalı tutulan müze olup olmadığına ilişkin sorusu ve Kültür ve Turizm Bakanı Erkan MUMCU'nun cevabı (7/2746)

5. - Adana Milletvekili Atilla BAŞOĞLU'nun, doğal göllerin kurutulmasına ilişkin sorusu ve Çevre ve Orman Bakanı Osman PEPE'nin cevabı (7/2788)

6. - İstanbul Milletvekili Emin ŞİRİN'in, TMSF Başkanının bir demecine ve batık bankaların borcuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif ŞENER'in cevabı (7/2790)

7. - Aydın Milletvekili M. Mesut ÖZAKCAN'ın, Truva antik kentine ve turizm potansiyeline ilişkin sorusu ve Kültür ve Turizm Bakanı Erkan MUMCU'nun cevabı (7/2798)

8. - Adana Milletvekili N. Gaye ERBATUR'un, cep telefonu kullananlardan tahsil edilen vergi ve harç oranına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN'ın cevabı (7/2809)

9. - Antalya Milletvekili Feridun Fikret BALOĞLU'nun, Türkiye'deki havayolu taşımacılığına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Binali YILDIRIM'ın cevabı (7/2825)

10. - Konya Milletvekili Atilla KART'ın, Sayıştaydaki boş üyeliklere ve seçim sürecine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Bülent ARINÇ'ın cevabı (7/2826)

11. - Konya Milletvekili Atilla KART'ın, patates ve elma ihracatında teşvik uygulamasına,

- Muğla Milletvekili Ali ARSLAN'ın, Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun elma ve patates ihracatını teşvik tebliğlerine,

İlişkin Maliye Bakanından soruları ve Devlet Bakanı Kürşad TÜZMEN'in cevabı (7/2833, 2834)

12. - İzmir Milletvekili Erdal KARADEMİR'in, İstanbul-Kurtköy'deki FORMÜLA-1 yarış pistine ilişkin sorusu ve Kültür ve Turizm Bakanı Erkan MUMCU'nun cevabı (7/2875)

13. - Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri SAYGUN'un, şans oyunları makinelerinin rulo kâğıt stoklarının bittiği iddialarına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Kemal UNAKİTAN'ın cevabı (7/2876)

14. - Hatay Milletvekili Gökhan DURGUN'un, özel bir firma tarafından hediye edildiği iddia edilen makam arabalarına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali ŞAHİN'in cevabı (7/2897)

15. - İzmir Milletvekili Erdal KARADEMİR'in, Göksu Deltasına ÇED raporu olmadığı iddia edilen bir tersane inşasına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Binali YILDIRIM'ın cevabı (7/2911)

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açılarak sekiz oturum yaptı.

Çorum Milletvekili Ağâh Kafkas'ın, Ahıska Türkleri 1 inci Uluslararası Kurultayına,

Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ahıska Türklerinin sorunlarına ve alınması gereken tedbirlere,

İlişkin gündem dışı konuşmalarına, Devlet Bakanı Mehmet Aydın cevap verdi.

Kırıkkale Milletvekili Murat Yılmaz, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumunun Kırıkkale Mühimmat Fabrikasında meydana gelen patlamanın yıldönümü münasebetiyle, kurumun sorunlarına ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündem dışı bir konuşma yaptı.

İsviçre Federal Parlamentosu Kantonlar Meclisi Kanadı Dışpolitika Komisyonu Başkanı,

Portekiz Parlamento Başkanı Mota Amaral,

Ve beraberindeki Parlamento heyetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin konuğu olarak resmî temaslarda bulunmak üzere ülkemizi ziyaretlerine ilişkin Başkanlık tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Denizli Milletvekili Ümmet Kandoğan'ın (6/1130) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi okundu, sorunun geri verildiği bildirildi.

İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Komisyonun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde olduğu dönemde de çalışmasına ilişkin talebi;

Sağlık Bakanı Recep Akdağ'ın Macaristan'a,

Devlet Bakanı Mehmet Aydın'ın Yemen, Oman, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Bahreyn ve Kuveyt'e,

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın;

Hollanda ve Belçika'ya ,

Amerika Birleşik Devletlerine,

Yaptıkları resmî ziyaretlere katılacak milletvekillerine ilişkin Başbakanlık tezkereleri;

Genel Kurulun 6.7.2004 Salı günü birleşiminde sözlü sorular ve diğer denetim konularının, 7.7.2004 Çarşamba günü birleşimde ise sözlü soruların görüşülmemesine; gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler kısmının 29 uncu sırasında yer alan 624 sıra sayılı kanun tasarısının bu kısmın 7 nci sırasına, 28 inci sırasında yer alan 623 sıra sayılı kanun tasarısının 8 inci sırasına, 37 nci sırasında yer alan 632 sıra sayılı kanun tasarısının 9 uncu sırasına, 38 inci sırasında yer alan 633 sıra sayılı kanun tasarısının 10 uncu sırasına, 27 nci sırasında yer alan 619 sıra sayılı kanun tasarısının 11 inci sırasına alınmasına; daha önce gelen kâğıtlar listesinde yayımlanan ve dağıtılmış bulunan 636 ve 635 sıra sayılı kanun tasarılarının ise 48 saat geçmeden bu kısmın 12 nci ve 13 üncü sıralarına alınmasına ve diğer işlemlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun çalışma sürelerinin, bugünkü birleşimde, 616 sıra sayılı kanun tasarısının görüşmelerinin bitimine kadar uzatılmasına, 7.7.2004 Çarşamba günü birleşimde ise saat 14.00'te toplanması ve 619 sıra sayılı kanun tasarısının görüşmelerinin bitimine kadar uzatılmasına, 8.7.2004 Perşembe günü de saat 14.00'te toplanması ve 635 sıra sayılı kanun tasarısının görüşmelerinin bitimine kadar uzatılmasına, 13.7.2004 Salı günü Genel Kurulun saat 14.00'te toplanması ve bu birleşimde 621 ve 622 sıra sayılı Meclis soruşturması komisyonları raporlarının görüşmelerinin yapılmasına; sözlü sorular ve diğer denetim konularının görüşülmemesine ilişkin AK Parti Grubu önerisi;

Kabul edildi.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1 inci sırasında bulunan, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Tasarısının (1/521) (S. Sayısı: 146),

2 nci sırasında bulunan, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının (1/523) (S. Sayısı: 152),

3 üncü sırasında bulunan, Kamu İhale Kanununa Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifinin (2/212) (S. Sayısı: 305),

Görüşmeleri, daha önce geri alınan maddelere ilişkin komisyon raporları henüz gelmediğinden;

4 üncü sırasında bulunan, Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması (1/731) (S. Sayısı: 349),

5 inci sırasında bulunan, Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması (1/827) (S. Sayısı: 618),

Hakkında Kanun Tasarılarının görüşmeleri, ilgili komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından;

Ertelendi.

6 ncı sırasında bulunan, Belediye Kanunu Tasarısının (1/766) (S. Sayısı: 616) görüşmelerine devam olunarak 37 nci maddesine kadar kabul edildi, birleşime verilen aradan sonra, ilgili Komisyon yetkililerinin Genel Kurulda hazır bulunmadıkları anlaşıldığından, müzakereleri ertelendi.

7 Temmuz 2004 Çarşamba günü, alınan karar gereğince saat 14.00'te toplanmak üzere, birleşime 01.11'de son verildi.

Sadık Yakut

Başkanvekili

Mehmet Daniş

Çanakkale

Kâtip Üye

Yaşar Tüzün

Bilecik

Kâtip Üye

Türkân Miçooğulları

İzmir

Kâtip Üye

Mevlüt Akgün

Karaman

Kâtip Üye

No. : 164

II. - GELEN KÂĞITLAR

7 Temmuz 2004 Çarşamba

Yazılı Soru Önergesi

1. - Konya Milletvekili Atilla KART'ın, Sayıştay'daki boş üyeliklere ve seçim sürecine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/2826) (Başkanlığa geliş tarihi : 2.6.2004)

Meclis Araştırması Önergesi

1. - Bursa Milletvekili Şerif BİRİNÇ ve 27 Milletvekilinin, Susurluk ve Nilüfer çaylarındaki kirliliğin nedenlerinin ve sorumlularının araştırılarak zararlı ve tehlikeli atıklardan arındırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/205) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.7.2004)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

7 Temmuz 2004 Çarşamba

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Enver YILMAZ (Ordu), Yaşar TÜZÜN (Bilecik)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, sulak alanların korunmasına ilişkin Ramsar Sözleşmesiyle ilgili söz isteyen, Bursa Milletvekili Şerif Birinç'e aittir.

Buyurun Sayın Birinç. (AK Parti sıralarından alkışlar)

IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Gündem dışı Konuşmalar

1. - Bursa Milletvekili Şerif Birinç'in, sulak alanların korunmasına ilişkin Ramsar Sözleşmesine ve Türkiye'de bu kapsamda yapılan çalışmalara ilişkin gündem dışı konuşması

ŞERİF BİRİNÇ (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sulak Alanların Korunmasına Dair Sözleşme, diğer ismiyle Ramsar Sözleşmesiyle ilgili konuşmak üzere gündem dışı söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlarım.

Dünyanın eko ve biyolojik yapısında önemli etkinliği olan sulak alanlar, bölgesel, ulusal ve uluslararası değere sahiptir; bölgelerin su rejimlerinin düzenlenmesinde ve iklim oluşmasında önemli etkileri vardır. Sulak alanların diğer bir önemi de, bölgelerin fauna ve faunda yapılarında, yani bitkisel ve canlı hayvan türlerinin barınmalarında önemli etkileri vardır.

Balık türlerinin takriben yüzde 40'ı, avlanan balıkların üçte 2'si sulak alanlardan kaynaklanmaktadır. Sulak alanlar, göçmen kuşlar için barınma, beslenme ve üreme alanlarıdır. Son yarım yüzyıl içerisinde, sulak alanların değeri uluslararası camiada anlaşıldığı için, bunların korunmaları, mevcut hallerinin devamı için uluslararası çalışmalar başlatılmıştır. Bu hususta yapılan ilk uluslararası çalışma, 1967 yılında Ankara'da toplanan konferanstır. Bu konferansın sonuç bildirgesinde, uluslararası sulak alanların korunması için bir yönetmeliğin çıkarılmasına dair bir madde mevcuttur. Dört yıllık çalışma sonucunda, 1971 yılında İran'ın Ramsar Kentinde toplanan uluslararası bir komisyon, ilk olarak -Ramsar Sözleşmesi olarak da geçen- Uluslararası Sulak Alanların Korunması Sözleşmesini imzalamıştır.

Bu sözleşme kapsamında, yeryüzünde koruma altına alınan ilk sulak alan Tunus'taki El İsköl Deltasıdır. Takriben 16 000 hektar alanı kapsayan bu delta, dünya üzerindeki göçmen kuşları barındıran en büyük deltadır.

Bugün, dünya üzerinde 1 000'in üzerinde alan, Ramsar, korunma kapsamına alınmıştır. Yurdumuzda 500 civarında sulak alan mevcuttur. Bunların 250'si bölgesel, 250'si de ulusal, uluslararası öneme sahiptir. Bu sulak alanların 4'ü de bizim bölgemizdedir. Bunlar, Manyas, Uluabat, İznik Gölleri ve Kocaçay Deltasıdır. Manyas Gölü, aynı zamanda Manyas Kuş Cennetini de ihtiva etmektedir.

1994 yılında, Türkiye, Ramsar Sözleşmesine taraftar olduktan sonra Ramsar Sözleşmesi kapsamına alınan beş sulak alandan biridir. Diğerleri, Kayseri'de Sultan Sazlığı, Kırşehir'de Seyfe Gölü, İçel'de Göksu Deltası ve Burdur Gölüdür. Daha sonra, 1997 yılında, Kızılırmak Deltası, Uluabat Gölü, Gediz Deltası ve Akyatan Lagünü de sulak alanlar kapsamına alınmıştır.

Bu sulak alanlardan bölgemde olan iki sulak alana dikkatinizi çekmek isterim. Bunlardan biri Uluabat Gölüdür. 1997 yılında Ramsar Sözleşmesi kapsamına alınmıştır. Evsel ve endüstriyel atıklar nedeniyle, bugün tehlikeli oranda kirlenmeye maruz kalmaktadır. Bu kirlenmeye maruz kalmanın sonucunda da gölün balık florasında önemli azalmalar olmuştur. Bugün, gölde mevcut olan yılanbalıklarının nesli yok denecek kadar azdır, kerevit tamamen tükenmiştir. Göl, aynı zamanda, turnabalıklarının değişik türlerinin yaşadığı

emsalsiz bir ortamdır. Bu gölün kuzeybatı yönünde, daha önce Karacabey Ticaret Sanayi Odasının başvurup organize sanayi bölgesi yapmak istediği bir mevki vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Biriñ.

ŞERİF BİRİNÇ (Devamla) - Bu organize sanayi bölgesi yapılmak istenilen bölge, gerek Ticaret Bakanlığı gerekse Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından doğru olarak değerlendirilerek, gölün, su toplanma havzası içerisinde kaldığı, tampon bölge içerisinde kaldığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Ben, bir Karacabeyli olarak bundan memnunluk duydum; ama, maalesef, geçtiğimiz onbeş gün içerisinde, bu alan, Karacabey'le ilgisi olmayan bir KOBİ kooperatifine, organize sanayi bölgesi kurulmak üzere verilmiştir. Rayiç bedeli takriben 44 trilyon lira olan bu alanın bu kooperatife verilme bedeli de, maalesef, 49 milyar liradır.

Ayrıca, bu bölgede Kocaçay Deltası vardır. Kocaçay Deltası, Susurluk Çayı, Uluabat Gölünü boşaltan Uluabat, Manyas Gölünü boşaltan Manyas ve Bursa'dan gelen Nilüfer Çaylarının birleşmesiyle Kocaçay ismi altında Marmara Denizine dökülür. Kocaçay Deltasının da, tarihsel, bölgesel sulak alan olma özelliği vardır; subasan ormanlarıyla, zengin balık florasıyla, binlerce yerli ve göçmen kuşa sağladığı barınmayla önemli bir özelliğe sahiptir. Ayrıca, okyanus yılanbalıklarının üreme havzasıdır. Maalesef, bu Kocaçay Deltası da, bir taraftan Susurluk Çayı, diğer taraftan Bursa'dan gelen Nilüfer Çayıyla kirlenmekte ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Biriñ, toparlar mısınız lütfen.

ŞERİF BİRİNÇ (Devamla) - Ben, buradan, Sayın Bakanımızdan, yetkililerimizden, Nilüfer Çayıyla ilgili gerekli tedbirleri almalarını, gerekli işlemleri yapmalarını, gerekli tedbirleri almayanlar hakkında gerekli idarî ve adlî işlemleri başlatmalarını bütün Karacabeyliler adına rica ediyorum.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Biriñ.

Gündem dışı ikinci söz, Trakya çiftçisinin sorunlarıyla ilgili söz isteyen, Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü'ye aittir.

Buyurun Sayın Tütüncü. (CHP sıralarından alkışlar)

2. - Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü'nün, Trakya çiftçisinin içinde bulunduğu sorunlara ve alınması gereken önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami Güçlü'nün cevabı

ENİS TÜTÜNCÜ (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Trakya çiftçisinin sorunlarını dile getirmek için söz almış bulunuyorum.

Burada, Trakya çiftçisinin çok sayıdaki sorunlarından sadece ikisine, güncel olan ikisine değinmek istiyorum. Bunlar, Trakya'daki bitkisel üretimin temel taşlarını oluşturan buğday ve ayçiçeğindeki güncel sorunlardır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizin bildiği gibi, Tekirdağ ve Trakya yöremiz verimli arazi yapısıyla Türkiye'deki buğday üretiminin yüzde 20'sini, ayçiçeği üretiminin ise yüzde 75'ini, kimi zaman yüzde 80'ini sağlamaktadır.

Bu yıl, hava koşullarının iyi gitmesi sonucu, çok şükür ki, verimin yüksek olduğu bir hasat mevsimini idrak ediyoruz; ancak, hububat satışı, geçen seneden daha ucuza fiyatlarla yapılıyor. Örneğin, geçen yıl, sezonda 360 000 liraya, aralık ayında 420 000 liraya satılan buğday, bugün, ne yazık ki, 300 000 lira ile 340 000 lira arasında satılmaktadır.

Hatırlanacağı gibi, Ofis, geçen yıl, kendi alım fiyatlarına, güya, ortalama yüzde 12 artış yaptığını ilan etmişti. Esasen, 2003 yılında borsada oluşan fiyatlar, Ofis fiyatlarının çok üstündeydi. Bu nedenle, Ofis, geçen yıl, örneğin Tekirdağ'da 1 gram dahi mal satın alamamıştı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu seneye gelince, öncelikle şunu belirtiyim, bu yıl için yapılan yüzde 12'lik artışın çok yetersiz olduğunu ifade

etmeliyim; çünkü, üretimdeki bütün girdilerin -başta mazot ve gübre olmak üzere- fiyatları artmıştır. Bu olumsuz gelişmeler, buğday fiyatlarının bu şekilde seyretmesi karşılığında, girdi fiyatlarının artışıdaki olumsuz gelişmeler çiftçiye zarar eder konuma getirmiştir.

Buğday fiyatının böylesine düşük seyretmesinin bize göre iki sebebi var; birincisi, dışarıdan, gümrüksüz, dâhilde işleme çerçevesinde ve hasat zamanı çok miktarda buğday ithal edilmesidir; ikinci sebep ise, Ofisin müdahale alım bedelinin yarısının peşin, yarısının ise otuz gün içinde ödenecek olmasıdır. Ofisin bu yanlış destekleme politikası, borsa fiyatlarının, Ofis fiyatlarının altında kalmasına neden olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakınız, Ofisin alım fiyatı, tüccarın 10 000 lira 15 000 lira üstünde bile olsa, paraya ihtiyacı olduğundan çiftçimiz, üreticimiz, 10 000 lira 15 000 lira düşük fiyat veren tüccarı ve sanayiciyi tercih etmek zorunda kalmaktadır. Tüccarın, en azından, Ofisin alım fiyatlarından buğday alması isteniliyorsa, bunun için Ofisin peşin para ödemesi sağlanmalıdır; ancak bu halde, Ofisin, çiftçinin gerçek karagün dostu olduğundan söz edilebilir. Ne var ki, AKP'nin politikaları değişmediği sürece, Ofisin, çiftçinin gerçek dostu olması mümkün görülüyor. O zaman AKP'nin yapması gereken bir şey var; Ofis duvarlarındaki "çiftçinin gerçek dostu" sözü silinsin, böylece, çiftçinin daha fazla kandırılmasından vazgeçilmiş olsun.

Sayın Başkan, AKP "ucuz olan her şeyi dışarıdan ithal edelim" mantığını devamlı olarak sürdürüyor. Bu mantık yanında, son derece yanlış uygulanan ve üreten ve üretmeyeni aynı kefeye koyan doğrudan gelir desteği sistemi de böyle devam ederse, bu da böyle sürdürülürse, korkarım ki, önümüzdeki yıllarda, Türkiye, şu andaki durumunu da aratan, sadece tüketen bir ülke konumuna gelecektir.

Benzer durum, esasen, şu an için yağlı tohumluk bitkilerde bariz bir şekilde yaşanmaktadır. Türkiye'nin, her yıl, katı, sıvı yağlar ile yağlı tohumlar ithalatına 1 milyar dolara yakın para harcadığını biliyoruz. Eğer, gerekli destekler verilmiş olsa, çiftçimiz, Türkiye yağ ihtiyacını her zaman karşılamaya hazırdır. Örneğin, bu ülkede 1989 yılında 1 250 000 ton ayçiçeği üretimi yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Tütüncü; tamamlar mısınız.

ENİS TÜTÜNCÜ (Devamla)- 2004 yılında ise, üretim miktarının 600 000 tona kadar düşeceği tahmin edilmektedir. Bu durum, uygulanan yanlış politikaların acı bir sonucudur. Geçen yıl, Trakya Birlik, 460 000 lira, artı 25 000 lira da sonra vererek, kilogramı 485 000 liradan ayçiçeği satın aldı. Buna, ne zaman ödeneceği belli olmayan devletin vereceği 110 000 lira primi de eklersek, 595 000 lira eder ki, bu da, ancak maliyeti karşılamıştır. İşte, bunun içindir ki, ayçiçeği ekim alanlarında, 2004 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 20'lik bir daralmaya neden olunmuştur.

Öte yandan, fiyatların 2004 yılı için 500 000 lira dolayında olacağı tahmin edilmektedir. Eğer, dışarıya döviz ödemek istemiyorsak, yabancı ülkelerin çiftçilerini daha fazla zengin etmek istemiyorsak, kendi çiftçimizin kazanmasını istiyorsak, bu yılki ayçiçeği primi ekim sezonu öncesinde açıklanmalıdır ve bu, kilogram başına, en azından 300 000 liranın altında olmamalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime son verirken, AKP'li milletvekillerine bir çağrı yapmak istiyorum. AKP'nin hükümet programında, seçim bildirgesinde ve acil eylem planında, tarım, hayvancılık ve ormancılık alanlarında verilen sözleri lütfen hatırlayınız. Bu nedenle çiftçiye sahip çıkınız. Çiftçiyle alay edilmez. Çiftçi, bir siyasî partiyi defterden silerse tam siler ve o parti bir daha belini doğrultamaz. Haberinizi olsun, çiftçi, AKP'yi defterden silmeye başladı; bizden söylemesi.

Bu duygu ve düşüncelerle, hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET YENİ (Samsun) - Siz, kendinizi düşünün, kendinizi!

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Tütüncü.

Gündemdişı konuşmaya, Hükümet adına Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Sami Güçlü cevap vereceklerdir.

Buyurun. (AKP sıralarından alkışlar)

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI SAMİ GÜÇLÜ (Konya) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Tekirdağ Milletvekilimiz Sayın Enis Tütüncü'nün gündemdişı konuşmasına ve Trakya çiftçisinin sorunları başlıklı açıklamasına Hükümet adına cevap vermek üzere söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Milletvekilimiz, bölgesiyle ilgili durumları ifade ettikten sonra, Partimize ve Hükümetimize yönelik oldukça önemli, dikkate değer eleştiriler iletti. Ben de, ilkönce genel cevabımdan sonra, kendisinin dile getirdiği bu hususlara özellikle cevap vermek istiyorum ve uyarıları için teşekkür ediyorum.

Ülkemizde hububat hasadı, 9-10 Mayıs 2004 tarihlerinde Güneydoğu Anadolu Bölgemizde başlamış, Doğu Anadolu Bölgesi dışındaki tüm bölgelerimizde, halen, hasat devam etmektedir. Bu konuda sorumlu kuruluşumuz Toprak Mahsulleri Ofisi, hububat alımına yönelik olarak, 2004-2005 Dönemi Hububat Ürünü Alımı ve Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararını hazırlamış ve bu karar, 5 Haziran 2004 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir; yani, mevcut rejim, uygulanacak rejim, vaktinde, hazırlık olarak yerine getirilmiştir.

Toprak Mahsulleri Ofisi, hasadın başladığı tarihten itibaren borsa ve piyasa fiyatlarını yakından takip etmiş, serbest piyasada buğday fiyatlarının 360 000-380 000 lira bandında, arpa fiyatlarının ise 315 000-330 000 Türk Lirası aralığında seyrettiğini gözlemiş ve bu fiyat üretici lehine olduğu için de, alım fiyatları, piyasaya girmesini geciktirmiş, 22 Hazirana kadar bu olayın gelişimini takip etmiştir. Piyasa fiyatları, bizim bu sene açıklayacağımız baz fiyat seviyelerine geldiği anda da, piyasaya girerek, fiyatların daha fazla aşağıya düşmesini önleyici rolünü hayata geçirmiştir.

Biz, 22 Hazirandan daha önce piyasalarda alım yapmaya başlasaydık, vereceğimiz fiyat, piyasada geçerli olan fiyatın az da olsa altında olacaktı ve erken hasat dönemiyle karşı karşıya olan bölgelerimizdeki çiftçilerimizin, az da olsa, bir gelir kaybı söz konusu olacaktı; ama, 22 Haziranda, vereceğimiz fiyat ile piyasa fiyatı aynı seviyeye geldiği andan itibaren alıma başladık. Ancak, bundan bir hafta öncesi, ülkemizin üç ayrı bölgesinde emanet usulü alım yaptık; çünkü, bazı bölgelerde, fiyatların, vereceğimiz fiyattan daha hızlı düştüğünü gördük. O bölgelerde, Ofisimizin bürolarına talimat vererek, emanet usulü alım yaptık ve daha sonra açıkladığımız fiyattan da ödedik.

Toprak Mahsulleri Ofisi, geçen yıl 8 borsada alım yapmıştı, bu yıl, bunu 25'e çıkardık. Dolayısıyla, şu anda, merkezlerde ve tüm işyerlerinde, makarnalık ve ekmeklik buğday alımlarımız devam ediyor ve 22 Hazirandan itibaren, 210 işyerinde alımlarımızı sürdürüyoruz. Bu hususta bir örnek vermek gerekirse, aldığımız miktar toplam 86 000 tona ulaşmıştır ve günlük alım miktarımız ise 15 000-20 000 ton arasında değişmektedir.

Trakya yöresine gelince; hasat haziran ayı sonlarında başlamış, yörenin yağışlı geçmesi nedeniyle, zaman zaman, hasat işlemlerine ara verilmiştir. Trakya yöresinde, Edirne ve Edirne'ye bağlı 6 işyerinde, Tekirdağ ve Tekirdağ'a bağlı 8 işyerinde, Kırklareli'nde ise 5 işyerinde olmak üzere, toplam 22 alım merkezinde işlemlerimizi sürdürüyoruz.

Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, Çorlu, Keşan, Malkara, Uzunköprü işyeri alımları, bu merkezlerde bulunan borsalarda yapılmakta, üreticilerimiz, ürünlerini borsalarda pazarlamakta, borsada oluşan fiyatın Toprak Mahsulleri Ofisi fiyatlarının altına düşmesi durumunda ise, ürünlerini, borsada, Toprak Mahsulleri Ofisine satabilmektedir. Dolayısıyla, üreticinin, buğdayını, uyguladığımız fiyatın altında bir fiyattan satması için herhangi bir sebep yoktur; çünkü, bu, alım taahhüdünde bulunduğumuz garanti fiyattır.

Dolayısıyla, çiftçilerimiz bakımından -elbette istisnaları vardır- fiyatın daha düşük bir seviyede seyretmesi, piyasa mekanizması içerisinde, ancak kısa sürede gerçekleşebilecek bir olaydır. Bilgilerin yeterli düzeyde üreticilerimize ulaşması halinde -ki, bu konuda en hassas oldukları dönemdir- çok kısa bir

süre sonra, daha ucuz fiyattan ürünlerini satmaları için sebebin ortadan kalktığını görünce, fiyat, tekrar arzu ettiğimiz noktaya yükselecektir.

Trakya yöresinde üretilen buğdaylar, çoğunluk olarak, kırmızı, yarı sert gruba dahildir ve Toprak Mahsulleri Ofisi, bu buğdayı, 352 000 liradan satın almaktadır. Üreticilerimiz, ürünlerini, piyasada ve borsada değer fiyattan satamamaları halinde, Toprak Mahsulleri Ofisine getirerek satabilirler.

Edirne yöresinde, bugüne kadar aldığımız buğday miktarı toplam 30 000 tondur. Dün, ayın 6'sı itibariyle, günlük aldığımız miktar ise 10 000 tondur. Bu rakam, alım yaptığımız günden itibaren ise toplam 30 000 tona ulaşmıştır.

Toprak Mahsulleri Ofisi, ayrıca, sanayici ve tüccara borsada buğdayını satan üreticilere sertifikalı tohumluk alması halinde, tohumun kilogramı başına 50 000 lira prim ödeyecektir; dolayısıyla, birkısım üreticilerimiz de, sertifikalı tohum alma konusunda, piyasaya malını satması teşvik edilmektedir; ama, daha düşük fiyattan satması şart değildir.

Toprak Mahsulleri Ofisi, Trakya'da, 352 000 lira garanti fiyatla piyasadadır. Bu durumda, üreticinin, ürününü 280 000 - 300 000 lira gibi bir fiyatla satması geçicidir. Hadisenin, normal mekanizmanın etkisini göstereceğini söyleyebilirim.

ENİS TÜTÜNCÜ (Tekirdağ) - Sayın Bakan, peşin ödeyiniz, yarı yarıya öderseniz sıkıntı yaratıyor.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANİ SAMİ GÜÇLÜ (Devamla) - Müsaade ederseniz, onu da söyleyeyim.

Şimdi, Trakya'da meydana gelen durumun özet bilgisini, zihinlerde kalması için aktarayım. Gerçekten, bu sene, Türkiye'de buğday üretimi ve kalitesinde bir iyileşme söz konusudur. Miktardaki artış bazı bölgelerimizde -Trakya dahil- mevsimin iyi gitmesi, ama kalitedeki iyileşme ise, özellikle, süne mücadelelerindeki başarıdır. Bununla ilgili bilgiyi, ilerleyen zaman içerisinde, milletvekillerimize ve kamuoyumuza duyuracağız.

Bu dönemde, rekoltenin de yüksek olmasıyla, özel sektörün, şu anda, piyasaya biraz tereddütlü girdiğini görüyoruz; bu, Trakya için geçerlidir. Trakya'da bir başka ufak sorun vardır; o da, bölgedeki ürünlerimizin bir kısmında, bir embriyo kararması diye ifade edilen -teknik tabirle- bir eksiklik söz konusudur. Bu da, bir bakıma, tüccarın, alım konusunda tedirgin davranmasına sebep olmaktadır. Rekoltenin yüksekliği ve böyle bir kaygıyla birlikte çiftçinin zaman zaman tereddüt geçirmesi olabilir. Ancak, bizim, buradan, başta Trakya çiftçisi olmak üzere ülkemizdeki tüm çiftçilerimize yönelik taahhüdümüz, açıkladığımız fiyattan Türkiye'nin her yerinde çiftçilerimizin ürünlerini almaya hazır olduğumuzu belirtiyoruz. Alım politikasındaki bu uygulamayla, buğdayını teslim ettiği anda yarısı peşin yarısı da bir ay içerisinde ödenecektir. Biz bu politikayı geçen sene de uyguladık. Geçen sene uyguladığımız ve yüzde 43 oranında fiyat artışı verdiğimiz halde piyasa fiyatı daha yüksek oluştu ve bize, 1 000 000 ton buğday satmak için üreticilerimiz geldi ve biz, biraz da eksik aldık; ama, piyasa fiyatı daha yüksekti. Şimdi, bu dönem içerisinde uyguladığımız politika, yine, yüzde 50'sini bir ay içerisinde ödemekti; onu, ortalama olarak daha kısa sürede ödedik. Gerekirse bu yola da gidebiliriz. Yani, biz bir ay gecikmeyi, çiftçi özel sektöre gitsin diye değil. Eğer bu aleyhe bir şey olursa, bunu bölgesel olarak da iyileştirebiliriz. Bunda bir sorun olmayacağını düşünüyorum.

Aynı zamanda, 2004 yılında buğdaya verdiğimiz artış yüzde 12 değil, yüzde 14'tür ve tahılda verdiğimiz bu fiyat artışı da bütün bir mevsim geçerli olan artış değildir. Tahılda aylık belli oranda artışlar devam edecektir. Yani, bizim, piyasada fiyatların teşekkülü, Toprak Mahsulleri Ofisine aşırı bir buğday arz edilmesi veya piyasaya intikal etmesi halinde politikalarımıza uygun olarak bu oranı önümüzdeki aylar içerisinde yavaş yavaş artırma politikamız da zaten çıkardığımız kararnamede mevcuttur. Bu sabit bir fiyat olarak sürmeyecektir. Yani, temmuz ayı içerisinde ve ağustos ayı içerisinde gelişmeleri takip ederek bu artışları hızlandıracağız. Bunun anlamı şu: Toplam tahıl üretimimizin çok önemli bir kısmı, yani, 20 000 000 tonluk bir kısmı piyasaya ani olarak dökülürse, biz, bunun fiyat kontrolünü yapmakta, hangi mekanizmayı kullanırsak kullanalım, çok etkili olamayız. Burada üreticimize de görev düşüyor. Üreticimiz, şu anda, ihtiyacı olmadığı durumda, malını

bugün için piyasaya getirmemelidir, biraz daha beklemelidir; yani, kendisi için zaruret olmayan halde mutlaka böyle yapmalıdır. Nitekim, geçen yıl, fındıkta, üreticilerimizin bilinçli davranışının kendilerinin çok lehine sonuçlar verdiğini hepimiz de biliyoruz; ama, 20 000 000 ton buğdayın 10 000 000 tonu, 8 000 000 tonu temmuz ayı içerisinde piyasaya intikal edecek olursa, bu konunun üreticimizin de aleyhine olacağını hepimizin bilmesi lazım. Dolayısıyla, piyasa mekanizmasının da iyi işlemesi lazım.

Burada, ben, sanayicilerimize ve tüccarlarımıza da seslenmek istiyorum. Geçen yıl yaptıkları çok olumlu bir katkı oldu piyasaya. Alıcı olarak girdiler ve piyasada fiyatların da yüksek olmasını sağladılar; ama, hepimiz biliyoruz ki, yine, Türkiye'de ekmek fiyatlarında çok büyük bir artış olmadı, çok cüzi bir artışla dönem kapandı. Bu yıl, yine, sanayicilerimizin, enflasyon oranındaki artıştan nispeten daha yüksek bir fiyat verdiğimiz ve Türkiye'de çiftçilerin çok önemli bir kısmının temel üretim faaliyeti olan ve gelir kaynağı olan buğdayla, tahılla ilgili alanda alıcı olarak piyasaya girmeleri genel olarak ülkemizin de menfaatinadır; kendilerinin bu hususta tedirgin davranması için de bir sebep yoktur. Türkiye, ihtiyacını, kendi bünyesindeki üretimden rahatlıkla karşılayabilecek bir durumdadır. Toprak Mahsulleri Ofisi, düzenleyici kurum olarak, üreticilerimizin aleyhine ithalat politikalarına da müsaade etmeyecektir ve dolayısıyla, sanayicilerimizin ve tüccarlarımızın piyasaya girerek fiyat mekanizmasını üretici lehine işletmesi konusunda aktif bir rol almalarını bekliyoruz.

Efendim, bölgemizin diğer önemli ürünü olan ayçiçeğine gelince; ayçiçeğiyle ilgili konuda daha kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Ayçiçeği üretimiyle ilgili olarak Sayın Enis Tütüncünün verdiği genel bilgilere ilave olarak ben şöyle bir ifade kullanmak istiyorum: Türkiye'de yağlı tohumlar konusu, gerçekten, diğer tarım ürünlerine nispetle, bizim, ithalata mecbur olduğumuz bir alan; bu doğru; ama, bu, bugün ortaya çıkmış bir hadise değil; zaten, tarımda, bugün yapılan bir ihmalin etkileri zamanla ortaya çıkıyor. Şimdi, düşünün, en etkili karar dönemi... En az beş altı yıl önce alınmış kararların sonucu bugün bize yansıyor ve bizim aldığımız kararlar da, aynı şekilde gecikmeyle, en az dört beş yıl sonra sonuçlarını verecek. Bunun aksi bir şey düşünülemez; yani, otomatik bir mekanizmayla biz primleri bir miktar artırdığımızda, Türkiye'de ayçiçeği alanlarının yüzde 100 artışını hiçbir zaman gerçekleştiremeyiz; bu kadar büyük değişme olmaz.

Türkiye'de, ayçiçeği ekim alanları 1994'ten 2003'e kadar -meydana gelen gelişmeyi ifade etmek istiyorum- 595 000 hektar ile 510 000 hektar arasında değişmiş. En son ulaşılan miktar, elimdeki rakam, 550 000 hektardır. Bu, 1996'da 575 000 imiş; yani, ekim alanında çok büyük daralma diye bir şey söz konusu değil. Bu yüzde 20'lik azalmayla ilgili iddia çok bölgesel olabilir. Türkiye çapında toplam ekim alanlarındaki daralma, ihmal edilecek kadar azdır; 25 000 hektar civarındadır.

İkincisi, üretime gelince; üretim, 1994'te 740 000 ton, 2003'te 800 000 tondur; yani, Türkiye'de, üretim, bir ara, 1997'de 900 000 tona çıktı, onun dışında bu bantta seyretmektedir. Verim miktarındaki gelişme ise çok lehedir. 1994'te, hektar başına 1 262 kilogram alınırken, en son yılda 1 545 kilograma yükselmiştir. Dolayısıyla, verimde de nispî bir iyileşme vardır. Dolayısıyla, uygulanan politikaların büyük ölçüde kayda değer bir artış sağladığını söyleyemiyorum; ama, azalma diye bir şey de söz konusu değildir.

Ayrıca, hepimizin bildiği prim destekleri, en başta, pamuk ve ayçiçeğine yönelik olarak yapılmaktadır. Nitekim, 2002 ürününe 2003 yılında 85 000 lira, 2003 ürününe de 2004 yılında 110 000 lira kilogram başına prim ödüyoruz ve bir açıklama daha yapma ihtiyacını duyuyorum; 2004 ürününe prim desteği vereceğimizi de ilan ettik. Dolayısıyla, çiftçilerimize, özellikle, ayçiçeği üreticilerimize, gelecek dönemlerde bu ürünü ekmeleri konusunda gerekli uyarıyı yaptık ve teşvik mekanizmasını kullanacağımızı da söyledik.

Bu arada, Sayın Milletvekilimizin, özellikle, doğrudan gelir desteğiyle ilgili konudaki uyarılarına teşekkür ediyorum. Doğrudan gelir desteği konusunda çok eleştiri aldık, alıyoruz; ama biliyorsunuz, biz, bu politikayı iktidara geldiğimizde uygulanır bulduk, bunu çok iyi biliyorsunuz. Bu politikanın 2005 yılına kadar da uygulanacağını -Dünya Bankasıyla olan anlaşma gereği böyle olduğunu da- biliyoruz. Şimdi, bu arada tarım stratejileri konusunda yeni

alışmalar tamamlandı ve Türkiye'nin tarımsal teşviklerde çok önemli bir değişiklik yapacağını da kamuoyuna duyurduk, bu vesileyle bir daha ifade etmek istiyorum. Toplam destekler içerisinde yüzde 80 olan doğrudan gelir desteğinin payını yüzde 45'lere çekeceğiz, bu çok önemli bir değişme. İkincisi, daha önemli bir değişme, doğrudan geliri, bugünkü uyguladığımız tarzda da uygulamayacağız, frkılaştırarak uygulayacağız. Frkılaştırma iki yönde olacak; ürün ve bölgesel bazda yapacağız. Dolayısıyla, eleştirilerimizi büyük ölçüde giderecek bir değişiklik söz konusu olacak.

Onun dışında, prim desteklerini, bugünkü toplam miktarın iki misline çıkaracak kadar bir artışı yüzde olarak destekler içerisine koyduk. Bugün toplam desteklerin, özellikle yağlı tohumlardaki desteklerin miktarı 300 trilyon civarındadır. Bunun anlamı 600 trilyona çıkarmak demektir ve dolayısıyla, her bir ürün için ödeyeceğimiz prim miktarının da bu nispette artması demektir. Bunu gerçekleştirdiğimiz anda, Sayın Enis Tütüncü'nn de ifade ettiği gibi, daha etkin bir yöntem kullanılacaktır.

Benim, son sözlerine elbette itirazım var; son sözleri AK Parti milletvekillerine yönelikti, tarım ve hayvancılık konusundaki sözlerimizi hatırlamamızı ve çiftçiye sahip çıkmamız gerektiğini söyledi.

şimdi, bu, tabii, çok tartışılacak bir şey. Bu, bir tek tutum ve davranışla da genelleme yapılmaya müsait olmayan bir şey. Birçok unsur i içe. Biz, tarıma yönelik politikalarımızı, ifti borçları, girdi desteği, doğrudan gelir, prim, hayvancılık destekleri ve yeni projelerimizle çiftçimizin sorunlarını çözmeye yönelik tutum ve davranışlar sergilediğimizi ifade ediyoruz ve inanıyoruz. Mesela, bunların içerisinde, sebze sertifikalı tohum, hayvancılıkta ışlah çalışması, mera çalışması, özellikle tahıl üreticisi için sertifikalı tohumluk konusunda hayata geçirdiğimiz ve sne mücadelesi konusunda da, Türkiye'nin hem güneydoğusunda hem Trakyasında çok başarılı sonuçlar aldığımıza inanıyoruz. Bunu, sizler de, basına yansıyan bilgilerden ve açıklamalardan - tahmin ediyorum- takip ediyorsunuzdur.

şimdi, bütün bunların sonucu hayata nasıl yansıyor; bunun en uygun şekli 28 Mart seçimleridir. 28 Mart seçimlerinde AK Partinin genel oylarındaki artışı hepimiz biliyoruz ve 28 Mart çok geçmişte kalan bir tarih değildir. 28 Mart seçimlerinde, 15 ille ilgili bizim yaptığımız bir çalışmaya, ilk elimize geçen bilgilere göre, belediye özelliği olmayan kırsal kesimlerde, yani köylerde aldığımız oy, AK Partinin il genel meclisi seçimlerinde aldığı oy yüzde 47'dir. "Türk çiftçisine sahip çıkmamak" ifadesini burada çelişir buluyorum. Elbette, biz, Türk çiftçisinin sorunlarını birbuçuk yılda çözdük demiyoruz; ama, çözme konusunda, bu yolda yürüme konusunda bir irade sergiliyoruz, samimi bir gayretin içerisindeyiz; bizim, elbette, zamana ve kaynağa ihtiyaımız var.

Hepinize teşekkür ediyorum. Saygılarımla. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAşKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Gndemdişi nc söz, Erzurum ilindeki depremin evlerinin ve duble yolların yapıyla ilgili söz isteyen Erzurum Milletvekili mer zyılmaz'a aittir.

Buyurun Sayın zyılmaz. (AK Parti sıralarından alkışlar)

3. - Erzurum Milletvekili mer zyılmaz'ın, Erzurum'da meydana gelen deprem sonrası yapılan çalışmalara ve alınan tedbirlere ilişkin gndemdişi konuşması

ÖMER ÖZYILMAZ (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. Erzurum'da, geçtiğimiz mart ayında meydana gelen deprem ve onun neticesinde yapılan çalışmalarla ilgili olarak gndemdişi söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinize saygılar sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, önce bir hususu arz edeyim. Siyaset dünyamızda, kendi içimizde birtakım eksikliklerimiz var. Bunlardan birisi de şu: Takdir etme hususunda, taltif etme hususunda biraz cimri davranıyoruz. Halbuki, hem takdir hususu hem de -eğer iyi kullanılırsa- tenkit hususu, insanların motivasyonu açısından son derece önemlidir. Umarım, bundan sonra bu hususları daha yerli yerinde kullanırız.

Erzurum'da, geçtiğimiz mart ayı içerisinde -25 Mart ve 28 Martta- Ilıca, Aşkale, at ilçelerimizde ve bunlara bağlı belde ve köylerde deprem oldu. O depremde 10 vatandaşımız vefat etti -Allah onlara rahmet etsin- yaralılarımız

oldu, birçok maddî zayıyatımız oldu; ama, bu acılarımızın yanında, bizi sevindiren bir husus vardı; hükümetimiz, devletimiz, anında olaya müdahale etti ve oradaki yaralarımızı sarmaya başladı.

Bu çerçevede, depremin hemen ertesi sabahı, bir ağabeyimiz olarak, bir büyüğümüz olarak Değerli İçişleri Bakanımız ve konuyla birinci derecede ilgili olan Değerli Bayındırlık Bakanımızın Erzurum'a gelip saatlerce bu bölgede dolaşması ve insanımıza moral vermesi, fevkalade önemliydi. Bunun yanında, demin sizlere hitap eden Değerli Tarım ve Köyşleri Bakanımızın da, o bölgedeki köylülerimizin doğrudan gelir desteği ve istedikleri kadar mallarını kombinaya verebilmeleri hususunda gerekli talimatı vermeleri de fevkalade önemliydi.

Bu çerçevede, mart ve nisan aylarında, Değerli Bayındırlık Bakanımızın talimatıyla, Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Erzurum'daki birimleri, gerçekten, takdire şayan bir çalışma yaptılar; gece gündüz, Erzurum'un deprem bölgesinde bütün hasar tespitlerini -ağır hasar, orta hasar, hafif hasar- ve buna benzer fennî tespitleri yapmak için, mart ve nisan aylarında çalıştılar. Aynı şekilde, mayıs ve haziran aylarında da bunların ihale süreci gerçekleştirilip, üç üçbuçuk ya da dört ay içerisinde bitirmek üzere ihaleleri yapıldı. İlçe ve beldekililerle birlikte 3 000 civarında konut ve ahır yapılmak üzere, hükümetimiz orada çok ciddî bir çalışma yürütmektedir. Oradaki halkımızın da, gerek bir bütün olarak siyaset dünyamıza gerekse hükümetimize olan sevgi ve saygısını, bundan bir hafta önce, Sayın Bayındırlık Bakanımızla konutların yapımıyla ilgili temel atma törenine gittiğimizde, bizzat yerinde gördük ve yaşadık. O insanlar pankartları karşımıza çıkarıp, sayın hükümetimiz, Sayın Bakanımız, sayın milletvekillerimiz; verdiğiniz sözde durduğunuz için, hem size olan güvenimiz ve sevgimiz arttı hem de bizi sevindirdiniz; Allah da sizden razı olsun diye... Böyle, sevinçlerini bir görmenizi arzu ederdim.

Bu, elbette, gece gündüz durmadan yapılan bir çalışmanın neticesinde ortaya çıkmış bir şeydi. Ben, bu vesileyle, bir defa daha, hükümetimize, Değerli Bayındırlık Bakanımıza ve onun çalışma arkadaşlarına, Erzurum adına ve doğup büyüdüğüm deprem bölgesindeki insanlar adına, candan teşekkür ediyorum.

Biraz önce, değerli muhalefet partisine mensup bir arkadaşımız konuşmasının sonunda, AK Parti milletvekillerine de bir gönderme yapmıştı; ben de bir gönderme yapmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİH GÜN (Kocaeli) - Gönder bakalım, gelsin.

BAŞKAN - Sayın Özyılmaz, toparlar mısınız...

ÖMER ÖZYILMAZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, toplumlar üç şey konuşurlar; projeler, olaylar ve insanlar. Bir toplumda projeler çok konuşulursa, gelişme ve ilerleme olur; Japonya'daki, Avrupa'daki gelişmenin temelinde bu vardır. Özellikle Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlara söylüyorum; bir toplumda insanlar ve olaylar çok konuşulursa gerileme olur ve kargaşa olur. İşte bizim hükümetimiz ve Bakanımız, proje üretti; sadece konuşmadı, projeyi gerçekleştirdi. Bu vesileyle, bir defa daha candan tebrik ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özyılmaz.

Başkanlığın Genel Kurula diğer sunuşları vardır.

Sözlü soru önergesinin geri alınmasına dair bir önerge vardır; ancak, Kâtip Üyenin oturduğu yerden okumasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önergeyi okutuyorum:

B) Tezkereler ve Önergeler

1. - Balıkesir Milletvekili Sedat Pekel'in (6/1127) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/206)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmının 474 üncü sırasında yer alan (6/1127) esas numaralı sözlü soru önergemini geri alıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Sedat Pekel
Balıkesir

BAŞKAN - Sözlü soru önergesi geri verilmiştir.

Bir Meclis araştırması önergesi vardır; okutuyorum:

C) Genşoru, Genel Görüşme, Meclis Soruşturması ve Meclis Araştırması Önergeleri

1. - Bursa Milletvekili Şerif Birinç ve 27 milletvekilinin, Susurluk ve Nilüfer Çaylarındaki kirliliğin nedenlerinin ve sorumlularının araştırılarak zararlı ve tehlikeli atıklardan arındırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/205)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Marmara Denizinin güney kıyısında yer alan Kocaçay Deltası, göl, bataklık, kumul ve subasan orman ekosistemlerinden meydana gelir. Deltanın batı yarısında toplam alanı 194 hektar olan ve Susurluk Çayı, Manyas Gölünün gideri Karadere, Uluabat Gölü gideri ve Nilüfer Çayının birleşmesiyle oluşan Kocaçay tarafından beslenen Dalyan ve Poyraz Gölleri, 600 hektar alan kaplayan sazlıklar, 730 hektarlık bir alana yayılmış, dişbudak, kızılğaç ve söğütlerden oluşan subasan ormanlar ve çok çeşitli floraya sahip geniş bir kumul bandı bulunmaktadır. Deltanın doğu bölümünde Arapçiftliği Gölü, tarım alanları, meyve bahçeleri, kumullar, sazlıklar, deniz börüceşi ve ılgınla kaplı geniş çamur düzlükleri vardır. Yer yer tarım ve hayvancılık yapılan, kısmen balıkçılık yapılan delta, çeşitli su kuşlarının üreme ve barınma, okyanus yılanbalıklarının üreme sahasıdır.

Özellikle Susurluk Çayı ve Nilüfer Çayına endüstriyel ve evsel zehirli atıkların arıtma tesisleri olmaksızın dökülmesi nedeniyle, çevre kirliliğine maruz kalmaktadır. Bu nedenle, Kocaçay Deltası biyolojik ve ekolojik yapı olarak zarar görmekte ve Bayramdere, Malkara Plajları kirlendiği için, bölge halkının sağlığı tehdit altına girmektedir.

Susurluk ve Nilüfer Çaylarının zararlı ve tehlikeli atıklardan arındırılması, kirlenmesinde sorumlu olanların tespiti ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasanın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

- 1- Şerif Birinç (Bursa)
- 2- İsmail Özgün (Balıkesir)
- 3- Niyazi Pakyürek (Bursa)
- 4- Eyüp Fatsa (Ordu)
- 5- Muzaffer Baştopçu (Kocaeli)
- 6- Şevket Orhan (Bursa)
- 7- Ali Küçükaydın (Adana)
- 8- Abdullah Erdem Cantimur(Kütahya)
- 9- Yusuf Selahattin Beyribey(Kars)
- 10- Cemal Uysal (Ordu)
- 11- Ali İbiş (İstanbul)
- 12- Azmi Ateş (İstanbul)
- 13- Mevlüt Akgün (Karaman)
- 14- Nimet Çubukçu (İstanbul)
- 15- Feyzi Berdibek (Bingöl)
- 16- Ömer Özyılmaz (Erzurum)
- 17- Fikret Badazlı (Antalya)
- 18- Abdulmecit Alp (Bursa)
- 19- Şükrü Önder (Yalova)
- 20- Mustafa Dünder (Bursa)
- 21- Salih Kapusuz (Ankara)
- 22- Gülseren Topuz (İstanbul)

- 23- Mahmut Koçak (Afyon)
24- Mevlüt Çavuşoğlu (Antalya)
25- Halil Aydoğan (Afyon)
26- Ersönmez Yarbay (Ankara)
27- Fahri Keskin (Eskişehir)
28- Sabri Varan (Gümüşhane)

Gerekçe:

Bugün, dünyada, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede, çevreyi koruma bilinci altında, çevreye uyumlu teknolojileri geliştirmek için büyük çabalar sarf edilmektedir. Yurdumuzda ise, çevre bilinçsizce yok edilmekte, birçok zenginliğimiz bir daha geri dönmek üzere elden çıkmaktadır. Gerek biyolojik gerekse ekolojik dengeler bozulmakta ve insan sağlığı ciddi tehlikelere maruz kalmaktadır.

Kocaçay Deltasında, göller ile tepeler arasında kalan bölgede tarım yapılmakta, subasan orman ve sulak çayırarda ise hayvancılık yapılmaktadır. Batı bölümündeki göllerde kısıtlı ölçüde balıkçılık yapılmaktadır. Arapçiftliği Gölü, Uludağ Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi balık araştırmaları çalışma alanıdır ve ticarî balıkçılığa kapatılmıştır.

Deltada üreyen türler arasında karaleylek, pasbaş patka, bataklık kırlangıcı, akça cılıbit, küçük balaban, gece balıkçılı, alaca balıkçıl, küçük akbalıkçıl, gri balıkçıl, kuğu, yeşilbaş, çıkırıkçın, macar ördeği, elmabaş patka, akkuyruklu kartal, sakarmeke, poyrazkuşu, sumru, küçük sumru ve pek çok ağaçkakan türü sayılabilir. Ayrıca, göç esnasında, küçük karabatak, ak pelikan, kışın ise sakarmeke başta olmak üzere büyük sayıda su kuşu bulunur.

Ayrıca, Kocaçay Deltası okyanus yılanbalıklarının üreme sahasıdır. Atlas Okyanusundan, üreme sezonlarında, okyanus yılanbalıkları Cebelitarık Boğazından geçerek Akdeniz, Ege Denizi ve Marmara Denizini aşarak Dalyan'a gelmekte, üremelerini gerçekleştirdikten sonra, yine aynı yolla Atlas Okyanusuna dönmektedirler.

Susurluk Çayına arıtılmadan atılan zehirli atıklar nedeniyle her yıl milyarlarca balık telef olmaktadır. Uludağ'ın kaynak sularından başlayan Nilüfer Çayında, aşırı kentsel ve endüstriyel atıklarla olan kirlenme nedeniyle canlı su ürününe rastlamak mümkün değildir.

Bu nedenle, konunun Meclis araştırmasıyla aydınlığa kavuşturulması ve gerekli önlemlerin alınmasını sağlayacak irade ve kararlılık en kısa sürede alınmalıdır.

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Önerge, gündemde yerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki öngörüşme, sırası geldiğinde yapılacaktır.

Alınan karar gereğince, sözlü soruları görüşmüyor ve gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. - Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/521) (S. Sayısı: 146)

2. - Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/523) (S. Sayısı: 152)

3. - Çanakkale Milletvekilleri Mehmet Daniş ve İbrahim Köşdere'nin, Gelibolu Yarımadası Tarihî Millî Parkı Kanununa Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Kamu İhale Kanununa Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/212) (S. Sayısı: 305)

BAŞKAN - Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Tasarısının,

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının ve Çanakkale Milletvekilleri Mehmet Daniş ve İbrahim Köşdere'nin, Gelibolu Yarımadası Tarihî Millî Parkı Kanununa Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifinin geri alınan maddeleriyle ilgili komisyon raporları henüz gelmediğinden, tasarıların ve teklifin müzakerelerini erteliyoruz.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısının müzakeresine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

4. - Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı ile İçişleri, Plan ve Bütçe ve Anayasa Komisyonları Raporları (1/731) (S. Sayısı: 349)

BAŞKAN - Komisyon?.. Yok.

Komisyon bulunmadığından, tasarının müzakeresi ertelenmiştir.

Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının müzakeresine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

5. - Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/827) (S. Sayısı: 618)

BAŞKAN - Komisyon?.. Yok.

Tasarının müzakeresi ertelenmiştir.

Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları raporlarının müzakeresine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (x)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet?.. Burada.

37 nci maddeyi okutuyorum:

Belediye başkanı

MADDE 37.- Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilir.

Belediye başkanı, görevinin devamı süresince, siyasî partilerin genel idare kurulu ve/veya parti meclislerinde görev alabilirler. Ancak genel merkez yönetim ve denetim organları ile il, ilçe ve belde teşkilâtının yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor klüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ve şahsı adına, İstanbul Milletvekili Sayın Nurettin Sözen; buyurun.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, İstanbul Milletvekili değil, Sivas Milletvekili.

BAŞKAN - Sayın Sözen kusura bakmayın, İstanbul diye yazılmış.

Sivas Milletvekili Sayın Sözen, buyurun.

CHP GRUBU ADINA NURETTİN SÖZEN (Sivas) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu Sivas-İstanbul yanlışlığını herkes yapıyor, onun için burada da bir kez daha tescil edildi.

Konuşmama başlamadan evvel hepinizi saygıyla selamlıyorum. 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 37 nci maddesine ilişkin görüşlerimi Grubum adına sunacağım. Kuşkusuz, belediye başkanının görevi veya belediye başkanıyla ilgili maddede söylenecek şeyler sınırlı; ama, yerel yönetim konusundaki görüşlerimi bu vesileyle sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bilindiği gibi, tartışmakta olduğumuz yasa tasarısı, 1580 sayılı Belediye Kanununun yerine geçecek olan bir yasadır. Yine, 1580 sayılı Yasanın da 1930 yılında; yani, yetmişdört yıl önce Yasama Meclisinde karara bağlandığını, kanunlaştığını biliyoruz. Kuşkusuz, değişen, dönüşen toplumumuzda bu ömür uzun bir ömür, bir yasa için çok uzun bir ömür. Bir yasanın uzun ömürlü olabilmesi için, toplumun değişimi ve dönüşümü yanında

tasarının ihtiyaca cevap verebilmiş olması; yani, kısaca, titiz ve dikkatli bir şekilde, özen gösterilerek hazırlanmış olması gerekir. Üzülerek ifade etmek durumundayım ki, 1580'in yerine kaim olacak bu yasa tasarısı, özenle ve titiz bir şekilde hazırlanmamıştır ve kuşkusuz, bu hızlı değişim süreci içerisinde de, hiçbir zaman, ömrü, böyle yetmişdört yıl gibi uzun bir süre dayanmayacaktır. Bu yasayı güncelleştirmekte çok gecikmişiz. Bu gecikme yanında, bu yasayı gerçekleştirebilen; yani, yetmişdört yıl uygulanabilen bir yasayı gerçekleştiren 1930'un Yasama Meclisini oluşturan üyelere de saygı duymak, onları saygıyla anmak gerekiyor.

(x) 616 S. Sayılı Basmayazı, 1.7.2004 tarihli 109 uncu Birleşim Tutanağına eklidir.

Değerli arkadaşlarım, ülkemizde, daha evvel de ifade edildiği gibi, ilk belediye, Beyoğlu'nda, o zamanların adıyla Pera'da kuruldu. Pera'da kurulma nedeni İstanbul'daki gayrimüslimlerin o yörede oturmuş olmasından kaynaklanıyordu. Daha da ilginç, 1854'te kurulan bu ilk belediyede konuşma dili, Türkçe yanında Fransızcadı. Genellikle gayrimüslimler belediyeye ilişkilerini sürdürdükleri için Fransızca konuşuluyordu.

Yine, eskiden, bilindiği gibi, belediye başkanı meclislerden seçilmekteydi. İstanbul'da bir istisna söz konusuydu. İstanbul'da belediye başkanı aynı zamanda valiydi veya vali, aynı zamanda belediye başkanıydı. 1960'tan bu yana ülkemizde belediye başkanları tek dereceli seçimle seçilmektedir. İstanbul'da valilik ile belediyenin ayrılması da 1960 yılından çok kısa bir süre önce gerçekleşmiştir.

1923'te belediye sayımız sadece 431 iken, bugün 3 215 belediyeye ulaşmışız. Yine, kent nüfusu, 1950'lerde, tüm nüfusumuzun yüzde 27,5'ini oluştururken, 2000'de, bu nüfusun yüzde 78,73'ünü oluşturmaktadır. Bu olguya, yani, belediye sınırları içinde yaşama olgusuna, siyaset biliminde, idare biliminde, kent biliminde, bilindiği gibi, kentleşme diyoruz. Kentleşmenin de, bir uygarlık ve kalkınma ölçüsü olduğunu biliyoruz.

Yine, üzülerek belirtmeliyim ki, kentleşmede de çok geç kaldık ve henüz istenilen düzeye ulaşamadık. Bugün, Batı ülkelerinde, Avrupa Birliği ülkelerinde, toplumun sadece yüzde 10'u tarımla ilgili işlerle uğraşırken, ülkemizde bu oran bugün halen yüzde 30'a ulaşmaktadır.

Türkiye'deki mevcut kentleşme, sağlıklı ve düzenli bir kentleşme de değildir. Kentleşme, sağlıklı bir göçle örtüşmüştür. Ülkemizde gelir ve hizmet dağılımının çok adaletsiz bir biçimde oluşması, plansız gelişen özel sektör, doğu ve güneydoğudaki terör, ulusal konut ve yerleşim politikaları, istihdam politikalarının yetersizliği, kentlerde ve özellikle büyük kentlerde çarpık kentleşme olgusuyla bizi karşı karşıya bırakmıştır.

Kuşkusuz, çözüm, çarpık kentleşmeye neden olan unsurların, sorunların ortadan kaldırılmasıdır. Yani, öncelikle gelir ve hizmet dağılımındaki adaletsizliğin ortadan kaldırılması gerekmektedir, terörün sona erdirilmesi gerekmektedir, daha sonra da, çarpık kentleşmeye maruz kalmış alanların rehabilitasyonu gerekmektedir, planlı yerleşimi sağlamak gerekmektedir ve bu planlı yerleşimi de çok ciddi bir şekilde uygulamak, denetlemek gerekmektedir; ancak böylece, sağlıklı bir kentleşmeyle karşı karşıya kalabiliriz.

Çağdaş, demokratik ülkelerde yerel yönetim harcamaları toplam kamu harcamalarının yüzde 50'sini aşarken, ülkemizde, bu oran, maalesef, hâlâ, yüzde 20'nin altındadır. Bu da, yerel yönetimlerin kaynaklarının, yatırımlarının ve de tüketimlerinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Yerel yönetimler, özellikle demokratik, özerk, katılımcı, etkin ve verimli olmalıdır. Buradaki özerklik, kanunla kendisine verilen görev ve hizmetleri kendi organlarının kararıyla ve kendi sorumluluğu altında yerine getirme anlamında kullanılmaktadır. Ülkemizde demokrasinin yerel yönetimlerle başladığına inanırız ve bunu da, çoğu kez, şu tekerlemeyle ifade ederiz: Belediyeler demokrasinin eşiği ve beşiğidir; yani, demokrasi, kentte yerel yönetimlerle başlar ve gelişir.

Yerel yönetimler, mevcut yasaların güncelleşmemesi dolayısıyla özellikle iki temel sorunu yaşamaktadır; bunların birincisi, kaynak sıkıntısıdır; diğeri de, yasal yetersizlik gibi, yetkilerin sınırlı kalmasıdır. Umarız, bu yasa tasarısı ve geleceğini bildiğimiz yasa tasarıları, yerel yönetimlerin bu, kaynak, yetki artırımı ve karmaşası sorununu çözer. Nitekim, Anayasamızın 127 nci maddesinde "mahallî idarelere görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlanır" denilmektedir. Bugüne dek Anayasanın 127 nci maddesinin hükümetlerce yerine getirildiğine tanık olmadık; dileriz, gelecekte, Anayasanın bu hükmü hükümetlerce yerine getirilir.

Gerek Kamu Yönetimi Temel Yasası Tasarısıyla gerekse Belediyeler Yasası Tasarısıyla, belediyelere verilen veya devredilen yetkilere paralel, merkezî yönetim, yerel yönetimlere ödenek ve kaynak aktarmak zorundadır. Bölgesel farklılıkları ve yatırım ihtiyaçlarını karşılamak için merkezde oluşturulacak fonların, objektif kurallara göre yerel yönetimlere dağıtılma kuralları tespit edilmeli ve açıklanmalıdır.

Devlet gelirlerinden yerel yönetimlere verilmek üzere ayrılan payların dağıtımında, nüfusun yanında ve dışında, yerel koşul ve özelliklerinden kaynaklanan başka faktörler de dikkate alınmalıdır. Örneğin, yaz-kış faktörü. Bilindiği gibi, Bodrum, Alanya, Antalya ve Kumburgaz örneklerinde olduğu gibi, bu bölgelerde yaz aylarında nüfus çok yüksek olmakta, kışın ise nüfus azalmaktadır. Mevcut yasalardan hiçbiri, tartışmakta olduğumuz yerel yönetimlerle ilgili tasarı da bu durumu dikkate almamaktadır. Hatta, gec gündüz farklılıkları, yerel yönetimlerin, kaynak kullanımında, adaletsizliklerle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Örneğin, Eminönü ve Beyoğlu gibi ilçelerin nüfusu gündüz milyonları aşmakta, geceleri ise bu nüfus düşmektedir.

Nüfus artışı dışında başka faktörleri de dikkate almak lazım; ekonomik durumu, kültürel durumu ve kalkınmada öncelikli bölgelere tahsis yapılırken bu faktörler de değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.

İhmal ettiğimiz bir başka gerçek, yerel yönetimlerimiz, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına yeterince uymamaktadır; uygulamada uyulmamaktadır, yasa tasarısının hazırlanmasında uyulmamaktadır.

Anayasayla İçişleri Bakanlığına verilmiş olan yerel yönetim organlarını ya da üyelerini geçici bir önlem olarak görevden uzaklaştırma yetkisi, yanlış kullanılmaya açık bir yetkidir. Bu anlamda, idarî vesayet kaldırılmalıdır. Belediye başkanları, idarî kararla görevden alınmamalı, görevden alınmalarına, yasalar çerçevesinde, belediye meclisleri karar vermeli ve bu karar, idarî yargının denetimine tabi olmalıdır.

Yerel yönetimler üzerinde, merkezî yönetimin önceden izin verme veya kararlarını onaylama gibi tüm vesayet yetkileri kaldırılmalıdır. Yerel yöneticiler ise, halkı dinlemeli, halkı bilgilendirmeli, halkın kararlara katılımını sağlamalıdır. Mahalle birimleri oluşturulmalı ve mahalle muhtarlarıyla dayanışma içerisinde, eğitim programları, gençlere yönelik programlar, sanatsal etkinlikler düzenlenmelidir.

Kadınlara, gençlere, bedensel ve zihinsel özürllülere, yaşlılara, korunmaya muhtaç çocuklara, tüm belediye hizmetlerinde öncelik ve ağırlık verilmelidir.

Çalışanlara hizmetiçi eğitim, çalışma ortamının iyileştirilmesi, kuşkusuz, çalışanlardan beklenen verimin artmasını sağlayacaktır.

Sivil toplum kuruluşlarıyla tam bir işbirliği sağlanılmalıdır. Politika oluşturma, kararlara katılma, kural koyma, izleme ve denetleme alanlarında sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapılması zorunludur.

Belediye sayısının artışından korkmamak gerekir. Ancak, eleman ve araç bakımından fakir olan küçük belediyeler, en yakın güçlü belediyelerle ilişkilendirilmelidir. Maalesef, yasa tasarısında bu alanda da hiçbir gelişme sağlanamamıştır. Bilindiği gibi, birçok belde, araç gereçten yoksundur, teknik elemandan yoksundur. Dolayısıyla, belde halkına gerekli hizmeti verememektedir. Oysa, bu belediyeler, en yakın güçlü belediyeyle veya il belediyesiyle ilişkilendirilmek suretiyle, planlama ve hizmet verme fırsatı ve ortamına kavuşmalıdır.

Bu anlayışla, belediye olma koşulunda, nüfus çitasının yükseltilmesi yanlıştır. Belediye sayısı artırılmalıdır; ancak, onların çalışmasına ve verimli çalışmasına olanak sağlayan koşullar da hazırlanmalıdır. Bu, zor değildir.

Büyükşehirlerin çevresindeki küçük belediyeler nasıl büyükşehir belediyesi kapsamına alınıyorsa, il çevresindeki belediyeler de, bir düzenlemeyle, il belediyesiyle ilişkilendirilebilir, araç-gereç kullanımı ve planlama konusunda il belediyesiyle beraber çalışabilir.

Ayrıca, daha önce belediye olmuş beldelerde, nüfus azalıyor diye veya borçlu diye, belediyenin kapatılması son derece yanlıştır; ancak belde halkının isteğiyle -ki, bu, Özerklik Şartının bir zorunluluğudur- en yakın belediyeyle birleştirilmesi söz konusu olabilir.

Daha evvelki konuşmalardan da anlaşıldığı gibi, bugün, 340 belediyemiz kapanma tehdidiyle karşı karşıyadır. Bu belediyelerin içerisinde, tarihî bakımdan, kültürel bakımdan, ekonomik ve sosyal bakımdan yaşaması ve hizmete devam etmesi gereken koşullara sahip belediyeler vardır. Bunlardan bir tanesi de -Belediye Başkanı dün, bana uğradı ve bilgi verdi; tanımadığım bir belediye- Akçakışla Belediyesi. Akçakışla Belediyesi, kapatılma tehdidiyle karşı karşıya; ama, Akçakışla, Padişah Yıldırım Beyazıt döneminde askerlerin konakladığı bir belde. 1900'lü yıllarda taştan yapılmış bir belediye binasında çalışıyor. Her türlü ekonomik ve sosyal faaliyetleri var. Her gün, iki yönde, 4 otobüs sefer yapıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sözen, toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

NURETTİN SÖZEN (Devamla) - Teşekkür ederim.

Dolayısıyla, böylesine tarihî değerleri taşıyan, sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri olan belediyelerin kapatılması son derece yanlış olacaktır.

Ben, konuşmamı burada noktalamak istiyorum; çünkü, bundan sonraki maddede de, yine, görüşlerimi sizlerle paylaşacağım.

Hepinize sevgiler, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sözen.

Sayın Sözen, İstanbul Milletvekili olarak isminizi Grup Başkanvekili Sayın Kemal Anadol Beyefendi bildirmiş.

Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen, Malatya Milletvekili Sayın Ferit Mevlüt Aslanoğlu; buyurun efendim.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin çok değerli milletvekilleri; 37 nci maddenin son cümlesi şöyle bitiyor: "Profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetemez." Yani, belediye başkanı, profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetemez. Tabii, daha önceki maddelerdeki belediye meclisinin görevlerine bakıyorum ve bir sonraki maddedeki belediye başkanının görevlerine bakıyorum; belediyelerin görevleri içerisinde sporla ilgili tek bir "s" harfi yoktur "s" harfini göremiyorum.

Spor, bir yörenin sevgisidir, barışıdır, o yöre halkının el ele, kol kola birbirine kenetlenmesinin bir unsurudur. Tabii, belediyeler, o yöredeki en üst kuruluşlardan biridir; yöredeki sevginin, barışın oluşmasında en önemli katkıyı sunacak bir kurumdur; ama, ne belediye meclisinin görevlerine ne belediye başkanının görevlerine sporla ilgili en küçük bir şey konulmamış. Tabii, Türkiye'de, Birinci Türkiye Ligi kulüpleri naklen yayından dolayı para alıyorlar; ama, Anadolu kulüpleri özellikle, naklen yayın konusunda en az parayı alıyorlar. Bu kulüpler kendi kendilerini döndüremiyor, bu kulüpler naklen yayından aldığı parayla bile yürütülemiyor.

Tabii, ikinci lig (A) kategorisi, (B) kategorisi var, bir de üçüncü lig takımlarımız var. Bunlar son derece zor koşullar altında yaşam mücadelesi veriyor. Eğer yörenin belediye başkanı bu konuya yardımcı olmazsa ve el atmazsa, bu kulüplerimizin, özellikle üçüncü ligdeki, özellikle ikinci ligdeki (A) ve (B) kategorisindeki kulüplerimizin yaşam mücadelesi bundan sonra daha zorlaşacaktır. Bu çok katı bir madde. Destek... Hayır efendim, taşın altına el konulmayan hiçbir işte desteği ben kabul etmiyorum. Yani, eğer bir insanın eli taşın altında değilse, uzaktan gazel okumak çok kolay oluyor. Tabii "tüm gücümüzle yanınızdayız!..". Nerede?!.. Nerede?!.. Yoklar. Onun için, çok katı bir madde.

Özellikle Anadolu'daki spor kulüplerini, özellikle ikinci lig ve üçüncü ligdeki kulüpleri çok zor günler bekleyecektir. Gelin, belediye başkanlarımızın bu kulüplere hamî olmasını, belediye başkanlarımızın bu kulüplere yardımcı olmasını kesinlikle engelleyecek bu cümleyi buraya koymayalım. Bırakın, isteyen belediye başkanı kulüp başkanlığı yapar, istemeyen yapmaz veya birilerine yaptırır; ama, kesinlikle, keşip atmak bana göre son derece yanlıştır.

Efendim, tabîî, mutlaka görev vermek ayrı bir şey; ama, belediye başkanının kulüp başkanı veya kulüp yönetim kurulunda olması, özellikle kulüplerin ayakta durması açısından önemli bir işlemdir. Benim görüşüm budur. Kulüpleri zor durumda bırakacağız, daha zor durumda olacaklar. Çok zor koşullarda faaliyet gösteren, eşofman alamayan kulüplerimiz var, yol parasını karşılayıp deplasmana gidemeyecek kulüplerimiz var. (AK Parti sıralarından "Profesyonel" sesleri)

Hayır efendim, profesyonel kulüp değil. Üçüncü ligdeki kulüpler profesyonel görünüyor; ama, bunlardan daha büyük amatör şey var mı?! Bugün, üçüncü ligdeki Anadolu kulüplerimizin, belki, siz farkında değilsiniz. Bir Amasyaspor profesyonel kulüp değil mi?

HAMZA ALBAYRAK (Amasya) - Profesyonel.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Devamla) - Profesyonel; ama, tüm işlevi amatör, değil mi?

HAMZA ALBAYRAK (Amasya) - 18 inci maddenin (p) bendine bakın.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Devamla) - Ben, belediye başkanlarının, kulüp başkanlığı konusunda çok kesin, katı bir kararla "yapamaz" tezinin bir kez daha gözden geçirilmesini bilgilerinize arz ederim, hepinize saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Aslanoğlu.

Maddeyle ilgili 1 önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan yasa tasarısının 37 nci maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ahmet Yeni	Ünal Kacır	Fahri Keskin
Samsun	İstanbul	Eskişehir
Abdullah Erdem Cantimur		Öner Ergenç
Kütahya		Siirt

"Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SABAHATTİN YILDIZ (Muş) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, katılıyoruz.

Müsaade ederseniz, bir cümle söyleyebilir miyim...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Yeni çıkardığımız Spor Kanunuyla, spor kulüplerine sponsorluk getirdik. Yani, ligin ismine büyük bir firma sponsor olunca, oradan alınan paralar, zaten, yine kulüplere dağıtılacak. Arkadaşımız endişelerini belirtmişti; bu nedenle, bunu ifade edeyim.

Önergeye katılıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

SADULLAH ERGİN (Hatay) - Gerekçe okunsun efendim.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Hizmet ağırlıklı çalışması gereken belediye başkanlarının parti yönetimlerinde bulunmasının uygun görülmemesi.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 37 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

38 inci maddeyi okutuyorum:

Belediye başkanının görev ve yetkileri

MADDE 38.- Belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.

b) Belediyeyi stratejik plana uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

c) Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.

d) Meclise ve encümene başkanlık etmek.

e) Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.

f) Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.

g) Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.

h) Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.

i) Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek.

j) Belediye personelini atamak.

k) Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek.

l) Şartsız bağışları kabul etmek.

m) Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.

n) Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak.

o) Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen Sivas Milletvekili Sayın Nurettin Sözen; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA NURETTİN SÖZEN (Sivas) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; görüşlerimi paylaşmaya devam ediyorum.

Yasa tasarısında, gerçek ve tüzelkişilerin kentlerde hal açmalarına izin verilmesi de, kanımızca, son derece sakıncalıdır. Biliyorsunuz, 1580 sayılı Yasa, belediyelere giren yakıt konusunda devlete veya belediyeye bilgi verilmesini öngörmektedir. Bu, tamamen bir ihtiyacın saptanması ve ihtiyacın planlanması noktasından hareketle yazılmış bir maddedir. Eğer, her isteyen, kent içinde hal açmaya karar verirse, kentin ihtiyacının planlanması zorlaşacaktır ve ayrıca, çok ciddi vergi kayıpları da ortaya çıkacaktır.

Bir başka önemli madde, haczedilecek menkul ve gayrimenkullerin kapsamı, bu yasa tasarısında çok geniş tutulmuştur. Bunun geniş tutulmasının şöyle bir sakıncası söz konusudur: Yöneticilerin borçlanma suretiyle iflas etmiş olması veya güç duruma düşmesi karşısında, hatalarından dolayı belde halkının cezalandırılması durumuyla karşı karşıya kalabiliriz. Bu hacizler, hizmetin ileride aksamasına da yol açar. O bakımdan, haczedilemeyecek malların kapsamı genişletilmelidir.

Tasarının 30 uncu maddesi belediye meclisinin feshini düzenlemektedir. Fesih nedenlerinden birisi de belediyeye verilen görevlerle ilgili olmayan konularda siyasî konuların görüşülmesi meselesidir.

Değerli arkadaşlarım, bu madde aynen veya buna benzer bir yazılımla 1580'de de vardır; ancak, 1580'in koşullarında belediye meclisinde siyasî

konularda konuşma yapılması yanlış olabilir; ama, günümüzde, düşünce özgürlüğünün olduğu, globalleşmenin, insan haklarının ve bütün dünya sorunlarının bireylerin sorunu olarak ele alındığı bir çağda belediye meclisinde politikacıların siyasî konuşma yapmaması veya bu yönde bir karar alınması bugünün gerçekleriyle bağdaşmaz. O bakımdan, bu, çağdışı bir maddedir ve yasa metninden çıkarılması uygun olacaktır.

Halen belediye başkanı olanlar ile -daha evvel konuşan arkadaşlarım da değindiler- belediye başkanlığı yapmış; ancak, sosyal güvenlik kurumlarından yararlanamamış, ekonomik sıkıntılar içinde yaşayan ve belediye başkanlığından ayrılmış arkadaşlarımızın da güvenlik koşulları iyileştirilmelidir.

Tasarının 57 nci maddesinde "hizmetin ciddî biçimde aksaması, hayatî derecede olumsuzluk" kavramları yer almaktadır. Bu kavramlar açık değildir, ölçütleri bulunmamaktadır, sübjektiftir, baskı ve tehdit içermektedir. Bu konunun da çıkarılmasının uygun olacağı kanaatindeyim.

Belediyecilerin en çok ilgili olduğu İller Bankasının, bugün, işlevini, yeterince ve istenilen ölçüde yerine getirmediği açıktır; o bakımdan, İller Bankasının da yeniden yapılanması gerekmektedir.

Değerli arkadaşlarım, çok önemli olan ve aslında, Büyükşehir Belediyeleri Yasası Tasarısının tartışılması sırasında daha geniş değineceğim bir konu, belediyelerin, halkıyla iletişimi konusudur; bir başka anlayışla, demokratikleşmedir; bir başka anlayışla, katılımdır; bir başka anlayışla, şeffaflıktır; yani, belediyelerin, radyo ve televizyona sahip olması konusudur. Yasa tasarısının değişik maddelerinde "bu konuda halka bilgi verilir" denilmektedir. Ancak, yasa tasarısı, bu bilginin nasıl verileceğine işaret etmemektedir. İstanbul gibi 10 000 000'luk, Ankara ve İzmir gibi 5 000 000'luk veya 1 000 000'luk bir kentte, alınan kararlardan -encümen veya meclis kararlarından- veya ihalelerden veya etkinliklerden veya kesilen sudan, elektrikten ve doğalgazdan veya bozulan trafikten halkın haberdar edilmesi nasıl mümkün olacaktır?.. Bugün, çok sınırlı olanaklarla, pratik olarak, radyo işletmek, yönetmek, televizyon açmak, yönetmek mümkündür. Televizyon deyince, bugün, diğer, özel sektörün elindeki televizyonları düşünmek gerekmez; sadece, belediyenin halkla iletişimini sağlayan, yani, belediyeden halka, halktan belediyeye görüşlerin yansıtılabileceği iletişim organlarına belediyeler sahip olmalıdır. TRT 3'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi oturumlarını yayınlamış olmasının, ülkemizdeki demokratikleşme ve demokrasi açısından ne kadar büyük bir değer taşıdığını, halkın arasına girince göreceksiniz, görmektesiniz. O bakımdan, belediyelerin, olanakları ölçüsünde, radyo ve televizyon kurmasına olanak sağlanmalıdır.

Bir başka önemli konu, trafik olayıdır; büyükşehirler için veya büyükşehir hacmine ulaşmış belediyeler için geçerlidir. Ulaşım ile ilgili bütün sorumluluklar, yasa tasarısıyla belediyelere bırakılmıştır. Ulaşım ile trafik kavramları iç içedir; yolun asfaltını belediye döker, çizgisini belediye çizer, trafik işaretini belediye koyar, her türlü köşe düzenlemesini -üstgeçit, altgeçit- belediye yapar; ama, trafik hizmeti trafik polisinin emrindedir; ehliyeti onlar verirler; bu, son derece yanlıştır. Kentlerde, özellikle büyükşehirlerde, kentiçi ulaşım ve trafik tamamen belediyenin yetkisi içinde olmalıdır.

Bir başka konu da şudur: E-belediyecilik konusunda, 2004'te, bu çağdaş (!) Belediyeler Yasası Tasarısında, hiçbir kavram ve hüküm yer almamaktadır. Oysa, belediyelerin, e-belediyecilik sistemine geçmesi için teşvikler olmalıdır, destekler olmalıdır; hatta, bana sorarsanız, zorlamalar olmalıdır ve artık, çağımızda, belediyeler, e-belediyecilik yöntemiyle yönetilmelidir.

Çok tartışılan bir konu olan, şirketlerle ilgili görüşümü de söyleyerek konuşmamı bitirmek istiyorum.

Birçok belediyede, bazen, şirket kurmak zorunluluk halini alabilmektedir. Bana göre, şirketlerin yüzde 51'i belediyenin mülkiyetinde olmalıdır. Eğer, yüzde 51'i belediyede değilse, herhangi bir şirkete belediye ortak olmamalıdır. Bana göre birinci koşul bu.

İkinci koşul; belediyeler, diğer belediye iştirakleri gibi, örneğin, İETT gibi, İSKİ gibi, denetlenebilmeli ve yargılanabilmelidir. Eğer, sadece anonim şirket statüsünde kalıp, denetimden uzak, yargılanmada, bir kamu yöneticisinin yargılama koşullarından uzak koşullarda şirketler mevcut olursa, gerçek

amacına ulaşmak mümkün olmaz. O bakımdan, bu şirketler kurulabilir, ihtiyaç halinde kurulabilir; ancak, mutlaka, yüzde 51'i belediyelerde olmalıdır ve de denetlenebilmelidir, bir kamu yönetimi gibi, şirketlerin yöneticileri de yargılanabilmelidir.

Yerel yönetimlerle ilgili görüşlerimi sizlerle paylaştım; hepinizi, tekrar saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sözen.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen Denizli Milletvekili Sayın Ümmet Kandoğan; buyurun.

ÜMMET KANDOĞAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum; görüşülmekte olan kanun tasarısının 38 inci maddesiyle ilgili kişisel görüşlerimi açıklayacağım.

Öncelikle, büyük bir reform olarak Türkiye'nin gündemine sunulan ve belediyelerle ilgili çok önemli değişiklikleri gündeme getirdiği iddia edilen; ancak, maddeler üzerinde ciddi bir inceleme yapıldığı takdirde, bunun böyle olmadığı çok açık olan bir kanun tasarısını görüşüyoruz.

Eğer bu bir reform olsaydı, eğer Türkiye'nin çehresini değiştirecek bir kanun tasarısı olsaydı, ben öyle inanıyorum ki, şu Meclisteki 550 milletvekilinden en az 500 milletvekili, şu anda, bu Mecliste, bu salonda bulunur, bu kanun tasarısının en iyi şekilde geçmesi için, katkı sağlamak için burada olurlardı. Ancak, görüyorum ki, biraz önce de, arkada oturan milletvekillerimizin -herhalde televizyondaki görüntüler hoş olmuyor- ön tarafa gelmeleri istenildi ve öne geldiler; çok üzücü bir durum.

Eğer bu bir reformsa, eğer Türkiye'nin önünü açacak bir kanun tasarısıysa, eğer mahallî idareleri çağın gerçekleriyle karşı karşıya getirecek bir kanun tasarısıysa, bu tasarının burada görüşülmesinde milletvekillerimizin azamî katkısı ve desteğinin olması lazım. Dünden beri bu kanun tasarısı görüşülüyor; ancak, belediye başkanlığı yapmış ve bu işin uzmanı olan birçok milletvekili arkadaşımız, valilik yapmış, kaymakamlık yapmış çok değerli arkadaşlarımız, bu mesleğin içinden gelenler, yıllarını verenler, bu kürsüde gelip bu kanun tasarısıyla ilgili bir tek cümle söz etmediler; ama milletvekillerimiz, vatandaşlarımız, bizden, bu kanun tasarısıyla ilgili... Çünkü, bu kanun tasarısı, Türkiye nüfusunun yaklaşık yüzde 80'ini ilgilendiren bir kanun tasarısı. Vatandaşlarımızın yüzde 80'i belediye sınırları içerisinde oturuyorlar, ikamet ediyorlar ve bu kanun tasarısı direkt olarak o vatandaşlarımızı ilgilendiriyor. Yine, dün, Sayın Haluk Koç tarafından da burada ifade edildi; bu kanun tasarısının, bu kadar hızlı ve yorucu bir tempoyla, bir an önce Meclisten geçirilmesinin maksadı nedir?.. Etraflıca tartışalım, görüşelim, konuşalım, fikir teatisinde bulunalım, en güzelini ortaya koyalım. Biliyorsunuz, birçok kanun tasarısı burada görüşülüyor, altı ay sonra, bir yıl sonra değiştirme ihtiyacını hissediyoruz. İşte, Kamu İhale Kanunu; o da çok hızlı bir şekilde buradan geçirildi; ama -geçen gün Bakanlar Kurulunda görüşülmüş- Kamu İhale Kanununu yeniden Meclis gündemine getirip, aksayan, eksik olan yönlerini tekrar görüşüp, yeniden bir kanun haline getirmeye çalışıyoruz. Onun için, bu Belediyeler Kanunu Tasarısının da, mutlaka, aceleyle getirilmeden, çok etraflı bir şekilde tartışılarak, görüşülerek çıkarılması lazım. Meclis gündeminde uzun süre kalsın; ama, yanlış, eksik olmasın; çünkü, vatandaşlarımızın yüzde 80'ini ilgilendiren bir kanun.

38 inci maddeyle ilgili bir iki husustan söz etmek istiyorum. Şu an yürürlükteki kanuna baktım, belediye başkanlarına verilen yetkiyle ilgili olarak, mevcut kanunda olmayıp bu kanun tasarısında olan bir husus var; (n) fıkrasıyla, bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanma yetkisini belediye başkanlarına veriyoruz. Şimdi, hiçbir kurumda olmayan, örneği olmayan bir uygulamayı Belediyeler Kanunu Tasarısının içine koyup, sanki bir örtülü ödeneği kullanıyormuşcasına, bu yetkiyi tek başına bir belediye başkanına vermenin yanlış olduğu düşüncesindeyim. Bu ödenek o kadar büyük rakamlar olabilir ki, bu konuda, bütçeye yüzlerce milyar lira ödenek konulabilir ve bu ödeneğin harcanılması da, sadece belediye başkanının ağzından çıkacak bir cümleyle olacak olursa, bunun, önümüzdeki günlerde

kötüye kullanılabileceğini, özellikle seçimler öncesinde, bu fıkraya uyularak yanlış uygulamalar yapılabileceğini şimdiden hatırlatmak istiyorum.

Bakınız, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları vardır, başkanı vali veya kaymakamdır; ama, bir yönetim kuruluyla birlikte karar alırlar. Bütün kurumlarda, bu tür harcamalar bir yönetim kurulu kararıyla olur; ama, bu maddeyle, bu uygulamayla, bunu sadece belediye başkanına verecek olursanız, bu, Sayın Başbakanın kullanmış olduğu örtülü ödenek gibi bir uygulama olur ve yarın, uygulamada da ciddi problemlerle karşı karşıya kalınır, belediye başkanları ciddi ithamlarla karşı karşıya kalır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kandoğan, toparlayın.

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - En azından bir kötü uygulamanın önüne geçebilmek için, maddenin bu fıkrasının mutlaka gözden geçirilmesi gerektiği inancındayım.

Biz, belediye başkanlarına her konuda güveniyoruz; ama, belediye başkanlarının da hata yapabileceğini, yanlış yapabileceğini, kasıtlı davranışlar içerisinde bulunabileceğini de gözden uzak tutmamamız lazım.

Bakınız, size bir örnek vermek istiyorum. Denizli'de, mahallî gazetelerde "Başkan Bu Ne" başlığı altında yayımlanan bir haber. Denizli'de, AK Parti il binasının kaçak olduğu yolunda bir gazete haberi. Bu gazete haberi, yaklaşık iki ay önce Denizli'nin gündemine ve ulusal basına taşındı.

Belediye başkanı, göreve gelir gelmez, gecekondu semtlerinde, fakir fukaranın yapmış olduğu kaçak yapıları yıktı. Kendisini kutluyorum, tebrik ediyorum, yapılması gereken bir uygulama; ancak, belediye başkanlığı binasının karşısında olan, basın ve televizyonlarda da gündeme gelen, açılışının da Sayın Başbakan tarafından yapıldığı bir binanın kaçak olduğu, günlerdir basında ve televizyonda izleniyor; ancak, belediye başkanının, hâlâ, bu konuyla ilgili, binanın kaçak olup olmaması konusunda ilgili, ne bir açıklaması var ne bir icraatı var.

AHMET YENİ (Samsun) - Sen, o zaman AK Partide değil miydin?

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - O bakımdan, belediye başkanlarını aşırı yetkilerle donatırken, bu tür yanlış uygulamalar olabileceğini, taraflı davranabileceklerini, yanlış uygulamalar içerisinde olabileceklerini gözden uzak tutmamak lazım.

Ben, o dönemde AK Partisi milletvekiliydim...

AHMET YENİ (Samsun) - O zaman niye bilmiyordun bu işi?

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - ...açılıştan ben de vardım; ama, o dönemde, bu binanın kaçak olduğuyla ilgili, ne kamuoyunda ne de basında herhangi bir bilgi ve belge vardı; ancak, bugün, bu belge ortaya çıkmıştır, bu belgenin gereğinin yapılması lazım; ben, onu söylüyorum.

Ben, kaçak binaların yıkılması gerektiği inancındayım. Belediye başkanını, diğer kaçak binaları yıktığı için de kutluyorum.

Türkiye genelinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kandoğan.

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Toparlıyorum.

AHMET YENİ (Samsun) - O çatıdan çıkınca mı aklına geldi?!

HALİL AYDOĞAN (Afyon) - Gazete haberi belge mi?!

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Gazete haberi belge değil; ama, bu, iki aydır gündemde ve bu konunun yanlış olduğuyla ilgili herhangi bir açıklama yok. Eğer kaçak değilse, belediye başkanı çıkar, açıklar ve kamuoyunu da bu konuda bilgilendirmiş olur. Eğer kaçak değilse de, yapacak herhangi bir... Ama, iki aydır, bu konuyla ilgili en küçük bir bilgi ve açıklama yok, ben onu söylüyorum. O bakımdan, burada da belediye başkanlarıyla ilgili bir yetki verirken, bunun kötüye kullanılabileceğini söylüyorum ve bunun önüne geçmek için de, bu fıkranın tekrar gözden geçirilmesi inancımı belirtiyor, sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

AHMET YENİ (Samsun) - Açılıştan niye ruhsatına bakmadın sayın vekil.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kandoğan.

Madde üzerinde 3 adet önerge vardır; önergeleri önce sırasıyla okutacağım; sonra, aykırılıklarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediye Kanunu Tasarısının 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinin sonuna "özürlülere yönelik hizmetleri yürütmek ve özürlüler merkezi oluşturmak" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Gürsoy Erol

İstanbul

Haluk Koç

Samsun

İbrahim Hakkı Birlik

Şırnak

Öner Ergenç

Siirt

Ünal Kacır

İstanbul

Mustafa Baş

İstanbul

BAŞKAN - İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediye Kanunu Tasarısının 38 inci maddesine aşağıdaki bendin ilave edilmesini teklif ediyoruz.

"p) Kurum idarî kurullarına başkanlık etmek ve alınan kararları uygulamak."

Hakkı Ülkü

İzmir

Kâzım Türkmen

Ordu

Sedat Pekel

Balıkesir

Nail Kamacı

Antalya

Salih Gün

Kocaeli

Ferit Mevlüt Aslanoğlu

Malatya

BAŞKAN - Üçüncü ve en aykırı önergeyi okutup, işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı yasanın 38 inci maddesinin sonuna aşağıdaki bendin eklenmesini arz ederiz.

Ferit Mevlüt Aslanoğlu Mehmet Küçükaşık Sezai Önder

Malatya

Bursa

Samsun

Mehmet Işık

Ahmet Ersin

Giresun

İzmir

"p) Belediye çalışanlarının maaşlarının düzenli ödenmesini sağlamak, çalışanların maaşları ödenmediği takdirde tüm belediye yöneticilerinin de maaşlarını ödememek."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SABAHATTİN YILDIZ (Muş)- Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?..

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Aslanoğlu.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, işçisi memuru, maaşla çalışan herkes için eklemek ekmektir. Maaşla çalışıyor; bunun memurunun, işçisinin farkı yoktur; çünkü, ekmeği bu, ekmeği... İşçi de bir eklemek yiyor, memur da. "Belediye çalışanları" diyoruz. Tatlı yedir ekmeği. Ben çalışanlarıma maaş vermeyeceğim; ben, şahsen, belediye başkanı olarak aldığım bu maaştan zül duyarım. Çalışanlarım aç kalacak, alacağı 300 000 000 lira maaşı ödemeyeceğim, evine eklemek götüremeyecek, çocuğuna okul gereçleri alamayacak, hiç işçime veya memuruma maaş ödemeyeceğim; ben, belediye başkanı olarak maaşımı almaya devam edeceğim!.. Bu, bir kere, etik değildir. Gelin, lütfen, istirham ediyorum. Bu bir zorlayıcı şey değil; ama, etik olarak koyalım. İnsanım aç kaldığı zaman ben de aç kalayım. Benim insanım açsa, ben, aç olmayı tercih ederim. Bir belediye başkanı, o belediyede çalışan herkesin babasıdır. Herkesin ekmeğini vermek, onları mutlu ve huzurlu çalıştırmak, görevidir. Bu maddeye bunun için ilave edilmesini istedik. Ben hepimizin takdirine sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Aslanoğlu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediye Kanunu Tasarısının 38 inci maddesine aşağıdaki bendin ilave edilmesini teklif ediyoruz.

"(p) Kurum idarî kurullarına başkanlık etmek ve alınan kararları uygulamak."

Hakkı Ülkü (İzmir) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SABAHATTİN YILDIZ (Muş) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?..

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

4688 sayılı Kanunda kurum temsilcileri ve kurum idarî kurullarına kimlerin katılacağı belirtilmiş olmasına rağmen Devlet Personel Başkanlığına bu konudaki müracaatlar konunun tam anlaşılmadığını göstermektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediye Kanunu Tasarısının 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinin sonuna "özürlülere yönelik hizmetleri yürütmek ve özürlüler merkezini oluşturmak" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Gürsoy Erol (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SABAHATTİN YILDIZ (Muş) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Sayın Erol, konuşacak mısınız, gerekçeyi mi okutayım?

SALİH KAPUSUZ (Ankara) - Sayın Erol yok. Gerekçeyi okutalım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Özürlülerin durumlarını iyileştirmek ve onlara yardımcı olunacak işler belediye başkanının görevleri arasında sayılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 38 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

39 uncu maddeyi okutuyorum:

Belediye başkanının özlük hakları

MADDE 39.- Belediye başkanına nüfusu;

a) 5.000'e kadar olan beldelerde 50.000,

b) 5.001'den 10.000'e kadar olan beldelerde 55.000,

c) 10.001'den 25.000'e kadar olan beldelerde 60.000,

d) 25.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde 65.000,

- e) 50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde 90.000,
- f) 100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde 110.000,
- g) 250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde 130.000,
- h) 500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde 150.000,
- i) 1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde 190.000,
- j) 2.000.001'den fazla olan beldelerde 230.000,

Gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir.

Belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneği kesilmez.

Belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tabi bir kadroya atanmaları halinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü bulundukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usullere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü bulundukları için de uygulanır.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen Zonguldak Milletvekili Sayın Nadir Saraç; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA NADİR SARAÇ (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 39 uncu maddesinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, söz almış bulunuyorum; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Çerçeve yasa kavramı olarak yorumladığımız Kamu Yönetimi Temel Yasası görüşmelerinde belirttiğimiz gibi, geçen hafta İl Özel İdaresi, bugün Belediyeler Kanunu Tasarısı, ardından Büyükşehir Belediyeleri Yasa Tasarısıyla ve daha başka tali yasalarla, halen bazı uçları görülmeyen ve yerel yönetim reformu olarak tanımlanan tasarı, görünen odur ki, önümüzdeki günlerde, sizin önerdiğiniz şekliyle, Meclisten çıkarılmış olacaktır.

Ocak ayı içinde, İçişleri Bakanımız Sayın Abdülkadir Aksu tarafından yapılan basın toplantısında "çoğulcu, katılımcı demokrasi anlayışının gereği olarak, geniş halk kesimlerinin, üniversitelerimizin, siyasî partilerimizin, sivil toplum kuruluşlarımızın, yerel yönetimlerimizin katkı ve katılımlarıyla oluşan" sözleriyle yorumladığı tasarılar, bugün, halen kamuoyu desteği almış görünmemektedir. Zaman zaman, o toplantılara katılan ve belediye başkanlığından gelen bir milletvekili olarak, bu yasaların yapılma gerekçeleri olarak sunulan demokratiklik, şeffaflık, katılımcılık gibi iddiaların ne kadar gerçekçi olduğu, hazırlık süreçlerinde gösterilen yaklaşımlarla somut olarak görülmektedir.

Belediyeler Kanunu Tasarısının genel gerekçesinde "belediyeler, sorumluluklarında bulunan hizmetleri görmek için yeterli kaynaklara sahip değildir" denilmektedir. Sanırım, önümüzdeki süreçte, belediye gelirleri kanunu tasarısı geldiğinde göreceğiz, belediyeler, yaşadıkları mevcut ekonomik açmazı aşamayıp, kendilerine borçlanma ve özelleştirmeyi getirecek yeni seçenekle karşı karşıya bırakılacaktır.

Öncelikli olarak, reform iddiasıyla ortaya atılan bir modelin kamuoyunda tartışılması ve üzerinde uzlaşılması zorunluluğu vardır. Diğer yandan, bir reform, ancak doğru bir yöntemle, doğru bir modele dayalı olarak, doğru bir katılımı gerçekleştirilebilir. Özellikle, yerel yönetimlerin temel unsuru olan çalışanların ve örgütlerin görüşleri alınmış mıdır? Belediye çalışanları, memuruyla, işçisiyle, belediye hizmetlerinin hem üreticisi hem tüketicisi konumundadır. Dolayısıyla, tasarinın hazırlanış aşamasında, ilkönce görüşleri alınması gerekenler, belediye çalışanları ve onların örgütleri olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, sizlerle her ne kadar söylem düzeyinde kesişmelerimiz olmakla birlikte, biz, yerelleşmeyi, salt ekonomik bir sorun, yani, ekonomik etkinliği artırmanın yolu olarak değil, yurttaşın, çağdaş bir yaşamı sürdürme ve yönetime katılma anlamında, yani, demokratikleşme olarak da algılamaktayız.

Bugün, belediyelere aktarılan bütçe vergi payları aşağıya çekilerek, bu payların büyük bölümü, belediye borçlarına mahsuben alıkonulmaktadır. Anayasa Mahkemesi iptal kararına rağmen, belediyelerin bütçe vergi gelirleri paylarını indiren bir anlayışın içtenliğini ise kamuoyunun takdirine bırakıyoruz.

Bugün, yerel yönetimler reform tasarısı olarak girilen yerelleşme politikası, hizmetlerin piyasaya açılmasının çok önemli bir adımıdır. Gerek yakın zaman önce 340 belde belediyesinin tüzelkişiliğinin sona erdirilmesi gerekse kanun tasarılarındaki belediye oluşumuna yönelik oluşturulan koşullar, bundan böyle, yeni belediye kurulmasının ne kadar güçlükler taşıdığını ortaya koymaktadır.

Ortada, henüz yerel yönetimlerin gelirlerinin hangi kaleminin hangi ölçüde artacağına yönelik somut bir iz bulunmadığı gibi, merkezî bütçeden aktarılabilecek söz edilen kaynağın ölçütü bile belirlenmemiştir. Her alanda olduğu gibi, hizmette halka yakınlık ilkesinin benimsenip yaşama geçirilmesi konusunda da, dış etmenlerden çok, ülkemizin kendine özgü ekonomik, siyasal ve sosyokültürel koşullarının belirleyici rol oynaması esas olmalıdır.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısıyla iç içe, bir bütünlük arz ederek, o gün sıraladığımız olumsuzlukları taşıyan ve yerel yönetim reformu olarak tanımlanan bu düzenlemeler ve çıkarılacak yasalar, ulusumuzun geleceğini belirleyecek "1930'dan bu yana gündemde olan 1580 sayılı Kanunu değiştiriyoruz işte" mantalitesiyle geçirilemeyecek kadar yaşamsaldır.

Değerli arkadaşlarım, benim gibi, gerek Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubunda gerekse Adalet ve Kalkınma Partisi Meclis Grubu içerisinde, geçmişte farklı süreler belediye başkanlığı yapmış ve bugün milletvekili olarak bu yüce görevi üstlenen çok sayıda arkadaşımın bulunduğunu biliyorum. Belediye başkanlığı yapmanın, insan yaşamının en yüce onurlarından birisi, hatta, önceliklerinden olduğunu düşünüyorum. Yaşadığı kentteki hemşerilerinin hemen tüm sorunlarının çözümüne katkı veren, kentte sağlıklı bir yaşam sürmek adına verilecek her hizmeti, tüm içtenliğiyle sorumluluğu olarak algılayarak, çağdaş bir yaşamı sağlama adına verdikleri mücadelede, zaman zaman hak etmedikleri yaklaşımlara maruz kalarak doğal olan yaşam haklarından bile alıkonulduklarına tanık olmaktayız. Çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini yaşama geçirmekte hiçbir ayırım gözetmeden, insanı yerel demokrasinin temeli kabul eden, sorumluluğunun bilincinde olarak yerel topluluğun yararları ve hakları doğrultusunda hizmetleri etkin bir biçimde gerçekleştiren, özerk ve demokratik, çağdaş bir yerel yönetimin koordinesini sağlayan, hemşerilerine sunduğu hizmeti gerektiğinde sağlığının ve özel yaşamının önüne koyabilen bir insanın, gerek başkanlık yaptığı dönemde gerekse dönem bitiminde özlük haklarıyla ilgili geleceğe yönelik endişeler taşımamasını doğal karşılamak mümkün müdür?

Öncelikle, belediye başkanlarına verilen gösterge rakamlarının ilk sıralarındaki 5 000 rakamının artırılarak, nüfusu 5 000'e kadar olan beldelerde 55 000, 10 000'e kadar olan beldelerde ise 60 000 olarak değiştirilmesinin daha adil bir denge sağlayacağını; ayrıca, ekgöstergelerin belirlenmesinde öğrenim durumu kriterinin kesinlikle gözönünde bulundurulması gerekliliğini, hatta, 237 sayılı Taşıt Kanununda yapılacak bir değişiklik, her belediyeye nüfus oranına göre -cinsi de belirlenerek- makam aracı tahsisinin yapılmasının zorunlu olduğunu düşünmekteyim.

Gördüğümüz çok önemli bir eksiklik ise, tasarıda, geçmişte belediye başkanlığı yapan arkadaşlarımızın özlük haklarına yönelik hiçbir yeniliğin bulunmamasıdır. Her ne kadar, 27.1.2000 tarihinde çıkarılan 4505 sayılı Yasaya göre, bir dilekçeyle başvurulduğunda, Emekli Sandığıyla ilgileri sağlanıyorsa da, halen emeklilik hakkı olmayanların sağlık cüzdanı bile bulunmamakta, yeşil pasaportları başkanlık sonrası iptal edilmektedir. Bu nedenle, geçmişte belediye başkanlığı yapmış ve mevzuattaki boşluk nedeniyle emeklilik hakkını kazanamamış, sayıları 3 000'i bile geçmeyen belediye başkanlarının, emeklilik haklarıyla ilgili düzenlemenin de yapılması gerekmektedir. Örneğin, iki dönem belediye başkanlığı yapmış kişi -başkan veya seçim kaybetmiş- askerlik tarihi ile memuriyet veya sosyal güvenceye başlangıç tarihi arasında boşluk varsa ve 25 yılı süre olarak dolduruyorsa, aradaki boşluğu bugünkü primden ödeyerek, 25 yılı doldurup emekli

olabilmelidir. Emekli belediye başkanlarına da tabanca ruhsatı kolaylığı getirilmeli ve ücreti, mevcut başkanlarınkı gibi, az olarak belirlenmelidir.

Değerli arkadaşlarım, belediye başkanlığı yaptığım dönemden hatırlıyorum; benden önce, aynı kentte iki dönem belediye başkanlığı yapan ve başkanlığı sonrası çok derin mağduriyetler yaşayarak aramızdan ayrılan eski belediye başkanının -ki, bütün bu başkanlarımızı saygıyla, şükranla anıyorum- yaşadıklarını düşünüyorum da, emekli veya değil, geçmişte belediye başkanlığı yapmış kişilerin içine düştükleri veya düşecekleri çok zor durumlardan kurtulmaları yönünde sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınarak, onurlarının zedelenmemesi adına, tüm özlük haklarının somut bir çerçeve içine alınarak, gerekli iyileştirmelerin yapılmasının zorunluluğuna yürekten inanıyor, Mecliste bulunan ve özellikle geçmişte belediye başkanlığı yapma onurunu yaşayan tüm vekil arkadaşlarımızdan bu konuda somut katkılar beklediğimi ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, yaklaşık on dört yıl belediye başkanlığı yapan bir arkadaşınız olarak, yıllardır Türkiye’de yerel yönetimlerin ve özellikle de belediyelerin, daha geniş görev alanı, daha fazla yetki ve daha fazla kaynakla donatılarak, malî, idarî özerkliğe kavuşmasını, çağın gereklerine uygun yeniden yapılanma süreci içine sokulmalarını, her şeyin halkla paylaşıldığı, sosyal yararın hep önde tutulduğu bir yerelleşmeyi savunageldik hep.

Kaynak yetersizliğini aşan, hemşeri hukukunu söylem olmaktan çıkarıp yaşama geçiren, borçlanma olanağı getirirken ülkenin somut koşullarını gözardı etmeyen, planlama konusunda çağdaş öneriler sunan, denetim olarak 1580 sayılı Yasanın bile gerisine düşmek yerine, önümüzdeki yüzyıllara ışık tutan, Anayasamıza aykırılıklar içermeyen, daha özgür, daha çağdaş, daha demokratik ve katılımcı, yani, gerçek bir reform tasarısını gerçekleştirmek hepimizin ortak hedefi olmalı. Bunun gerçekleştirilebilmesininse, AB uyum yasaları çerçevesinde gereğini yapalım yaklaşımı yerine, ülke koşullarının daha özel bir duyarlılıkla irdelenerek, hiç fikrini almadığımız emek örgütleri ile sivil toplum kuruluşları ve daha geniş kitlelerin görüşlerinden yararlanılarak, iktidar ve muhalefetiyle, halktan yana, halkla paylaştığımız, sosyal yararın en önde tutulduğu gerçek bir yerel yönetim reform tasarısının altına imza atmakla mümkün olabileceğine inanıyor, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Saraç.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, bir açıklama yapabilir miyim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; biraz önce, burada, kürsüden yapılan bir konuşmayla bir iddia ortaya konuldu, müsaadenizle, onu düzeltmek istiyorum.

Bu, değerli milletvekili arkadaşımın, araştırma, tetkik, inceleme yapmadan, gazete kupürlerine dayanarak bir meseleyi buraya getirmesi, bence hiç de yakışık almamıştır. Ben, olayı hemen inceledim, Denizli Valiliğinden sordurdum; bu, iddia edilen bina, çok katlı ve yirmibeş yıllık bir bina. Bizim Partimizin Denizli İl Başkanlığı, bu çok katlı binanın, bir katının altı aylık kiracısıdır ve bina kiralandıktan sonra kendi katlarında bir tadilat yapmışlardır. Bu tadilatın da, hukuka uygun olduğu belediye başkanlığı tarafından defalarca belirtilmiş olmasına rağmen, halen, buranın kaçak olarak yapılmış olduğunun iddia edilmiş olması, gerçekten, hoş olmayan bir iddia olmuştur. Kaldı ki, yine, aynı belediyemiz, yani, AK Partili Belediye Başkanı ve belediye encümeni, bu binanın da bulunduğu o geniş alanı yeşilalan ilan etmiştir. Öyle zannediyorum ki, yıl sonuna doğru bu bina dahil oradaki birçok binayı da yıkacaktır. Ama, bir kaçak durumu yoktur.

Arz ediyorum efendim.

ÜMMET KANDOĞAN (Denizli) - Sayın Başkan, müsaade ederseniz, konuyla ilgili bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Kandoğan, açıklamaya karşı açıklama olmaz.

ÜMMET KANDOĞAN (Denizli) - Ama, Sayın Bakan yanlış bilgilendirdi.

BAŞKAN - Olabilir; ama, açıklamaya karşı açıklama olmaz.

ÜMMET KANDOĞAN (Denizli) - Hayır, bina kaçak...

BAŞKAN - Madde üzerinde 2 adet önerge vardır; önergeleri, önce sırasıyla okutacağım, sonra aykırılıklarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediye Kanunu Tasarısının 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sadullah Ergin

Hatay

Ünal Kacır

İstanbul

Yahya Baş

İstanbul

Halil İbrahim Yılmaz

Kütahya

Asım Aykan

Trabzon

Nevzat Pakdil

Kahramanmaraş

Madde 39.- Belediye Başkanına Nüfusu;

a) 10 000'e kadar olan beldelerde 60 000,

b) 10 001'den 50 000'e kadar olan beldelerde 70 000,

c) 50 001'den 100 000'e kadar olan beldelerde 90 000,

d) 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde 110 000,

e) 250 001'den 500 000'e kadar olan beldelerde 130 000,

f) 500 001'den 1 000 000'a kadar olan beldelerde 150 000,

g) 1 000 001'den 2 000 000'a kadar olan beldelerde 190 000,

h) 2 000 001'den fazla olan beldelerde 230 000

Gösterge rakamının devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir."

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 39 uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Madde 39.- Belediye başkanına nüfusu;

a) 5 000'e kadar olan beldelerde 55 000,

b) 5 001'den 10 000'e kadar olan beldelerde 60 000,

c) 10 001'den 25 000'e kadar olan beldelerde 65 000,

d) 25 001'den 50 000'e kadar olan beldelerde 70 000,

e) 50 001'den 100 000'e kadar olan beldelerde 90 000,

f) 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde 110 000,

g) 250 001'den 500 000'e kadar olan beldelerde 130 000,

h) 500 001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde 150 000,

i) 1 000 001'den 2 000 000'a kadar olan beldelerde 190 000,

j) 2 000 001'den fazla olan beldelerde 230 000,

Gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir.

Belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneği kesilmez.

Belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tabi bir kadroya atanmaları halinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca devlet memurları ile bakmakla yükümlü bulundukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usullere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü bulundukları için de uygulanır."

Nadir Saraç

Haluk Koç

Mesut Özakcan

Zonguldak Samsun Aydın
Sedat Pekel Hüseyin Ekmekcioğlu Yılmaz Kaya
Balıkesir Antalya İzmir

İZZET ÇETİN (Kocaeli) - Önergeyi geri çekiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge geri verilmiştir.

Diğer önergeyi okutup, işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sadullah Ergin (Hatay) ve arkadaşları

"Belediye Başkanına Nüfusu;

- a) 10 000'e kadar olan beldelerde 60 000,
- b) 10 001'den 50 000'e kadar olan beldelerde 70 000,
- c) 50 001'den 100 000'e kadar olan beldelerde 90 000,
- d) 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde 110 000,
- e) 250 001'den 500 000'e kadar olan beldelerde 130 000,
- f) 500 001'den 1 000 000'a kadar olan beldelerde 150 000,
- g) 1 000 001'den 2 000 000'a kadar olan beldelerde 190 000,
- h) 2 000 001'den fazla olan beldelerde 230 000

Gösterge rakamının devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SABAHATTİN YILDIZ (Muş) - Takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANİ ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılıyoruz efendim.

HALUK KOÇ (Samsun) - Sayın Başkan, karar yetersayısının aranılmasını istiyoruz.

BAŞKAN - Arayacağım Sayın Koç.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Nüfusu az olan beldeler ile nüfusu fazla olan beldeler arasında uyum sağlanması amaçlanmıştır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunacağım ve aynı zamanda karar yetersayısını arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yetersayısı yoktur; birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.02

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.13

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Mevlüt AKGÜN (Karaman), Türkân MİÇOOĞULLARI (İzmir)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

616 sıra sayılı kanun tasarısının müzakeresine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 39 uncu maddesi üzerinde verilen önergenin oylanmasında karar yetersayısı bulunamamıştı.

Şimdi, önergeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yetersayısı vardır; önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 39 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

40 ıncı maddeyi okutuyorum:

Başkan vekili

MADDE 40.- Belediye başkanı, izin ve hastalık nedeniyle veya görevli olarak görevden ayrılması hallerinde bu süre içinde kendisine vekâlet etmek üzere belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirir.

Başkan vekili, başkanın yetkilerine sahiptir.

Başkan vekiline, görev süresince başkana ödenen aylık net ödeneğin gün hesabı üzerinden ödenek verilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen, Bilecik Milletvekili Sayın Yaşar Tüzün; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Belediyeler Kanunu Tasarısının 40 ıncı maddesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsım adına söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan her Türk insanının ortak nitelikteki gereksinimlerini karşılamak devletin temel görevidir. Bu temel görevi gerçekleştirecek devleti, dar ve geniş anlamda tanımlamak mümkündür. Yerel yönetimler, bu tanımlamanın geniş anlamı devlet örgütü içerisinde yer alır. Diğer bir tabirle, devlet, halkının gereksinimlerini yerine getirirken, merkezî yönetim, yerel yönetim diye iki ana gruba ayrılır. Yerel yönetimlerin karar organlarının seçimle işbaşına gelmiş olmaları, kendi işlerini kendi organları eliyle görmeleri ve tüzelkişiliğe sahip olmaları, bu kurumlara, demokratik ve özerk kuruluş niteliği kazandırmaktadır.

Kamu hizmetlerinin sunulmasında halka yakın olan mahallî idareler, demokrasinin bir parçasıdır.

Sayın Başkanım, müsaade ederseniz... Ben, kendi sesimi duyamıyorum.

Değerli arkadaşlar...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Tüzün.

YAŞAR TÜZÜN (Devamla) - Mahallî idarelerin önemli bir ayağı olan belediyeler, temsili demokrasiyle, halkın yerel, kamusal menfaatlerinin teminatıdır.

Demokratik sistemin önemli bir unsuru olarak çoğulculuğun, katılımcılığın, yerel ve ulusal menfaatların uzlaştırılmasında, halkın tercih, talep ve beklentilerinin yönetime yansıtılmasında, belediyelerin önemli bir rolü vardır.

Ülkemizde, Fransız örneğinden etkilenen ilk belediye idaresi, Osmanlı taşra yönetiminin merkezîyetçi yapısına uygun olarak, 1854 yılında, İstanbul'da kurulmuştur. Zaman içerisinde, belediyelerle ilgili çok sayıda düzenleme yapılmış; ancak, en kapsamlı düzenleme, 1930 yılında, 1580 sayılı Belediye Kanunuyla hayata geçirilmiştir. Günümüzde belediyeler, birçok değişikliklerle birlikte, aynı kanunla idare edilmektedir.

Günümüz itibarıyla yaşanan hızlı ve çarpıcı iktisadî, sosyal ve teknolojik gelişmeler, belediye hizmetlerinin sunulmasında ve belediye organlarının yönetilmesinde yetersiz kalmış, yeni düzenlemelerin gerekliliğini ortaya koymuştur.

BAŞKAN - Bir saniye Sayın Tüzün.

Sayın milletvekilleri, Genel Kurulda büyük bir uğultu var, Sayın Hatibin sözleri anlaşılamamaktadır. Sayın milletvekillerinin telefon görüşmelerini ve sohbetlerini kulislerde yapmaları rica olunur.

Buyurun Sayın Tüzün.

YAŞAR TÜZÜN (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

1950'li yıllarda başlayan, 1980'li yıllarda zirveye ulaşan kentleşme sürecinin ortaya çıkardığı sorunlar, yerel yönetimlerin, özellikle, belediyelerin güçlendirilmesi yönündeki toplumsal uzlaşmanın temelini oluşturmaktadır. Ancak, hızlı belediyeleşme süreci, il, ilçe belediye ve büyükşehir belediye sayılarında ilkesiz artış eğilimi, 1988 yılında 68 olan il sayısı 1999'da 81'e, 693 olan ilçe sayısı 850'ye, 1 985 olan belediye sayısı ise 3 215'e yükselmiştir. Buna bağlı olarak, yaklaşık, nüfusun yüzde 80'inin belediye sınırları içerisinde yaşıyor duruma gelmesi, mevcut tartışmaların belediye üzerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Değerli arkadaşlarım, bu düşüncelerin ışığında, Belediye Kanunu Tasarısı hazırlanmış ve Meclise getirilmiştir. Bu kanun tasarısı, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı esas alınarak hazırlanmıştır. Oysa, bu tasarı, birçok hükmüyle Anayasaya aykırıdır. Aynı mantık çerçevesinde hazırlanan Belediye Kanunu Tasarısı da birçok maddesiyle yine Anayasaya aykırılık içermektedir.

Değerli arkadaşlarım, üniter yapıya sahip olan Türkiye'de yerel yönetimlerin yerine getirdiği hizmetler 5 ana grupta toplanabilir. Bunları sırasıyla sizlere aktaracağım. Bunlar:

1- İmarla ilgili görevler: İmar planı, inşaat ruhsatı, kaçak inşaatlarla mücadele ve kamulaştırma.

2- Kent hizmetiyle ilgili görevler: Çöp toplama ve yok etme, toplu taşıma ve itfaiye.

3- Ekonomik nitelikli görevler: Hal, pazar, toplukonut, ekmek fabrikası, süpermarket gibi alışveriş merkezleri.

4- Sosyal ve kültürel hizmetler: Sinema, konser salonu, spor tesisi, kütüphane, kurslar ve kreşler gibi.

5- Kontrol ve denetim: Fiyat kontrolü, inşaatların denetimi, gıda ve çevre kontrolü, ceza uygulamaları da belediye başkanının görevleri arasındadır.

Değerli arkadaşlar, biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, belediyelere verilecek bu yetkinin karşısında değiliz; belediyelerle ilgili bu kanun tasarısının yetersizliğinden bahsediyoruz. Belediyeler, tam tamına yetmişdört yıldır, 1930 yılında çıkan ve çeşitli değişikliklere de uğrayan 1580 sayılı Belediye Kanunuyla yönetilmektedir. Bizim istediğimiz, 22 nci Dönemde öyle bir kanun çıkarmalıyız ki, gerçekten 22 nci Döneme yakışır bir kanun olmalı. Yani, bizim çıkaracağımız belediyeler kanunu da, bizden sonra en az elli yıl belediyelerin yönetiminde söz sahibi olmalı; ama, baktığımız zaman, bu kanun tasarısında, maalesef, böyle bir özellik göremiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, az önce saydığım bütün yetki ve görevleri yerel idareye devrediyoruz. Öyleyse, yerel yöneticilerden bizlerin korkmaması gerekiyor, yerel yöneticilerimize sahip çıkmamız gerekiyor.

Geçmişte, bakanlıkların çeşitli fonları vardı. Bu fonlardan, belediyelerimiz, proje karşılığı, ilçesinde, beldeğinde, belediye sınırları içerisinde kendine özgü bir üretimi gündeme getirebilmek için ve halkını toplayıp bir etkinlik yapabilmek için, festival adı altında birçok etkinlik yapıyordu. Kültür ve Turizm Bakanlığında da, etkinlik yapan bu belediyelerimize katkı ve destek veriyorduk; maalesef, iki yıldır bu katkı ve destek de yoktur. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğünden, özellikle, belediyelerimize, proje karşılığı bir katkı sunuluyordu; maalesef, iki yıldır bu katkı da sunulamaz durumda.

Sonuçta, merkezî hükümet, merkezî idare, yerele yetkilerini bir türlü devretmek istemiyor. Dolayısıyla, yerel yöneticilerimiz, buralara gelip, başta Meclisin kapılarında, bakanlıkların kapılarında, bürokratların kapılarında, açıkçası, dilenciye dönüyorlar. Yani, seçim bölgesine, seçildiği beldeye, seçildiği ilçeye veyahut seçildiği ile hizmet etmek isteyen bir belediye başkanının -günlerce, saatlerce burada kalarak- amacı, buradan, bu merkezî idareden bir pay kapıp bölgesine götürmektir. Böyle bir düşünceye sahip olan belediye yönetimlerine ve belediye başkanlarına sahip çıkmak ve onlara destek ve katkı vermek de bu Yüce Parlamantonun görevidir diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, yine, belediye başkanlarımız, beldelerinde, ilçelerinde, gerek profesyonel spor kulüplerine gerekse amatör spor kulüplerine başkanlık yapıyorlar, yöneticilik yapıyorlar. Bugün, bu maddede yaptığımız düzenlemeyle, belediye başkanlığı yapan arkadaşlar artık spor kulüplerine başkan olamayacaklar.

Şimdi, bir belediye başkanına, şehremini dediğimiz, şehrin kendini teslim ettiği, inandığı, güvendiği bir belediye başkanına buradan yasak koyuyoruz. Yasağın sebebi nedir; bunu kabullenemiyorum. Sportif faaliyetlerde bulunan o kentteki tüm amatör ve profesyonel spor kulüpleri, mutlaka ve mutlaka, o belediyenin, o belediye başkanının katkısını ve desteğini almak zorundadır. Ben, kendi seçim bölgemden, ilimden örnek vereceğim. Bilecikspor Kulübü, 1984'ten bugüne kadar yaklaşık yirmi yıldır profesyonel spor kulübü olarak üçüncü ligde temsil ediliyor ve onbeş yıldır da, belediye başkanlığı yapan arkadaşlarım, bu kulüpte başkanlık yapıyor ve bu kulübe sahip çıkıyorlardı. Bugün, maalesef, Bilecikspor Kulübü, üçüncü ligde temsil edilemeyecek noktaya gelmiştir; çünkü, yönetime sahip çıkan, kulüp başkanlığına talip olan arkadaşımız yoktur. Yeni seçilen Belediye Başkanımız da der ki, "elimizdeki Belediyeler Kanununda böyle bir yasak var. Dolayısıyla, ben bu kanuna istinaden Bilecikspor Kulübü Başkanı olmam, kulüp kendi iç dinamikleri içinde kendi sorununu çözsün." Dolayısıyla, Bilecikspor Kulübü, bugün, sahipsiz kalmıştır. Onun için, bu maddenin yeniden değerlendirilmesini talep ediyorum. Şehremini dediğimiz belediye başkanlarına, yani, şehrin emini olan, şehrin kendisini teslim ettiği insana bizim buradan yasak koymamız anlamsız ve gereksizdir diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, diyeceksiniz ki, büyükşehir belediye başkanları büyük şehirlerdeki futbol takımlarının başkanı oluyorlar. Belki, örnek de göstereceksiniz. İşte, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı, bu yıl Ankara Büyükşehir Belediyespor Kulübü takımını süper lige çıkardı; kulüp başkanı değil; bu nasıl oldu?

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de 16 büyükşehir belediyesinin mevzuatı çok farklı. Bununla Belediyeler Kanununu asla eşdeğerde görmememiz gerekiyor. Önümüzdeki hafta, zannediyorum, Büyükşehir Belediyeler Kanunu Tasarısını da konuşacağız. Her büyükşehir belediyesi, devletten aldığı paydan dolayı, kendi içinde, gerçekten, birer imparatorluk. Bakın, ben size somut olarak isim de vereceğim, örnek de vereceğim. Bu ülkede büyükşehir belediye başkanı olan arkadaşlarımız ikinci dönemde de aday oldukları takdirde, mutlaka belediye başkanı seçilmişlerdir, seçilmeyen çok nadirdir. İsim de verebilirim. Örneğin, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı, üç dönemdir belediye başkanı. Örneğin, Adapazarı Büyükşehir Belediye Başkanı, üç dönemdir belediye başkanı. Örneğin, Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı, iki dönemdir belediye başkanı. Örneğin, geçmişte Sefa Bey ağabeyimiz üç dönem Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı yaptı. Örneğin, Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Celal Doğan. Örneğin, İzmir... Dolayısıyla,

büyükşehir belediye başkanı olan arkadaşlarımız, bir sefer seçildikten sonra, kendi imkânları içerisinde, gerçekten, büyük ekonomik güce sahiptirler. Dolayısıyla, kendi ilinde bulunan spor kulüplerine sahip çıkma şansı daha fazla oluyor; ama, nüfusu 50 000 olan, 100 000 olan bir il belediye başkanının, nüfusu 50 000'in altında olan bir ilçe belediye başkanının o spor kulübüne, kendi başında olmadığı müddetçe, o kulübün başkanı olmadığı müddetçe sahip çıkma şansı yoktur değerli arkadaşlarım. O nedenle, bu maddenin bir kez daha gözden geçirilmesini talep ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, maddeye gelecek olursak, 40 ıncı madde, belediye başkanvekillerinin yetkisi konusunda bir düzenleme getiriyor. Belediye başkanvekillerimize yetkiyi veriyoruz; ancak, sorumluluğu vermiyoruz. Örneğin, belediye başkanlığına baktığı bir dönemde bu arkadaşımızın başına bir olay gelse, bir kaza gelse, hastanede ödeyeceği tedavi giderlerini kendi cebinden ödeyecektir. Sadece maaş konusunda belediye başkanvekillerine katkı ve yetki veriyoruz, onun dışında hiçbir düzenleme yok. Belediye başkanının yerine bakan belediye başkanvekillerimizin de, belediye başkanının sahip olduğu haklara sahip olmasını temenni ediyorum, bu maddenin buna göre düzenlenmesini temenni ediyorum.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyor, Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Tüzün.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

41 inci maddeyi okutuyorum:

Stratejik plân ve performans plânı

MADDE 41.- Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans plânı hazırlayıp belediye meclisine sunar.

Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir.

Stratejik plân ve performans plânı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen, Manisa Milletvekili Ufuk Özkan; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UFUK ÖZKAN (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 616 sıra sayılı kanun tasarısının 41 inci maddesi üzerinde, şahsım ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; şahsım ve Grubum adına, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, Anayasaya aykırılıklar içeren Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı esas alınmış ve ona göre hazırlanmış olan bir kanun tasarısını görüşüyoruz. Bu kanun tasarısının maddelerini incelediğimiz zaman, bu kanun tasarısının içinde de, maalesef, Anayasaya aykırılıklarla dolu birçok madde var.

Tasarının genel gerekçesi ile maddelerini karşılaştırdığımız zaman, genel gerekçeyi hazırlayan insanlar ile maddeleri hazırlayan insanların aynı olduğundan şüphe ediyorum. Genel gerekçeyi okuduğum zaman, genel gerekçenin içeriği ve içindeki ifadelerin birçoğunu tasarının maddelerinde görmekte zorlanıyorum ve göremediğimi ifade ediyorum. Değerli arkadaşlarım, tasarının genel gerekçesi gerçekten o kadar güzel kaleme alınmış ki, o kadar güzel anlatımlar var ki, bunlara imza atmamak, katılmamak mümkün değil; ama, bunları tasarının maddeleri içinde bulmanın da inanın imkânı yok.

Kanun tasarısının gerekçesinde, demokratik, katılımcı, saydam hale gelmekten bahsediliyor; ama, kanun tasarısının maddeleri içinde bunu görmek mümkün değil. Vatandaşlarımızın yönetime katılma talebinin karşılanacağı ifade ediliyor; bunu görmek mümkün değil. Hemşerilerimizin daha aktif ve katılımcı olacağı ifade ediliyor; bunu görmek mümkün değil. Değerli arkadaşlarım, belediye desteğiyle toplanacak kent konseylerinden bahsediliyor; kanun tasarısının maddeleri içinde bu konseyleri görebilmek veya çalışma yöntemlerini görebilmek mümkün değil.

Gerçekten, gerekçeler ile maddeleri karşılaştırdığımız zaman, çok ciddi bir çelişki görüyoruz. Çok güzel sol gösterip sağ vurmasını becerebiliyorsunuz; bu kanun tasarısında da bunu gösteriyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, bu kanun tasarısında da hep aklınızda olan bir şeyi yapıyorsunuz; her zaman yaptığınızı bu kanun tasarısı içinde de yapıyorsunuz; gerçekten, kadrolaşma konusunda çok profesyonelce davranıyorsunuz. Açmış olduğunuz imtihanlardan daha sonra açıklamalar yapıyor, bunların içinden imtihanı kazanamayan arkadaşlarımızın, daha sonra, bir vesileyle, bir şekilde bu işlere girdiğini, çeşitli illerimizden, ilçelerimizden şikâyet olarak alıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, kadrolaşma dedim; bu kadrolaşma, tasarının 49 uncu maddesinde karşımıza çıkacak. Gizli olarak ele alıyorsunuz; ama, gizli, ama, mahcup olarak, kadrolaşmayı da burada gerçekleştiriyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, bu kadrolaşmayla ilgili şunu ifade etmek istiyorum: Özelleştirme mağdurlarımız var, sizden önce ve sizin zamanınızda. Özelleştirme mağdurlarıyla ilgili şu ana kadar yapabildiğimiz, maalesef, hiçbir şey yok; hâlâ, insanlarımız kapıların önünde sizlerden iş bekliyorlar, umut bekliyorlar. En son yapmış olduğunuz uygulamayla et ve balık kombinalarında kapı önüne koymuş olduğunuz işçilerimiz de, bugün, ciddi bir mağduriyet içindeler ve sizlerden haklarını istiyorlar.

Değerli arkadaşlarım, kanun tasarısının genel gerekçesinin son paragrafında, tasarı kanunlaştığında, belediye idaresi ile belde halkı arasında sürekli işbirliği, dayanışma ve karşılıklı güvenin artacağından bahsediyorsunuz; gerçekten bunu bulmakta zorluk çekiyorum. Sizler, şayet bu kanun tasarısını okuyup incelediyeniz, bu karşılıklı dayanışmayı, karşılıklı güven artırıcı maddeleri burada görebiliyorsanız, lütfen, çıkın bu mikrofondan bunları anlatın da, biz de yanlış anladığımızı anlayalım, sizlere destek vermeye çalışalım; ama, buradaki hiçbir ifadenin tasarının maddeleri içinde geçmediğini, tekrar tekrar ifade ediyorum.

Gerekçede "belediyeler, idarenin bütünlüğüne uygun olarak görev yapan; güvenilir ve öngörülebilir; açık ve saydam; hesap verme yükümlülüğü olan; verimli, etkin ve kaliteli hizmet sunan" diye devam ediyorsunuz. Hangi maddede saydamlık var, hangi maddede etkinlik var; bunu çok merak ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; genel gerekçenin dışında madde gerekçelerine baktığımız zaman, 41 inci maddenin gerekçesinde "yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda belediyelerimizde stratejik yönetim uygulanmasına geçilmesi, stratejik planların seçimlerden hemen sonra yapılması ile gelecek yönelimli ve hizmetlerin sonucuna odaklı bir yönetim anlayışının oluşturulması öngörülmektedir" deniliyor. Bu öngörüğü maddenin gerekçesine koyduğunuz halde, maddenin içeriğinde bunları görmek mümkün değil. Katılımcılık ve bu katılımcılığa şehir halkının, hemşerilerin katılması, demokratik kitle örgütlerinin katılması, maddenin gerekçesinde yok; madde içinde de küçücük bir söz olarak geçiriyorsunuz.

Bu kanun tasarısı da, bugüne kadar hazırlamış olduğunuz kanun tasarılarının birçoğu gibi, kanun dili olarak tamamen yetersiz durumdadır; kavramlar rasgele kullanılmış. "Ben yaptım oldu" anlayışını, hem çalışma yönteminizde hem de kanun tasarılarındaki hazırlama stilinizde, burada da gösteriyorsunuz.

Sayet acil eylem planını açar ve onun önündeki tarihe bakarsanız, 3 Ocak 2003 tarihinde acil eylem planı yayımladığınızı hepiniz göreceksiniz. Bu acil eylem planında açıklamış olduğunuz yerel yönetimler yasası, altı ay ile oniki ay arasında gerçekleştirmeyi hedef aldığınız faaliyetlerden bir tanesidir.

Değerli arkadaşlarım "altı ay ilâ oniki ay içinde" dediniz, bu acil eylem planı yayımlanalı tam onsekiz ay oldu; yani, çalışmak için elinizde ve önünüzde yeterli zaman da vardı; ama, o zaman dilimini de doğru dürüst kullanmayı, maalesef, beceremediniz.

Değerli arkadaşlarım, size tavsiyem, hem hükümetinizi daha iyi yönlendirebilmeniz için hem de vermiş olduğunuz sözleri takip edebilmeniz için, lütfen, acil eylem planını bir alın; bir alın ve içinde kaç tane faaliyet için söz verdiğiniz bir bakın. Bu soruyu kendi kendinize bir sorun; ama, sorunun cevabını ben size vereyim -unutmuş olabilirsiniz- 205 tane faaliyet konunuz var. Bu 205 tane faaliyet konunuzun -en çoğu oniki ay içinde bitecek faaliyetlerdi- kaç tanesini gerçekleştirdiğinize, kaç tanesini halkımızın gerçek ihtiyaçları için kullandığınızı lütfen bir bakın.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 41 inci maddede stratejiden bahsediliyor. Stratejinin sözlük anlamı, bir amaca ulaşmak için önceden belirlenen yol. Şu amacınızı ve yolunuzu açık ve net bir şekilde ifade edebilseniz, belki çok daha inandırıcı olacaksınız. Hep, kafanızın arkasındaki başka bir şeyleri, başka şekillerle buradan geçirmeye çalışıyorsunuz; hiç de olmuyor.

Tasarının genel gerekçesinden ve madde gerekçelerinden söylemiş olduklarımı biliyorsunuz. Madde içinde, nüfusu 50 000'in altında olan belediyelerimiz için bahsedilen bir strateji ve performans çizelgesi var. Bununla ilgili kısaca bir bilgi vermek istiyorum, sizlerle paylaşmak istiyorum:

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de, toplam 3 215 tane belediyemiz var; 3 215 belediyemizin 2 554 tanesi 10 000 nüfusun altında, 10 000 nüfusun üzeri belediye toplamı 661 tane, 50 000 nüfusun üzeri belediye toplamı 205 tane. Sevgili arkadaşlarım "nüfusu 50 000'in altında olan belediyelerde stratejik plan yapılması zorunlu değildir" diyorsunuz. Biz, plandan, programdan, projeden, doğru ve geleceğe yönelik projelerimizi sağlıklı bir şekilde oluşturmaktan bahsediyoruz; 205 tane belediyenin dışında geriye kalan bütün belediyelere, istediğiniz gibi yapın diyoruz. Bu yanlış düzeltmenizi rica ediyorum; az sonra bu konuda önerge de gelecek, mümkünse, nüfusu 10 000'in altındaki belediyelerimizde bu planı uygulatmayalım ya da zorunlu kılmayalım; ama nüfusu 10 000'in üzerindeki 661 tane belediye de, hiç olmazsa, geleceğe yönelik planlarını, programlarını sağlam ve kalıcı bir şekilde yapsınlar.

Değerli arkadaşlarım, 41 inci maddede, belediye başkanının mahallî idareler seçiminde seçildikten sonra altı ay içinde program yapmasını, bu programı da belediye meclisine sunmasını ifade ediyorsunuz, hemen altında da, varsa üniversite ve meslek odalarından ve sivil toplum örgütlerinden destek almasını söylüyorsunuz; yani, bir belediye başkanı seçiyorsunuz, seçmiş olduğunuz belediye başkanına vermiş olduğunuz yetkiyle "sen programını yap, meclisine getir, meclisinden de geçir" diyorsunuz. Burada katılım konusunda ciddi bir eksiklik var. Bu katılım konusunda, şeffaflık konusunda, yöre halkının, üniversitelerin, meslek odalarının ve sivil toplum örgütlerinin daha katılımcı olabilmesi için, bu kanun tasarısında biraz daha açıklığın olması gerektiğine inanıyorum.

Her şeye rağmen, maddeler içindeki çelişkilere, gerekçeler ile maddeler üzerindeki çelişkilere rağmen, siz bu kanun tasarısını yine buradan, diğer kanunlarda olduğu gibi, geçireceksiniz; ama, elinizi vicdanınıza koyun, elinizi vicdanınıza koyarak Cumhuriyet Halk Partisinin yapmaya çalıştığı katkıları da görün. Cumhuriyet Halk Partisi her zaman sizi doğruya yönlendirmeye, ülkemizi de doğru noktaya götürmeye çalışıyor; bu katkıya kulak vereceğinize inanıyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özkan.

Madde üzerinde, 10 dakika süreyle soru-cevap işlemi yapılacaktır.

Buyurun Sayın Çetin.

İZZET ÇETİN (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bu tasarı, belediyeler için nüfus büyüklüğüne göre bir sınıflandırma yapamamıştır. Bu maddeye göre, nüfusu 50 000'den az belediyeler planlı çalışmak zorunda değildir; biraz evvel konuşmacı arkadaşım

da belirtti. Buna karşın, madde 24'e göre plan ve bütçe komisyonu, madde 25'e göre denetim komisyonu kurmak, nüfusu 10 000'den çok olan belediyeler için zorunlu diyorsunuz. Madde 33'te, belediye encümenî sayısının değiştiği nüfus eşiği 100 000. Madde 39'da, belediye başkanının özlük hakları, biraz evvel 5 000'den 10 000 eşiğine taşındı. Madde 73'te, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı projesi uygulama yetkisi için eşik 50 000 olarak kabul edilmiş.

Şimdi, farklı konularda belirlenen farklı eşikler neyi temsil ediyor? Belediyelerde Türkiye'nin kent eşiği hangisi, 10 000 mi, 50 000 mi, 100 000 mi?

Tasarıda, belediyeler dünyası sınıflandırılmamıştır; belirli, belirgin bir belediye modeli kurulamamıştır; farklı büyüklükteki belediyelere dönük politikalar geliştirilmesine temel oluşturacak bir çerçeve kurulamadığı için, irili ufaklı belediyelere ilişkin hükümler, hatta belediyelere ait terimler ile büyükşehirlerle ait terimler birbiri içine girmiştir. Belediyeleşme ve belediyecilik politikalarının belirlenecek eşiklere göre farklılaşmasıyla, belediye yönetimlerinin, içinde yer aldıkları grupların tanımlarına göre hareket etmeleri, merkezî yönetimin, belediyeler dünyasına dönük politikalarını belirli nüfus, ekonomi, coğrafya gibi özelliklere göre gruplanmış bir zemin üzerinde planlaması gerekmez miydi? Bu durum, bu tasarının, yeterince hazırlık yapılmadan buraya getirildiğini göstermiyor mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çetin.

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; son cümleden başlıyorum; bu tasarı, belki bugüne kadar hiçbir tasarıda yapılmamış hazırlıklarla buraya getirilmiştir. Ben bu konuyu bu kürsüden de açıklamıştım, taa başlangıcına falan tekrar geri dönmek istemiyorum. Çok geniş katılımlı çalışmalar; belediye başkanlarımızın, valilerimizin, il genel meclisi üyelerimizin, muhtarlarımızın, bürokratlarımızın katılımıyla, aylarca önce çalışmalar yaptık. Ortaya çıkan taslak üniversitelerde tartışıldı, sivil toplum örgütlerinde tartışıldı, siyasi partilerimizin gruplarında tartışıldı. Ayrıca, Hükümetten geçen bu tasarılar kitap haline getirilip binlercesi dağıtıldı. O bakımdan, Hakikaten üzerinde yeterince çalışıldı.

Şimdi bakın, birtakım konular saydınız; biz, her konuya göre, konunun özelliğine göre bir sınıflandırma yapıyoruz. Şimdi, sağlıklı ve sıhhatli bir stratejik planı, nüfusu 10 000'in altındaki belediyelerin yapması mümkün değildir. Değerli arkadaşlarım, bu konu, hem Plan ve Bütçe Komisyonunun oluşturduğu altkomisyonda hem de Plan ve Bütçe Komisyonunda çok tartışıldı. Bakın, hükümet tasarısında, bu rakam çok daha aşağıdaydı, 50 000'in altındaydı; ancak, Plan ve Bütçe Komisyonunda, hem Cumhuriyet Halk Partili milletvekili arkadaşlarımız hem bizim AK Partili arkadaşlarımızın vermiş olduğu müşterek önergeyle 50 000'e çıkarıldı; önerge burada. Biz de, komisyonumuzun takdirine bıraktık ve Plan ve Bütçe Komisyonunda bu rakam 50 000'e çıkarıldı. Onun için, bunun şimdi tekrar 10 000'e indirilmesi uygun olmaz kanaatindeyim; çünkü, sağlıklı bir stratejik plan yapılabilmesi için, küçük belediyelerin mevcut imkânları, personel durumu, kapasitesiyle bu mümkün olmazdı. Plan ve Bütçe Komisyonunun üyesi olan değerli milletvekili arkadaşlarım, böyle düşündükleri için müşterek önerge verdiler ve bu rakamı 50 000'e çıkardılar.

Arz ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Maddeyle ilgili 1 önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 41 inci maddesinin üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederiz.

"Nüfusu 10 000'in altında olan belediyelerde stratejik plan yapılması zorunlu değildir"

Nurettin Sözen
Sivas

Nadir Saraç
Zonguldak

İsmail Özay
Çanakkale

Ufuk Özkan
Manisa
Mehmet Yıldırım
Kastamonu

Hakkı Ülkü
İzmir

Haluk Koç
Samsun
M. Erdoğan Yetenç
Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SABAHATTİN YILDIZ (Muş) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Demin saydığım gerekçelerden dolayı katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Sayın Koç, konuşacak mısınız, gerekçeyi mi okutayım?

HALUK KOÇ (Samsun) - Gerekçe okunsun.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Stratejik yönetimle şehirlerimizin geleceğinin altyapı, ulaşım, çevre gibi temel hizmetler açısından uzun vadeli olarak planlanması ve çalışma programlarını bu planlara göre yaparken nüfusu 50 000'in üstünde 205 belediye, 10 000'in üstünde ise 661 belediye vardır. Bu belediyelerin de sorumluluk içine girmesi gerekir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

42 nci maddeyi okutuyorum:

Yetki devri

MADDE 42.- Belediye başkanı, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredebilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ve şahsı adına söz isteyen Kocaeli Milletvekili Salih Gün; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SALİH GÜN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; üç dört gündür, bir tasarının geçmesi için gece gündüz çalışıyoruz. Dün akşam son konuşmacı bendim. İşin içerisine, dün akşam söylediğim olaydan başlayarak gireceğim.

Bu konuyu sağlıklı bir şekle getirmek için yerel yönetimler bakanlığı kurulmadığı sürece, yedi kocalı Hürmüz gibiyiz. Burada, madde madde bakıyorum, her maddenin halledilebileceği konu ayrı bakanlıkta. Burada birkaç gündür yaptığımız toplantılarda, koyun can derdinde, kasap da et derdinde gibi. Hükümet, çalışmış, sağ olsun, buraya bir taslak getirmiş; bunu, inandığı için bir an önce çıkarmak istiyor.

Sayın Bakanım komisyonlarda görüşüldüğünden bahsediyor. Komisyondaki arkadaşlardan kaçının belediye başkanlığı yaptığından haberim yok. Doktor olabilirsiniz, mühendis olabilirsiniz, maliyeci olabilirsiniz; belediyeçi olamazsınız; çünkü, belediyeciliğin okulu yoktur. Bu sıkıntıyı çeken, size en güzel taslağı sunar. Baştan aşağı yanlış.

Burada, 41 inci maddede arkadaşım da bahsetti; nüfusu 50 000'in altındaki şehirlerde stratejik plan yapılmaz.

Ben, onbeş yıl belediye başkanlığı yaptım; belediye olarak kurulan yerin ilk belediye başkanı da benim, Kocaeli'ndeki arkadaşlarım bilir. İlk altı ay içerisinde, oturacak sandalyem yokken, İstanbul Üniversitesine, belediyemin sosyoekonomik ve fizikî durumunu çıkarttırdım.

Eğer plan yapmıyorsanız, oradaki halka sosyal yönden nasıl yaklaşacaksınız? Eğer plan yapmıyorsanız, ekonomik durumunu bilmiyorsanız, ne yatırım yapacaksınız? Kanalizasyonu yokken, oyun salonu mu yapacaksınız? Ruhsat vereceksiniz; bu şehrin zemin etüt raporunu

bilmedikten sonra, nasıl ruhsat vereceksiniz? Plansız programsız, burası nasıl yönetilecek?

5 000 nüfus da, 10 000 nüfus da, 15 000 nüfus da; beni hiç bağlamaz. Belediye olma hakkını kazanan yerde plan olmalı. Eğer devlet ona bu yetkiyi veriyorsa, yasal olarak belediye hakkını kazanıyorsa, plan yapmayı da, oraya yardım ederek gerçekleştirecek. Becerikli bir belediye başkanı, üniversitelerden yardım alarak, demokratik kitle örgütlerinden yardım alarak, her zaman bunu becerir. Gülünçtür. Avrupa'ya şu yasayla çıkın, 50 000 nüfusun altındaki yerlerde plan yok deyin... 50 000 nüfusun altında yaşayan kitle, bugün, 30 000 000-40 000 000'un üzerinde. Böyle plansız olur mu?!

Şimdi, o şehir, yapılaşmasını plansız yapıyor, altyapısını plansız yapıyor, 50 000 nüfusa geldikten sonra, yün düğüm olur, çöz çözebilirsen. Türkiye'yi bu hale bu şekilde getirdik kırk elli yıldır. Hâlâ aynı yanlış yapırsak, iş, içinden çıkılmaz hale gelir.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de, bütün belediyecilerin, buradaki 80-90 maddeyle çok alakası, ilişkisi de yoktur. Bunlar, memurlar tarafından kanunun karşısında belediye sorumluluğunu yerine getirmek içindir. Belediye başkanlarının bütün enerjisi paradır. Bu enerjiyi belediye başkanlarına vermediğiniz sürece, mümkün değil belediyelerin kalkınması ve bir yere gelmesi.

Şimdi, belediyelerin gelirleri faslına baktım, 59 uncu maddede, 9 kalemde geliri var, gideri de 60 kalemde; nasıl olacak bu?! Daha gelirken, borçla beraber yaşamaya alışacaksınız diyor bu madde... Gelir kaynaklarını artırmak zorundasınız.

Ben, kendi tecrübemden şunu söylüyorum; zannediyorum, yedi sekiz ay önce yine bu kürsüden söyledim: Eğer, vatandaş yasaların karşısında eşit görüyorsanız -askerlikte, bütün kanunî müeyyidelerde sorumluluk olarak- aldığı şekerde, tuzda aynı fiyat uygulanıyorsa... Büyükşehir Yasası nedir; rahmetli Özal'ın çıkardığı, 3 şehirde uygulanmaya başlandıktan sonra, sırf politik olarak 16'ya çıkarılan büyükşehir, 3030 sayılı Yasa... Yine tekrar edeceğim, o gün dinlememiş arkadaşlar varsa: Hepiniz biliyorsunuz; ama, sizin konunuz değil bu; benim konum olduğu için söylüyorum. Evet...

Sayın Grup Başkanvekili Salih Kapusuz Ankara'da yaşıyorsa, onun büyükşehir payı olarak, 20 000 000 liraya yakın, devlet para gönderiyor; Sayın Grup Başkanvekili Çorum'da, Çorlu'da veya işte, küçük bir yerde, Nevşehir'de yaşıyorsa, Kırşehir'de yaşıyorsa, 5 000 000 lira gönderiyor. Niçin? Yasaların karşısında, müeyyideler karşısındaki sorumlulukta, Salih Kapusuz bu tarafta ayrı, öbür tarafta ayrı mı?! Bu havuzda toplanan paralar, 3030 sayılı Yasa kaldırılarak, 1580 sayılı Yasa kaldırılarak, 3 225 belediyeye kişi başına eşit olarak gönderilmediği sürece, Türkiye Cumhuriyeti yaşadığı sürece belediyeler de borçlu olarak yaşayacaktır. Bunu, bu şekilde gözden geçirmedikten sonra yapamazsınız.

Büyükşehir belediyesinde bir sosyal etkinlik yapılıyor, 50 000 nüfuslu yerdeki belediyenin bir yıllık bütçesine yakın harcama yapılıyor; en flash sanatçılar, havaî fişek gösterileri, ikramlar... Nevşehir'in kasabasındaki belediye de, okuldan istenilen bir voleybol topunu almaktan âciz. Arkadaşlar -İstanbul milletvekillerimiz var, 16 büyükşehirden gelen milletvekilleri var- Çorum'dan gelenler, Nevşehir'den gelenler, büyükşehir sınırları içerisinde olmayan milletvekilleri, uyumayın! Bu yasayı değiştirmek zorundasınız belediyelerinizi rahatlatmak için. 3030 sayılı Yasa, zaten, bana göre, Anayasanın 10 uncu maddesine aykırı bir yasa; eşitlik ilkesini çiğneyerek gidiyor.

Biraz önce, arkadaşım, eski belediye başkanlığı yapmış arkadaşım, Sayın Milletvekili Nihat Ergün ile berber dükkanında sohbet ettik. Büyükşehirlerin üstgeçitleri var, büyükşehirlerin kanal gibi gelirleri de var. Küçük yerde 30'luk büzden pis su gider, büyük yerde de 2 metre 10 santimetre çapında pis su gidecek boru döşenir. Geliri, tabii ki, giderine göre öyle olacaktır; ama, o üç büyükşehirimizi destekleyeceğiz derken binlerce belediyemizi mağdur edemeyiz. Ne olur sonuç biliyor musunuz; büyükşehir belediye başkanının karşısında düğme ilikleterek, belediye başkanını belediye

başkanına boğdurursunuz; birisi ağa, birisi de çoban... Gidersin "bana 1 tane konteynir ver başkanım; 1 tane çöp arabası verir misin; talebeleri okula yollayacağım kasabaya, 1 tane küçük minibüs verir misin..." Yaşamadınız mı belediye başkanı arkadaşlarım?!

FERİDUN FİKRET BALOĞLU (Antalya) - Doğru...

SALİH GÜN (Devamla) - Büyükşehirin kapısında icazet bekliyorsunuz. Geldiğiniz yerdeki belediye başkanlarıyla hiç konuşmadınız mı?! Neden alıyor?! İstanbul'un büyükşehri, Kocaeli'nin büyükşehri... Bugün yaptığınız AKP toplantılarında, İzmit Büyükşehir Belediyesinin Düzce'ye, Sakarya'nın Bolu'ya yardım etmesine siz emir verdiniz. Belediyenin belediyeye yardım etmesiyle, siz burada, farklılık olarak fazla para gittiğini de tescil ediyorsunuz. Neden, Düzce'nin belediye başkanını, gidip de Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanından icazet için bekletiyorsunuz?! Niçin, Bolu Belediye Başkanını, Kocaeli Belediye Başkanının önüne gidip de, icazet içerisinde, bir yardım için bekletiyorsunuz?!

Bu yasa tasarısı, tamamen yanlış. 1984 yılında Özal çıkarmış. Bırak kardeşim, düzeltelim; biz de doğrusunu çıkaralım. Başka türlü olmaz.

ABDURRAHMAN ANİK (Bingöl) - Yarın...

SALİH GÜN (Devamla) - Arkadaşım, yarını bugünü yok. Siz, zaten, belediyeleri kaldırmak...

Belediyeleri kaldıralım... Hepinizin, baştan beri, Parlamente'ye geldiğinizden beri düşünceniz bu... Ben de sizinle beraberim. Belediyelerin kalkması, bana göre, ne zaman olur biliyor musunuz; Hollanda'daki gibi eğitim seviyesi bir yere gelir, altyapı seviyesi bir yere gelir, kültürü bir yere gelir, kimsenin işsiz olmadığı, ekmek kavgasının olmadığı seviyeye gelir, ondan sonra belediyeye zaten ihtiyaç olmaz.

Ben Berlin Belediyesine gitmişim; belediye başkanlığında Azize Tank isminde bir Türk temsilci bana tercümanlık yaptı; sohbet ettik 45 dakika; belediye başkanının kapısı açık, bir kişi içeri girmede, gelmedi; problem yok ki!.. Elektrik kesilmez, su kesilmez, işsiz insan yok, kanalizasyon problemi yok; neden gelsin?! Türkiye'de bu sorunları halletmeden, bu talepte bulunanların kafasını koparalım. Küçük belediyeleri yok edelim diyorsunuz; yok böyle bir şey. Anayasa Mahkemesinden döner, Cumhurbaşkanından döner, benim kendi kanaatime göre, bu yasa tekrar buraya gelir. Doğru dürüst bir kere yapalım, hiç de geri dönmesin. Belediyelerin borçları, onların yetişemediğindendir. Oradaki sorunlar dağ gibi büyümüştür.

Bir de -biraz sonra personel hakkında da konuşulacak- bilhassa belediyelerde, valinin icazetiyle geçici işçi kadrosu istersiniz, vize alırsınız. Bırakın, 10 tane bakanlığın kapısında görev yapmaktan usanmış belediyeleri, valinin kapısına da dikmeyin. On yıllık, yirmi yıllık belediye, küçük belediye, 60-70 vizele işçiyle çalışıyor. Vali vize verirse, o belediyenin işleri yürüyecek. Üst üste beş sene, altı sene aynı adamı vizeyle çalıştırıyorsunuz; bunun kadro ihtiyacı var; artık, kadrolu yapın. O arkadaşı da, asgarî ücretle, orada ezip devamlı tedirgin ediyorsunuz. Bu şekilde, bu yasayla belediye başkanlarının istediği kadrolar da verilmeli.

Dert 1 tane değil. Bunun tek çözümü... Sayın Bakanım elinden geldiği kadarıyla, her şeyiyle bizim yanımızda, bunları hiçbir zaman gözardı ederek söylemiyorum; polis ona bağlı, güvenlik ona bağlı; yani, bir sürü işi var. Biz, bu belediyeleri, bir çatı altında bir bakanlığa toplayarak daha da rahat ettireceğimizi ümit ediyoruz.

Çıkacak yasanın, Türkiye'ye hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Gün.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

43 üncü maddeyi okutuyorum:

İhtilaf hali

MADDE 43.- Belediye başkanının kendisinin, birinci ve ikinci derecedeki kan ve kayın hısımlarının ve evlatlıklarının, belediye ile ihtilâflı olduğu

durumlarda dava açılması ve bu davada belediyenin temsili, meclis birinci başkan vekili, bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişiler tarafından yerine getirilir.

BAŞKAN - Söz talebi?.. Yok.

HALUK KOÇ (Samsun) - Karar yetersayısının aranılmasını istiyoruz.

BAŞKAN - Arayacağım Sayın Koç.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı yoktur; birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati :17.03

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.15

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Mevlüt AKGÜN (Karaman), Yaşar TÜZÜN (Bilecik)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

616 sıra sayılı kanun tasarısının müzakeresine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 43 üncü maddesinin oylanmasında karar yetersayısı bulunamamıştı.

Şimdi, 43 üncü maddeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Sayın milletvekilleri, Kâtip Üyeler arasında ihtilaf olduğundan, oylamayı elektronik cihazla yapacağım.

Oylama için 3 dakika süre veriyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı vardır; 43 üncü madde kabul edilmiştir.

44 üncü maddeyi okutuyorum:

Belediye başkanlığının sona ermesi

MADDE 44.- Belediye başkanlığı, ölüm ve istifa hallerinde kendiliğinden sona erer.

Belediye başkanının;

a) Mazeretsiz ve kesintisiz olarak yirmi günden fazla görevini terk etmesi ve bu durumun mahallîn mülkî idare amiri tarafından belirlenmesi,

b) Seçilme yeterliğini kaybetmesi,

c) Görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya sakatlık durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi,

d) Meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması,

Hallerinden birinin meydana gelmesi durumunda İçişleri Bakanlığının başvurusu üzerine Danıştay kararıyla başkanlık sıfatı sona erer.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen, İzmir Milletvekili Sayın Canan Aritman; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CANAN ARITMAN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Belediyeler Kanunu Tasarısının 44 üncü maddesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

Bildiğiniz gibi, bu madde, belediye başkanlığının sona ermesiyle, bunun nedenlerine ilişkin hususlar ve bu durumda uygulanacak usulü düzenleyen klasik bir maddedir. Böylesine klasik bir maddede, 10 dakikada ne konuşulabilir diyebilirsiniz; ama, ben, bununla ilgili düşüncelerimizi ifade edebilmek için bu sürenin yetmeyebileceği endişesini taşıyorum.

Değerli milletvekilleri, maddeyle ilgili görüşlerimizi açıklamadan önce, çok yakın bir süreçte zamansız kaybettiğimiz, aynı zamanda 20 nci Dönem İzmir Milletvekilliği görevini de yapmış olan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ahmet Piriştina'yı Yüce Meclisimizin huzurunda rahmet ve saygıyla bir kez daha anmak istiyorum. Çok büyük bir oy oranıyla ikinci kez İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığına seçilen Sayın Piriştina'yı, seçildikten

sadece ikibuçuk ay sonra, genç yaşta, ani vefatıyla kaybettik. O, çağdaş Türkiye'nin, en çağdaş, en demokrat, en laik kentinin, çağdaş, laik ve sosyaldemokrat belediye başkanıydı, Türkiye'nin aydınlık yüzüydü. 1994 yerel seçimlerinde, İzmir Büyükşehir Belediyesine birlikte belediye meclisi üyesi seçilmiştik. İzmir'i zamanın sağ iktidarının sığ düzenleme anlayışından birlikte korumaya, kollamaya çalıştık. İkimiz de muhalefet belediye meclisi üyesi olmamıza rağmen, bunu da büyük ölçüde başardık. Daha sonraki yıllarda, Sayın Piriştina, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı seçilerek, mükemmel bir sosyaldemokrat belediyecilik anlayışı sergileyerek İzmir'in kaybettiği yılları geri kazandırdı.

Değerli milletvekilleri, İzmir, Amazonların kurduğu beşbin yıllık bir kent ve kurucuları gibi hep dışı kent olma özelliğini korumuş. Bir şekilde esir edilmiş Amazon kadınları Foça civarındaki bir korsan gemisinde tutsakken, bu okçu ve savaşçı kadınlar, korsan gemisini ele geçirip, korsanları denize dökerek, Foça sahillerinden ayrılıp İzmir Limanına sığınmışlar ve bilahara buraya yerleşerek Simirna, yani İzmir kentini kurmuşlar.

Bu kent, tarih boyunca bir liman ve ticaret kenti olmuş, Herodot'tan başlayarak tarihin her devrinde aydınlar yetiştirmiş, aydınlanmanın öncüsü olmuş; her zaman, demokrasinin ve özgürlüğün kalesi olmuş, esareti asla kabul etmemiş, Kurtuluş Savaşında ilk kurşunu atmış, 9 Eylülle taçlanarak, tarihimize adını altın harflerle yazdırmıştır.

Ne yazık ki, sağ iktidarların elinde, İzmir'in liman ve ticaret kenti kimliği kaybettirildi ve bilinçli bir şekilde büyük bir köye dönüştürüldü. Kent, rahmetli Piriştina'nın belediye başkanlığı döneminde, sosyaldemokrat belediyecilik anlayışıyla eski çağdaş görünümüne kavuşmuştur. Yakın zamanda İzmir'i görmeyenleriniz varsa, görmelerini tavsiye ederim; bir Avrupa kenti görmüş olursunuz. Gelecekteki, kaçınılmaz Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, İzmir, yine, tarihten gelen liman, ticaret ve kültür kenti kimliğini kazanacak ve Türkiye'nin aydınlanmasında öncülük rolüne devam edecektir.

Rahmetli Piriştina, her zaman hukuka saygılı olmuş, kent rantçılarının önünde aslanlar gibi durmuş, İzmir'i kimseye peşkeş çektiirmemiş; okullara yardım etmiş, her türlü bakım ve onarımlarını yaparak, bir anlamda, devletin yapamadığını yapmıştır; fakir öğrencilere burs vermiş, onları hiç rencide etmeyecek, hiç gocundurmayaacak yöntemlerle karınlarını doyurmalarını, giyinmelerini, barınmalarını sağlayarak tarikatların elinden kurtarmıştır; İzmir'deki rektörlerle işbirliği içinde, hiçbir fakir öğrencinin aç yatmamasını sağlamıştır. Yaptıklarının ancak çok küçük bir kısmını dile getirebildiğim rahmetli Piriştina'yı, İzmirimizin tarihine altın harflerle yazdık. Vefatından sonra, yasanın amir hükmü gereğince, İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi içerisinde bir üyeyi, İzmir Bornova İlçemizin Cumhuriyet Halk Partili Belediye Başkanı Sayın Aziz Kocaoğlu'nu İzmir Belediye Başkanı olarak seçtik. Değerli arkadaşlarımız, tüm Cumhuriyet Halk Partililerin katkısıyla, bayrağı taşıyacak, sosyaldemokrat belediyeciliğin en güzel örneklerini vererek, tüm engellemelere, kısıtlamalara karşın, İzmir'i, çağdaşlıkta, çağdaş belediyecilikte ileriye götürecektir.

Değerli milletvekilleri, belediye başkanlığı görevi, işte, ölümle boşalıyor, istifayla boşalıyor, seçilme yeterliliğinin yitilmesiyle boşalıyor, görevi yapamayacak durumdaki sağlık nedenleriyle boşalıyor. Bu gerekçeler oluyor da, bu maddenin (d) fıkrası olmuyor; yani, meclisin feshine neden olan eylemlere katılım, kısaca, siyasî görüşme yapma gerekçesiyle meclisin feshi olmuyor; vicdana da, demokrasiye de sığmıyor. Bu madde, ülkede, düşünce özgürlüğünün önünde hâlâ büyük engellerin olduğunu gösteriyor ve AKP Hükümeti olarak siz, buna, hâlâ "reform" diyebiliyorsunuz. Zaten, bu yasa tasarısı, 1930 tarihli yasanın da gerisinde; içerisinde reform da yok, demokratikleşme, katılımcılık da, ilerleme de yok, denetim ise hiç yok. Ne var; borçlanma var, hem de denetimsiz, sınırsız borçlanma. Merkezî idarenin görevlerini belediyelere devrediyorsunuz; ama, malî kaynak yok.

Bu tasarıda, kaynak aktarımıyla ilgili hiçbir şey yok; kaynak, sadece borçlanma. Belediyelere "hizmet yapmak istiyorsan, git, borçlan" diyorsunuz; hem de nasıl; o kentin geleceğini, ülkenin geleceğini ipotek altına aldırtacak borçlanmalar. Borcunu ödemedin mi, vergi gelirlerine kadar her şey

haczedilecek; yerel kaynaklar, yerel varlıklarımız küreselleşme adı altında, uluslararası sermayeye peşkeş çekilecek. Korkarım ki, ileride, her belediyede bir dünyu umumiye kurulacak, bu yolla ülke sömürülecek, sömürlüleştirilecek. Uluslararası sermaye tarafından sipariş edilmiş bu tasarının amacı bu. Denetimsizlik, borçlanma, federatif sistemin altyapısını hazırlama; siparişe göre yapılacak değişiklikler bunlar. Geri kalanı, yetmişdört yıllık yasanın aynısı. "Şeffaflık, katılımcılık, demokrasi" lafları da, tasarının, dokununca dökülecek cilası, yıldızları.

Eğer, gerçekten, demokrasiyi, halkın katılımını ilerletecek reform niteliğinde bir belediye yasası çıkarmak istiyorsanız, belediye başkanlarının tepesinde siyasî iktidarın kılıcı gibi duran (d) bendini kaldırmanız gerekir. Belediye meclisinde siyasî konuların görüşülmesi, bu konularda karar alınması, düşünce özgürlüğünü zedeleyerek, siyasî olmayan konuların siyasî konuyu gibi değerlendirilmesi yoluyla haksız politik fesihiye yol açacaktır. Reformist bir yasada böyle bir düzenleme, madde, bent olmamalıdır.

Belediye başkanlığının sona ermesi gerekçelerine geriye çağırma şikkını da ilave etmemiz gerekirdi. Eğer, AKP'nin sayın milletvekilleri dinlemiş olsalardı "bu da ne demek" diye sorarlardı diye düşünüyorum; ben, yine de, izah edeyim: Geriye çağırma yöntemi, pek çok çağdaş Batılı demokrasilerde vardır ve Cumhuriyet Halk Partisinin programında vardır, bizim, halkımıza vaatlerimizdendir. Eğer, halkımız, belediye başkanını başarısız görüyorsa, görevden almak için beş yıllık görev süresinin bitimini; yani, yeni bir seçimi beklemek mecburiyetinde kalmayacak ve başarısız bir belediye başkanıyla kentine beş yıl kaybettirmeyecek; başarısız bulduğu belediye başkanını belli oranda seçmen imzası toplanılması koşulu ile referandum yoluyla görevden alacak. İşte, demokrasi, katılımcılık, çağdaşlaşma, reform budur. Bu değerleri, gerçekten önemsiyorsanız, gelin, başkanları geri çağırma yöntemini bu tasarıya koyalım.

Değerli milletvekilleri, yerel yönetimleri önemsiyoruz "katılımcılık demokrasinin en güzel örneğidir" diyoruz, koruyup, kollayıp, geliştirmek istiyoruz; ama, buradaki çok acı bir gerçeği, ciddî bir olumsuzluğu görmüyoruz, görmek istemiyoruz. Gerçek şu: Yerel yönetimlerde kadın yok, giderek de kadınsızlaşıyor. Nüfusun yarısı kadın; yerel yönetimlerde de kadınlar orantılı bir şekilde temsil edilmeli; bu, demokrasinin olmazsa olmaz şartı; ama, bizdeki durum, tek kelimeyle, fecaat. 1999 yerel seçimlerine göre, belediye meclislerinde kadın oranı yüzde 1,6; il genel meclislerinde yüzde 1,4; belediye başkanlıklarında ise binde 5. Bu rakamlarla demokrasiden bahsedemeyiz. Bizim demokrasimiz, gerçekte kadınsız demokrasi; yani, eksik demokrasidir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Arıtmán, toparlar mısınız.

Buyurun.

CANAN ARITMAN (Devamla) - Teşekkür ederim.

...veya bir bilim kadınıımızın dediği gibi ayıplı demokrasidir. Bu ayıptan kurtulmanın yolu ise, yakın geçmişte yaptığımız Anayasa değişikliği paketinde, Anayasamızın 10 uncu maddesine olumlu ayırımcılık ilkesinin konulmasıydı; ama, ne yazık ki, AKP olarak buna yanaşmadınız. Bu ülkenin tüm kadınlarının vebali üstünüzedir.

Son yerel seçimlere ilişkin; yani, 2004 Mart seçimlerine ilişkin yerel yönetimlerdeki kadın oranlarıyla ilgili devletin kurumlarından bilgi alamadık. Seçimlerin üstünden üç ay geçmesine karşın, ne Devlet İstatistik Enstitüsü ne Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ne de İçişleri Bakanlığı yerel meclislerdeki kadın sayısını biliyor. Bu iletişim çağında, telefon, faks, bilgisayar, internet ortamında, üç ay geçmiş, zaten toplasanız bir avuç kadın, devletin bilgisi ve ilgisi dahilinde değil. Bu hızla mı Türkiye'ye çağ atlatacaksınız?! Vah halimize! Oysa, bu Türk kadını, belediye meclisine seçme ve seçilme hakkına, pek çok Batılı ülkeden çok önce; bundan yetmişdört yıl önce kavuştu. Bugünkü duruma bakarsak, 3 225 belediyenin ancak 17'sinin başkanı kadın; tek bir il, birkaç ilçe, çoğunluğu da belde

belediyesi; oranı binde 4'ler civarında. Ya yerel meclisler; bilmiyoruz, Devlet de bilmiyor ya da söylemeye utanıyor; çünkü, geriye gidiyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu oranlarla mı Avrupa Birliğine gireceğiz? Alacaklar mı dersiniz; bu ayıptan kurtulmadan sanmıyorum. Batı demokrasisinin en gelişmiş ülkelerinden İsveç'te, parlamentoda kadın oranı yüzde 45'ler seviyesinde, yerel parlamentolarında ise yüzde 50'nin üstünde. Nasıl yapmışlar; olumlu ayırimcılık, kota uygulamalarıyla.

2004 Türkiye'sinde son yerel seçimlerden bir örnek, bir fotoğraf vermek istiyorum; aslında, onlarcası, yüzlercesi var; ama, ben bir tanesini söyleyeceğim: Erzurum Büyükşehir Belediye Meclisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Arıtman, lütfen toparlayınız.

CANAN ARITMAN (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Erzurum Büyükşehir Belediye Meclisinde hiç kadın üye yok. Tarihi, kültürü ve siyasî geçmişiyle cumhuriyet dönemine damgasını vuran, millî mücadeledeki kahramanlığıyla destanlaşan Nene Hatun'un memleketi Erzurum'da dört dönemdir belediye meclisine kadın üye giremiyor. Atatürk döneminde 5 kadın belediye meclisi üyesi varken, bugün, AKP'li Erzurum Belediyesinde kadın belediye meclisi üyesi yok.

Değerli arkadaşlarım, bu fotoğraf, Türkiye'nin nereye gittiğinin belgesidir; Avrupa Birliğine mi gidiyoruz, yoksa İran'a mı; takdirlerinize sunar, Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Arıtman.

Madde üzerinde, şahsı adına, Denizli Milletvekili Ümmet Kandoğan.

Buyurun Sayın Kandoğan.

ÜMMET KANDOĞAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun tasarısının 44 üncü maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum.

Yalnız, 44 üncü maddeyle ilgili sözlerime başlamadan önce, biraz önce yapmış olduğum konuşma üzerine Sayın İçişleri Bakanının yapmış olduğu konuşmadan bir bölümü okumak istiyorum.

"Bu değerli milletvekili arkadaşımın, araştırma, tetkik, inceleme yapmadan, gazete kupürlerine dayanarak bir meseleyi buraya getirmesi, bence hiç de yakışık almamıştır." İfade aynen böyle, tutanakları getirttim; ancak, ben, iddiamın arkasındayım. Sayın Bakanım, sizi yanıltıyorlar, size yanlış bilgi veriyorlar. Bu bina, 7 katlı bir binadır; binanın terasında AK Parti il başkanlığı mevcuttur. Bu teras, umuma açık olarak kullanılması gerekirken, daha önceki dönemlerde kapatılmıştır. Ben, bunun, bu dönemde, AK Partili belediye başkanı döneminde olduğunu söylemedim, öyle bir iddiada bulunmadım; ancak, şunu söyledim: Bir maddenin bir fıkrasıyla ilgili olarak konuşurken, belediye başkanlarının da hata yapabileceklerini, yanlış yapabileceklerini, çifte standart uygulayabileceklerini ifade ederken bunu gündeme getirdim. Seçimlerden sonra Denizli'de birçok kaçak bina fakir fukaranın oturduğu bölgelerde yıkılmıştır. Bunun yapılması gereken bir hareket olduğunu da söyledim -kaçak binaların mutlaka yıkılması gerekir- bu konuda belediye başkanını da tebrik ettim; ancak, ben, Denizli Belediye Başkanlığı binasının karşısında olan ve teras katı kaçak olarak kapatılan ve şu anda AK Parti il başkanlığı olarak kullanılmaya devam edilen binanın ruhsatının olmadığını ve kaçak olduğunu ifade ettim. Sözlerim bunlardır.

AHMET YENİ (Samsun) - Siz neredeydiniz?

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Ben oradaydım; ancak, şunu söylüyorum: O gün, bilseydim, Sayın Başbakanın yanıltılmasının önüne geçerdim, bu yanlışlığın önüne geçerdim.

AHMET YENİ (Samsun) - Bunları, niye o zaman söylemediniz?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, hatibin sözünü kesmeyelim.

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Bakın, bir yanlışlık yapılmıştır orada, bu yanlışlığı yapan şu anki AK Partili Belediye Başkanı değildir, geçmiş dönemde yapılmıştır.

Benim söylemek istediğim; çifte standart olmasın, herkese aynı muamele yapılsın. Sayın İçişleri Bakanımız ilgililerden bilgi almış; orası yeşil alan olacakmış, o zaman bu bina zaten yıkılacaktı... Böyle bir proje şu anda yok, bu hayal ürünü bir şey, bu projenin katrilyonlara ulaşan bir meblağı var. Herhangi bir konuda ne projesi var, ne etüdü var; hiçbir şey yapılmamış şu ana kadar. Sadece, bu binanın kaçak olmasını gözden kaçırmak ve yıkılmama meselesine bir bahane bulmak maksadıyla yapılmıştır.

BAŞKAN - Sayın Kandoğan, maddeyle ilgili konuşur musunuz...

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Maddeye geçiyorum.

AHMET YENİ (Samsun) - Maddeye gel, maddeye...

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Geliyorum, maddeye de geliyorum.

44 üncü maddede, mazeretsiz ve kesintisiz olarak yirmi günden fazla görevini terk etmesi ve bu durumun mahallin mülkî idare amiri tarafından belirlenmesi halinde, belediye başkanının belediye başkanlığının düşürülmesi söz konusu.

Biz, bu kanun tasarısını hazırlarken, gerekçesini de okudum, baktım, söylenen gerekçe de şuydu: "Biz, mahallî idareleri güçlendiriyoruz, idarî vesayetten kurtarıyoruz, Ankara'nın etkisinden kurtarıyoruz, belediyeler ayakları üzerinde duracak, mülkî idare amirlerinin vesayetinden kurtulacak" şeklindeki beyanlarla bu kanun tasarısı bu Parlamentonun önüne getirildi. Saygı duyuyorum, mahallin mülkî idare amirlerinin vesayetinden kurtarılması konusu tartışılabilir, önümüzdeki günlerde bu ne getirir ne götürür, o da ayrıntılı bir şekilde ortaya çıkacaktır; ancak, benim söylemek istediğim mesele şu: Siz, işinize geldiği yerde mahallin mülkî idare amirini yok sayıyorsunuz, onu devreden çıkarıyorsunuz, onu, vesayet yetkisi olarak adlandırılan yetkilerden kurtardığınızı söylüyorsunuz; ancak, nerede problemlili bir madde var, nerede sıkıntılı bir madde var, nerede mülkî idare amiri bu sıkıntılı meselenin çözümünde söz konusu olacak, orada mülkî idare amirini devreye sokuyorsunuz.

Burada, belediye başkanının mazeretsiz ve kesintisiz olarak yirmi günden fazla görevini terk etmesi ve bu durumun mahallin mülkî idare amiri tarafından belirlenmesi... Bunu bir başkası belirlerse olmaz; sadece mahallin mülkî idare amiri belirleyecek. Mahallin mülkî idare amiri, belediye başkanının yirmi gün kesintisiz olarak görevini terk ettiğini nasıl belirleyecek? Daha önce bir uygulama vardı; o da kaldırılıyor. O uygulamada deniliyordu ki, belediye başkanları görev yerinden ayrılırken, mahallin mülkî idare amirlerine bilgi verir; mesela "sayın valim, kaymakam bey, ben herhangi bir resmî iş için Ankara'ya gidiyorum, bilginiz olsun" diyerek bilgi verir; bu da yok. Belediye başkanının nereye gittiğiyle, ne yaptığıyla, nerede bulunduğuyla ilgili mahallin mülkî idare amirine herhangi bir bilgi vermeyeceksiniz; daha sonra da, mahallin mülkî idare amirine bir yetki ve görev vereceksiniz; valiler ve kaymakamlar, belediye başkanının takipçisi olacak, kesintisiz ve mazeretsiz bir şekilde yirmi gün süreyle görevine gelmeme meselesinin tespitini de yapacak. Bunun, uygulamada, pratik hayatta ne kadar geçiriliği var?!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kandoğan, konuşmanızı toparlar mısınız.

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Toparlıyorum.

O bakımdan, bu kanun tasarısı Meclis gündemindeyken, bu madde de Mecliste görüşülüyorken, bu meselenin ciddî bir şekilde ele alınmasında ve bu konuyla ilgili görüşü olan arkadaşlarımız olursa, Meclis kürsüsünden bunları açıklığa kavuşturabilmek için açıklamalarda bulunmalarında fayda mülhaza ediyor ve Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kandoğan.

Madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

45 inci maddeyi okutuyorum:

Belediye başkanlığının boşalması halinde yapılacak işlemler

MADDE 45.- Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin on gün içinde toplanması sağlanır. Meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

a) Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan,

b) Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili,

Seçer.

Belediye başkanı veya başkan vekili belediye meclis üyeleri arasından ve gizli oyla seçilir. İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır. Dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, belediye başkanı veya başkan vekili seçilmiş olur. Oyların eşitliği durumunda kur'a çekilir.

Birinci fıkranın (b) bendi uyarınca başkan vekili seçildikten sonra, belediye başkanlığının (a) bendinde belirtilen nedenlerle boşalması durumunda bu maddeye göre belediye başkanı seçilir.

Yeni seçilen belediye başkanının görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresi ile sınırlıdır. Başkan vekili, yeni başkan seçilinceye veya görevden uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan başkan göreve dönünceye kadar görev yapar.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçilinceye kadar belediye başkanlığı görevi, meclis birinci başkan vekili, bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda vali tarafından görevlendirilecek bir kamu görevlisi tarafından yürütülür.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi en geç onbeş gün içinde tamamlanmadığı takdirde belediye meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanır.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Canan Arıtman; buyurun.

CHP GRUBU ADINA CANAN ARITMAN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 45'inci maddesi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Yüce Meclisi partim ve şahsım adına saygıyla selamlarım.

Evet, demin dinlediğiniz gibi, bu madde, belediye başkanlığının herhangi bir sebeple boşalması hallerinde meclisin, başkan veya başkanvekili seçmesi işlemlerini ve bu usulünü düzenlemekte.

Belediye başkanlığı herhangi bir nedenle boşaldığında, vali tarafından on gün içerisinde toplantıya çağrılıyor, meclis, birinci başkanvekilinin, onun bulunmadığı durumda ikinci başkanvekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanıyor.

Buraya kadar iyi ve doğru; ama, devam edelim: "Belediye başkanı veya başkanvekili seçilinceye kadar belediye başkanlığı görevi, meclis birinci başkanvekili, bulunmaması durumunda ikinci başkanvekili, onun da bulunmaması durumunda vali tarafından görevlendirilecek bir kamu görevlisi tarafından yürütülür."

İşte bu olmadı. Valinin seçilmişlerin meclisine dışarıdan bir kamu görevlisi ataması demokratikleşme midir; hayır. Biz, seçilmişlerin, halkın oyuyla gelmişlerin yerine, atanmış vali tarafından birini atayıp, belediye başkanlığı görevini atanmışa yaptırırız diyorsanız, o zaman, demokratikleşmeden bahsedemezsiniz.

Bu düzenlemeyle, belediye meclislerinin vesayet altında olma durumunu da devam ettiriyorsunuz. Ayrıca, bu durum, taraf olduğumuz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına da aykırıdır.

Buradaki düzenleme "birinci başkanvekili, bulunmaması durumunda ikinci başkanvekili, onun da bulunmaması durumunda valinin atayacağı bir kamu görevlisi" yerine "meclisin en yaşlı üyesi tarafından bu görev yürütülür" şeklinde olmalıdır.

Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak meclislerimize, halkın seçtiklerine güveniyoruz; sizler güvenmiyor musunuz? Yerel siyaset genel siyasetin rakibi değildir. Yerel siyasetten, halktan korkmamak gerekir. Halkın varlığı, halkın katılımı daima demokrasiyi güçlendirir.

Değerli milletvekilleri, biliyorsunuz, İzmir'de, Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Pirîştina'nın vefatından sonra, Belediye Yasasının amir hükümlerine göre Belediye Meclisi içinden bir üyenin, meclisin yapacağı bir seçimle seçilmesi sürecini yaşadık. Büyük bir şok içerisindeyken, acımız çok büyükken, yasalar gereği, valinin, meclisi, belediye başkanını seçmek üzere toplantıya çağırmasıyla, Cumhuriyet Halk Partisi olarak görevimizi yerine getirdik. Büyükşehir belediye meclisi üyelerimizden Cumhuriyet Halk Partisinin Bornova Belediye Başkanı Sayın Aziz Kocaoğlu, siz değerli AKP'lilerin de oy destekleriyle, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı seçildi. Bu vesileyle, bu desteklerinden dolayı Adalet ve Kalkınma Partisine teşekkür ediyoruz.

Sayın Kocaoğlu, eğitimiyle, birikimiyle, insan sevgisiyle, İzmir sevgisiyle, bu görevi layıkıyla yerine getirebilecek bir isimdir. Cumhuriyet Halk Partisinin gençlik kollarından yetişmiş, sosyaldemokrasiyi özümsemiş, rahmetli babası da Cumhuriyet Halk Partisinden iki dönem belediye başkanlığı yapmış; yani, belediyeciliği daha çocukluğunda öğrenmiş, çağdaş İzmir'e yakışan, çağdaş bir insandır. Sayın Başkanımıza, bu çok zor görevinde başarılar diliyoruz.

İzmirli, Sayın Kocaoğlu'nun seçilmesinden memnun kalmış, onu benimseyip bağrına basmıştır; ama, İzmirli, seçim sisteminden memnun kalmamıştır. Halk, çoğunlukla "daha dört yıl dokuz ay görev yapacak belediye başkanını biz seçmeliydik, seçim hakkı bizim olmalıydı, belediye meclisinin değil" dedi ve sanırım haklıydı.

Değerli milletvekilleri, demokratik ülkelerde, belediye başkanlığı seçimi için iki sistem vardır. Biri, bizim kullandığımız tek dereceli seçim sistemidir. Bu sistemde, halk, belediye başkanı için ayrı, belediye meclisi üyeleri için ayrı oy kullanır, sandıklar da ayrıdır. Halk, belediye başkanını seçerken farklı, belediye meclisi üyelerini seçerken farklı kriterlere göre oy kullanmaktadır.

İkinci sistem ise, iki dereceli seçim sistemidir. Türkiye'de de bu sistem bir süre uygulanmıştır. Bu sistemde, önce, belediye meclisi üyeleri seçilir, sonra, meclis, kendi içinden birisini belediye başkanı seçer; ama, halk bilir ki, bu belediye meclisi üyeleri içerisinde birisi belediye başkanı olacaktır; buna göre oy kullanır. Bu sistemde, belediye başkanlığı boşalırsa, meclis içerisinde bir meclis üyesinin belediye başkanlığına seçilmesi doğaldır ve sistem, içerisinde tutarlıdır. Ancak, belediye başkanlığı için ayrı sandıkta, ayrı oy kullanılan birinci sistemde, belediye başkanlığı boşalınca, meclis içerisinde bir meclis üyesinin belediye başkanı seçilmesi, sistemlerin tutarlılığı açısından doğru olmamaktadır. Halkın, belediye başkanı olarak oy vermediği birisinin bu göreve gelmesi içine sinmemekte, halk, bunu demokratik bulmamakta, kendini dışlanmış hissetmektedir.

Bu sistem, 1963 yılında, 1961 Anayasasının getirdiği daha demokratik bir sistem kurma anlayışının etkisi altında, 307 sayılı Kanunla değiştirilmiş, belediye başkanlarının, o zamana kadar olduğu gibi, belediye meclislerince ve üyeleri arasında değil de, tek dereceli bir seçimle, doğrudan doğruya halk tarafından seçilmesi esası benimsenmiştir ve bu uygulama, 1963'ten 1997'ye kadar da devam etmiştir. Bugüne değin, belediye başkanlığı seçimi bu şekilde yenilenirken, bu durum sonraları iktidarların işine gelmemiş, sık sık belediye seçimleriyle halkın karşısında sınava girmekten hoşlanmamışlar, buna makul görülebilecek mazeretler bularak, boşalan belediye başkanlıklarına meclis üyelerinden birini seçirtmişler ve şu anda ülkemizde uygulanan ve bu tasarıya göre de uygulanmasına devam edilecek olan sisteme geçilmiştir.

1997 Martında 4231 sayılı Yasayla yapılan bu tutarsız ve antidemokratik uygulamayı devam ettirme isteğinizi onaylamamız mümkün değildir. Aslında, sistem içerisinde tutarlılığı sağlamak, seçmenin iradesine saygı göstermek, daha demokratik, daha katılımcı yerel yönetimler için, boşalan belediye

başkanlıklarına yeniden belediye başkanlığı seçimi yapılmalıdır. Yerel yönetimleri bir demokrasi odağı olarak görmek ve katılımcılığı her durumda desteklemek gerekir.

Demokratikleşme, numaralı uyum paketleriyle olmuyor; demokratikleşme, reformist yasalar, tüm zorluklara rağmen anlatmaya çalıştığımız hususlarda gerekli yasal değişiklikleri yaparak oluyor; ama, ne yazık ki, bu tasarıda, böylesi değişiklikleri de görmüyoruz.

Değerli milletvekilleri, on yıl belediye meclisi üyeliği, belediye başkanvekilliği, grup başkanvekilliği, sağlık komisyonu başkanlığı gibi yerel yönetim görevleri yapmış bir arkadaşınız olarak, siyasal yaşamımın en keyifli, demokrasiyi en iyi duyumsadığım süreçlerinin yerel yönetim görevleri olduğunu söylemeden geçemeyeceğim. Yerel yönetimlerde görev yaparken en keyif aldığım demokratik hak, belediye meclislerinde elimizi kaldırdığımız anda söz hakkı alabilmek, görüş ve katkılarımızı iletebilmek, anında halkın temsilciliği görevini yapabilmektir. Keşke, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de söz hakkı alabilmek belediye meclislerindeki kadar kolay olabilseydi, biryığın prosedüre bağlı olmasaydı; o zaman milletvekilliği görevinin hakkını da daha iyi verebilirdik diye düşünüyorum. Haftalardır 5 dakikalık gündem dışı bir konuşma için Meclis Başkanlığından söz hakkı alamıyorum. İktidar, herhalde, konuşmamın içeriğinden hoşnut olmuyor.

Sayın milletvekilleri, tüm görevler, makamlar, koltuklar gelip geçicidir. Önemli olan, bir gün geriye baktığımızda, evet, ülkem için, halkım için, iyi, doğru ve güzel bir şeyler yaptım diyebilmektir; bir gönül huzuru duyabilmektir, bir hoş sada bırakabilmektir. Eğer bu duygu ve düşünceleri bizimle paylaşıyorsanız, gelin, eskinin tekrarı olan, demokratikleşme, halkın katılımı konusunda ilerici düzenlemeler getirmeyen bu yasa tasarısını geri çekin. Gelin, daha demokratik, daha katılımcı, daha çağdaş bir belediye yasası yapalım. İçinde, gerçekten, halkın olduğu bir yasa yapalım. Bu yasa tasarısı, ne yazık ki, 1580 sayılı yasadaki da daha geride; çünkü, 1580 sayılı Yasa çıktığı zaman, çağının ilerisinde idi, çağına göre demokratikleşme, katılımcılık getiriyordu; hükümleri arasında tutarlılık, sağlamlık vardı ve bu nedenlerle de zamana karşı direndi. Tabii ki, yetmişdört yıl sonra çağının gerisinde kaldı ve yeni bir belediye yasası gerekli oldu. Yeni yasanın, çağımızın demokrasi ve katılımcılık anlayışına ve taraf olduğumuz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına uygun olması gerekir. Bu yasa da, hiç olmazsa, bir insan ömrü süresince, insanımızın ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bizim kamu yönetimi ve yerel yönetim reformu anlayışımızdan çok uzak, çok farklı olan; böyle çıkarsa; ancak militan kadrolaşma getirecek, denetim kanallarını köreltecek, teftiş kurullarını etkisizleştirecek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Arıtman, toparlar mısınız.

CANAN ARITMAN (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

... denetimden kaçarak rant kanallarını kontrol altına alacak, teftiş kurullarını etkisizleştirerek kurumsal hafızayı yok edecek, vatandaş da müşteri olarak göreceği bir düzenlemenin yanında olmamız mümkün değildir.

Bilgilerinize sunar, saygılarımı arz ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ediyorum Sayın Arıtman.

Buyurun Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul)- Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; yine biraz evvel, bu maddeden önceki maddede konuşan Milletvekilimiz Sayın Canan Arıtman Hanımefendi, 28 Mart seçimlerinden sonra il genel meclislerine, belediye meclislerine kaç bayan seçildiği konusuyla ilgili olarak "birçok yere sordum, bir türlü cevap alamadım" diye ifade ettiler. Bizim İçişleri Bakanlığımızın yürütmekte olduğu Yerel Bilgi Projesi vardır. Bu projeye biz bunları tespit ettik. Kendileri arzu ediyorsa -ki, istiyorlar demektir- bu bilgileri ben kendisine göndereceğim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN- Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

46 ncı maddeyi okutuyorum:

Belediye başkanı görevlendirilmesi

MADDE 46.- Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapılınca kadar, belediye başkanlığına büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılır. Görevlendirilecek kişinin belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır.

BAŞKAN- Madde üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve aynı zamanda şahsı adına Denizli Milletvekili Haşim Oral; buyurun.

CHP GRUBU ADINA V. HAŞİM ORAL (Denizli)- Sayın Başkanım, sayın milletvekili arkadaşlarım; Kâtip Üye arkadaşımın da okuduğu gibi "Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkanvekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapılınca kadar, belediye başkanlığına büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılır. Görevlendirilecek kişinin belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır" deniliyor maddede.

Şimdi, ben, soruyorum bunu yazan arkadaşlarımıza, dostlarımıza; acaba, belediye başkanı seçildiği zaman, belediye başkan yardımcılıkları belirlendiği zaman... Yani, belediye başkanı görevden düşünce, belediye başkan yardımcılarının da mı görevi düşüyor; bu, birinci sorum.

Belediye başkanvekili, eğer varsa; ki, bu belediye başkanvekili bu işi yürütebilecek düzeydeyse... Demin, benden öne konuşan milletvekili arkadaşlarımın söylediği gibi, bizde tek dereceli seçim yapılır; yani, belediye başkanlığı için ayrı, belediye meclisi üyeleri için ayrı ayrı oy verilir.

Şimdi, halkın, belediye meclisinden ayırarak seçtiği bir belediye başkanı için, siz, İçişleri Bakanımıza veya valimize salâhiyet veriyorsunuz ve diyorsunuz ki, bu şehirde biz seçemedik, buyurun, siz seçin...

Şimdi, bu, demokrasiye ne kadar uyar; bir kere, önce onu bir tespit edelim. Bunun demokrasiye uymadığı konusunda, herhalde, hepimiz mutabıkızdır. Yani, halkın, öncelikle belediye meclisinden ayırıp seçtiği belediye başkanının yerine seçim yapmıyorsunuz; "seçilemedi" bahanesinin arkasına sığınarak... Bununla ilgili herhangi bir ölçü de yok; yani, ne kadar sürede seçilemezse, ne zaman seçilemezse şeklinde herhangi bir gerekçeniz -Sayın Bakanım da, inşallah, beni dinliyordur- bir açılımınız yok; ancak, seçilemezse böyle yapılır diyorsunuz. Pekî, hangi gerekçeyle, ne zaman seçilemezse, niye seçilemezse?!

Çünkü, biliyorsunuz, belediye meclisi üyeleri ve belediye başkanları, genellikle, seçildikten sonra parti rozetlerini bir kenara bırakırlar, hizmet rozetlerini takarlar. Hizmet rozetlerini takan belediye meclisi üyeleri, birbirleriyle aralarında anlaşabilecekken, siz iktidardaysanız ve sizin belediye meclisiniz muhalefetteyse, siz, bunlara "aman, uzlaşmayın; biz, size uygun bir belediye başkanı göndeririz" deme hakkına sahip misiniz değil misiniz bu maddeyle; çok net; sahipsiniz. Hani, nerede kaldı bunun demokratikliği?! Nerede kaldı bunun demokratikliği?!

Yani, insanımın oylarıyla ayırarak seçtiği belediye başkanı, o veya bu sebeple görevden alınıyor, görevden uzaklaşıyor, Tanrının rahmetine kavuşuyor veya uzaklaşıyor, neyse;. siz diyorsunuz ki, "ben, size belediye başkanı tayin edeceğim." Hangi şartlarda? "Siz belirleyemezsiniz." Hangi ölçüde? "Ölçüsü yok." Şimdi, bu salâhiyeti aynı şekilde valiye de veriyorsunuz. Şimdi, ben çok net bir şey ifade edeceğim; ne olur, yanılsam, bana birisi yanlış söylüyorsun desin. İl genel meclisi üyelerinin seçiminde biz valinin salâhiyetini alıyoruz, aldık; il genel meclisinde, kendi aralarında seçilecek bir meclis başkanı için il genel meclisine salâhiyetler verdik. Belediye başkanlığında, belediye meclisinde ise bunun tam tersini yapıyoruz, valiye salâhiyet veriyoruz. Yani, seçilmişlerin önüne konulacak lokomotifin atanmış olmasını tercih ediyoruz. Ben, burada çok ciddî bir mantık hatası görüyorum, burada demokrasiye çok ciddî bir aykırılık görüyorum; bunun

ötesinde, bizim seçim sistemimizle bağdaşmayan bir çözüm görüyorum ve bunun düzeltilmesi zorunluluğunu özellikle söylüyorum.

Bakın, sayın milletvekilleri, bu yasa tasarısının ilk görüşmelerinde de söylemiştim; bu yasa tasarısının sıra sayısı 616, bu yasa tasarısına benzer bundan önceki yasa teklifinin sıra sayısı 308'di. 308 yasa sonra bu yasa tekrar, yeniden gündeme geldi. Gerekçesi o olur, bu olur; ama, biz öyle yasalar yapmalıyız ki, bir 308 sıra sonra aynı yasa tekrar gündeme gelmemeli.

Beni dinlemeyen AKP'li milletvekili arkadaşlarımın da dinlemesini istirham ederek, bir konuda sizlerin özen göstermenizi istirham ediyorum. O da şu: Bakın, biz, İktidarımızla-Anamuhalefetimizle, Mecliste birlikte çalışan iki siyasî partiyiz. Özellikle, Sayın Grup Başkanvekili Salih Kapusuz'un da dinlemesi istirhamı ve ricasıyla, bizlerin ciddî önerilerini, lütfen ciddîye alın; çünkü, bizlerin önerileri, olumlu yasaların çıkmaması için değil; yasaların öncelikle Anayasaya, sonra Türkiye'nin şartlarına, sonra da çağdaş dünyaya, yani Avrupa Birliğine -hedefimiz o ya- uyması konusundaki bizim tercihlerimizin sizin tarafınızdan da dikkatle ele alınmasını talep ediyoruz. Bu, gerçekten olması gereken bir şey. Eğer siz, "bizim, dediğimiz dedik çaldığımız düdük" derseniz, çok samimiyetimle söylüyorum, bu çok ciddî bir yaklaşım olmaz. Birbirimize olan güvenimiz, birlikte çalışma arzumuz, harcadığımız emeğin Türkiye ölçeğinde geri almamız gereken değerlerini, ne yazık ki alamayız, tekrar tekrar aynı yasaları gündeme getirmiş oluruz. Örnek mi istiyorsunuz; 11 inci maddede arz etmeye çalıştım Sayın Bakanım ve sayın Meclis üyelerime, dedim ki Devlet İstatistik Enstitüsünün Kuruluş Kanununu değiştiren 219 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (d) bendine göre, sıfırlı senelerde nüfus sayımı yapılacak. Yerel seçimlerimiz 2009'da yapılacak, Devlet İstatistik Enstitüsü nüfus sayımını 2010 yılında yapacak!.. O günkü konuşmadan sonra bazı AKP'li milletvekili arkadaşlarımla konuştum, dediler ki bana "o zaman biz nüfus sayımını öne alırız." Nüfus sayımını öne alırsanız ne çıkar biliyor musunuz; seçime dönük bir nüfus sayımı ortaya çıkar. Belki burada bir art niyet yoktur; ama, bütün bunların düşünülerek şu yasanın içine konulması gerekir, bunu söylemeye çalışıyorum ve bunu hazırlayan herkesin de, bu konuda en az Cumhuriyet Halk Partililer kadar özenli, titiz, daha da öztürkçesi, burada hepimizin elbirliği, güçbirliği çıkarabileceğimiz nitelikte yasalar olmasını sağlama zorunluluğu vardır.

Ben bu filmi daha önce gördüm. Nasıl gördüm; bundan önceki nüfus sayımlarında bazı beldelerde nüfus sayımları yapıldı daha sonra müfettişler gönderildi; beldenin nüfusu 2 200, müfettiş gitti, bu beldenin nüfusu 1 999'a düştü, 2 000'in altına düştü. Ne oldu; işte, bu yasa tasarısıyla, neredeyse, belediye hükmü şahsiyetini, belediye kimliğini kaybetme durumuna geldi.

Uzun lafın kısası, bu yasaların çıkarılması sırasında herkesin özen göstermesini diliyorum, demokratik olmayan bir çözümün, geçici bir süreç için bile olsa bu yasaların içine sokulmuş olmasının, bu yasaların ne kadar aceleye getirildiğinin en güzel kanıtı olduğunu söylüyorum ve bu kadar aceleye getirilen yasaların, 308 yasa sonra tekrar gündeme getiriliyor olmasının da, bizim çözüm arayışımız için çok doğru bir yöntem olmadığını özellikle bir kez daha vurguluyorum. Seçime göre nüfus sayımı, nüfus sayımına göre seçim yapma yanlışından kurtulmamız gerektiğini söylüyorum.

Bu arada, Denizli'yle ilgili de bir düzeltmeyi yapmak istiyorum. Sayın Bakanım doğru ifade ettiler.

FARUK ÇELİK (Bursa) - Denizli'den gına geldi!..

V. HAŞİM ORAL (Devamla) - "Denizli'den gına geldi" deme, bak duyuyorlar AKP'li Grup Başkanvekili!..

Sayın Bakanın doğru söylediğini söylüyorum; hakikaten doğru söylüyor; Denizli'deki AKP il teşkilatı, gerçekten, kaçak bir binanın içinde; ama, o binanın kaçak oluşu, AKP'nin oraya taşınmasıyla oluşmamıştır; Sayın Bakanım o konuda doğru söylüyor. O bina kaçaktır; Denizli Belediyesinin bununla ilgili bir çözüm önerisi vardır; Sayın Bakanım, o konuda doğru bilgi vermiştir. Biz, sizi yakından takip ediyoruz, sizin doğrularınıza katılıyoruz; ama, benim sizden ricam Sayın Bakanım, siz de Cumhuriyet Halk Partisinin doğrularını lütfen dikkate alın.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Oral.

Buyurun Sayın Bakan .

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; müsaade ederseniz kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

Bu üzerinde konuşulan 46 ncı madde, çok istisna, çok mücbir zamanlarda kullanılacak bir maddedir. Herhangi bir sebeple belediye başkanlığı boşalacak, meclis seçim yapamayacak veya meclis de feshedilmiş olacak; bu durumda kullanılan bir maddedir; ama, şu anda yürürlükte olan 1580 sayılı Yasada, bu konuda idareye öyle geniş yetkiler verilmiş ki hem İçişleri Bakanlığına hem Bakanlar Kuruluna hem de valilere, mansup belediye başkanını uzun süre atama yetkisi verilmiş; ama, biz, bu yasayla, çok istisnaî hallerde ve belediye başkanı seçilinceye kadar diyoruz.

V. HAŞİM ORAL (Denizli) - Hiç gerek yok Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Ama, 1580 sayılı Kanunda, bakın, uzun süre mansup belediye başkanı atanabiliyor. Burada, onu biz kaldırmışız; sadece İçişleri Bakanı veya vali beldede tayin eder; ama, bu tayinden hemen sonra, seçim yasalarındaki süreler içerisinde seçim yapılır, yeni belediye başkanı seçilir.

V. HAŞİM ORAL (Denizli) - Açıklayıcı bir şey yok Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Ama, çok istisna...

V. HAŞİM ORAL (Denizli) - Mesajım alınmıştır inşallah...

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Şimdi, öyle mücbir sebep oluyor ki, bakın, mesela, geçmişte, geçmiş yıllarda Cizre'de oldu; belediye başkanının mazbatasını iptal edildi. Belediye meclisi toplanıp başkanı seçemedi ve resmen, yazılı olarak, meclis "biz, güvenlik nedeniyle aramızdan birini başkan seçemiyoruz" dedi. Ne olacak; belediye işleri askıda mı kalacak?... İşte, o hallerde, hemen bir belediye başkanı tayin edilir ve seçime gidilir.

V. HAŞİM ORAL (Denizli) - Belediye başkanvekili var...

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Hayır, yapmıyorlar... Meclis yok, meclis...

V. HAŞİM ORAL (Denizli) - Nasıl yapmazlar; olur mu efendim?!

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Meclis yok; o da istifa etmiş veya alınmış. O hallerde; yani, çok istisna hallerde kullanılan bir madde.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen, Denizli Milletvekili Sayın Mehmet Yüksektepe; buyurun.

MEHMET YÜKSEKTEPE (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan belediyelerle ilgili tasarının 46 ncı maddesi üzerinde, şahsım adına görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, burada yıllardan beri konuşulan; ama, bugüne kadar hiçbir iktidarın cesaret edemediği yerel yönetimler, belediyeler ve il genel meclisi üyeleriyle ilgili yasa tasarıları üzerinde çalışıyoruz; yoğun bir çalışma, yoğun bir mesai harcıyoruz; ama, bu yasa tasarısıyla ilgili, tasarının maddeleriyle ilgili muhalefet partilerinin olumlu veya olumsuz katkılarını tabii ki dikkate alıyoruz. Ancak, burada bir konu gündeme geldi ki, görüşülmekte olan bu yasa tasarısıyla ilgili hiçbir gereği yoktu. Hangi anlamdan dolayı gündeme getirildiğini de anlayamadığım bu konu üzerinde, kamuoyunun ve Denizli halkının doğru bilgilendirilmesi adına, sizlerin zamanını almak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Denizli Milletvekilimiz Sayın Kandoğan, Denizli AK Parti İl Teşkilatının bulunduğu binanın kaçak olduğu iddiasında bulundu.

Değerli arkadaşlar, işin doğrusu şudur: O bina, yaklaşık 60-70 ofisin, işyerinin bulunduğu blok halinde, yirmibeş yıllık bir binadır. AK Parti İl Teşkilatı, buraya, altı ay önce, doğrudur, Sayın Başbakanımızın açılışıyla taşınmıştır, yerleşmiştir. O dönemde, Sayın Kandoğan da AK Parti Milletvekiliydi. Sayın Belediye Başkanımız, yüzde 52 gibi bir oyla, Denizli

halkının olurunı alarak Belediye Başkanı oldu ve seçim meydanlarında ne dediyse, onları harfiyen, adil bir şekilde ortaya koydu; en hassas olduğu konu da kaçak yapılarıdır. Doğrudur, birçok kaçak yapı yıkıldı ve yıkılmaya devam ediliyor. Belediye yasaları çerçevesinde ne gerekiyorsa onlar yapılmaktadır. Bu noktada, bir yerel gazetemizin manşetinde, Denizli AK Parti İl Teşkilatının bulunduğu binanın da kaçak olduğu iddiası yapıldı. Bu konuyu Sayın Başkanımızla defalarca görüştük, biraz önce tekrar konuştum; Sayın Bakanımız da açıkladılar. Arkadaşlar, o bina, yirmibeş yıllık bir binadır; ama, kaçak değildir. Ancak, il teşkilatının bulunduğu katta balkonla ilgili bir yanlışlık vardır; balkonun içeriye alınmasıyla ilgili bir tadilat yapılmıştır; bu da bizden önce yapılan bir tadilatır. Sayın Kandoğan, burada, şunu...

YILMAZ KAYA (İzmir) - Sayın Başkan, maddeyle ne alakası var?!

MEHMET YÜKSEKTEPE (Devamla) - Değerli arkadaşlar, hemen bitireceğim; müsaadenizle.

Sayın Kandoğan şunu atlamakta: Bizden önce, beş yıl DYP'li belediye başkanı görev yaptı, ondan önce de on yıl CHP'li belediye başkanı görev yaptı ve yine, Sayın Başkanımız, aldığı radikal bir kararla, il teşkilatının olduğu bina da dahil olmak üzere, birçok bina, şehrin ana arterinin...

BAŞKAN - Sayın Yüksektepe, maddeyle ilgili görüşür müsünüz...

MEHMET YÜKSEKTEPE (Devamla) - ... ana meydanının genişletilmesi anlamındaki bir karara imza atmıştır, radikal bir karar almıştır ve yıl sonuna kadar, il teşkilatının bulunduğu bina da yıkılacaktır; ancak, kaçak olduğu için değildir, Denizli'nin, Denizli insanının nefes alması için, çağdaş bir meydana, yeşil alana kavuşması için yapılan bir çalışmadır.

Değerli arkadaşlar, bunları sizlerle paylaşmak istedim. Zamanınızı aldım; teşekkür ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Sağ olun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Yüksektepe.

Sayın Koç, konuşacak mısınız?

HALUK KOÇ (Samsun) - Hayır, konuşmayacağım; Denizli hakkında bilgi sahibi olduk!

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum...

HALUK KOÇ (Samsun) - Karar yetersayısının aranılmasını istiyoruz.

BAŞKAN - Arayacağım Sayın Koç.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı yoktur.

Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.15

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.25

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Mevlüt AKGÜN (Karaman), Yaşar TÜZÜN (Bilecik)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

616 sıra sayılı kanun tasarısının müzakeresine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 46 ncı maddesinin oylamasında karar yetersayısı bulunamamıştı, şimdi 46 ncı maddeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

46 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 46 ncı madde kabul edilmiştir; karar yetersayısı vardır.

47 nci maddeyi okutuyorum:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Organlara İlişkin Ortak Hükümler

Görevden uzaklaştırma

MADDE 47.- Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyeleri, geçici bir önlem olarak kesin hükme kadar görevden uzaklaştırılabilir.

Görevden uzaklaştırma önlemi iki ayda bir gözden geçirilir. Devamında kamu yararı bakımından yarar görülmeyen görevden uzaklaştırma önlemi kaldırılır.

Soruşturma veya kovuşturma sebebiyle görevden uzaklaştırılan belediye organları veya bu organların üyeleri hakkında; 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre soruşturma izni verilmemesi, takipsizlik, kamu davasının düşmesi veya beraat kararı verilmesi, davanın genel af ile ortadan kaldırılması veya görevden düşürülmeyi gerektirmeyen bir suçla mahkûm olunması durumunda görevden uzaklaştırma önlemi kaldırılır.

Görevden uzaklaştırılan belediye başkanına, görevden uzak kaldığı sürece aylık ödeneğinin üçte ikisi ödenir ve bu süre içinde diğer sosyal hak ve yardımlardan yararlanmaya devam eder.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen, Çanakkale Milletvekili Sayın İsmail Özay; buyurun.

CHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZAY (Çanakkale) - Sayın Başkan, değerli Meclis üyeleri; ben, Denizli'de kaçak bir yapıyla ilgili oldukça ilgi toplayan konudan bahsetmeyeceğim, 47 nci maddeyle ilgili değerlendirmede bulunacağım.

Değerli arkadaşlarım, aşağı yukarı yirmiüç saattir çalışıyoruz. Bu yirmiüç saatlik çalışmada, gerçekten, muhalefet olarak, yapıcı katkılarda bulunmaya çalışıyoruz. Klasik bir muhalefet anlayışı içerisinde geciktirme anlayışına yönelik bir muhalefet yapmaya değil, özellikle, toplumun ihtiyacı olan bu yasaya katkı vermeye çalışıyoruz; ama, üzülerek bir konudaki saptamamı belirtmek istiyorum: Bir sağırlar diyalogu içerisinde sürdürüyoruz bu çalışmamızı.

Değerli arkadaşlarım, çeşitli iyileştirici teklifler veriliyor. İktidarın, bu iyileştirici tekliflere yönelik yaklaşımı, genellikle, bu değişiklik önergelerine katılmamak şeklinde oluyor. Teknik bir eleman olarak, gerçekten yadırgadığım bir konudan bahsetmek istiyorum: Örneğin 5 inci maddede, yerel yönetimlerin sınırlarının çizilmesine yönelik "kroki" ibaresi var; onun yerine, artık dijital ortamda, bilimin geliştirdiği "harita" kavramının yerleştirilmesiyle ilgili öneri dahi reddediliyor. Örneğin "2 000 nüfusa yönelik

olarak, gelin, bir iyileştirme, bir bakış açısı daha sergileyelim" yaklaşımına yönelik de hiçbir açılım gerçekleşmiyor.

Değerli arkadaşlarım, bunları, bir eleştiri anlayışı içerisinde söylemiyorum. Bakın, bu, 1580 sayılı Yasayı, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, derli toplu üçüncü kez ele alışımdır; 1979 yılında bir kez ele aldık geniş anlamda değiştirebilmek için, 1984 yılında bir kez daha ele aldık ve şimdi, bu hükümet döneminde bir kez daha ele alabiliyoruz. Bunu, büyük bir şans olarak görüyorum, Türkiye için şans olarak görüyorum; çünkü, parçalı bir Parlamento yapısı içerisinde, toplumu ilgilendiren bu tür yasaların uzun boylu görüşülebilmesi, sonuca ulaşılabilmesi gerçekten zor. Şimdi, Parlamentosunun iki partili olduğu ve iktidarın gerçekten önemli bir çoğunluğunun olduğu bir ortamda, iyileştirici, toplumu kucaklayan bir yasayı rahatlıkla geçirebiliriz. Bu fırsatı kaçırmamak adına bunları ifade ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, özür dileyerek söylüyorum, tabii ki iktidarın işleyişine karışmayacağım ama, bu kadar fazla çoğunluk size belli bir rahatlık getiriyor gibi bir gözlem içerisindeyim. Değerli arkadaşlarım, sizin bu kadar çoğunluğunuzun bir şans olduğunu kabul ediyorum. Bu, sadece sizin için şans değil, Türkiye Cumhuriyeti için de şans; bunun bilincinde olmanızı diliyorum. Türkiye Cumhuriyeti için niçin şans; değerli arkadaşlarım, Türkiye, demokrasi içerisinde belli aşamalardan geçerek bu noktaya geldi, şimdi, demokratikleşme adına, siyasete düzen verme adına hepimize düşen temel görevler var. Millî gelirden kişi başına 3 000 dolar pay alan insanlar varken, demokrasimizdeki antidemokratik yasaları temizlemeden, Türkiye'de, hiç kimsenin -ne sağda, ne solda- siyaset yapma olanağı yoktur. Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partili arkadaşlarımızın bu tarihî sorumluluğu bu bilinç içerisinde ele almaları gerekir diye düşünüyorum. Maddeye geçerken de, niçin bundan uzun uzun bahsettiğimi açıklamak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, 47 nci madde, gerçekten çok önemli. 47 nci madde, bu iktidarın çalışmalarına yönelik yarın ne yapması gerektiği konusunda yol açacak bir madde değil, tarihe not düşeceği bir madde. 47 nci madde, ararejim maddesi, demokrasinin ayıbı olan bir madde. Evet, çeşitli maddeler görüşülecek, kabul edilecek, onlar belki yıllar sonra anımsanmayacak bile; ama, 47 nci madde, ararejimi çağrıştıran, seçimle gelmiş olan insanların görevden alınmasına yönelik kararın demokratik bir şekilde gelmesi karşısında 22 nci Dönem Parlamentosu, bu iktidar tarihe geçecek.

Değerli arkadaşlarım, şu temel kurala hiç kimsenin itiraz etmesi mümkün değildir: Demokrasilerde, seçimle gelenler seçimle gitmeli; bu, demokrasinin temel kuralıdır. Değerli arkadaşlarım, ama Türkiye Cumhuriyetine baktığımızda, üzülererek bunun böyle olmadığı sentezini rahatlıkla yapabiliyoruz. Örneğin, bu ülkede ararejimler nedeniyle başbakanlarımızı idam ettiğimiz dönemler oldu. Hukuksuzluk, adaletsizlik, kanayan yara olarak gündemde duran konulardır. Bu ülkede seçimle gelmiş başbakanların ararejimle gittikleri, halkın tekrar cumhurbaşkanı olarak görev verdiği ararejim sıkıntılarını yaşadık. Yine bu ülkede, seçimle gelmiş belediye başkanlarının, ararejim anlayışıyla görevlerinden uzaklaştırıldığı; ama, daha sonra, halkın iradesiyle başbakan olarak, milletvekili olarak tekrar geldiği dönemleri de yaşadık.

Değerli arkadaşlarım, o zaman, önümüzdeki tarihsel bir görev, ara- rejim anlayışındaki tüm yönetmelikleri, kanunları, yasalarımız arasından temizlemek durumundayız. Örneğin, dönem dönem ihtilallerle sarsılan demokrasimiz bir Silahlı Kuvvetler İç Hizmet Yönetmeliğine dayanır. Evet, kullanılmıyor, yapılmıyor, yürütülmüyor deyip geçiştiremeyiz; değiştirmeliyiz, yasalarımızdan ayıklamalıyız. Cumhuriyeti kollama ve koruma görevi, bu ülkede sadece bir tek kuruma ait olamaz; hepimizin görevi olmalıdır. Bu yaklaşım içerisinde girdiğimizde, seçimle gelen insanların seçimle gitmesi konusundaki yaklaşımda kamu yararını sadece İçişleri Bakanlığının değerlendirmesine bırakarak da işi geçiştiremeyiz. Onun için, 47 nci maddenin, sadece İçişleri Bakanlığının şahsına, kurumuna güvensizlik olarak değil, böyle bir antidemokratik maddenin bu hükümde, bu yapı içerisinde olmamasına yönelik tavrımızı çok açık, net olarak ortaya koymalıyız.

Değerli arkadaşlarım, maddeye geldiğimizde şunları açık, net söylemek istiyorum: Bu tasarının 47 nci maddesi, anlayışı itibariyle gerçekten hiçbir şekilde değişmemiştir; birkaç fıkra ilave edilmiştir -onlara geleceğim- açmıştır; ama, anlayışı değişmemiştir. Bir tek birinci paragrafı anlayışını ifade eder; burada "tedbir" konusu vardır; "tedbir" sözcüğünün yerine "önlem" kelimesi getirilmiştir birinci fıkrada; ama, anlayış, mantık değişmemiştir.

Değerli arkadaşlarım, maddenin ikinci fıkrasında, iyileştirici olduğu iddia edilen, şöyle bir ifade vardır: Bu karar, İçişleri Bakanlığı tarafından alınan karar, iki ayda bir gözden geçirilir.

Sevgili parlamenterler, değerli arkadaşlarım; bu kararı veren İçişleri Bakanlığının yanlış karar vermesi halinde, hukuka aykırı bir karar vermesi halinde, tekrar aynı organın kararı gözden geçirmesi gibi bir kavram, demokratik bir yaklaşım olamaz. Bu kararın gözden geçirilebilmesi, hukuk kurumlarının tekeline, eline bırakılmalıdır.

En üzüntü verici fıkra, son fıkradır. Bunu, Meclisten özür dileyerek, bir rüşvet olarak değerlendiriyorum. Görevden aldığınız insana şunu söylüyorsunuz: "Sen görevden alındın, kabul; ama, maaşının üçte 2'sini sana veriyoruz." Bunu demek, demokrasiye karşı gerçekten bir haksızlıktır. Zaten, yasa gereği, göreve iade edildiği anda maaşını alma hakkına sahip olan bir yaklaşımı, yasaya bir rüşvet anlayışı içerisinde yazmak, iyileştirme değildir.

Değerli arkadaşlarım, 1984 ve 1992 yılları arasında, özellikle seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınması konusunda, ülkemizde çok şanssız dönemler yaşandı. Hatırlıyorum, 1990 yılında 21 belediye başkanı görevden alındı; belli bir süreç içerisinde 19 tanesi geri döndü. Genellikle görevden alma konusu, siyasî iktidarın kullandığı bir irade olarak yansıyor.

Şunu açık, net olarak söylüyorum: On yıldır ve sevinerek söylüyorum, bu hükümet döneminde, belediye başkanlarına yönelik, bu anlamda bir baskı söz konusu değil; ama, değerli arkadaşlarım, bunu, sadece İçişleri Bakanlarının, bir iktidarın iyi niyetine bırakma anlayışını bu yasanın içerisinde tutamayız. Korkarım ki, 1990'daki gibi bir hükümet, 1990'daki gibi bir İçişleri Bakanı ileriki günlerde göreve gelecek olursa, büyük bir yanlışlık, büyük bir haksızlık ortaya çıkabilir. Bir padişah refleksi içerisinde, siyasetle hesaplaşmaya kalkan, seçilmişlere ıstırap çektiren bir anlayışı tekrar görebiliriz.

Değerli arkadaşlarım, bununla ilgili yapmamız gereken şey şu: Bir kere, Danıştay kararlarına dayanarak İçişleri Bakanlığının bu hakkı kullanmasını sağlamalıyız. Görevden uzaklaştırılırken, genellikle iki koşulun varlığına bakılıyor. Koşullardan bir tanesi soruşturmanın açılmış olması, diğeri lüzum görülmesi hali.

Değerli arkadaşlarım, lüzum görülmesi haliyle ilgili hukuksal bir süreç var. Danıştay içtihatlarından gidiyorum, arkadaşlarımız bilir, çok uzatmak istemiyorum; ama, dört önemli konu üzerinde hukuksal bir değerlendirme yapılması gerekiyor, siyasî değerlendirmenin dışına çıkılması gerekiyor; hakkındaki savların, iddiaların çok ciddi olması, delillerin karartılıyor olabilmesi, temsil açısından ülkeye zarar veren, çevreye zarar veren konumların oluşuyor olabilmesi gibi hükümler gerekiyor. Sürem azaldığı için, süremi de aşmak istemiyorum, o nedenle hemen önerilerime gelmek istiyorum.

Değerli milletvekillerimiz, bununla ilgili bir değişiklik önergesi verdik. Anayasamızda, şüphesiz ki, verilen yetki, İçişleri Bakanımızın bu yetkiyi kullanması doğrultusunda. Anayasa değişikliğini bu süreç içerisinde yapmamız söz konusu olmayabilir; ama, İçişleri Bakanımızın kullanmış olduğu bu yetkiyi, bir ay içerisinde, yargı organına, Danıştaya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Özey.

İSMAİL ÖZAY (Devamla) - Teşekkür ederim.

Danıştayımızın, bir ay içerisinde, hukuksal anlamda bu süreci gözden geçirmesini ve bu iki aylık periyodik denetlemeleri, gözden geçirmeyi Danıştayın yapmasını öneriyoruz.

Değerli arkadaşlarım, genellikle, verilen her önergenin, bir refleks anlayışı içerisinde -lütfen, yanlış anlamayın; muhalefetten gelmesi nedeniyle de

düşünülebilir- reddedildiğini görüyorum; ama, gerçekten, bu, yasanın can alıcı, demokrasi adına çok önemli bir hükmünü oluşturuyor.

Bu nedenle, tüm parlamenterlerimizin, tüm milletvekili arkadaşlarımızın, bu önemli konuya, demokrasi adına özen göstereceklerine inanıyor, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özay.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen, Mersin Milletvekili Sayın Mustafa Özyürek; buyurun.

MUSTAFA ÖZYÜREK (Mersin) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Özay da anlattı konunun önemini. Burada, önemli bir teşadüf birlikte yaşıyoruz; Sayın Bakanımız, zannediyorum, 1990 yılında da İçişleri Bakanıydı. Sayın Bakanımız, beni, belediye meclisi üyeliğinden alan Bakandır. İsmail Özay arkadaşımız Çanakkale Belediye Başkanıydı. O zamanki Cumhurbaşkanı Sayın Özal'ın 18 Mart töreni nedeniyle Çanakkale'yi ziyaretinde, ayağa kalkmadı diye görevden alınmıştı. O zaman Sayın Bakanımız görevde değildi; yani, görevdeydi de, görev başında olmadığı için vekâleten bir başkasının imzası var; ama, benim görevden alınma kararında Sayın Bakanın imzası vardır.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Özay nezaket gereği söylememiştir; ama, şimdi, bir tören, dışarıda yapılan bir törende bir belediye başkanı ayağa kalktı kalkmadı diye görevden alınabiliyorsa, demek ki, bu madde çok keyfi şekilde kullanılabilir. Şimdi, benim görevden alınmamı, belki, biraz belediye dışı diye niteleyebilirsiniz; ama, gerçekten, belediye başkanı -bir siyasal parti adına seçilmiş- bir törende kendi demokratik hakkını kullanmış, ayağa kalkmamış. Şimdi, bunu, belediyecelikle ilgili bir olaya bağlayıp görevden almak, gerçekten, müthiş bir keyfi takdirdir. Görevden alındığı zaman, ben de o zaman İstanbul Anakent Belediye Meclisi üyesiydim. Burada Sayın Koral varsa -birlikte belediye meclisinde görev yapmıştık- hatırlayacaklardır. Biz, Sayın Özal'ın görevden alınmasının yanlış olduğunu ifade eden bir konuşma yapmıştık. O zamanki Doğru Yol Partisinin İl Başkanı, şimdi Adalet ve Kalkınma Partisinin Şişli belediye başkan adayı Muhsin Divan da beni teyit eden bir konuşma yapmıştı. İki gün sonra, bir baktık, bizi palas pandiras belediye meclisi üyeliğinden uzaklaştırdılar. O zaman biraz merak edip araştırmıştım; çünkü, belediye meclisi üyesinin görevden alınması çok bilinen bir olay değildir; yani, çok azdır, çok nadirdir. O bakımdan, Sayın Bakan sayesinde belediye tarihine geçmiş olmaktan da son derece mutluyum.

Şimdi, geriye dönüp baktığımda, Sayın Özal, bugün de, o günün şartları içinde, biraz, bir belediye başkanını -belki tabir tam o değil ama- istiskal eden bir tavır karşısında, ayağa kalkmamak suretiyle, önemli bir tavır koymuştu. Biz de, bir konuşma yapmak suretiyle, bir destek sağlamıştık. Sayın Özal, öyle inanıyorum ki, bu konuşmayı aynen yapar, o tavrı aynen sergiler; ben de o konuşmayı yaparım; ama, şimdi Sayın Bakandan öğrenmek istiyorum; acaba, hâlâ, bizleri görevden alırlar mı?

Değerli arkadaşlarım, tabii, Türkiye'de çok şeyin değişmiş olmasını umuyoruz, böylesi olayların yaşanmamasını diliyoruz.

Şimdi, yaptığımız olayın çok masumane olduğunu şuradan söyleyeyim. Sayın Koral, bizim bir Adalar Belediye Başkanımız vardı, öldü, Allah rahmet eylesin. Şimdi, bize yöneltilen suçlama da şuydu: Cumhurbaşkanı'na hakaret ettiniz. Belediye Başkanımız -tabii, arkasından savcılığa da gittik- savcılıkta ifade verdi, dedi ki: "Evet, Sayın Özyürek, bana göre ağırca bir konuşma yaptı; ama, ben, yıllardır birlikte çalışıyorum, hiçbir zaman hakaret ettiğine tanık olmadım."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özyürek, toparlar mısınız.

Buyurun.

MUSTAFA ÖZYÜREK (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

O arkadaşımızın ifadesiyle dava açılmaktan kurtulduk. Daha sonra, idare mahkemesinin kararıyla da, belediye meclisi üyeliğine tekrar döndük.

Bu madde vesilesiyle bu olayı tekrar hatırlatmamızın nedeni, böylesi olaylar yaşanmasın; insanlar, siyasî nedenlerle görevden alınmasın. Bu madde, bu şekliyle, böylesi davranışlara, bakanın böylesi tasarruflarına izin veren bir maddedir. O nedenle, biraz sonra bir önergemiz gündeme gelecek; onu kabul ederseniz, destek olursanız böylesine keyfî, siyasî takdirlerin önüne geçmiş oluruz.

Bu önemli tesadüf vesilesiyle, madde hakkında görüşlerimi sizlerle paylaşmak istedim; hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özyürek.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

HALUK KOÇ (Samsun) - Sayın Bakan, belki kürsüden açıklama yapmak istersiniz.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Buradan yapayım, müsaade ederseniz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; biraz önce konuşan çok değerli arkadaşımın, aslında, bana teşekkür etmesi lazım. Ben, onu açığa almamış olsaydım, bu madde üzerinde bu kadar konuşamayacaktı!

Değerli arkadaşlarım, bakın -şimdi sordurdum, cevap gelecek- ben iki yıla yakın bir süredir İçişleri Bakanıyım, birbuçuk yılı geçti, açığa aldığımız belediye başkanı çok çok azdır. O da, ya tutuklanmış ya da çok ağır bir suçtan dolayı yargılanmakta olan birkaç belediye başkanını aldık. Mümkün olduğunca bu yetkimizi... Yani seçilmiş olan bir organı, belediye başkanı veya belediye encümen üyesini çok titiz bir şekilde inceliyoruz. Şimdi, arkadaşlarım, bu konunun Danıştaya da devredilmesi konusunda görüş bildirdiler. Bakın, Anayasamızın bu konudaki hükmü çok açık, çok sarıhtır. Anayasamızın 127 nci maddesinde der ki: "Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahallî idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı -münhasıran saymış burada- geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir."

İkinci bir konu da, işte, iki ayda bir Danıştaya gitsin. Tabii, bu, Danıştaya idarî bir görev verme anlamına gelir. Herhalde, bizim, Belediye Yasasıyla, yüksek mahkeme, idarî mahkeme olan Danıştaya -Danıştay Kanunu dışında- idarî görev vermemiz de uygun olmaz kanaatindeyim.

Ben arz ediyorum; saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Maddeyle ilgili 1 önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 47 nci maddesinin ikinci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını ve birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkraların eklenmesini saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

Abdulkadir Ateş	Hasan Fehmi Güneş	Bülent Baratalı
Gaziantep	İstanbul	İzmir
İsmail Özay	Nurettin Sözen	Ali Dinçer
Çanakkale	Sivas	Bursa
Orhan Sür	Salih Gün	Nadir Saraç
Balıkesir	Kocaeli	Zonguldak
Sedat Pekel		V. Haşim Oral
Balıkesir		Denizli

"Belediye başkaları için alınan; görevden uzaklaştırma kararı bir hafta içerisinde Danıştaya gönderilir. Önlem niteliğindeki bu kararın yasalara uygunluğu hakkında Danıştay bir ay içerisinde karar verir.

Belediye başkanlarının görevden uzaklaştırma önlemi iki ayda bir Danıştayca gözden geçirilir. Devamında kamu yararı bakımından yarar görülmeyen görevden uzaklaştırma önlemi kaldırılır.

Bu karar bir hafta içerisinde İçişleri Bakanlığınca uygulanır."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANİ ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Ben de, demin açıkladığım nedenlerden dolayı katılamıyorum.

BAŞKAN - Önerge sahibi olarak Sayın Özay, buyurun.

İSMAİL ÖZAY (Çanakkale) - Sayın Başkan, değerli Meclis üyeleri; çok kısa bir açıklamada bulunacağım.

Evet, ikinci öneri, iki ayda bir Danıştaya götürülmesi konusu, şüphesiz ki, Danıştay Yasasını ilgilendirir; ama, önergemizde, İçişleri Bakanlığının kararının Danıştaya sunulması, bir kararın sunulması, Anayasaya aykırı hüküm içermez diye düşünüyorum. O nedenle, aslında, iki ayda bir gözden geçirme kararını -o da bir karardır- İçişleri Bakanlığı, bunu bir karar altına alıp, Danıştaya gönderebilir. Bu çerçevede içerisinde yasal olduğuna inanıyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özay.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 47 nci madde kabul edilmiştir.

Birleşime saat 20.00'ye kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati : 18.52

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.03

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Mevlüt AKGÜN (Karaman), Yaşar TÜZÜN (Bilecik)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

616 sıra sayılı kanun tasarısının müzakerelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 48 inci maddesini okutuyorum:

ÜÇÜNCÜ KISIM

Belediye Teşkilâtı

BİRİNCİ BÖLÜM

Belediye Teşkilâtı ve Personeli

Belediye teşkilâtı

MADDE 48.- Belediye teşkilâtı, norm kadroya uygun olarak yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur.

Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafî yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro sistemine uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Denizli Milletvekili Sayın Mustafa Gazalci; buyurun.

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA GAZALCI (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Belediyeler Yasası Tasarısının 48 inci maddesi üzerinde CHP Grubu adına söz aldım; tümünüzü saygıyla selamlarım.

48 inci madde "Belediye teşkilâtı" anabashiğı altında, belediye örgütlenmesini ortaya koyuyor. Hazır yeni bir yasa yapilirken, birçok sözcük Türkçeleşmişken neden bu "teşkilat" sözcüğünde direnildi onu bilmiyorum; yani "örgüt" gibi herkesin anladığı, sevdiği bir sözcük varken "teşkilat" niye denildi bilmiyorum.

Bu belediye örgütü, burada, bu maddede söylenirken, norm kadroya uygun olarak bir belediyenin temel örgütlenmesi üzerinde duruluyor; ana bünyesinin nasıl olacağına ilişkin sıralamalar yapılmış. İşte, klasik olarak, yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinin olacağı söylenilmiş; ancak, nüfusa göre ya da ekonomik, sosyal, kültürel duruma göre, hatta gelecek verilere göre başka birimler de yapılabilir denilmiş.

Bu tasarının kimi yerlerinde geçen, örneğin, bütçe içi işletme, belediye işletmesi, belediye şirketi ve belediye katılımlarından -iştiraki diye geçmiş orada- söz edilmiyor. Şimdi, mademki böyle bir başlık yapıldı... Bu tasarının başka başka yerlerinde o belediyeye ilişkin birtakım kurumlar da var, onlar burada sayılmamış. Yalnızca, klasik, başlangıçta, işte "yazı işleri", "fen işleri", "zabıta", "malî işler" denilmiş, ondan sonra da duruma göre birtakım birimler kurabilir denilmiş.

Değerli arkadaşlar, tasarının 70 inci maddesinde -geleceğiz- belediyeler şirket kurabiliyor, hiç kimseden izin almadan kolayca şirketini oluşturuyor; ama, bütçe içi bir işletme kurmak istediği zaman, örneğin, suyla ilgili, otobüsle ilgili bir işletme kurmak istediği zaman İçişleri Bakanlığına bağlanmış. Şimdi, ikili bir ölçü getirilmiş; şirket kurarken, "buyurunuz, kurunuz, serbestsiniz,

istediğiniz şirketi kurun." Peki, hizmet içi bir işletme kuracağım dediğiniz zaman, İçişleri Bakanlığına bağlanılmış. Nerede kaldı şimdi özerklik, nerede kaldı bağımsızlık. Hayır, şirket kuracağın zaman bağımsızsın; ama, hizmet içi bir işletme, kendi bütçenden bir birim kuracağın zaman bana bağılısın... Bunun altında iyi bir niyet yok. Biz, çerçeve yasada da, bu yasada da söylüyoruz. Burada, şirketleştirerek bir özelleştirme anlayışı var, kamu hizmetlerini belediyeler kendisi görmesin, başkaları yapsın anlayışı var. Belediye örgütlenmesinde, şirketi kurarken, istediğin gibi şirketleş, şirket kur diyorsun; yurttaşı doğrudan ilgilendiren kamu hizmetiyle ilgili asıl yapmak istediğin işte, İçişleri Bakanlığı "bana bağılısın, benim iznime, benim onayıma bağılısın" diyor. Vermezsen?.. Şirket kur o zaman... İçişleri Bakanı -küreselleşmeci, özelleşmeci bir bakanlık anlayışı, moda var ya şimdi- vermiyorum kardeşim sana diyebilir.

Değerli arkadaşlar, bunu, niçin, böyle altını çizerek söylüyorum. Son yirmibeş yıldır, birer kamu hizmeti gören belediyeler, bir şirketler grubu oldu. Özellikle büyük kentler bir holding görünümündedir. O kadar çok şirket var ki, bu şirketlerin sayısını şimdi ben İçişleri Bakanlığına sorsam, Türkiye'deki belediyelerdeki şirket sayısını bize söyler misiniz Sayın Bakanım desem - araya kadar o bürokratlarına sorsun- belki tam bir rakam veremeyecek.

Bir belediye meclisi üyesi, bir belediyenin bütçesinin şirketlerle beraber kapsamını, oylumunu hiçbir zaman bilemez bu duruma göre. Gerçekten, büyük kentlerin belediyelerinin şirketleri o kadar holding gibi olmuştur ki, oralarda yolsuzluk, oralarda usulsüzlük, oralarda denetimsizlik var. O şirketleri Sanayi Bakanlığının ne kadar denetleyebileceği de ayrı bir konu. Yani, buradaki örgütlenme, tam bir özelleştirme anlayışına göre ya da işine geldiği zaman özerkliği, bağımsızlığı koruyan, ama, şirketleşmeye geldiği zaman önünü açan bir anlayış.

Değerli arkadaşlar, maddenin ikinci kısmında deniliyor ki: "Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro sistemine uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir."

Bakın, nüfusun dışında, bir sürü şeyler sayılmış, bu belediye gelecekte kültürel yönden, sosyal yönden nasıl gelişebilir, sayılmış.

Şimdi, ben, yine, dönüyorum 8 inci ve 11 inci maddelere Sayın Bakan; orada, siz, hiç bu ölçüyü almıyorsunuz; yani, nüfusu 2 000'in altında olan belediyelerin var olan durumlarına bakmıyorsunuz, gelecek potansiyellerine bakmıyorsunuz "seni kapattım" diyorsunuz; ama, burada birim oluştururken, "geleceğe ilişkin umut gösteriyor mu, potansiyel gücü var mı; ekonomik durumu, kültürel durumu" diye sayıyorsunuz... Burada bir çelişki var, burada, kazanılmış hakları yok etme var. Siz, 340 belediyenin, Türkiye'de, geleceğini hiç düşünmeden yok ediyorsunuz. Ben, geçen gün, beş yılda bir nüfus sayımı yapılır diye, 2005'te nüfus sayımı yapılacaktı gibi söyledim; ama, on yılda bir yapılıyor Avrupa Birliği uyumuna göre diye düşünüp, onu burada düzeltiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye, çocuklar ülkesi, gençler ülkesi, nüfusu Avrupa'ya göre çok artan bir ülke. Avrupa'da, o ülkelerin, on yıl sonra, nüfuslarında çok değişiklik olmaz; ama, benim ülkemde olur, İller Bankasından pay ona göre ayrılır; yani, 2000 yılındaki nüfus ile ondan üç yıl sonraki, beş yıl sonraki nüfus farklıdır.

Bakın, Denizli burada çok konuşuldu, bir kez daha söylüyorum: 2003 yılı aralık ayında, bir arkadaşımın önerisi üzerine -şimdi o arkadaşım, sağ olsun, bizler gibi düşünüyor- Denizli'nin 50'ye yakın belediyesi yok ediliyordu. Aynı şey bugün yine oluyor. O gün, bütün Denizli'den söz edildi ve nüfusu 2 000'in altında olan belediyelerle beraber yaklaşık 50 belediyemiz gidiyordu. Bugün, ben, yine baktım, aynı şey; 29 belediye nüfus yönünden gidiyor, 10'un üzerinde belediyemiz de, 5 kilometre ötesindeki belediye sınırlarından dolayı gidiyor. Şimdi, birtakım savlar var, milletvekili olarak biz de tam bilemiyoruz. Deniliyor ki, işte, belediye sınırının 5 kilometre ötesinde kalan belediye ona

katılır; orada başlayan, yani, kattığı belediyenin sınırından 5 kilometre ötede bir belediye daha varsa, o da gider; oradan 5 kilometre ötesinde bir belediye daha varsa, o da gider; yani, isterse, zincirlemeli olarak, 20 kilometre ötedeki bir belediye de -böyle 5'er kilometre arayla belediyeler kurulmuşsa- yok olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gazalci, konuşmanızı toparlar mısınız.

MUSTAFA GAZALCI (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, burada, belediye örgütlenmesi sayılırken, gelecekte göstereceği gelişme ölçü olarak alınmış, ekonomik, sosyal, kültürel durum gözönüne alınmış; ama, belediyeler kapatılırken bu göz önüne alınmamış.

Değerli arkadaşlar, bu tasarı, bırakın ileriye dönük, belediyelerin sorunlarını çözme, günümüzün sorunlarını bile çözmeyecek. Belki, kimi belediyeler ya da bizi dinleyen yurttaşlar diyecekler ki: "Yahu, bu Belediye Yasası çıkarsa, belediyelerin ekonomik sıkıntısı gidecek." Hayır, bu tasarıda, belediyelerin ekonomik sıkıntılarını giderecek en küçük bir iyileştirme yok; tam tersine, kamu hizmetlerini yurttaşlarımız satın alacak, şirketler aracılığıyla bir özelleştirme furyasıdır gidecek, şimdiye kadar kamu hizmeti yapan belediyeler, belki, bunu yapamaz duruma gelecek.

Bu maddenin de, gerçek bir belediye örgütlenmesi biçiminde düzenlenmesi gerekir diye düşünüyorum.

Tümünüze saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Gazalci.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; müsaadenizle çok kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

Biraz önce kürsüde konuşan değerli milletvekili arkadaşımız "şirket kurma serbest, belediyeler istediği kadar şirket kurar; ama, bütçe içi bir birim kuracaksa, İçişleri Bakanlığından izin alması gerek" dedi. Doğru, bütçe içi şirket kurarken İçişleri Bakanlığından izin alıyor; ama, herhangi bir şirket kurarken de serbest değil, istediği gibi kuramıyor, Bakanlar Kurulu izni gerekir.

Bunu arz ediyorum efendim.

MUSTAFA GAZALCI (Denizli) - Burada 70 inci maddede var.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum. Sayın Bakan.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen, Aydın Milletvekili. Sayın Mehmet Semerci; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET SEMERCİ (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzun yıllar belediye başkanlığı yapmış bir arkadaşınız olarak ben de, bu tasarıdaki 48 inci maddeyle ilgili görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Yerel yönetimlere ilişkin düzenlemeler yapılması ısrarı, özellikle, 1984'ten beri sürmektedir. O tarihten bu yana çıkarılamayan yerel yönetimler yasası tasarısı, sonunda Genel Kurulumuza gelmiş bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri, ümitle beklediğimiz yerel yönetimler yasası tasarısı, ülkemizin ve halkımızın beklentilerine, yine, cevap veremeyecektir. Yani, dağ fare doğurmuştur. Ancak, görüyoruz ki, Kamu Yönetimi Yasası Tasarısıyla birlikte gündeme getirilen yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması tartışmalarının eksenine "sosyal devletin tasfiyesi" ilkesi yerleştirilmiştir. Ülkemizin ekonomik krizler içerisinde kıvrınmasından, krizlerden çıkış yolu olarak IMF reçetelerine sarılmayı anlayan iktidarlar, sosyal devleti temsil eden kurumlara kaynak aktarımını engellemekte; dolayısıyla, bu durum, halkın en temel gereksinimleri olan özellikle yerel yönetim hizmetlerinde su, çöp toplama, kent ulaşımı gibi belediye hizmetlerinin bile yapılmasında büyük sıkıntılar yaratmaktadır. Bu sorunların çözümünü de, Dünya Bankasının dayattığı yerel yönetim yapılanmasında aramaktadırlar.

Hükümetin, bu ve yerel yönetimleri ilgilendiren diğer yasa tasarılarıyla il özel idarelerine, belediyelere ve büyükşehir belediyelerine özelleştirme yetkisi

vermesiyle devrettiği sosyal devlet görevlerini nasıl bir geleceğin beklediğini, tasarıların tümünü incelediğimizde açıkça görebiliriz.

Yerel yönetimler, herhangi bir merkezî birimden izin, onay almaksızın, meclislerinden alacakları kararlarla, özelleştirme politikasını doğrudan uygulayabileceklerdir.

Öte yandan, bu birimlere devredilen hizmetleri yürütme görevini, her türlü hizmetin ihale, yap-işlet, yap-işlet-devret imtiyazıyla görmelerine olanak tanıyacak bir biçimde tanımlamışlardır.

Öbür tüm hükümler, iktidarın yerel yönetimler üzerinden özelleştirme politikasını kolaylaştıracak ve hızlandıracak yardımcı hükümler konumunda bulunmaktadır. Bunun anlamı şudur: 2003 rakamlarıyla, yani, geçtiğimiz yıl rakamlarıyla, 4 katrilyondan az olan yerel yönetimlerin payı, önümüzdeki yıl, bu tasarıyla beraber, tahminî 25 katrilyonluk bir kaynağın kullanılmasını elverişli hale getirecektir. İşte, bu da, özelleştirme yapmada kullanılacak kaynağın yerel yönetimlerde ne kadar büyük bir miktar olduğunu gözler önüne sermektedir.

Küresel boyuttaki şirketler, yerli ortaklarıyla gelip, belediye başkanlarıyla önemli iş anlaşmaları yapmaya çalışmaktadırlar. Bunun ideolojisi de örgütlenmiştir: "Global düşün, yerel davran." Bu formülde ulusallık yoktur. Söylem "Ankara küçülmeden Türkiye büyümeyiz; Ankara küçüldükçe, Türkiye, ancak, küresel piyasalarla yerel düzeyde bire bir ilişkiye girerse büyür ve tek çıkış yolu budur" üzerine kurgulanmıştır. Ankara diye mevcut örgütlenmeye yöneltilen inanılmaz saldırıların arkasında, büyük sermaye çıkarları; dolayısıyla, liberalizasyon sürecinin kendisi mevcuttur.

Tasarı, temel unsurları itibarıyla, küresel sermayenin ihtiyaçlarını karşılayan bir tasarıdır. Bu anlayışla hazırlanan tasarının, belediye çalışanlarının atama ve görevlendirilmesinde de birçok haksızlığa sebep olacağını düşünüyorum. Bu anlayışın belediye çalışanlarına olumsuz yansıtacağını şimdiden tahmin ediyorum. Bu haliyle yasalaşması durumunda birçok sakıncayı beraberinde getireceğine inanıyorum. Örneğin, belediye başkan yardımcısının belediye meclisi üyelerinden seçilebilir olması tamamen yanlıştır. Böyle bir uygulama... Yani, belediye meclisi nedir; belediye başkanını denetleyen bir organdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Semerci, toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

MEHMET SEMERCİ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Yani, belediyenin bütçesini hazırlayan, belediye çalışma programını düzenleyen ve denetimini sağlayan bir belediye kuruluşunun organında yer alan belediye meclisi üyesi belediye başkanı yapılıyor.

Peki, arkadaşlar, size sorarım; belediye başkanı kötü niyetliyse ve kötü niyetli talimatıyla kendi emrinde çalışan belediye başkan yardımcısını, meclisten seçilmiş belediye başkan yardımcısını aynı kötü uygulamanın içerisine sokarsa, kim denetleyecek o zaman?! Bu kişi nasıl sorumlu olacak? Ö nedenle, bana göre -bundan önce uygulanan ve şimdi de tasarının içine konulan bu- bir çalışan olarak belediye başkan yardımcısının kesinlikle belediye meclisi üyeleri içerisinde olmaması gerekir.

Bu düşüncelerle, hepinize saygılar sunarım.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Semerci.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum...

HALUK KOÇ (Samsun) - Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN - Karar yetersayısını arayacağım Sayın Koç.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı yoktur; birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.24

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 20.35

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Mevlüt AKGÜN (Karaman), Yaşar TÜZÜN (Bilecik)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

616 sıra sayılı kanun tasarısının müzakerelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 48 inci maddesinin oylamasında karar yetersayısı bulunamamıştı. Şimdi, 48 inci maddeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yetersayısı vardır, madde kabul edilmiştir.

49 uncu maddeyi okutuyorum:

Norm kadro ve personel istihdamı

MADDE 49.- Norm kadro ilke ve standartları İçişleri Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken belirlenir. Bu ilke ve standartlar çerçevesinde norm kadro çalışmasını belediye yapar veya yaptırır.

Belediye personeli, belediye başkanı tarafından atanır. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulur.

Belediyede, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, sosyal ve ekonomi, kültür ve sanat, bilişim ve iletişim, planlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında tabip, uzman tabip, veteriner, avukat, mühendis, çözümleyici ve programcı, mimar, ebe, hemşire, teknisyen, tekniker gibi ihtiyaç duyulan uzman ve teknik personel, süreleri seçim döneminin bitiminden itibaren otuz günü geçmemek üzere, sözleşme ile çalıştırılabilir. Bu şekilde sözleşmeli olarak çalıştırılacakların, yürütecekleri hizmetlere ilişkin nitelikleri taşımaları şarttır. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz.

Üçüncü fıkra uyarınca sözleşmeli olarak istihdam edileceklerin ücret miktarı, yılları bütçe kanunlarında belirlenecek ücret tavanını aşmamak üzere, Bakanlar Kurulunca belirlenen sınırlar içerisinde belediye meclisi tarafından kararlaştırılır. Bu şekilde çalıştırılacaklara her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılamaz ve ücret mahiyetinde aynî ya da nakdi menfaat temin edilemez. Söz konusu personel hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda, vize hariç 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, belediye başkanının talebi, kendilerinin ve kurumlarının muvafakatiyle, süreleri seçim döneminin bitiminden itibaren otuz günü geçmemek üzere, belediyelerin birim müdürü ve üstü yönetici kadrolarında görevlendirilebilirler. Bu şekilde görevlendirmelerde Devlet Memurları Kanununun 68 inci maddesinin (B) fıkrasında öngörülen şartlar dikkate alınır. Belediyelerde bu şekilde istihdam edilen personel kurumlarından izinli sayılırlar. Bu personelin görevlendirildikleri süre zarfındaki, görevlendirildikleri kadroya ait her türlü mali hakları ile kurumları tarafından karşılanması gereken sosyal güvenlik ve benzeri diğer hakları belediye tarafından ödenir. İzinli oldukları müddet, terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır ve terfi haklarını kazananlar başkaca bir işleme lüzum kalmaksızın terfi ettirilirler. Bu şekilde görevlendirilenler, görevlendirme süresinin sona ermesinden itibaren onbeş gün içerisinde yazılı olarak kurumlarına başvurmaları halinde en geç bir ay içerisinde kadrolarına,

kadroları kaldırılmış veya zorunlu sebeplerle kadrolarına atama yapılmış ise durumlarına uygun bir kadroya atanırlar.

Belediye başkanı zorunlu gördüğü takdirde, belediye meclisinin görev süresini aşmamak ve başkan yardımcısı kadro sayısının yarısını geçmemek şartıyla, boş olan başkan yardımcısı kadrolarına belediye meclisi üyeleri arasından görevlendirme yapabilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin yarısını aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dahil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez.

Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamaz. Yeni personel alımı nedeniyle bu oranın aşılması sebebiyle oluşacak kamu zararı, zararın olduğu tarihten itibaren hesaplanacak kanunî faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edilir.

Sözleşmeli ve işçi statüsünde çalışanlar hariç belediye memurlarına, başarı durumlarına göre toplam memur sayısının yüzde onunu ve Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısının 20.000 gösterge rakamı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere, hastalık ve yıllık izinleri dahil olmak üzere, çalıştıkları sürelerle orantılı olarak encümen kararıyla yılda en fazla iki kez ikramiye ödenebilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Kocaeli Milletvekili Sayın İzzet Çetin; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İZZET ÇETİN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan Belediyeler Kanunu Tasarısı hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, tabii, Belediyeler Kanunu Tasarısını, geçen hafta burada görüşüp tartıştığımız İl Özel İdareleri Kanunu Tasarısını ve bundan sonra görüşeceğimiz birtakım yasaları, 49 uncu maddesine kadar geldiğimiz Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısından ayrı olarak ele alıp değerlendirmek, herhalde doğru değil.

Biraz evvel, dün ve önceki hafta da yapılan konuşmalarda, AKP'li sözcü arkadaşlarım, zaman zaman, Sayın Bakan da dahil olmak üzere, bu kanun tasarısının büyük çalışmalar sonucunda, katılım esas alınarak, taraflarca tartışılarak hazırlandığını gündeme getirirler de, durumun öyle olmadığı son derece açık, kendimizi kandırmamıza gerek yok. Üzücü, ama, bir gerçek, biraz evvel Sayın Semerci de söyledi, Belediyeler Kanunu Tasarımızın esas temelinde, Dünya Bankasının yeni anlayışı, bizim gibi ülkelere yapmış olduğu yeni dayatma var. Tabii ki, bu konuya, şimdi, süre kısıtlı olduğu için girebilecek değilim; ama, imkân olduğu takdirde bu konuda gerekli açıklamaları yapacağım.

Değerli arkadaşlarım, yerel yönetim reformu, yalnızca yönetim birimlerinin yeniden düzenlenmesi değil, tüm devlet yapılanmasının ve dolayısıyla temel toplumsal ilişkilerin yeniden düzenlenmesi demektir. Yönetimsel sistemden hareketle, toplumsal ilişkilerde kurulacak yeni bir denge, doğal olarak, kazanan ve yitiren tarafların yeniden tanımlanması ve belirlenmesi sonucunu da yaratacaktır.

Bu tasarıyla, yerel yönetimlerin her biri birer özelleştirme istasyonu olarak görev yapacak kuruluşlar haline gelmektedir. Nitekim, küçük belediyelerin büyük bir bölümünün, bir kısmının köye dönüştürülerek ya da birleştirilerek yeni rant alanları, uluslararası ve ulusal bazı şirketler için yeni kâr alanları olarak belirlenmesi bunun somut göstergesi.

Bu tasarinin bakış açısı, yerel değerlerin pazarlanmasıdır demiş idim. Bu tasarı, devletin kamu hizmeti, kamu yararı kavramlarının ortadan kalktığına somut olarak örnek gösterilebilecek kadar açık. Tabii, bu tasarı da, kazanan tarafın, ne yazık ki, yine çokuluslu şirketler ya da piyasa olduğunu, kaybedenlerin de yine çalışanlar olacağını açıkça ortaya koymaktadır.

Bildiğiniz gibi, yerel yönetimlerde istihdam edilen üç tip personel var; bunlardan bir kısmı memur, bir bölümü işçi -işçileri de, sürekli ve geçici olarak ikiye ayırıyoruz- üçüncüsü de sözleşmeli personel. Bunun dışında, belediye başkanı, belediye meclisi üyeleri gibi, yine yerel yönetimlerde muhtarları da sayabilirsiniz, seçimle işbaşına gelen çalışanlar da var; ama, bunlar konuları gereği doğrudan devlet memuru değil ya da kamu personeli olarak değil, ancak, belli konularda devlet memuru ya da kamu personeli olarak işlem görmekteler.

Değerli arkadaşlarım, kanun tasarısına bakıldığı zaman, biraz evvel, yerelin pazarlanmasını, piyasaya açılmasını açıkça ortaya koyduğunu söylemiştim. Maddenin daha ilk paragrafında "bu ilke ve standartlar çerçevesinde norm kadro çalışmasını belediye yapar ya da yaptırır" denilmektedir. Eğer bir belediye ya da İçişleri Bakanlığı, norm kadro yapma işini bile piyasaya verecekse, piyasadaki kastım, bu dalda yetişmiş ya da hiç bu dalda ilgisi olmayan bir siyasal akrabaya ya da eş dost, hissime verilerek kazanç kapısı halinde görülüyorsa, vay belediyelerimizin gelecekte başına geleceklere!..

İkincisi, ikinci paragrafta "belediye personeli belediye başkanı tarafından atanır" deniliyor.

Değerli arkadaşlarım, her şeyden evvel, bugün, biraz evvel söylediğim gibi, tüm belediyelerimizde üç tip personel çalışıyor. Atamanın şekli nasıl olacak, kriterleri nedir, mevcut personel ne olacaktır, işçiler, geçici işçiler, sözleşmeli personel ya da memurların durumu ne olacaktır? Bir sonraki paragrafa baktığımız zaman, şimdiye kadarki çalışma ilişkilerinin bertaraf edildiğini ve bundan sonra kamu hizmetlerinin belediyelerde memurlar ve işçiler eliyle değil, sözleşmeliler eliyle görüleceğini açıkça ortaya koyuyor; yani, esas istihdam biçimi olarak bundan sonra belediyelerde "sözleşmeli" statüsü öne geçiyor. Oysa, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesi, sözleşmeli personelin kapsamını, kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan zaruri ve istisnai hallerle sınırlamış. Biz bunu bertaraf ediyoruz, görmezden geliyoruz, bundan sonra burada meslekleri itibarıyla sayılmış bir sürü meslek; yetmemiş, tekniker gibi, yani, hemen hemen her meslekte çalışanın sözleşmeli statüye geçirilerek, hem çalışma güvencelerini, iş güvencelerini ortadan kaldırmanın hem de bu belediyelerimizi bundan sonra daha da siyasallaştırmış bir yapıya büründürmenin yollarını buluyoruz.

Diğer taraftan, bu da yetmiyor; bakıyorsunuz, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen devlet memurlarından da, belediyelere eleman alabiliyoruz ve bunların görev süresine belli sınırlar getiriyoruz.

Değerli arkadaşlarım, tabii, bu sözleşmeli personelin sürelerinin, belediye başkanının görev süresiyle sınırlı olması, bir bakıma, belediye hizmetlerinin iyi yürütülmesi ya da bir sonraki dönemde işbaşına gelecek olan belediye başkanının hizmet anlayışına uygun personelle çalışmasının önünü açacak gibi gözüküyorsa da, tam anlamıyla siyasallaşmayı beraberinde getireceği gibi, bunun yanında, stratejik plan hazırlama ve hizmetlerde sürekliliği esas kılabilecek ve o sürekli hizmetleri görececek personelin de gitmesi büyük boşluklar yaratacaktır.

Değerli arkadaşlarım, tabii, yine, tasarıya baktığımız zaman "belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde 30'unu aşamaz. Nüfusu 10 000'in altında olan belediyelerde bu oran yüzde 40 olarak uygulanır" deniliyor.

Değerli arkadaşlarım, bu, ILO'nun 98 sayılı Sözleşmesine ve toplu sözleşme özgürlüğüne açıkça aykırı bir düzenlemedir. Her ne kadar, biz, kamu çalışanlarına grevli, sendikali toplu sözleşme hakkını halen tanımamış

olsak da, Avrupa Birliğiyle bütünleştığımızda onların da toplu sözleşme hakkını aldıklarını göreceğiz olursak, hem memurlarımızın hem işçilerimizin ücretlerine peşin peşin sınır getirmenin bir mantığı yoktur. Bu, uluslararası sözleşmelere ve toplu sözleşme, özgür toplu pazarlık düzenine aykırıdır.

Yine, sözleşmeli ve işçi statüsünde çalışanlar hariç, belediye memurlarına, başarı durumlarına göre, toplam memur sayısının yüzde 10'unu geçmeyecek şekilde, bunların performanslarına göre yılda en fazla 2 kez ikramiye verilebilir diyoruz. Yani, burada, devlet memurlarının yüzde 10'uyla sınırlamanın mantığını da anlamak mümkün değil. Yani, insanlarımızı, memurlarımızı, çalışanlarımızı, kimlikli, kişilikli, bu ülkenin onurlu yurttaşları olarak geçimini alıntılarıyla sağlayan insanlar olmaktan çıkarıp, o belediyede, birbiriyle yarışma adına, bir bakıma kişiliklerini erozyona uğratacak birtakım olumsuz davranışlara doğru itmeye kimsenin hakkı olamaz. Eğer, memurlara, çalışanlara bir ikramiye verilecek ise, ayırimsız, bütün memurlara, bütün çalışanlara verilebilmelidir değerli arkadaşlarım...

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elazığ) - Yatanlar?..

İZZET ÇETİN (Devamla) - Yatan yok öyle... Yatan... Tabii ki, aldığınız belediyelerde yatan arkadaşlarınız varsa, o ayrı. Belediyeler, zaten, ekonomik olarak zor durumda. Eğer, zor durumdaki bir belediye başkanı yatacak eleman alıyor ise, bir sonraki dönemde zaten başarısızlığı nedeniyle o görevde kalamayacaktır.

Değerli arkadaşlarım, tabii, bunun yanında, yine, yasa tasarısının pek çok eleştirilecek yönü var. Bundan sonra gelen madde, özellikle personel devrine ilişkin bir madde. Ben, bu kısıtlı süre içerisinde giremediğim konulara, 50 nci maddede, biraz sonra devam edeceğim.

Ancak, özellikle burada, personelin sadece sözleşmeli statüye kaydırılıyor olmasının mantığını anlayabilmek olanaklı değil. Geçici işçilik, zaten, belediyelerimizde, başlıbaşına, çalışanlar arasında ücret ayırımına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çetin, toparlayabilir misiniz.

İZZET ÇETİN (Devamla) - Teşekkür ederim; toparlıyorum Sayın Başkan.

Geçici işçilik, başlıbaşına, çalışanlar arasında eşit işe eşit ücret ilkesine aykırı bir biçimde, maliyet düşsün diye, pek çok partizan kişinin işe alınması yoluyla istismar edilen bir konu. Belediyelerde yapılması gereken, işlerin geçici işçilere gördürülmesi değil; belediyelerde yapılması gereken işlerin taşeronla, şirketlere devredilerek güvencesiz çalışma ilişkilerini kurmak değil; tam aksine, belediyelerimiz birer kamu hizmeti üreten, yöresine, halkına hizmet sunan kurumlar olduğu için, o işlerde sürekli çalışan memurlar ve işçiler eliyle görülmesi, gördürülmesi son derece doğru bir karar olur.

Değerli arkadaşlarım, küçük belediyelerde, avukatlık gibi, mimarlık gibi hizmetlerde geçici personel istihdamı yapılabilir; bunu anlayışla karşılamak mümkündür, zorunlu da olabilir; ancak, bütün hizmetleri sözleşmeli personel eliyle gördürmeye kalkarak örgütsüz bir toplum yaratmak, ne o belediyeye ne ülkemizdeki çalışma yaşamına ne de ülkemize bir yarar getirecektir.

Bu düşüncelerimi sizlerle paylaşmak için söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum; teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çetin.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen Zonguldak Milletvekili Nadir Saraç; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

NADİR SARAÇ (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinde şahsım adına söz almış bulunuyorum; sizleri, saygıyla selamlıyorum.

Belediyelerin personelle ilgili sorunlarının temelinde malî yapının güçsüzlüğü gelmektedir. Bir yandan yöre halkına sunulması gereken hizmetlerin çokluğu, diğer yandan sınırlı malî olanaklar, sayı ve nitelik açısından yeterli personel sağlanmasını engellemekte, bulunan araççözümler kamu personel rejimi açısından yeni sorunlar doğurmaktadır. Belediyelerde çalışan personelin büyük bölümü göreviyle ilgili eğitimden geçmemekte, özellikle küçük nüfuslu belediyelerde hizmetiçi eğitim tamamen kapalı

bulunmaktadır. Memurlarca görülmesi gereken işlerin zaman zaman işçilere, hatta geçici işçilere gördürüldüğü, burada bulunan belediye başkanlığından gelen milletvekili arkadaşlarımızın da bilgilerindedir. İşçilerin yeterli iş güvencesine sahip olmaması, bazı keyfi uygulamaları getirebilmekte ve temel haklarının kullanımını engelleyebilmektedir. Geçici işçi istihdamının giderek yaygınlaşması ise, çalışma barışı ve kamu personel rejimi üzerinde de olumsuz etkiler yapmaktadır. Personelin yerine getirdiği görevin kadro unvanıyla bağdaşmaması sıkça rastlanılan bir sorun olup, memur kadrolarında da unvan standardizasyonu sağlanamamıştır.

Tasarının bu maddesinde, bir yandan norm kadro uygulaması getirilirken, diğer yandan kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurların, belediye başkanının talebi, kendilerinin isteği ve kurumlarının izniyle belediyelerde görevlendirilmelerine olanak veren düzenleme, norm kadro uygulaması ve norm kadro getirilmesindeki mantığa ters düşmektedir; ayrıca, belediye personelinin belediye başkanı tarafından atanacak olması, belediyelerde siyasî kadrolaşmanın önünün açılmasına neden olabilecektir.

Personel rejimi reformunun temel ilkelerinden biri de -devlette aslî ve sürekli görevler belirlenecek ve bu görevi yürütenlerin dışındakiler İş Kanununa göre çalıştırılacak- aslî ve sürekli görevlerde çalışanların tüm kamu çalışanlarının belli bir oranını geçemeyecek olmasıdır. Bu temel ilke doğrultusunda gerekli belirleme yapılmış değildir. Belediyelerin personel rejimleriyle ilgili sorunlarının çözümünde malî yapının güçlendirilmesi temel hareket noktası olmalı, personelin hizmetiçi eğitim çalışmaları desteklenerek geliştirilmeli, personelle ilgili çağdaş uygulamalara gidilirken var olan hakların kullanımının önündeki engellemeler kaldırılmalı, amacını aşan boyutlardaki geçici istihdam denetime alınarak kadro ihdasına gidilmeli, memur kadro unvanlarında sadeleşme sağlanmalıdır.

Belediyelerde uygulanmak istenilen istihdam yapısında sözleşmeliliğin tali değil esas istihdam biçimi olacağı öngörülmekte, bu tanımlanan kapsama belediye çalışanlarının büyük kısmının özendirilmesi hedeflenmektedir; ki, bu sınırlı olmalı ve toplam istihdamın belirli bir oranını geçmemelidir.

Bugün, çok büyük bir sorun olan ve bir ile kırkbeş ay arasında değişen süreçlerde maaşını alamayan binlerce kamu çalışanının sorunu çözülerek, zorunlu tasarruf kesintileri ve konut edindirme yardımı mağduriyetleri giderilmelidir. Performansa bağlı ücret sistemi ile ödüllendirme ve cezalandırmada rol oynayacak ve çalışma barışını bozacak hemşerilik, siyasî tercih, idareye daha yakın olma gibi kriterlerin rolü ortadan kaldırılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, eğer siz "kamuda personel fazladır, azaltılmalıdır, yaşam boyu istihdam garantisi lükstür, kaldırılmalıdır; eşit işe eşit ücret yerine, performansa bağlı ücret sistemine geçilmelidir; kadro karşılığı olmaksızın sözleşmeli çalışmak esas olmalıdır" düşüncesini savunarak, belki konuyla ilgili olmayan yurttaşlarımızın anlayamadığı, ama, tüm belediyelerimizin çok iyi bildiği, zaten düşük olan paylarını aşağıya çekiyorsanız "yerel yönetimleri güçlendiriyoruz" tezinde çok inandırıcı olamazsınız. Aslında, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz, halkımızın içtenlikli duygularla güncel gereksinimlerini yerelde çözümlediği, çözüme kendisinin de katıldığı, denetimin hukuksal olarak güçlendirildiği, sosyal yararın en önde tutulduğu yerelleşmeyi, yani yerel yönetimlere daha fazla kaynak aktarılması ve daha fazla yetki verilmesini yıllardır ısrarla savunuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Saraç.

NADİR SARAÇ (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye'nin geleceğini on yıllar boyu etkileyecek olan bu yasanın, demokratik bir biçimde, özgürce, üniversiteler, sendikalar, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, siyasîler ve geniş halk kitlelerinin katılımıyla ortak bir noktaya taşınıp, ülke ve toplum yararına en uygun bir biçimde düzenlenmesinin yararlı olacağını düşünmekteyiz.

Tasarının, bu durumuyla, mevcut sorunlara yeterli çözümleri getirmeyeceğine, eksik olduğuna inanıyor, bu görüş ve öneriler ışığında

mevcut tasarının yeniden değerlendirilerek daha sağlıklı bir çalışma yapılması düşüncesiyle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Saraç.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen İzmir Milletvekili Enver Öktem.

Buyurun Sayın Öktem.

ENVER ÖKTEM (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Belediyeler Yasası Tasarısının 49 uncu maddesiyle ilgili, şahsî görüşlerimi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz Belediyeler Yasa Tasarısıyla birlikte, belli merkezlerin, AKP Hükümetine kargoyla göndermekte olduğu kamu reformu paketinin son parçalarını da almış bulunuyoruz! Öncelikle, bu paketi yurdumuza gönderen sermaye çevrelerini kutlamak gerektiği düşüncesindeyim! Zira, ülkemizi, parçalara ayrılmış birleşik bir manda devleti haline dönüştürmek için yüz yıldır uğraş veren sömürgecilerin, Sevr özcülerinin, onların işbirlikçilerinin, Prens Sabahaddinlerin, Damat Feritlerin, Sait Mollaların ve onların günümüze kadar gelen uzantılarının bir asır boyu katettikleri yolu iki yıl içerisinde tamamladılar! Hem de, ataları gibi işgal ordusuyla değil, oturdukları yerden başardılar bu zaferi!

BAŞKAN - Sayın Öktem, maddeyle ilgili konuşur musunuz.

ENVER ÖKTEM (Devamla) - Elbette, bu zaferdeki payı bakımından, tebrik edilmeyi asıl hak eden de AKP İktidarındır. AKP Hükümeti, son iki yılda, kendisine gönderilen hiçbir paketi geri çevirmeyerek, paketi açıp, içindeki kullanma kılavuzuna da harfiyen uyarak, büyük bir nezaket ve uyum örneği göstermiştir!

Belediyeler Yasası Tasarısı, bu paketin içindeki en nadide parçalardan birisidir, değeri büyüktür; çünkü, bu yasayla birlikte, yüz yıldır sunî bir şekilde tartışılan "yerel yönetim mi güçlendirilmeli, yoksa yerel iktidar mı oluşturulmalı" tartışması, ikincisinin, yani, yerel iktidarın lehine sonuçlanmış bulunmaktadır. Bu yerel iktidarın kapsama alanı oldukça geniştir. İçerisinde, tefeci bezirgânlardan tutun yerel rantiyecilere kadar, uluslararası sermayenin taşeronlarından tutun tarikat, mafya, aşiret ağababalarına kadar her şey mevcuttur.

Bu tasarılarla birlikte devlet küçülecek; ama, hükümet oldukça büyüyecektir. Belediyeler, hükümetlerin siyasî kadrolaşma yerleri haline getirilecektir. Ulusal devlet parçalanacak, sosyal devlet piyasalara dönüşecek ve böylece, hem uluslararası sermaye çevrelerinin hem de AKP Hükümetinin istediği bir yerelcilik hâkim duruma gelecektir. Elbette, böyle bir yerelciliğin merkezi Ankara değil, Büyük Ortadoğu Projesi olacaktır. Bu tasarı, bu yüzden değerlidir. Peki, bedelini kim ödeyecektir; elbette bütün vatandaşlar; işçiler, işsizler, memurlar, köylüler, istihdam yaratan gerçek üreticiler. AKP İktidarının büyük paketinden toplumun her kesimi nasibini alacaktır.

Değerli milletvekilleri, kamu yönetiminde, özellikle sosyal devletin hâkim olduğu ülkelerde egemen olan anlayış, kamu görevlilerinin, kamu çalışanlarının işlevi, kamu hizmetlerinin yürütücüsü olmalarıdır. Kamu hizmetinin bedeli yoktur. Bir bedel tespit edilecekse, bu, sadece vatandaşların vergileri olabilir. AKP İktidarının kamu reformu paketiyle bu anlayışı tamamen tersine dönüyor. Kamu hizmetinden yararlananlar, bu hizmet oluşturulduğu anda bedelini ödemekle yükümlü tutulmaktadırlar. Devletin, özel sektör gibi algılandığı bu yaklaşımın doğal sonucu da, elbette, kamu çalışanlarının, kamu çalışanı değil, sadece çalışan; ama, nereye çalışacakları sadece ve sadece siyasî iktidarın iradesine bırakılmış bir çalışan olarak konumlandırılmaları söz konusu olacaktır. Böyle bir düzen içerisinde kamu emekçileri de tam anlamıyla bir yabancılaşma sürecine sokulacaktır. Sözgelimi, kamu hizmetinde uzmanlaşmış bir kamu görevlisi, kendisini, hiç alakasız bir taşeron şirketin veya siyasî kadrolaşmanın merkezi olmuş bir belediyenin sindirilmiş elemanı olarak görecektir. Bu yasa tasarısının 49 uncu maddesi de, açık bir şekilde bu kapıyı açmaktadır. Bu madde, aynı zamanda, belediyeleri, iktidarların militan kadrolaşmalarının olduğu bir kamp haline dönüştürecektir. Kamu hizmetlerinin eşitlikçi bir şekilde yürütülebilmesi için memurun en

önemli özelliği olan iş güvencesini ortadan kaldıracak bu tasarı ve değerleri uygulamaya geçirildiğinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öktem toparlayabilir misiniz.

ENVER ÖKTEM (Devamla) - ... kamu çalışanlarının mevcut durumlarını muhafaza edebilmelerinin yegâne şartı, parti militanı olmalarını gerektirecektir. Elbette, böyle bir sistem içerisinde devlet değil parti, hizmet değil rüşvet hâkim olacaktır. Bu anlayışın mimarı olan siz AKP'li milletvekili arkadaşlarımı başarılarından dolayı şimdiden kutluyorum.

Saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Öktem.

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; gerçekten, biraz önce bu kürsüden konuşan arkadaşımı hayretle izledim; bugüne kadar bu konuda yapılan konuşmaları, burada söylenenlerin hiçbirini takip etmemiş gibime geliyor. (AK Parti sıralarından "yeni geldi" sesleri) Bugün, seksen yıllık cumhuriyet dönemimizde hep konuşulan bir konu; bugüne kadar, idarenin yeniden yapılandırılması, yerel yönetim reformu, her hükümet programına girmiş, her yapılan kalkınma planına girmiş ve bugün, kendi partisi dahil bütün partilerimizin hem parti programlarında hem iktidar olanların hükümet programlarında bu var. Bu ihtiyacı duymayan, bu ihtiyacı dillendirmeyen, bu ihtiyacı söylemeyen bir tek fert yok. Sokaktaki insandan Sayın Cumhurbaşkanına kadar herkes, kamunun yeniden yapılandırılmasından bahsediyor. Herkes, tıkanan bürokrasi, hantal bürokrasi, işlemeyen bürokrasiden ve Türkiye'de işlerin düzelebilmesi için kamu yönetimi reformundan, yerel yönetim reformundan bahsediyor; ama, maalesef, konuşmacı o kadar enteresan şeyler söyledi ki, ne söyleyeceğimi şaşırdım. Onun için, lütfen, arkadaşımız, hiç olmazsa bundan sonra söylenenleri dinlesin.

Hepinize saygılar sunuyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Madde üzerinde, 10 dakika süreyle soru-cevap işlemi yapılacaktır.

Buyurun Sayın Değerli.

İSMAİL DEĞERLİ (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanıma bazı sorular soracağım.

Sözleşmeli işçi ve memur kadrolarına sözleşmeli memur alınıyor, belediye başkanlarına bu yetki veriliyor. Belediyeler, seçimi kazanan siyasî partilerin il ve ilçe merkezleri haline getirilmiyor mu; yani, belediyeler tüm kadrolarıyla siyasallaşmıyor mu?

İkinci sorum: Çalışanların sosyal hakları ne olacak? İşçi ve memurların sendikal hakları ne olacak? Tasarıda bununla ilgili olarak bir husus göremedik. Acaba, ileride sendikaların kapanmasını mı planlıyorsunuz? Bu konuda Sayın Bakanım ne öneriyor, duymak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Değerli.

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; herhalde, şimdi, burada da yanlış bir anlaşılma var. Sanki sözleşmeli personel istihdamı ilk defa yapılmış gibi. Halbuki, bizim kamu yönetiminde yıllardır sözleşmeli personel uygulaması var. Bugün, Devlet Personelde, diğer bağlı kurumlarda, Başbakanlıkta, hatta, Başbakanlıkta ve diğer kurumlarda sözleşmeli müsteşar muavini var. Şu anda yürürlükte olan 1580 sayılı Kanunda da sözleşmeli personel çalıştırma hükmü vardır.

Şimdi, bakın, tasarının bu okuduğumuz maddesinin üçüncü fıkrası aynen şöyle: "Belediyede, norm kadroya uygun olarak..." Belediye fazla memur alamaz ki! Belediye ilk defa kurulmuyor ki! Belediyede çalışan bir sürü insan varsa, kadrolar doluyorsa, boş olan kaç kadrosu varsa, ancak, o kadar sözleşmeli personel alacak. Hepsini atıp da, sil baştan, memur ve işçi almayacak ki; bu bir.

İSMAİL DEĞERLİ (Ankara) - Sayın Bakan, eskiden üç beş kişi alıyordu...

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Eskiden olanlar devam ediyor efendim.

İSMAİL DEĞERLİ (Ankara) - Kadrosu çok açıksa, müsaade edin, açığı kapatsın.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Yine, öyle...

BAŞKAN - Sayın Değerli, sorunuzu sordunuz, Sayın Bakan cevap veriyor...

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Efendim, norm kadro sayısına göre; yani, belediyede norm kadroya uygun olarak açık varsa, onlarla ilgili sözleşmeli personel alabilecek.

İkincisi, yapılmış olan bütün toplu sözleşmeler, mevcut çalışanlar ve yeni alınacaklar için geçerlidir. Sosyal haklarla ilgili bir kayıp veya herhangi bir durum yoktur.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Madde üzerinde 6 adet önerge vardır; önergeleri, önce sırasıyla okutacağım, sonra aykırılıklarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin üçüncü paragrafına "norm kadroya uygun olarak..." ifadesinden sonra aşağıdaki metnin ilave edilmesini teklif ediyoruz.

Hakkı Ülkü	Salih Gün	Nail Kamacı
İzmir	Kocaeli	Antalya
Ferit Mevlüt Aslanoğlu	Yaşar Tüzün	Sedat Pekel
Malatya	Bilecik	Balıkesir

"mevcut memur kadro sayısının yüzde 10'unu geçmemek üzere"

BAŞKAN - İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı kanun tasarısının 49 uncu maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "yüzde 40" ibaresinin "yüzde 50" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Oğuz Oyan	Salih Gün	Kâzım Türkmen
İzmir	Kocaeli	Ordu
Yaşar Tüzün	Halil Ünlütepe	Abdulaziz Yazar
Bilecik	Afyon	Hatay

BAŞKAN - Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin yedinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Personelin her türlü alacakları zamanında ve öncelikle ödenir."

Sadullah Ergin	Atilla Koç	Cemal Yılmaz Demir
Hatay	Aydın	Samsun
Halil İbrahim Yılmaz	Şükrü Ünal	Mehmet Sarı
Kütahya	Osmaniye	Osmaniye

BAŞKAN - Dördüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin altıncı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Belediye başkanı zorunlu gördüğü takdirde, belediye meclisinin görev süresini aşmamak şartıyla, boş olan başkan yardımcısı kadrolarına belediye meclisi üyeleri arasından görevlendirme yapabilir. Bu şekilde görevlendirilen

meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin ¾'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçişte, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalıştırılmada ilgililere herhangi bir hak sağlamaz.

Birgen Keleş	Ahmet Ersin	İsmet Atalay
İstanbul	İzmir	İstanbul
Mehmet Siyam Kesimoğlu		Yılmaz Kaya
Kırklareli		İzmir

BAŞKAN - Beşinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin altıncı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ahmet Kambur	A. Gökhan Sarıçam	Orhan Erdem
Tekirdağ	Kırklareli	Konya
Nimet Çubukçu		Serpil Yıldız
İstanbul		İzmir

"Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50 000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50 001-250 000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 250 001-500 000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500 000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir. Bu şekilde görevlendirilme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dahil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşamaz."

BAŞKAN - Altıncı ve en aykırı önergeyi okutup, işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı kanun tasarısının 49 uncu maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesi talep olunur.

Halil Ünlütepe	İzzet Çetin	Osman Özcan
Afyon	Kocaeli	Antalya
Feridun Baloğlu	Erdal Karademir	Oğuz Oyan
Antalya	İzmir	İzmir
	Nail Kamacı	
	Antalya	

"Personelin her türlü alacakları zamanında ödenir. Alacakların zamanında ödenmemesinden doğan zarardan belediye başkanı ve hesap işleri müdürü, kendilerine rücu edilmek üzere şahsen de sorumludur."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANİ ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Sayın Çetin, önergeniz hakkında söz istiyorsunuz; buyurun.

İZZET ÇETİN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; verdiğimiz önerge üzerinde söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, komisyonun bu önergeye katılmayışını anlayışla karşılıyorum; ama, Sayın Bakanın "katılmıyoruz" demesini anlayabilmenin olanağı yoktur; çünkü, bu görüşmekte olduğumuz tasarımı, Plan ve Bütçe Komisyonunun görüşleri doğrultusunda tartışıyoruz. Hükümetin tasarısına, Bakanlar Kurulunun sunduğu metne bakarsak, burada, aynen, personelin her

türlü alacakları zamanında ve öncelikle ödenir hükmü var; ama, komisyonda, her ne hikmetse, herhalde, tavşana kaç, taziye tut mantığı içerisinde, komisyonda da çoğunluğunuz olduğu için, biz, hükümet olarak böyle şirin gözükme için bunu yazalım, siz komisyonda değiştirin talimatı verilmiş olacak ki, burada yer almamış. Şimdi, Sayın Bakan buna katılmıyor.

Değerli arkadaşlarım, iki parti içerisindeki pek çok arkadaşım belediye başkanlığından geldi. Hepimiz kentlerde yaşıyoruz, belki köy kökenliyiz, belki Anadolu'nun ücra köşelerinden geldik; ama, hepimiz, hemen hemen büyük bir bölümümüz, belediyelerin hizmet ürettiği alanlardan geldi. Oralarda çalışan işçilerin, memurların, aylarca, hatta yıllarca, kırk aya, kırkbeş aya varan sürede ücretlerinin ödenmediğine, maaşları her ne kadar "657 sayılı Yasaya tabi çalışanların maaşları aybaşında ödenir" ibaresine dayalı olarak aybaşında ödeniyor ise de zorlanılarak, özellikle memurlar ya da o zavallı geçici işçilerin aylarca, yıllarca ücretlerini alamadıkları için zaman zaman eylemlere başvurduklarına tanık oluyoruz.

Belediye başkanları beş yıl için göreve geliyor. Burada, eğer, böyle bir hüküm görmez ise... Zaten, belediyeler, malî açıdan güçlendirilmiş değil, hizmetleri görmekte zorlanıyor, onun, müteahhitlere, çıkar çevrelerine, baskı gruplarına gücü yetmiyor. Kime gücü yetiyor; işe aldığı işçisine ya da eskiden beri çalışan -sözleşmeli değil ama- işçisine gücü yetiyor. Sözleşmesi var, çalışan personelin sendika aidatını ödeyemiyor belki belediye, sözleşmeyi uygulamıyor, ücretini vermiyor; ondan sonra bakıyorsunuz, şehirler, ilçeler, beldeler çöp yığını.

Değerli arkadaşlarım, geçtiğimiz yıl bu aylarda 1475 sayılı Yasayı 4857 sayılı Yasayla değiştirdik; yeni getirilen düzenleme, ücretlerin ödenmemesi halinde, işten kaçınma hakkını, iş görmeme hakkını çalışanlara verdi. Biz, Anayasanın 90 ıncı maddesinde de değişiklik yaptık; diyoruz ki orada da, bir çelişki varsa uluslararası sözleşmeler geçerli. Şimdi, biz, bile bile, belediye başkanlarına sen, müteahhitlerin parasını öde, diğer ücretleri öde; ama, çalışana geldi mi vur kafasına... Bu mantıkla ne belediye yönetilir ne ülke yönetilir... Yapılması gereken, ücretlerin zamanında ödenmesini sağlamaktır ve eğer, zamanında ödenmiyor ise, buna bir hüküm, cezaî müeyyide getirmektir ya da İller Bankasından belediyelerin payının bir kısmının, ücretlere ilişkin bölümünün sadece ücretlere tahsisli olarak verilmesi gerekir ki kentlerimiz huzurlu olsun. Hatta, bu madde yine eksik; bu maddede - çalışanlarının örgütlü olduğu- sendika aidatlarının ödenmesi de belediye başkanlarına hatırlatılmalı. Eğer, biz, bir yasa yapacak isek, tartışmalardan uzak, işleyebilir, okuyanın anladığı ve anlaşılanın da uygulanabileceği biçimde yazmamız gerekir.

Sayın Bakan -bundan sonraki madde görüşülürken, yine cevap vereceğim- bazı konuları gerçekten çarpıtarak açıklıyor; yani "en iyi hazırlanan yasa tasarısı" diyor; ama, neresini tutsak, tel tel dökülen bir tasarıyla karşı karşıyayız.

Değerli arkadaşlarım, o nedenle, personelin her türlü alacaklarının zamanında ödenmesine ilişkin bu düzenlemeye paralel, yakın bir düzenleme de, bir öneri de AKP Grubunun var. Burada, iki önerge arasındaki tek fark, bizim önergemizde, cezaî müeyyide, yani, belediye başkanının ve muhasebe müdürünün sorumluluğu da gösterilmektedir.

O nedenle, bu önergenin kabulü doğrultusunda oy kullanmanızı istiyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çetin.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin altıncı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ahmet Kambur (Tekirdağ) ve

arkadaşları

"Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50 000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50 001-250 000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 250 001-500 000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500 000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dahil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşamaz."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Efendim, arkadaşlarımin takdirine bırakıyorum.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum :

Gerekçe:

Meclis üyeleri arasından başkan yardımcısı görevlendirilmesinin kadro şartına bağlı tutulması uygulamada önemli zorluklara yol açacaktır. Belediye başkanı kadroların dolu olması nedeniyle böyle bir imkânı fiilen kullanamayacak durumda kalabilir. Dolayısıyla, meclis üyelerinin kadro şartına bağlı olmaksızın görevlendirilmesi gerekmektedir. Bunun da belediyenin nüfusuna göre sınırlandırılması uygulamada disiplini sağlayacaktır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, 49 uncu maddenin altıncı fıkrasıyla ilgili az önceki önerge kabul edildiğinden, aynı fıkra da değişiklik öneren İstanbul Milletvekili Birgen Keleş ve arkadaşlarının önergesini işleme koyamıyorum.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin yedinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlemin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Sadullah Ergin(Hatay) ve arkadaşları

"Personelin her türlü alacakları zamanında ve öncelikle ödenir."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon)- Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İŞİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, biraz önce katılmadığım bir önergenin nedeni buydu işte.

Arkadaşlarımız tarafından verilen bu önerge daha uygun olduğu için, buna katılıyorum efendim.

SADULLAH ERGİN (Hatay) - Gerekçeyi okutun efendim.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Personelin özellikle aylık ve diğer alacakları belediyenin diğer ödemelerine göre öncelikli olması gereken bir konudur.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclis Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı kanun tasarısının 49 uncu maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "yüzde 40" ibaresinin "yüzde 50" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Oğuz Oyan (İzmir) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Sayın Oyan, konuşacak mısınız?

OĞUZ OYAN (İzmir) - Gerekçe okunsun.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Nüfusu 10 000'in altında olan belediyelerde genelde hizmetler emek yoğun olarak yürütülmektedir. Bu nedenle, yüzde 40 yeterli olmayacaktır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclis Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediyeler Kanunu Tasarısının 49 uncu maddesinin üçüncü paragrafına "norm kadroya uygun olarak" ifadesinden sonra aşağıdaki metnin ilave edilmesini teklif ediyoruz.

Hakkı Ülkü (İzmir) ve arkadaşları

"Mevcut memur kadro sayısının yüzde 10'unu geçmemek üzere"

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Sayın Oyan?..

OĞUZ OYAN (İzmir) - Gerekçe okunsun.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Belediye yönetimlerine herhangi bir sınırlandırma getirilmeden verilecek bu yetki kadro şişkinliklerine, gizli işsizliklere (bankamatik çalışanı) sebep olacağından, böyle bir sınırlandırma getirilmesi uygun olacaktır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Kabul edilen önergeler doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

50 nci maddeyi okutuyorum:

Personel devri

MADDE 50.- Bu Kanunun 8 inci ve 11 inci maddeleri uyarınca tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin kadroları ve personeli; katılma halinde katıldıkları belediyeye, köye dönüştürülme halinde ilgili il özel idaresine devredilir. Devredilen personelden kadro ve görev unvanları değişmeyenler, aynı unvanlı kadrolara atanmış sayılırlar. Devredilen personelden durumlarına uygun boş kadro olmayanların veya mevcut kadro unvanı ile atamaları yapılamayanların kadro unvanları üç ay içerisinde ilgili belediye meclisi veya il genel meclisince aynı sınıf içerisinde kalmak kaydıyla değiştirilir. Bu değişiklikten itibaren bir ay içerisinde ilgililerin durumlarına uygun kadrolara atamaları yapılır. Söz konusu personel, atama işlemleri yapıncaya kadar, devredildikleri belediye veya il özel idaresince ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilirler. Bunlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar, eski kadrolarına ait aylık, ücret, ek gösterge, her

türlü zam ve tazminatları ile diğer mali haklarını devredildikleri belediye veya il özel idaresinden almaya devam ederler. Devredilen personelden memur statüsünde görev yapanların, atandıkları yeni kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamının net tutarının, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tabi olmaksızın tazminat olarak ödenir.

Tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personelin pozisyonları, avukat unvanlı pozisyonlar hariç olmak üzere, başka bir işleme gerek kalmaksızın devredildikleri belediye veya il özel idaresi adına vize edilmiş sayılır.

Tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerde geçici iş pozisyonlarında görev yapan personel, aynı statüde pozisyonlarıyla birlikte ilgili belediye veya il özel idaresine devredilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen, Kocaeli Milletvekili Sayın İzzet Çetin; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İZZET ÇETİN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Belediyeler Kanunu Tasarısının 50 nci maddesi üzerinde, Grubumuz adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu madde de, biraz evvel görüştüğümüz 49 uncu maddede olduğu gibi, personelle ilgili; ancak, aralarında sadece tek farklılık var. Burada, birleştirilen ya da köye dönüştürülen belediyelerde çalışanların ne olacağı hükme bağlanıyor.

Buraya geçmeden evvel, ben, Sayın Bakanımızın biraz evvel söylediği bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, sizin gibi -AKP gibi- ve bundan önceki siyasal partiler gibi, ülkemizde yerel yönetimlerin reforma ihtiyacı olduğunu söyleyegeldik. Gerçekten, ülkemizin koşullarına uygun, anlaşılabilir, uygulanabilir, çağı yakalamış ve dışarıdan -üzülerek söylüyorum- dikte ettirilmeyen, kendi özgür irademizle hazırlayabileceğimiz bir tasarının, uluslararası kuruluşların ya da bazı çevrelerin önerileriyle gündeme getirilmiş olmasından rahatsızlık duyuyoruz.

Bakınız, Dünya Bankasının belediye reformu planı. Bu belgeyi burada açıklamak belki biraz üzücü bir durum; ama, Dünya Bankasının Türkiye'yi üçer yıllık planlarla yönetmeye teşebbüs ettiğini herhalde biliyorsunuzdur. Bu planların ilki, 2000 yılının aralık ayında hazırlanarak, 2001-2003 yılları için yürürlüğe sokulmuştu. Bu planın kısa adı CAS'tır. CAS, yani, Türkçesiyle, Ülke Yardım Stratejisi Planı; karşı karşıya kaldığımız kamu reformu belgelerinin temelidir, kaynağıdır, çıkış noktasıdır. Bunu inkâr etmenizin de hiç olanağı yoktur.

Dünya Bankasının Türkiye için uyguladığı ikinci CAS 2004-2006 yıllarını kapsamaktadır. Bu planın beş parçası vardır; eğitim; sağlık, sosyal sigortalar, sosyal güvenlik; yerel yönetimler ve acil durum; yani, deprem vesaire.

İkinci CAS kapsamında sayılan belediye reformu için, Dünya Bankası, 200 milyar dolar kredi hazırlamıştır. Türkiye'yi "belediyeler proje versin, para vereyim" teklifiyle yüz yüze bırakan bu hazırlık nedeniyle, belediyelere "proje verin" baskısı yapılmaktadır. Belediyelerce hazırlanan projeler için ne kılavuz bir örgüt vardır ne de ülke genelinde belediye altyapısına ilişkin bir ulusal plan vardır. Ortada, sürekli olarak sözü edilen bir stratejik plan var; plan bir tarafa, strateji dahi yok. Biraz evvel görüştük, stratejik planı, zaten, nüfusu 50 000'in üzerindeki şehirler için koyduk. 200-210 belediye dışında, Türkiye'de belediyelerin plan yapmasına gerek yoktur dedik. Belediyelere para vermeye istekli olan yalnızca Dünya Bankası da değil. Geçtiğimiz günlerde basına da yansıyan bir genelge bunu ortaya koydu. Basında, İçişleri Bakanlığının, belediyelere, proje verin size para verelim diyen herkese aldanmayın uyarısı yaptığını sizler de hatırlarsınız.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin belediyeleri sahipsizdir. Elbette, buna bir çözüm bulmak gerekir. Biz, burada, birtakım eleştiriler getiriyorsak, belli yaklaşımları sergiliyorsak, belediyeler yasasının, yapmış olduğumuz yasanın uygulanabilir olmasına katkı vermek içindir. Değilse, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, belediyeler iyi yönetiliyor, ülkemiz iyi yönetiliyor demiyoruz. Ülkemiz dün de iyi yönetilemiyordu, bugün, iktidarınızca da iyi yönetilmediği bir gerçek. Belediyelerin malî sorunlarını çözmeden diğer sorunlarını çözebilmenin olanağı yok.

Değerli arkadaşlarım, biraz evvel görüştüğümüz 49 uncu maddede, Sayın Bakanımıza, norm kadro uygulamasının talî bir uygulama iken, aslî bir uygulamaya dönüştürüldüğünü söyledik. Bugün, belediyelerimizde, 100 000'e yakın kadro dolu, 80 000'e yakın kadro boştur. Bu kadrolar, yarın, bu düzenlemeyle, sözleşmeli statüde çalışma biçimine dönüştürülecektir. Şimdi, sözleşmeliliğin hangi kriterlere göre uygulanacağını bir hükmünü, 49 uncu madde üzerinde söz almışken söylemiştim, diğerlerini de söyleyebilirim.

Ülkemizde, üç tip sözleşmeli istihdam ediyoruz; bunlardan birisi 657 sayılı Kanunun 4/B maddesi; ona ilişkin kısıtları söylemiştim. Diğer, 657 sayılı Kanunun, ek 13'üncü maddesine göre uygulamadır. Belediye opera, tiyatro, konservatuvar ve orkestralarında sözleşmeli çalışacaklar için, İçişleri Bakanlığı kanalıyla Maliye Bakanlığında olumlu görüş alınması halinde, bu dalda da çalışma yaptırılabilir. Üçüncü sözleşmeli uygulama biçimi ise, 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanununda var; burada da, büyükşehir belediyelerinde genel sekreter, genel sekreter yardımcısı, daire başkanı kadroları sözleşmeli olarak doldurulabilir. Bunun dışında sözleşmeli çalışma biçimi, örgütlenme özgürlüğüne getirilen kısıttan başka bir şey değildir; bunu getiren siyasal partinin de, iktidarın da demokrasi anlayışının bir bakıma ölçütüdür; örgütlü toplumdan kaçınmak ve diğer biçimde çalışanları ucuz işgücü olarak belediyelerde çalışmaya zorlamaktır.

Değerli arkadaşlarım, 50 nci maddedeki devirle ilgili düzenlemenin çok fazla eleştirilecek bir yönü yok. Yalnız ben bir noktaya dikkatinizi çekiyorum. Bakınız, 57 nci hükümet döneminde, özelleştirme mağdurları dediğimiz 1 800 kişi Bakanlar Kurulunun bir kararnamesiyle bir ay içerisinde kamu kurum ve kuruluşlarına yerleştirildi. Hükümetiniz döneminde geçtiğimiz 2003 yılı ocak ayında sendikalarla imzalanan kamu sözleşmelerinde özelleştirme mağdurlarının bir yasal düzenlemeyle, aynen 57 nci hükümet döneminde olduğu gibi, istihdamının olanaklı kılınacağını imza altına aldınız. Aradan birbuçuk yılı aşkın zaman geçti. Geçtiğimiz aylarda o önerinizi geri çektiniz, Bakanlar Kurulu kararıyla bu işi yapacağız dediniz, özelleştirme mağdurları kapılarımızdan gitmiyor, her gün buralarda; Plan ve Bütçe Komisyonunda, hatta, grup toplantı salonlarının önlerinde o arkadaşlar, o mağdurlar dolaşıp duruyor. Ben, şimdi bu düzenlemeyle, bu özelleştirme mağdurlarına, bir de kapatılan, birleşen ve köye dönüştürülen belediye çalışanlarının -işe yerleştirmenin iyi uygulanmamasından dolayı- eklenmesinden kaygı duyuyorum.

Yani, bir hükümet döneminde bir gecede yapılabilen bir uygulama ondokuz aydan bu yana hükümetiniz tarafından yapılamamış ise, burada çok açıkça söylüyorum, çalışanlara bakış açınız, her yasada olduğu gibi, o kararnamenin yürürlüğe sokulmamasında da kendini gösteriyor. Korkum odur ki, bu belediyeler yasasında da olacak işlem odur. Belediye çalışanları mağdur edilecektir; çünkü, AKP'nin uygulamalarında, birbuçuk yıldan bu yana gördüğümüz bütün düzenlemelerinde her çeşit faturanın olumsuzlu çalışana kesilmektedir, yoksula kesilmektedir, işsize kesilmektedir. Burada da, belediyelerin birleşmesinden sonra, sadece, vize işlemi yapılmayacak olan avukatlardır. Avukatlar hariç olmak üzere vize işlemi, yine, Bakanlığın elinde ve ne zaman gerçekleşeceği de çok belli değil.

Değerli arkadaşlarım, gerçekten, köye dönüştürme meselesi de -üzülerek söylüyorum yine- herhalde, hükümetinizin, partinizin işlevi değildir; çünkü, kâr alanlarını bütünleştirmek, daha kısa süre içerisinde daha çok kâra ulaşabilmek şirketlerin işine geliyor.

Şimdi, otuz yıldan bu yana, kırk yıldan bu yana şehir hayatı yaşamış, şehirleşmiş bir beldeye "senin nüfusun 1 996'ya düştü; sen, artık, köysün" demenin mantığını anlayabilmenin olanağı yok. Eğer, dışarıdan bir empoze

olmasa, hiçbir siyasal parti böyle bir uygulamayı Türkiye'nin gündemine getirip, şehir yaşamına alışmış, belediye hizmetlerine alışmış, belediyesiyle bütünleşmiş o beldeye, o kente "birileri böyle istiyor; sen, artık, köysün" diyemez.

Sizin de yüreğinizin sızladığını biliyorum. O nedenle de, arkadaşların sık sık buraya çıkıp, çok iyi yasa yaptık, bu yasa için çok düşündük, tartıştık, danıştık demesini doğru bulmuyorum.

Bunları belirtmek için söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çetin.

Madde üzerinde şahsı adına, İzmir Milletvekili Sayın Enver Öktem; buyurun.

ENVER ÖKTEM (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yasa tasarısının 50 nci maddesiyle ilgili şahsımın görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

Yalnız, konuşmama başlamadan önce, Sayın Bakanın, 49 uncu madde üzerinde yaptığım konuşmamla ilgili açıklamasını yanıtlamak istiyorum.

Ben, aslında, Sayın Bakanı da, AKP milletvekillerimizi de tek tek insan olarak çok seviyorum, çok değer veriyorum; ama, benim buradaki konuşmalarımın anateması bir anlayışı yargılamakla ilgilidir. Bu anlayışı yargılamak, kişisel bir hakaret söz konusu değildir. Sayın Bakan, benim konuşmamdan hiçbir şey anlamadığını ifade ettiler. Gerçekten üzüldüm; çünkü, benim konuşmam çok açık ve nettir. Ben, Türkiye'de AKP iktidarının, AKP anlayışının göreve geldiği günden bugüne değin yaptığı tüm kanun tasarılarını incelediğimizde, hepsinde bir siparişin, bir kargo paketinin söz konusu olduğunu vurguladım. Sayın Bakan, bana ifade edebilirler mi ki acaba, IMF patentini taşımayan, Dünya Bankası patentini taşımayan, uluslararası sermaye patentini taşımayan bir yasal düzenleme bugüne kadar yapmışlar mıdır?! Ben, bunu anlatmaya çalıştım; ama, maalesef, AKP milletvekili arkadaşlarımız, kurşun asker gibi her şeyi reddeden, önlerine gelen her şeye "evet" diyen bir anlayıştalar. Dolayısıyla, Sayın Bakanın dediği "biz, bunu anlamakta güçlük çekiyoruz" lafını da... Evet, gerçekten size laf anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha güç gözüküyor; beni bağışlayınız.

Değerli arkadaşlarım, bu maddeyle ilgili görüşlerime geçmek istiyorum. Üzerinde konuştuğumuz madde, personel devriyle ilgilidir. Bu vesileyle, bu yasa tasarısının, personeli nasıl algıladığına değinmek istiyorum. Herkesin bildiği gibi, kamu hizmetleri kamu personeli eliyle yürütülür; bu, en genel idare hukuku ilkesidir. Bu ilke, bu tasarılarla birlikte ülkemizde tarihe karışmak üzeredir. Kamu reformu tasarılarıyla birlikte, aslında, kamu hizmeti kavramı ortadan kaldırıldığı için kamu personeli de kamunun personeli olma statüsünden çıkarılmış, sadece personel olarak değerlendirilmiştir. Bu tasarıların dilinde ve felsefesinde, kamu personelinin, kamu hizmeti yürütme anlamında, örneğin, Sabancı Holdingte çalışan personelden hiçbir farkı yoktur. Çünkü, kamu hizmeti artık vatandaşla karşılıksız verilen bir hizmet değildir, bedeli vardır.

Bu tasarılarla birlikte çok değişik bir düzenleme getirilmektedir. Kamu hizmetleri hizmeti gerçekleştiren personelle birlikte satışa çıkarılmıştır. Yani, bu yasa yürürlüğe girerse, devlet, kamu hizmetlerinden yararlananlardan bedel almaktadır diye söylemekten çekinmeyeceğiz. Çünkü, daha da ötesi yapılacak, devlet, kamu hizmetlerini, kamu hizmetlerini satacak kişiye de satacaktır. Buradan çıkacak sonuç, hizmetin iki kez pahalılaşması ve sadece o pahalı bedeli ödeyenlerin yararlanmasıdır. Sözgelimi, dinlenme alanları tesis etmek, park ve bahçeleri geliştirmek ve yaygınlaştırmak belediyelerin kamu hizmeti görevidir; bu hizmetin vergi dışında hiçbir karşılığı olamaz; ama, hükümetin yeni yönetim anlayışına göre bu hizmet pekala bir özel şirkete bedeli mukabilinde satılabilecek ve bu şirket almış olduğu bu hizmeti ticarî alana sokarak kârlı bir rant haline dönüştürebilecektir. Elbette bu işten belediye de şirket de kârlı çıkacaktır; ama, kamu hizmeti yükümlülüğü ortadan kalkan ve sanki bir özel şirketmiş gibi hareket eden belediyenin bütçesinin gelişmesi vatandaş için hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Böyle bir yönetim ilişkisinden zararlı çıkan da sadece vatandaşlar olacaktır. Peki, vatandaşla

bağı, kamu hizmeti bağı ortadan kaldırılmış olan kamu personelinin durumu ne olacaktır; personel ya hükümetin ve politize olmuş belediyelerin emirleri gibi çalıştırılacak ya da bu maddenin başlık ismi gibi, oradan oraya devredilen bir mal gibi belediyelerin demirbaş listelerinde yer alan ucuz ve vasıfsız emek olarak yerini alacaktır. Zira, uzmanlık gerektiren her hizmet faaliyeti zaten özel şirketlere devredileceği için, yani, satılacağı için bu hükümetin yönetim kültüründe uzman kamu personeli diye bir kavram da kalmayacaktır.

HALİL AYDOĞAN (Afyon) - İrticalen daha güzel konuşuyorsun.

ENVER ÖKTEM (Devamla) - Beğendin galiba, bunu beğendin!..

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öktem, toparlar mısınız...

ENVER ÖKTEM (Devamla) - Eğer bu tasarılar yürürlüğe girerse bu sonuç en kısa zamanda gerçekleşecektir. Bu hükümet, İş Kanununda işçilere getirdiği kölelik düzenini bu tasarılarla birlikte kamu personel sistemine de adapte etmiş olacaktır.

Değerli milletvekilleri, burada, yanlış olmasını temenni ettiğim bir şüphemi dile getirmek istiyorum. Hükümetin bu yerel yönetim paketiyle sunduğu yerelcilik, ABD'nin, Irak'ta ve tüm Ortadoğu'da yerleştirmek istediği yerelcilik anlayışına benzemektedir. Hükümet, sanki, Büyük Ortadoğu Projesinin belediyelerini, yerel yönetimlerini hazırlamaktadır. Başbakan Sayın Tayyip Erdoğan "Diyarbakır, Büyük Ortadoğu Projesinin yıldızı olacak" demişti. Dikkat ediniz, Büyük Ortadoğu Projesi gibi, ülkelerden oluştuğu düşünülen bir yapılanma içerisinde "bu yapılanmanın yıldızı Türkiye olacaktır" demiyor; "Diyarbakır olacak" diyor; yani, ülkeden değil, nihayetinde bir belediyeden bahsediyor. Bu tasarı paketi içindeki düzenlemeleri incelediğimizde de, aslında, Türkiye Cumhuriyeti merkezinden öte, yerel birimlere vurgu yapıldığını ve yerel yönetimlerden öte, yerel iktidarın önplana çıkarıldığını tespit edebiliyoruz.

Bush'un Büyük Ortadoğu Projesi ile Sayın Başbakanın Yerel Yönetimler Projesi arasındaki hem felsefe benzerliği hem de zaman uyuşması bir cumhuriyetçi olarak, bir Cumhuriyet Halk Partili olarak beni şüphelendiriyor.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elazığ) - Sen de her şeyden şüpheleniyorsun!..

ENVER ÖKTEM (Devamla) - Umarım, siz, AKP'li milletvekili arkadaşlarım, bu şüphelerimi boşa çıkaracak vatanseverce bir tavır ortaya koyar ve hepimizi mahcup edersiniz.

Saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Öktem.

SADULLAH ERGİN (Hatay) - Sayın Başkan, Sayın Milletvekili, konuşmasında, hakaret ve sataşmada bulunmuştur; 69 uncu madde muvacehesinde cevap talep ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Ergin. (AK Parti sıralarından alkışlar)

VI. - AÇIKLAMALAR VE SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1. - Hatay Milletvekili Sadullah Ergin'in, İzmir Milletvekili Enver Öktem'in, yapmış olduğu konuşmada Partisine sataşması nedeniyle konuşması

SADULLAH ERGİN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce konuşan Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili Sayın Enver Öktem, milletvekili arkadaşlarımızı kastederek, burada tekrarından dahi teeddüp ettiğim bir laf sarf etmiştir.

FARUK ANBARCIOĞLU (Bursa) - Kötü söz sahibindir!..

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Şu Meclis çatısı altında, bahsettiğiniz yapıda hiçbir arkadaşımın olduğuna ben inanmıyorum; çünkü, bu arkadaşlarımızın hepsini buraya gönderen Yüce Türk Milletidir; onların reyleriyle gelmiştir bu milletvekillerimiz. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, tabii, hükümet adına, uygun görürse, Sayın Bakanımız cevap verirler. Sayın Öktem şunu ifade ettiler: "Bu iktidarın IMF'den, uluslararası kuruluşlardan sipariş olmayan herhangi bir yasa çıkarması vaki olmuş mudur" gibi bir sataşması var ve IMF'ye yönelik çok ağır suçlamaları var. Sayın Öktem'e şunu hatırlatmak istiyorum; bu konu sık sık gündeme

geliyor; bu konunun tekrarından haz da duymuyoruz, zevk de almıyoruz: Sayın Öktem, 1990'lı yılların sonunda, 2000'li yılların başında Türkiye'nin yaşadığı sorunlar üzerine, Amerikalardan Türkiye'ye kurtarıcı olarak ve IMF'ye yakınlığıyla bilinip getirilen bürokratları, AK Parti Grubu, Adalet ve Kalkınma Partisi, kurtarıcı olarak alıp, milletvekili yapıp bu Meclise taşımadı ki; bunu taşıyanlar sizlersiniz. (CHP sıralarından gürültüler) Dolayısıyla, benim, o arkadaşımızın şahsına ya da o kuruluşa yönelik herhangi bir ifadem söz konusu değil; ama, sık sık buraya çıkıp, hükümetin...(CHP sıralarından gürültüler)

ATİLA EMEK (Antalya) - Hangi programı uyguluyorsunuz?!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

ATİLA EMEK (Antalya) - IMF'ye sorun...

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Müsaade edin...

Burada söz söyleyeceksiniz; ama, karşılığını da almaya tahammül edeceksiniz. (AK Parti sıralarından alkışlar) Söz söyleyip gitmek yok öyle...

ATİLA EMEK (Antalya) - IMF'ci misiniz değil misiniz?!

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Burada, hükümetimizi, AK Parti Grubunu IMF politikalarıyla birlikte gösterip, bunu tahkir etmek, bunu tahfif etmek işini yaparsanız, bu defa, o politikaların Türkiye'ye taşınmasında en üst düzeyde görev almış bir arkadaşımızı niçin buralara taşıdığınızı sorma hakkımız elbette doğar. Dolayısıyla, siz bir söz söyledığınız zaman, biz burada sabırla, tahammül edip dinliyoruz; ama, görüyorum ki, söyledığınız sözün cevabını dinlemeye bile tahammülünüz yok, lütfen... (CHP sıralarından gürültüler)

ATİLA EMEK (Antalya) - Siz, IMF'ci misiniz değil misiniz?

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bakın, AK Parti Hükümeti, seçim öncesinde, bu millete bir program sunmuştur.

ATİLA EMEK (Antalya) - IMF'yi kovacağız demiştiniz; kovdunuz mu?

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Adalet ve Kalkınma Partisi, sunmuş olduğu programın hükümette de takipçisi olmuştur ve olmaktadır.

ATİLA EMEK (Antalya) - Biz, hikâye dinlemek istemiyoruz; esasa gelin.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen... (CHP sıralarından gürültüler)

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bu kadar sabırsızlanmayın; bir dinleyin söyleyeceklerimi, çıkar cevap verirsiniz.

BAŞKAN - Sayın Ergin, Genel Kurula hitap eder misiniz.

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Sayın Başkan, sözlerimi hemen toparlıyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi, seçim öncesinde Türk Milletine vermiş olduğu sözlerin takipçisidir, hükümet programı olarak ortaya koyduğu deklarasyon da ortadadır...

ATİLLA EMEK (Antalya) - IMF'ye teslim oldunuz!

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Şu ana kadar, bakanlık sayısının azaltılması, kuruluşların icracı bakanlıklara bağlanması, malî milat uygulamasının kaldırılması gibi Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gibi, Elektronik İmza Kanunu gibi reform niteliğinde birçok yasalar çıkarılmıştır; tüm bu yasalar, bu milletin iradesinin ürünü olan bu Mecliste, bu çatı altında görev yapan milletvekilleri aracılığıyla çıkarılmıştır.

YILMAZ KAYA (İzmir) - Biraz da YÖK'ten bahset!

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Bunların iradesini tahfif etmeye, bunların iradesini ve kullandıkları oyları bu şekilde hafife almaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Bu Meclis çatısı altındaki mehabeti bozacak ve buradaki çalışma ahengini sıkıntıya sokacak davranışlardan kaçınmak gerektiğine inanıyorum. Bu çatı altında görev yapan tüm milletvekilleri, kendi seçim bölgesi nezdinde, milletimizi temsil etmektedir. Lütfen, milletvekillerimize karşı, iktidar milletvekili olsun muhalefet milletvekili olsun, kullanacağımız üslupta biraz daha dikkatli olalım. Gecenin bu geç saatinde, çalışma esnasında, sinir sistemimizde birtakım gerilmeler olabilir; ama, lütfen, şu Meclisin mehabetine uygun olma ve milletin iradesine saygı noktasında, biraz daha itinalı olalım diyorum,

hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Ergin.

FERİDUN FİKRET BALOĞLU (Antalya) - Sayın Başkan, sayın hatip, beni IMF yanlısı olmakla suçlamıştır; söz istiyorum.

OĞUZ OYAN (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Madde üzerinde... (CHP sıralarından gürültüler)

Sayın Oyan, niye konuşacaksınız?

FERİDUN FİKRET BALOĞLU (Antalya) - Sayın Başkan, hatip, bana bakarak IMF'den bahsetmiştir; hayatımda hiç IMF yanlısı olmadım; bunu düzeltmek için söz istiyorum.

ENVER ÖKTEM (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Öktem, siz düşüncelerinizi ifade ettiniz, Sayın Ergin de düşüncelerini ifade etti. (CHP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, oturur musunuz!

FARUK ANBARCIOĞLU (Bursa) - Otur yerine!

FERİDUN FİKRET BALOĞLU (Antalya) - Niye bana bakarak konuşuyor?! IMF'ciler o tarafta, o tarafa bakarak konuşsun!

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Madde üzerinde, şahsı adına, Denizli Milletvekili Ümmet Kandoğan; buyurun.

ÜMMET KANDOĞAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Görüşülmekte olan Belediyeler Kanunu Tasarısının bazı maddeleri üzerinde görüşlerimi açıklamak için söz aldım.

49 uncu maddeyle, belediye başkanının zorunlu gördüğü hallerde, meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı seçebilme yetkisinin verilmesinin yanlış olduğu düşüncesindeyim; çünkü, Belediyeler Kanunu Tasarısının 18 inci maddesi, belediye meclisini, belediyenin karar organı olarak vasıflandırıyor. Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır.

BAŞKAN - Sayın Kandoğan, maddeyle ilgili konuşur musunuz.

Buyurun.

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Geliyorum.

AHMET YENİ (Samsun) - Geçti o madde; o maddeyi geçirdik.

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Karar organı içerisinde görev alan belediye meclisi üyesinin, aynı zamanda yürütme organı içerisinde yer almasının bir tezat olduğu ve belediye meclisi göreviyle bağdaşmadığı inancındayım; çünkü, Belediyeler Kanunu Tasarısının 26 ncı maddesi, belediye başkanının faaliyet raporunun belediye meclisi üyeleri tarafından onaylanacağı veya onaylanmayacağı amir hükmünü taşıyor. Belediye meclisi üyesinin, belediye başkan yardımcısı olarak görev yaparken, aynı zamanda, belediye başkanının çalışmasıyla ilgili olarak belediye meclisinde yapılacak olan bir görüşmede olumsuz oy kullanma imkânının ne kadar olduğu tartışma konusudur. Yine, aynı şekilde, belediye meclisi üyelerinin üçte birinin, belediye başkanıyla ilgili gensoru verme yetkisi var. Şimdi, siz, bir belediye meclisi üyesinin, belediye başkan yardımcılığı görevi devam ederken, belediye başkanı hakkında gensoru vermeye ilgili bir kararın altına imza atacağını düşünebiliyor musunuz? O nedenle, bu hususun, kanun tasarısında, maalesef, gözden kaçan ve uygulamada ciddi problemler ortaya çıkarabilecek bir husus olduğu inancındayım.

Yine bu maddeyle sözleşmeli personel çalıştırılması uygulaması getiriliyor. Biliyoruz ki, kamu görevleri aslî ve sürekli görevliler eliyle yürütülür. Sözleşmeli personel çalıştırılması bir istisnadır. Ancak, burada, sözleşmeli çalıştırılan personelin, seçim dönemi bitiminden otuz gün sonrası itibarıyla görevinin sona ereceği hükmünün de getirilmiş olması yanlış bir uygulamadır.

Eğer siz, aslî ve sürekli hizmetleri sözleşmeli personel eliyle yürütmeye devam ederseniz, bu, kamu görevlilerinin çalıştırılmasıyla ilgili hükümlere açıkça ters bir uygulama olarak karşımıza çıkar.

Yine, biraz sonra görüşülecek, ancak, şahıslar ve gruplar adına söz talepleri olduğu için ifade edemeyeceğim bir iki hususu da müsaadenizle anlatmaya çalışıyorum.

Zabitanın görev ve yetkileriyle ilgili bölümde, fazla çalışma yapan zabıta personeliyle ilgili olarak "saat başı fazla çalışma ücreti ödenebilir" diye bir hüküm var. "Ödenebilir" hükmü belediye başkanının inisiyatifinde olan bir hükmüdür. Siz, fazla çalışma yaptıracaksınız; ama, bunun karşılığında, getirilen kanun tasarısında "fazla çalışma ücreti ödenebilir" diyorsunuz, belediye başkanının insafına kalmış. Anayasanın 18 inci maddesi çok açık, kimsenin zorla çalıştıramayacağı ve angaryanın yasak olduğu, bir Anayasa hükmü haline getirilmiş. Öyle ise bu maddedeki hem zabıta memurlarıyla ilgili hem de itfaiye memurlarıyla ilgili, yaptırılan fazla çalışmalarla ilgili düzenlemenin "ödenebilir" şeklinde olan hükmün "ödenir" şeklinde değiştirilmesi gerektiği inancındayım.

Yine bizler, mahallî idarelere yetkiler verirken, onların bağımsız karar almalarını sağlayacağız diye bu kanun tasarısını getirirken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ÜMMET AKDOĞAN (Devamla) - Toparlıyorum.

Yetkilerin Ankara'dan mahalline devredilmesini hep söylüyoruz, bu kanun tasarısıyla bunu getirdiğimizi ifade ediyoruz; ancak, burada zabitanın, çok çeşitli, hukukuyla ilgili, göreve alınmalarıyla ilgili, giyecekleri kıyafetlerle ilgili ve yine, itfaiyenin, savunma maksadıyla kullanacağı araçlarla ilgili olarak yönetmelik çıkarma yetkisini İçişleri Bakanlığına veriyoruz. Memuriyete alınmayla ilgili hususlar, zaten Devlet Memurları Kanununun ilgili maddelerinde yer alıyor. Bunu, tekrar buraya derc ederek, buraya yerleştirerek, ipleri tekrar Ankara'da, merkezde tutarak, zabitanın veya itfaiye memurunun savunma amaçlı olarak ne kullanacağını dahi İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirliyorsak, bizim, bu kanun tasarısını getirirken, yetkileri mahalline verme noktasında söylediğimiz hususların çok gerçekçi olmadığı, bu şekilde ortaya çıkmış oluyor.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elazığ) - Aslında Dışişleri Bakanlığına yetki vermek lazım, değil mi?!

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Siz Dışişleri Bakanlığına yetki vermek istiyorsanız, bir önerge verirsiniz, bundan sonra, belediyelerde itfaiye memurlarının, zabıta memurlarının ne giyeceklerine, mesleğe nasıl alınacaklarına, görevde yükselmelerine, dışarıdan gelecek saldırılarda itfaiye memurunun savunma silahının ne olacağına dair Dışişleri Bakanlığı bir yönetmelik hazırlar ve belediyelere de gönderir, İçişleri Bakanlığı da bu zahmetten kurtulmuş olur.

Saygılar sunuyorum.

HALİL AYDOĞAN (Afyon) - Siz öyle mi istiyorsunuz?!

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kandoğan.

Maddeyle ilgili 1 adet önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediyeler Kanun Tasarısının 50 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki paragrafın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Enver Öktem

Şevket Arz

Hüseyin Ekmekcioğlu

İzmir

Trabzon

Antalya

Osman Özcan

Canan Arıtman

Antalya

İzmir

"Belediye zabıtasına fazla mesai karşılığı olarak belediye meclisi tarafından belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla fazla mesai ücreti ödenir."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Sayın Koç, gerekçeyi mi okutayım?

HALUK KOÇ (Samsun) - Evet, gerekçe okunsun.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu değişikliklerle belediyelerin düzen sağlamada öz gücü olan zabıtalарın motive edilebilmeleri sağlanabilecektir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

51 inci maddeyi okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM

Belediye Zabıtası, İtfaiye ve Acil Durum Plânlaması

Zabitanın görev ve yetkileri

MADDE 51.- Belediye zabıtası, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye karar organları tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygular.

Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, Devlet memuruna karşı gelenler gibi cezalandırılır.

Belediye zabıta teşkilâtının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşımaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacak aletler ile zabıta teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye, bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere ek düzenlemeler yapabilir.

Belediye zabıta teşkilâtında büro hizmetlerinde çalışanlar hariç, zabıta hizmetlerinde çalışanlara yılı bütçe kanununda belirtilen miktar ve süre üst sınırlarını aşmamak kaydıyla belediye başkanı tarafından uygun görülen miktar ve süreler dahilinde saat başı fazla çalışma ücreti ödenebilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Bülent Baratalı; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BÜLENT BARATALI (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Belediyeler Kanunu Tasarısının "Zabitanın görev ve yetkileri" başlığını taşıyan 51 inci maddesi üzerine CHP Grubu adına söz almış bulunuyorum; sizleri şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlarım.

Değerli arkadaşlarım, Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesi, belediye zabıtasını tanımlamakta, görevlerini saymakta ve son fıkralarında da belediye zabıtasının özlük haklarını düzenlemektedir. Bu düzenleme, 1930 tarihli 1580 sayılı Belediyeler Kanununda da vardı, onun 51, 19 ve 104 üncü maddelerinde bu düzenlemeler yapılmıştı.

Burada, daha kısa bir düzenlemeyle görev tanımı yapılıyor. Tabii, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısının genel anlayışı içerisinde görevler sayılmakta ve dolayısıyla, bu üç kanunda daha kısa maddeleri içermektedir.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de 3 225 belediye bulunuyor. Gerçi, kabul edeceğimiz veya Meclisin kabul edeceği bir kanunla bunların 359 tanesinin, şimdilik, nüfusları 2 000'in altına düştüğü için kalktığını kabul edersek, yine, 3 000'e yakın belediye var. Buralarda 40 000 zabıta memuru görev yapıyor.

Zabıta memurları, yasanın tarifine uygun olarak, beldenin sıhhat ve selametini, esenliğini, düzenini ve sağlığını korurlar ve belediyenin yetkili

kurullarının aldıkları belediye yasaklarını uygularlar, bu yasaklara uyulmasını sağlamaya çalışırlar, suç işlenmişse icra işlemlerini, müeyyidelerini ve yaptırımlarını uygularlar.

Yine, belediye zabıtalrı, Türk mevzuat sistemi içerisinde 200 adet kanun, yönetmelik, tüzük veya buna benzer yönerge ve genelgelerin kendilerine verdiği bütün hizmetleri yaparlar. Üniforma giyerler. Yaptıkları iş sayılamayacak kadar çoktur. Bir defa, belediyenin protokol işlerine bakarlar; belediye başkanını, başta can güvenliğini sağlamak üzere, temsil ederler. Belediyelerde, genellikle icra memuru yoktur, icra memuru görevini de yaparlar. Daha doğrusu, halkın deyimiyle belediyeciliğin tanımı şöyledir: Daha, insan doğmadan ölümüne kadarki bütün işlerini belediyeler yapar; ama, bir sınıf vardır ki -bu zabıta sınıfı- diğer genel idare hizmetleri sınıfının yanında, diğer memurların yanında bütün bu görevlerden bizatihi sorumlu olurlar. Bu görevlerini yaparlarken de, diğer genel idare hizmetleri sınıfının, yardımcı personelini ve büro hizmetleri sınıfının aksine, yurттаşla, hemşeriyle karşı karşıya gelirler, zaman zaman karşılıklı olarak kavgalara girerler; zabıtalara bıçak çekilir, sopalarla saldırılır. Türkiye'nin bu ekonomik durumu daha da iyileşmezse veya mevcut statüko, mevcut durum devam ederse, zabıta, yine, belediyeyle ilgili toplumsal olaylarda, belediyenin kolluk gücü olarak görev yapmaya devam edecektir.

Değerli arkadaşlarım, zabıta, bu görevleri yaparken, daha önceleri devlet memuru sayılmıyordu. Zabıtanın devlet memuru sayılmasının bu maddede derc edilmesi çok uygun olmuştur; çünkü, çeşitli mahkemeler, belediye zabıtalalarına karşı işlenen suçları devlet memurlarına karşı işlenen suç olarak görmüyordu.

Türk zabıtası, az önce de söylediğim gibi, belediyenin karar organlarının, belediye başkanlarının emirlerini icra ederler, yerine getirirler. Bu görevleri yaparlarken de, yine, az önce belirttiğim gibi, çeşitli şekilde saldırılara maruz kalırlar. Biraz sonra söyleyeceğim konulara dayanak olmak üzere, İzmir'in Çeşme İlçesinde, plajda meydana gelen bir meydan kavgasını sizlere göstermek istiyorum. Bu, İzmir'in Yeni Asır Gazetesj. Plajda, Belediye Başkanının emrini ifa eden, icra eden Belediye Fen İşleri Müdürü Fatih Taylan'a, zabıta memurları Mümin Dönmez'e, Mesut Uğurlu'ya ve Fen İşleri Müdürlüğünde görevli Kürşat Yıldırım'a plajın sahipleri, taşlarla, sopalarla, künt cisimlerle saldırmışlar, yüzlerinde ve vücutlarında hasarlar meydana getirmişlerdir.

Şunu söylemeye çalışıyorum: Genel idare hizmetleri sınıfına mensup diğer personel ile zabıtalrı aynı düzende, aynı düzenekte, aynı mekanizmada görmememiz gerekiyor. O nedenle, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri olarak, bu değerli zabıta memuru arkadaşlarımızın, diğer stresli işleri, riskli işleri yapan polis arkadaşlarımız, askerler gibi ve daha önce kabul ettiğimiz Orman Yasasındaki değerli orman muhafaza memurları gibi, yaptıkları işlerin stresli olması ve risk taşıması nedeniyle, zabıta memurlarına da bir itibarî hizmet zammının verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Yani, bu tür riskli işlerde çalışan diğer devlet görevlileri gibi, zabıta memurları da, çalıştıkları her yıl için 3 ay müddetle itibarî hizmet zammını almalıdır. Sonuç olarak, zabıta memurları 25 yılda değil, 20 yılda emekli olabilmelidir.

Diğer yandan, bu değerli belediye memurları, yine, yaptıkları işin riskleri ve stresi nedeniyle, gece gündüz demeden, 24 saat, aynı polisler gibi -polisler, hizmeti yaptıktan sonra istirahate çekilirler kaidesine uyulduğu gibi- zabıtalarda görevleri bitince istirahata çekilen personel olduğu için, bayramlarda, tatil günlerinde, herkesin bayram yaptığı eğlenceli günlerde, kötü günlerde, selde, felakette, orman yangınlarında zabıtalamız 24 saat görev yapmaktadır. Bunlara bir fazla çalışma ücreti de tanımamız gerekiyor. Bunu tanıdığımız gibi, ayrıca, fazla çalışma ücretlerinden, kendi istedikleri gibi, prim kesilerek, ileride bunların daha uygun bir zeminde emekli olmalarını sağlamak gerekmektedir.

Değerli arkadaşlarım, ayrıca, belediye zabıtasının görev aldığı Belediye Zabıta Yönetmeliğini, yine, Belediye Zabıtası Sağlık Yönetmeliğini ve

Personel Yönetmeliğini de günün koşullarına, çağdaş koşullara uydurmamız gerekmektedir.

657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde devlet memurlarının sınıfları sayılmıştır. Bu sınıflara, zabıtalara ilgili olarak, zabıta ve güvenlik hizmetleri sınıfının eklenmesi gerekmektedir. Belki, o 657 sayılı Kanunun amir hükümleri görüşüldüğünde, zamanı ve yeri orasıdır; ama, şimdiden bunu söylemekte büyük yarar bulunmaktadır.

Belediyelerin, çok fedakâr, özverili bu insanları için, çalıştıkları her yıl için 3 ay itibarı hizmet zammı verilmesi, bunlara fazla mesai verilmesi ve fazla mesailerinden prim kesilerek, ileride emekli oldukları zaman ve emekli ikramiyesi aldıkları zaman, bunların emeklilikten sonraki yaşamları için bir kolaylık sağlanması konusunda Yüce Meclisin anlayış göstereceğini ve 4 Şubat 2003 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduğumuz bu konuyla ilgili teklifin bir an önce düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum ve değerli milletvekillerimize, Türkiye'nin, hakikaten, bu 40 000 güzide evladı için gösterecekleri anlayış ve duyarlılık nedeniyle şimdiden teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Baratalı.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen, Zonguldak Milletvekili Sayın Harun Akın; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

HARUN AKIN (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının, zabitanın görev ve yetkilerini içeren 51 inci maddesi hakkında şahsım adına söz almış bulunmaktayım; Yüce Meclisi selamlıyorum, bizleri ekranları başında izleyen, kendileri adına çok büyük beklentileri olan sevgili zabıtalara ve tüm halkımıza saygılar sunuyorum.

Görüşmekte olduğumuz 51 inci maddeyi incelediğimizde, belediyelerimizde görev yapan zabıta arkadaşlarımızın kendilerine gereken önemin verildiği söylenemez. Bu kanun maddesiyle zabıtalamızın moral bulacağı söylenemez. Ülkemizin şartlarında belediyeleri ele aldığımızda, hiç şüphe yok ki, en zor iş olarak zabıta memurluğu karşımıza çıkmaktadır. Zabıta memurluğunun ne zorluğu var diye düşünebiliriz; öncelikle yasa maddesini incelemek lazım. Madde ne diyor: "Belediye zabıtası, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye karar organları tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygular."

Kısacası, maddenin özeti, bir insanın doğumundan ölümüne kadar beldede esenlik içinde yaşamasına yardımcı olmaktır.

Zabitanın elinde yetkisi var; ama, sadece yetkisi var. Bu yetkileri hiçbir zaman eksiksiz kullandığını söylemek mümkün değildir. Her seçim döneminde göreve seçilen belediye başkanının disiplin ve görev anlayışına göre halkın karşısına çıkarılacak ve her dönemde kötü adam rolünü üstleneceklerdir.

Efendim "zabıta yetkisini kullansın, niye kullanmıyor" diyenler olabilir. Bu şekilde söyleyenlere ve düşünenlere seslenmek istiyorum: Zabıtayı düşünün, bir sabah işine çıkıyor, görevini yapmak üzere görevinin başına gidiyor, görevi sınırları içindeki, diyebiliriz ki buna, bir esnafımıza ceza kesmeyle karşı karşıya kalıyor ve karşılığında esnafın veya o kişinin zabıtaya söyleyeceği "sen, bana ceza kesemezsin, ben, senin başkanına oy verdim." Bir başka şekli inşaatla düşünebiliriz; ilgili şikâyet gittiğini düşünüyorum zabıtamızın, mühürlemeye veya yıkıma gittiğini düşünüyorum; zabıta hakarete uğruyor ve tartaklanıyor.

Belediye başkanı hangi parti üyesiyse, o partinin üyesinden ilçe başkanına, il başkanına, belediye meclisi üyesine kadar, hatta belediye başkanının yakın arkadaşlarına kadar hepsi zabitanın amiri ve başkanı durumunda. Bunun yanında, bir de, teşkilat içinde, zabıta müdürleri, belediye başkanına zarar gelmesin diye, kendine göre bir yöntemle, kendi memurunu kırıyor ve cezalandırma yolunu seçiyor. Zabitanın onuru, kişiliği, ailesi, oydan önemli değildir! Belediyenin geliri iyi değilse, zabıta, yerine göre, iyi elbise dahi giyemiyor. Zaman geliyor, emniyet güçlerinin bile altından zor kalkabileceği bir

durumda yöre insanıyla karşı karşıya kalıyor, elindeki yetkiyi kullanırken -bunu üzülererek ifade ediyorum- saldırıya uğruyor, darp alıyor ve yaralanabiliyorlar. Büyük yerleşim merkezlerinde, kötü insan rolüne bile layık görülüyorlar; hatta, TV dizilerine, filmlere bile konu oluyorlar.

İşte, Türkiye genelinde sayıları 40 000'e yaklaşan bu kamu görevlilerinin, kanun tasarısının bu maddesiyle sorunlarının çözümleneceğini söylemek, bence, komik olur diye düşünüyorum. Bu madde, zabıtaya moral vermez; bu madde, zabıtaya güç vermez diye düşünüyorum. Bu maddeyle, çok düşük olan maaşlarına ilave olarak verilecek olan fazla çalışma ücretinin miktar ve sürelerinin belediye başkanı tarafından uygun görülmesi halinde ödeme yapılması isteniliyor. Belediye başkanı, kendi partilisine kanunu uyguladığı için, bu arkadaşların mesaisini rahatlıkla kesebilecektir; yani, onları, her zaman "mesainizi keserim" tehdidiyle karşı karşıya bırakacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akın.

HARUN AKIN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, ülkemizde, her türlü kamu görevlisinin bir temsilcisi Yüce Meclise gelip, haklarını savunuyor; yani, her türlü kamu görevlisi, şöyle böyle bir imkân bulup -çalıştığı kurumdan, kimisi emekli oluyor, kimisi istifa ediyor- bu yüce çatı altına gelebiliyor; fakat, şöyle bir düşünürsek, maalesef, bu çatı altında bir zabıta arkadaşımızın olma şansını çok zor görüyoruz. Yani, böyle de bir şanssızlıkla karşı karşıyalar. Kısacası, zabıtamızın, dostu, yandaşı pek yok gibi, sorununun takipçisi pek yok gibi gözüküyor.

Bu madde, bu kanun tasarısıyla birlikte olduğu gibi yasalaşırsa, zabıtalарın fazla çalışma ücretleri belediye başkanının keyfine bırakılacak; ama, biz, verdiğimiz önergeyle, düşük olan maaşlarına katkı sağlayacak fazla çalışma ücretlerini garanti altına alalım istiyoruz, fiilen yangında çalışan itfaiyeciler gibi. Biz, bunu "fazla mesai karşılığı olarak, yılı bütçe kanununda belirtilen üst sınırı aşmamak kaydıyla, fazla çalışma ücreti ödenir" şeklinde değiştirelim ve yetkiyi, belediye meclisine bırakalım istiyoruz. Her an, beldesinin halkıyla iç içe, sıkıntılı biçimde, yeri geldiğinde tehdit altında çalışan bu arkadaşlarımızın bunu hak etmediğine inanıyorum.

Bu 51 inci maddede verdiğimiz değişiklik önergemizin dikkate alınması ve desteklenmesi dileğiyle, Yüce Meclise saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Akın.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen, Antalya Milletvekili Sayın Osman Özcan; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

OSMAN ÖZCAN (Antalya) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; belediye zabıtalарının görev ve yetkilerini düzenleyen madde üzerinde söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, halkın sağlık, esenlik ve huzurunu sağlamak ve korumak, belediye zabıtalарının görevidir. Bu görevleri yerine getirmesi için emirler vermek, yasaklar koymak, aykırı hareket etmek zabıtalарımızın görevleri arasındadır.

Değerli arkadaşlarım, belediye zabıtası hizmetlerinde süreklilik asıldır. Ulusal bayramlarda, genel ve hafta tatillerinde 24 saat çalışma zorunlulukları vardır. Zabıta, doğrudan belediye başkanına bağlıdır; belediye başkanından, yardımcısından ve amirinden emir alırlar, emirleri yerine getirirler. Beldenin huzurunu sağlamak, emir ve yasakları uygulamak, sonuçlarını izlemek belediye zabıtasının görevidir.

Dahası var; hafta tatili yasasını uygulamak, hükmedilmiş cezaların yerine getirilmesini sağlamak, korunması belediyelere ait olan mabet ve tarihî eserleri korumak, temiz tutmak, sokaklara verilen isimlere ait levhaları korumak, bulaşıcı hastalıkları taşıyan zararlı hayvanlarla mücadele etmek, halkın yiyip içtiği yerleri temiz tutmak da belediye zabıtalарımızın görevleri arasındadır.

Ayrıca, gürültü kirliliğine mâni olmak, belediye nizamnamesine aykırı olarak seyyar satış yapanlara mâni olmak ve onları menetmek, et satışlarını kontrol etmek, kaçak etleri imha etmek, pazarlıksız satış yapılmasını temin

etmek, halkın gelip geçmesine mâni olacak araçlarla ilgili ceza vermek de zabıtalарımızın görevleri arasındadır.

Değerli arkadaşlarım, belediye zabıtalарı 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidirler ve bu kanuna göre maaş alırlar; fakat, zabıtalарımız, birçok yerde, aybaşı geldiği halde paralarını alamamaktadır; bu durum kanunlarımıza aykırıdır.

Meclisimize sunulan yasa tasarısında zabıtalara fazla mesai ücreti verilmemektedir; bunun yerine getirilmesini diliyoruz. Belediye zabıta ve itfaiye teşkilatında çalışanlara ödenmesi gereken fazla çalışma ücretleriyle ilgili maddedeki "ödenabilir" ibaresi "ödenir" şekline çevrilmelidir; çünkü "ödenabilir" kelimesi "ödenmeyebilir" anlamını da taşımaktadır.

Değerli arkadaşlarım, zabıtalар görevlerini yaparken çeşitli kesimlerle karşı karşıya kalmakta, saldırılara uğramaktadırlar ve polise gidildiği zaman da, polis karşısında iki eşit vatandaş muamelesi görmektedirler. Mahkemelere intikal ettirilecek işlemlerin, polise gidilmeden, doğrudan doğruya savcılığa intikal ettirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır diyorum.

Sayın milletvekilleri, turizm bölgelerinde zabıtalарın işi çok zordur, başları bilhassa seyyar satıcılarla derttedir. Onun için, zabıtalарımız, oralarda bir iki kişi olarak gezemez, ancak üç veya dört kişi olarak gezerler.

Şunu hatırlatmak istiyorum: Mesela, Alanya, Manavgat gibi yerlerin nüfusu 100 000 civarındadır; buraların nüfusu yazın 400 000'e dayanmaktadır. Kapkaççının birisi turistin birinin çantasını alır, zabıta suçlanır; kaçak et yakalanır, zabıta suçlanır; bu turizm bölgelerine yurdun dört bir tarafından - bugünlerde işsiz çoktur- vatandaşlarımız gelirler, iş bulamazlar, bölgelerine gidecek paraları yoktur, kanunsuz işlemlere girişişler, karşılarında belediye zabıtalарını bulurlar ve böyle, zabıtalарımızın işi gerçekten zordur.

Alanya'da, geçen yıl, bir zabıta müdürü öldürülmüştür. Alanya'da, geçen yıl, birkaç tane zabıta memuru arkadaşımız bıçaklanmıştır; ailesi, çocukları da tedirgindir.

Bunları neden anlatıyorum biliyor musunuz -Sayın İçişleri Bakanım da burada- Türkiye'de, silah ruhsatı olan kaç kişinin olduğu bellidir, ruhsatsız silahı olan kaç kişinin olduğu ise belli değildir; fakat, Türkiye'deki insanlarımızın büyük çoğunluğunun silahı vardır, nedense, zabıtalарın silahı yoktur. Bunu anlamakta zorlanıyorum. Herkesin silahı var, zabıtanın yok. Zabıta, silah alınca adam öldürecek değil ya; caydırıcılık görevi yapacaktır. Ayrıca, kendisine güven gelecektir.

Ben, Sayın İçişleri Bakanımızdan, bununla ilgili bir yasa tasarısıyla, zabıtalарımızın bu isteklerinin yerine getirilmesini diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özcan, toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

OSMAN ÖZCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, ayrıca, zabıta mesaisinin altı ayda bir belirlenmesi gerekmektedir; bunun da yapılmasını diliyorum.

Türkiye'deki zabıtalарımızın hepsinin aynı tip elbise giymesini, aynı zamanda, onlara, senede 2 takım elbise verilmesini istiyorum.

Benim bu konuştuklarım, zabıtalарımızın bana gönderdiği isteklerdir; bunları Yüce Heyetinize saygılarla sunuyorum.

Hepinize saygı ve sevgi sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Madde üzerinde 6 adet önerge vardır; önergeleri, önce, sırasıyla okutacağım, sonra, aykırılıklarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "karar organları" ibaresinin "meclisi" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Abdülkadir Aksu
İçişleri Bakanı

BAŞKAN - İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin ikinci fıkrasında bulunan "Devlet memuruna" ibaresinin "Devlet zabıtasına" olarak değiştirilmesini, dördüncü fıkrasının "Belediye zabıta ve özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararıyla tespit edilen miktar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Recep Yıldırım	Selami Uzun	Recep Koral
Sakarya	Sivas	İstanbul
İdris Naim Şahin	Asım Aykan	Ünal Kacır
İstanbul	Trabzon	İstanbul
Muzaffer Baştopçu		
Kocaeli		

BAŞKAN - Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin son fıkrasının "Belediye zabıta teşkilatında büro hizmetlerinde çalışanlar hariç, zabıta hizmetlerinde çalışanlara yılı bütçe kanununda belirlenen miktar ve süre üst sınırlarını aşmamak kaydıyla fazla çalışma ücreti ödenir" şeklinde değiştirilmesini arz ve talep ederiz.

Harun Akın	Hakkı Ülkü	Oğuz Oyan
Zonguldak	İzmir	İzmir
M. Şerif Ertuğrul	Nezir Büyükcengiz	Yaşar Tüzün
Muş	Konya	Bilecik

BAŞKAN - Dördüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

"Belediye zabıta teşkilatında fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak her yıl bütçe kanununda belirtilen üst sınırı aşmamak kaydıyla, belediye meclisi kararıyla fazla çalışma ücreti ödenir. Zabıta teşkilatı personeline, emniyet hizmetleri sınıfı personeline emeklilik yönünde tanınan haklar aynen uygulanır."

Sedat Pekel	Kâzım Türkmen	Oğuz Oyan
Balıkesir	Ordu	İzmir
Ferit Mevlüt Aslanoğlu	Nail Kamacı	Osman Özcan
Malatya	Antalya	Antalya
Yaşar Tüzün		
Bilecik		

BAŞKAN - Beşinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının "Zabitanın görev ve yetkileri" başlıklı 51 inci maddesine ilave bir fıkra eklenerek aşağıdaki gibi değiştirilmesini saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

Hakkı Ülkü	Yaşar Tüzün	Mustafa Gazalcı
İzmir	Bilecik	Denizli
Halin Ünlütepe	Haluk Koç	Atila Emek

Afyon

Samsun

Antalya

Canan Arıtmaz

İzmir

"Belediye zabıtasına fazla mesai karşılığı olarak belediye meclisi tarafından belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla fazla mesai ücreti ödenir."

BAŞKAN - Altıncı ve en aykırı önergeyi okutup, işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı tasarının 51 inci maddesinin dördüncü fıkrasından sonra aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

M. Akif Hamzaçebi Bülent Baratalı A.Kemal Kumkumoğlu

Trabzon

İzmir

İstanbul

Türkân Miçooğulları Mehmet Küçükaşık

Yaşar Tüzün

İzmir

Bursa

Bilecik

"Belediye zabıta teşkilatında çalışanlara 1 yıl için 3 ay olmak üzere yıpranma tazminatı tanınır."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN - Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI CEMİL ÇİÇEK (Ankara) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Zabıta hizmetlerinde süreklilik asıldır. Zabıta, ulusal bayram, genel tatil ve hafta tatili günleriyle, savaş, sel baskını, deprem gibi olaylarda 24 saat görevlidir. Bu görev esnasında ise, sıkça yaşanmasa da yaralanma ya da ölüme yol açan çeşitli saldırılarla karşı karşıya kalınabilmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının "Zabıtanın görev ve yetkileri" başlıklı 51 inci maddesine ilave bir fıkra eklenerek aşağıdaki gibi değiştirilmesini saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

Hakkı Ülkü (İzmir) ve arkadaşları

"Belediye zabıtasına fazla mesai karşılığı olarak belediye meclisi tarafından belirlenen üst sınırı aşmamak kaydı ile fazla mesai ücreti ödenir."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI CEMİL ÇİÇEK (Ankara) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koç.

HALUK KOÇ (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; okunan önergenin gerekçesini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, zabıta adını verdiğimiz gücün iki temel boyutu olduğunu hatırlatmak istiyorum. Bunlardan birincisi, zabıta hizmeti, hem ülke ekonomisini hem de belediyelerin kentsel ekonomisini doğrudan ilgilendiren bir görev grubudur. Bunu, madde üzerinde konuşan arkadaşlarımız vurguladılar.

Şimdi, tasarının ilgili bölümünde, belediyelerde zabıta görevlerini düzenlerken -çok açık söylüyorum bunu- hiç ağızlardan düşmeyen değişme olgusu gerçekten gözönünde bulundurulmamıştır. Bu hüküm, Türkiye'de belediyelerin zabıta hizmetlerinin gereklerini karşılamaktan uzaktır.

Değerli arkadaşlarım, bakın, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yaptırılan zabıta hizmetleri araştırmasından bazı rakamlar vermek istiyorum; ilginizi çekeceğini umuyorum.

Türkiye'de 1996 yılında tam 165 000 bakkal varken, 2003 yılında bakkal sayısı 130 000'e gerilemiştir. Buna karşılık, 1996 yılında 1 316 hiper-süpermarket varken, bu sayı 2003'te 2 kattan fazla artmış ve 3 500'e tırmanmıştır. Türkiye'de kentlerde perakende ticaret ölçek değiştirmektedir. Ticaret dünyası yerel ölçeği aşmış, bölgesel ölçekte de değil, artık küresel ölçekte kurulmuş bir boyutta iş görür hale gelmiştir. Otelcilikte, lokantacılıkta kentsel ekonomi artık küresel hizmet şirketleriyle yürütülmektedir. Yani, büyük kentlerde otel zincirlerinin, lokanta zincirlerinin -isimlerini söylemiyorum- nasıl hizmet verdiklerini görüyoruz.

Belediyelerin zabıta hizmeti ölçeği, küresele doğru taşınan kentlerin ekonomik, ticarî, toplumsal yaşamını halkın esenlik ve huzuru için denetleyebilecek ölçekte midir, bunu tartışmak gerekiyor değerli arkadaşlarım. Yerel halkın huzuru ve güvenliğini belediyenin mevcut hacmi ve olanaklarıyla sağlamak acaba bugün mümkün müdür? Zabıta hizmetini, merkezî yönetimde zabıta hizmetleriyle ilgili uzman teknik kurumlarla ilişkilendirerek güçlendirmemiz gerekiyor mu? Tasarı bunların hiçbirini sormuyor. Tasarı, Türkiye'de gerçekten yaşanan değişimin -gerekçesinde değişimi amaçladığını söylese de- farkında olmadığını bize gösteriyor. Belediye hizmet alanlarının yaşanan değişime uygun olarak yeniden tanımlanması ve yeniden örgütlenmesi gibi, gerçekten reform tanımlamasına girecek bir açılıma da maalesef sahip değildir.

Zabıta olayının ikinci boyutu; Türkiye'de uygulanan sisteme göre, 1 500 kişiye 1 zabıta istihdamı öngörülüyor. Bu hesaba göre, ülke genelinde tam 33 000 zabıta görevlisi olması gerekirken, istihdam edilen zabıta sayısı bunun yarısıdır.

Değerli arkadaşlarım, belediyelerde mevcut istihdamın bu ilkeye uyduğunu söylemek mümkün değildir. Zabıta hizmeti, belirlenmiş olan ilkeye uygun yürütülememiştir, yürütülememektedir.

Her kamu hizmeti gibi zabıta hizmetleri de, bugün, eksik personelle yürütülmektedir. Zabıta, bir kolluk hizmetidir. Bu personelin, yalnızca memur statüsünde çalışması gerekmektedir. Şimdi, acı bir gerçeği sizlerle paylaşmak istiyorum. Belediye başkanlığı yapmış arkadaşlarım hak vereceklerdir. Öysa, günümüzde, belediyelerin sadece yüzde 31'inde, memur olmayan kişilere, işçi ya da geçici işçi olarak çalışanlara zabıta görevi yaptırılmaktadır.

Bu tasarıda, adına "norm kadro" denilen, personeli azaltma, personel istihdamını yasaklama tavrı, belediyelerimizi, bu şekilde, yasalara aykırı davranışlara, arayışlara itmektedir. Belediye başkanı bir çözüm aramakta; kendisine, bu şekilde, yasaya aykırı bir çözüm kapısı aramakta.

Hem personel hükümleri hem zabıta ile ilgili hükümler, bu gerçeklerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Koç, toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

HALUK KOÇ (Devamla) - Gerçekten, konuyla ilgili önemli istatistikî bilgiler de var.

Değerli arkadaşlarım, reform, analiz gerektiren bir sürecin sonunda ortaya çıkar. Reform, ülke gerçeklerini, ülkenin hangi nedenle, nereye doğru değiştiğini, idarenin hangi gelişmeleri teşvik edeceğini, hangi olumsuz gelişmeleri etkisiz kılacağını açık bir kafayla görmeyi gerektirir.

Bu açıdan baktığımızda, bu mercak altında ve bu noktada, bu tasarı, maalesef, bir reform tasarısı değildir; yerel yönetimleri, belediyeleri, kaynak eritici, kaynak tüketici türden, küresel, iktisadî, ticarî baskılara, maalesef, açma tasarısıdır.

Sayın Ergin'in -ayakta, belki dinliyordur- demin söylediklerine bir Grup Başkanvekili olarak bir yanıt verme imkânı da bu şekilde doğuyor.

Sayın Ergin, bu tasarı, gerçekten bir reform tasarısı değildir ve 1980'den itibaren küreselleşme, özelleşme, özelleştirme ve yerelleştirme sürecinde bu

baskıları Türkiye üzerinde uygulayanların ve geçmiş dönemdeki iktidarlara yaptıramadıklarının, maalesef, sizin iktidarınıza yaptırılma şeklidir.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Koç.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Önerge, kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediye Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Sedat Pekel (Balıkesir) ve arkadaşları

"Belediye zabıta teşkilatında fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak her yıl bütçe kanununda belirtilen üst sınırı aşmamak kaydıyla, belediye meclisi kararıyla fazla çalışma ücreti ödenir. Zabıta teşkilatı personeline; emniyet hizmetleri sınıfı personeline emeklilik yönünden tanınan haklar aynen uygulanır."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI CEMİL ÇİÇEK (Ankara) - Katılmıyoruz.

OĞUZ OYAN (İzmir) - Gerekçe...

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Kentin huzur ve sükûnundan sorumlu olan, meşakkat içerisinde çalışan zabıta memurlarına verilen fazla mesai ücretleri bazı belediyelerce ödenmemektedir. "Ödenir" denilerek, bunun önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Zabıta teşkilatı bir kolluk kuvvetidir. Modern anlamıyla şehir polisi vazifesi görmektedir. Bu durum, kamunun yeniden yapılanma sürecinde yerel yönetimlerin alacağı görevlerle daha da ağırlaşacaktır. Bütün bu sebeplerden dolayı ve verdiği hizmetler ile ağır çalışma şartları sebebiyle emniyet sınıfına tanınan hakların uygulanması gerekir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge, kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin son fıkrasının "Belediye zabıta teşkilatında büro hizmetlerinde çalışanlar hariç, zabıta hizmetlerinde çalışanlara yılı bütçe kanununda belirtilen miktar ve süre üst sınırlarını aşmamak kaydıyla fazla çalışma ücreti ödenir" şeklinde değiştirilmesini arz ve talep ederiz.

Harun Akın (Zonguldak) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI CEMİL ÇİÇEK (Ankara) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

OĞUZ OYAN (İzmir) - Gerekçe...

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu düzenleme, belediyelerin düzen sağlamada öz gücü olan zabıtalara motive etmek açısından çok önemlidir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin ikinci fıkrasında bulunan "Devlet memuruna" ibaresinin "Devlet zabıtasına" olarak değiştirilmesini, dördüncü fıkrasının "Belediye zabıta ve özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararıyla tespit edilen miktar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen önenir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Recep Koral (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz.

BAŞKAN - Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI CEMİL ÇİÇEK (Ankara) - Katılıyoruz Sayın Başkan.

SADULLAH ERGİN (Hatay) - Gerekçe okunsun Sayın Başkan.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Yapılan hizmetlerin benzer özelliği ve bütünlüğü nedeniyle bu değişikliklerin yapılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 51 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "karar organları" ibaresinin "meclisi" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Abdülkadir Aksu

İçişleri Bakanı

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Yerinde bir düzenleme Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI CEMİL ÇİÇEK (Ankara) - Katılıyoruz Sayın Başkan.

SADULLAH ERGİN (Hatay) - Gerekçe okunsun Sayın Başkan.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe: Maddî hata düzeltilmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önergeler doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.42

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 22.55

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Mevlüt AKGÜN (Karaman)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

616 sıra sayılı kanun tasarısının müzakerelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 52 nci maddesini okutuyorum:

İtfaiye

MADDE 52.- İtfaiye teşkilâtının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşımaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile itfaiye teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere ek düzenlemeler yapabilir.

Belediye itfaiye teşkilâtında büro hizmetlerinde çalışanlar hariç, fiilen yangın söndürme hizmetlerinde çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla fazla çalışma ücreti ödenebilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen, İzmir Milletvekili Bülent Baratalı.

Buyurun Sayın Baratalı.

Konuşma süreniz 15 dakikadır.

CHP GRUBU ADINA BÜLENT BARATALI (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Belediye Kanunu Tasarısının "İtfaiye" başlığını taşıyan 52 nci maddesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; sizleri, şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlarım.

Değerli arkadaşlarım, burada, eski bir belediye başkanı olarak, bu kahraman itfaiyecilerimize bir vefa borcunu, öncelikle ödemek istiyorum. Urla'da beraber söndürmekte olduğumuz bir yangın sırasında, soğutma işlevini yaparken hemen yanımda şehit olan İzmir Büyükşehir Belediyesi İtfaiyesinden Nihat Öztemel'i burada rahmetle anıyorum. Kuyudan bir can kurtarmak isterken şehit olan Mehmet Emin Gürkan'ı burada rahmetle anıyorum. Daha geçen hafta, Adana'da, bir mobilya mağazasında, soğutma çalışmaları sırasında şehit olan yirmiiki yıllık itfaiyeci onbaşı Akif Durmuşcan'ı rahmetle anıyorum. Bayrampaşa yangınında şehit olan Ali Ataş'ı, Zeytinburnu'nda Ekrem Bulut'u ve Ersin Kırço'yu ve TUPRAŞ yangınlarında şehit olan çok değerli kahraman itfaiyecilerimizi saygıyla ve rahmetle anıyorum. Bugüne kadar, bu görevleri yaparken, yani, bizler için yaşayan, bizler için ölen, insan canını kurtarmakla, insanların mallarını kurtarmakla, doğayı kurtarmakla görevli olup da buralarda şehit olan çok değerli arkadaşlarımı rahmetle anıyorum. Bir şehit çocuğu olarak, geride kalan ailelerine ve çoluk çocuklarına da sabır diliyorum ve hepsini, bu mertebeden dolayı da kutluyorum.

Çok değerli arkadaşlarım, Türkiye'de şehir itfaiye kuruluşlarında 450 yangın istasyonu bulunmaktadır. Bu yangın istasyonlarının tümünde 2 200 araç görev yapmakta ve bunlarla ilgili olarak da insan kaynağı olarak, itfaiye eri ve yangın eri olarak, rütbeli, rütbesiz 26 000 itfaiyeci görev yapmaktadır.

Türkiye'de, her yıl çeşitli şekillerde 75 000 adet yangın meydana gelmekte ve bunlara müdahale edilmektedir. Ayrıca, yangınların dışında, az önce söylediğim gibi, kuyudan can kurtarma dahil olmak üzere çeşitli şekilde çıkan yangın ve kurtarmalara, su altında, su üzerinde, havada 16 000 teknik kurtarmaya da bu değerli arkadaşlarımız müdahale etmektedir. Az önce, yine zabıtalarda konuştuğumuz gibi, itfaiyeciler de genel idare hizmetleri ve yardımcı hizmetler sınıfında görev yapmaktadırlar; yani, 657 sayılı Kanunun 36 nci maddesinde, bunların sınıfı, genel idare hizmetleri ve yardımcı hizmetler olarak geçmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1580 sayılı Belediye Kanununun 15/22 nci maddesi, belde içinde yangın çıkmasını önlemek için gerekli tedbirleri almak, yangın söndürme araç ve gereçlerini sağlamak, sağlamak ve her an ihtiyaca hazır ve yarar halde bulundurmak, çıkan yangın ve yangın sonrası meydana gelen olay ve durumlarla uğraşmak görevini belediyelere vermiştir. Bu önemli görevleri yerine getirmenin yanı sıra, belediye dairelerince ihdas olunacak gaz depolarına dair nizamname ve tiyatroların sağlık, yangın ve emniyet noktalarında haiz olmaları lazım gelen şartlar

hakkındaki talimatname, İtfaiyecilik ve Yangından Korunma Tedbirleri Hakkındaki Talimatname, Barut ve Patlayıcı Maddeler Nizamnamesi, Devlet Tarafından Kullanılan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Sivil Savunma Kanunu, Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ve buna dayanılarak çıkarılan tüzük ve yönetmeliklerdeki yangınlarla ilgili olarak belediyelere verilen görevleri, itfaiye teşkilatı yerine getirmektedir.

Bütün bu ağır ve önemli sorumluluklara karşın, can ve mal güvenliği bakımından dünyanın en önemli ve en riskli meslekleri arasında sayılan itfaiyecilik, ne yazık ki, ülkemizde yeterince önemsenmemektedir. Bundan tam dört asır önce, Padişah III. Murat, İstanbul'da yangınların önlenmesi için - hepimizin bildiği gibi, İstanbul, o zaman ahşap olarak yapılmıştı; bir yangın, bir mahalleyi, bir semti ortadan kaldırıyordu- her eve 1 dolu fiçi, kova, 1 merdiven ve kazma kürek bulundurma zarureti getiriyordu. Ne yazık ki, ondan sonra, 1923, 1930, 1966 ve 1985 yıllarında çıkarılan kanunlarla bu teşkilat şekillendirilmeye çalışılmasına karşın, itfaiye teşkilatı, bugüne kadar, Batılı anlamda, çağdaş bir düzeye, maalesef, kavuşturulamamıştır. O kadar ki, gökdelenler ve onlarda çeşitlenen yangınlarla, artık, itfaiyeciler, maalesef, başa çıkamaz durumdadırlar. Hatırlarsınız, daha on gün kadar önce, Adalar'da çıkan bir yangına, İstanbul İtfaiyesi, itfaiye araçlarını Adalar'a götürmesi gereken deniz araçları olmadığı için müdahale edemedi; İstanbul İtfaiyesi, Adalar'daki bu yangına, yalnız yangın eri göndererek müdahale etmeye, katkıda bulunmaya çalıştı.

Değerli arkadaşlarım, 3 225 il, ilçe ve belde belediyelerinde -az önce söylediğim gibi- 26 500 itfaiyeci, yangın eri çalışmaktadır. Bu çalışanlar, kadrolu memur, işçi ve sözleşmeli statüsünde değerlendirilmektedir. Genel olarak yapılan görev ve hizmet aynı olmasına karşın, bunlar arasında, mevzuat, yönetmelik ve özlük hakları açısından büyük farklar bulunmaktadır. Memur statüsünde olmayan yangın erlerinin, görevlilerin yangına müdahale etmesi mevzuata uygun değildir. İşçi statüsünde bir görevlinin yangına müdahale ederken ölmesi durumunda, hem çalışanın hem de çalıştırının hakları ortadan kalkmakta ve cezaî müeyyide de ortaya çıkmaktadır. Yangına müdahale eden bir memur yangın eri ile bir işçi yangın eri arasında, aldıkları ücret açısından, işçiler lehine, yüzde 70 ücret farkı hâlâ daha devam etmektedir.

Ülkemizde itfaiyecilik teşkilat ve görevlerini düzenleyen yasa, tüzük ve yönetmeliklerde de ifade edildiği üzere, itfaiyeciler, 24 saat aralıksız görev başında, yangına müdahale etmek, doğal afetler sonunda oluşan enkaz ve çöküntüler arasında kurtarma çalışmalarına katılmak, bina ve işyerlerinin yangından korunması ve acil durum önlemlerinin alınması için inceleme ve denetimlerde bulunmak, halkı, kurum ve kuruluşları yangınlara karşı aydınlatmak amacıyla, yaşamı pahasına, özveriyle görev yapan insanlardır.

Öte yandan, itfaiyeciliğin bir kariyer meslek grubu olduğu ve bu meslek grubunun sistematik bir eğitim gerektirdiği gerçeğinden hareketle, Kocaeli, Akdeniz ve İstanbul Üniversiteleri kendi bünyelerinde itfaiyecilik meslek yüksekokullarını açmış ve mezun vermeye başlamıştır. Bu meslek açısından ve kentler açısından, insanlık açısından, doğa açısından üniversitemizin yaptıkları bu iyi başlangıcı bir mutluluk olarak değerlendiriyorum.

Belediyelerde görev yapan itfaiye personeli 657 sayılı Kanun kapsamında yer alıp, özlük ve diğer hakları da bu kanun çerçevesinde düzenlenmiştir. Aynı kanunun "Tesis edilen sınıflar" başlıklı 36 ncı maddesinde, genel idare hizmetleri sınıfı, teknik hizmetler sınıfı, sağlık hizmetleri ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfı, eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfı, avukatlık hizmetleri sınıfı, din hizmetleri sınıfı, emniyet hizmetleri sınıfı, yardımcı hizmetler sınıfı, mülkî idare amirleri hizmetleri sınıfı, millî istihbarat hizmetleri sınıfı olmak üzere memurlar 10 sınıfa ayrılmış olup, itfaiye hizmetlerinde görev yapan memurlar, personelden itfaiye eri kadrosunda bulunanlar yardımcı hizmetler sınıfında; itfaiye onbaşı, itfaiye çavuşu, itfaiye başçavuşu, itfaiye amiri, itfaiye müdürü, itfaiye daire başkanı gibi diğer unvanlar ise genel idare hizmetleri sınıfında yer almaktadır. 657 sayılı Kanuna göre, genel idare hizmetleri sınıfına giren memur personelin hangileri olduğuna bakılacak olursa, bu kanun kapsamına dahil kurumlarda yönetim, icra, büro ve benzeri hizmetleri gören ve kanunla

tespit edilen diğer sınıflara girmeyen memurların bu sınıfı teşkil ettiği görülecektir.

Yardımcı hizmetler sınıfı ise, kurumlarda her türlü yazı ve dosya dağıtmak ve toplamak, hizmet yerlerini temizlemek, aydınlatmak, ısıtma, ilaçlama, bakım ve koruma gibi hizmetlerin yanı sıra, basit iklim rasatları ve benzeri alanları kapsamaktadır. Oysa, itfaiye birimlerinde görev yapan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamındaki personelin, aynı kanunun 36 ncı maddesinde sayılan sınıfların tanımları ile itfaiye teşkillerinin görevleriyle ilgili düzenlemenin 5 inci maddesinde belirtilen "Çalışma Düzeni ve Saatleri", "İtfaiye Personelinin Görevleri" başlıklı düzenlemelerin örtüşmediği açıkça görülmektedir. Bu nedenle, bu farklılık, 657 sayılı Kanunun "Kapsam", "Amaç", "Temel İlkeler", "Sınıflandırma", "Kariyer", "Liyakat" başlıklı maddelerinin tamamına aykırılık içermektedir.

Bu nedenle, niteliği gereği genel idare hizmetleri sınıfı veya yardımcı hizmetler sınıfı kapsamında değerlendirilmesi olanağı bulunmayan itfaiyecilik hizmetlerinde görev yapan personelin, kariyer meslek içeriğindeki bu görevleri nedeniyle de ayrı bir sınıf içerisinde düzenlenmesinin zorunluluğu açıktır. Bu aksaklığın ve çelişkinin giderilmesi için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesine "İtfaiye hizmetleri sınıfı" başlığı adı altında 11 inci madde olarak sınıf ihdası zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde, bu riskler gözönüne alınarak, bu alanda çalışanların sosyal hakları belirlenmiştir. Ülkemizde de bu risklerin neler olduğu, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalının 21 Aralık 1995 tarihli raporunda belirtilmiştir. Bu raporda belirtilen riskler, ülkemizdeki işçi sağlığı ve işgüvenliği mevzuatında ele alınmış ve itfaiyecilik hizmetleri ağır ve tehlikeli işler sınıfında mütalaa edilmiştir.

Bu doğrultuda, gelişmiş ülkelerdeki uygulamalarda da görüldüğü gibi, ülkemizde de, itfaiyecilerimizin zor yaşam koşullarını biraz olsun iyileştirebilmek amacıyla, itfaiye hizmetlerinde çalışan personele yıpranmanın, yani, itibarî hizmet süresinin verilmesinin zorunlu olduğu ve buna dair düzenlemenin Anayasa ve mevcut mevzuata uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Çok değerli arkadaşlarım, bana, itfaiye erleri tarafından gönderilen bazı belgeler var; bunu sizlere okumak istiyorum. Bu belgeyi hazırlayan Taner Baykal. Bu arkadaşımız, İstanbul İtfaiyesinde bir yangın eri. İtfaiyeciliğe dışarıdan nasıl bakıldığını tanımlıyor; şöyle söylüyor: "Tüm ülkemizde itfaiye tanımı bu olmamalıdır. İtfaiyeciler, park ve bahçe sulayan, inşaatlara su taşıyan, zaman zaman fosseptik temizleyen, seçim sandıklarını toplayıp saklayan, cenaze kaldıran, bu görevlerden zaman ve aracında su kalırsa yangına giden, belediye bünyesindeki yaşlı, işe yaramayan veya sorunlu olarak kabul edilen, eline yemeğini alıp getiren, emekliliği geldiği halde ayrılmayıp da çalışmaya devam etmek isteyen; çoğu belediye başkanının gözüyle günün 24 saatinde oturan, yangınlarda yanmayan, boğulmayan, zehirlenmeyen, yıpranmayan ve meslek hastalığına yakalanmayan, asker ve polis gibi yıpranmayan ve bu nedenle en az yirmibeş yıl duman, ısı ve tehlikeli madde soluyan, koruyucu elbise, ekipman, malzeme ve teçhizat kullanma gereksinmesi duymayan, uyumayan, yemeyen ve sadece oturan, vatandaşın gözüyle zavallı, sevimli, fedakâr olan ve kimselere zarar vermeyen iyi insanlar Türk itfaiyecisi olarak bilinir, değerlendirilir ve seçilirler. "Bu böyle olmamalı... Ya ne olmalı?.. Onun da bir cevabı var: İtfaiyecilik, bir kez, en önemlisi olarak..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Baratalı.

BÜLENT BARATALI (Devamla) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Son 5 dakika herhalde, değil mi efendim?

BAŞKAN - 15 dakika kullandınız Sayın Baratalı; toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

BÜLENT BARATALI (Devamla) - Peki, çok teşekkür ederim; toparlıyorum o zaman.

"... kıyafet birliğı, mevzuat birliğı, araç ve donanımları yeniden gözden geçirilmesi gereken insanlar..."

Araçlar, Türkiye'de 10 yaşını doldurmak üzere değerli arkadaşlarım.

İhbar sistemleri (110, 112, 155, 177) birleştirilmeli.

Sosyal etkinlikler, itfaiye binaları modernizasyonu yapılmalı,

İşe başlamaları, terfileri ve buna benzer özlük hakları yeniden düzenlenmelidir.

Değerli arkadaşlarım, demek ki, itfaiyeci arkadaşlarımızın dertleri çok fazla, zamanın nasıl geçtiğini pek tahmin edemedim.

Bizler, Yüce Meclis, bu değerli fedakâr insanlara...

Değerli milletvekilleri, bilmiyorum, hiç itfaiye teşkillerinin kaldıkları binalara gidip ziyaret ettiniz mi. Onlar, işe, başuçlarında yazan "Allah bizimle" sözüyle başlarlar, güvenirlir. Şimdi, biz, Allah'ın onlarla beraber olduğunu biliyoruz; ama, Yüce Meclis de bu değerli fedakâr insanlarla beraber olmalı ve bunlar, hak ettikleri her yıl için üç ay olan itibarî hizmet zamlarını almalı, fazla mesailerini almalı ve bunlar, fedakâr insanlar olarak görülmeli, bu fazla mesailerinden prim kesilerek ileride emekli oldukları zaman daha iyi bir yaşam koşuluyla karşılaşmalı ve yaşamalıdır diye düşünüyorum.

Fedakâr, cefakeş ve bizler için ölen bu insanlara, buradan, tekrar, saygı, sevgi ve minnet duygularımı ifade ediyorum.

Çok teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Baratalı.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen, Zonguldak Milletvekili Harun Akın; buyurun.

HARUN AKIN (Zonguldak) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 52 nci maddesi hakkında şahsım adına söz almış bulunuyorum; hepinize saygılar sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, bir önceki maddede zabıtalara olan ilgisizlik, bu maddede itfaiye teşkilatına da gösteriliyor diye düşünüyorum.

Türkiye'de, belediyelerimizdeki itfaiye teşkilatlarının -çok az sayıdaki belediye hariç- durumları içler acısı haldedir. Hatta, belediyelerimizin teşkilatlarının bile olmadığı görülmektedir. Geçtiğimiz hafta, Zonguldak'ın Belediye Başkanları ve Çaycuma İlçemizin Nêbioğlu Beldesinin Belediye Başkanı, Zonguldak Milletvekili olarak şahsımı ziyaret ederek, tarafıma, beldeyle ilgili bir dosya sunduğunda, o dosyada, Çaycuma İlçesi Nêbioğlu Beldesinin itfaiye teşkilatının olmadığı yazılıyordu. Ne kadar şaşırdım, bilemezsiniz. Bir belde düşünün ki, o beldede 3 000-4 000 insan yaşıyor ve o beldede itfaiye teşkilatı kurulamamış.

Değerli arkadaşlar, tabii ki, öncelikle, bu konu, oradaki belediyenin, belediye başkanının sorunu; ama, bizler, devlet olmak, hükümet olmak bu çatı altında bu kanunları yaparken, herhalde, burada ortaya çıkmalı diye düşünüyoruz.

Bir teşkilat düşünün ki, insanların en zor zamanlarında yanında olması istenilecek, az gecikse yerden yere vurulacak; ama, bu teşkilata bir şey veremeyeceksiniz, bu zor koşullardan iman gücüyle çıkmasını isteyeceksiniz. Teşkilatın ayağa kalkması için, bu maddenin de yeterli olmadığını düşünüyoruz.

Tesisatları iptidaî, gelişen teknolojiye uygun değil; çoğu belediyenin itfaiye aracı bile yok, olanların çoğu da her an yolda kalacak gibi; personeli eğitimsiz ve sağlıklı, oluşabilecek zor koşullarda mücadele edebilecek durumda değil. İtfaiye personeli hasta da olsa, zayıf da olsa, sırf, kadroları itfaiyede olduğu için, orada tutuluyor; çünkü, yerine eleman alınmamış, alınmak istenilse de, kamu personel sınavından kim çıkarsa onu itfaiye memuru yapmak zorunda kalınmış. Bu memurların, kendilerine yabancı olan bu yerlere adapte olma zorluğu çekmesi bir yana, sağlığının bu işe uygun olup olmadığına bakılmamış bile. İtfaiye teşkilatları modern tesisatla donatılmalı diye düşünüyoruz. Bugünün de, bu kanun tasarısının görüşülmesinin bir fırsat olduğunu düşünüyorum.

Personeli belediye tarafından özel seçilip, profesyonel eğitim almalıdır; yangın, sel, deprem gibi zor şartlara her an müdahale edebilecek durumda hazır olmalı ve hazır tutulmalı. Şu anda sağlık koşulları bu teşkilatta çalışmaya uygun olmayanları, ücret kaybına uğratmadan, belediyenin başka birimlerine kaydırmak suretiyle, teşkilatları rehabilite etmeliyiz.

Allah, hiç kimseyi itfaiye teşkilatının yardımına muhtaç duruma getirmesin; ama, yaşamda, maalesef, yangın, sel, deprem gibi felaketler de var. Allah, ülkemize böyle felaketler göstermesin; gösterince de, iyi bir itfaiye teşkilatıyla bunların altından en az zararla kalkabilelim; çünkü, biz, ulus olarak, başımıza felaket gelmeden işi olurla bırakıyoruz.

Belediyelerimizdeki itfaiye personelimizi tesisat ve ekonomik yönden destekleyip, onları, bu zor şartlara her an hazır tutmak zorundayız. Teşkilatı olmayan belediyelere, kanunlarla ekonomik destek vererek, itfaiye teşkilatı kurma zorunluluğu getirelim. İşte, konuşmamın başında söylediğim gibi, kendi kentime bağlı Çaycuma İlçemizin Nebioğlu Beldesinde -koca bir beldede- itfaiye teşkilatı yok.

Şimdi, Sayın Bakanım burada; ben kendisinden çok rica ediyorum. Biz önergelerimizi yazıyoruz; fakat, dinlenmeden eller kalkıyor, reddediliyor. Sayın Bakanım, rica ediyorum, şu anda önergeleri siz yazın, biz hep birlikte destekleyelim; itfaiye teşkilatı olmayan hiçbir yerleşim merkezi olmasın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akın, toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

HARUN AKIN (Devamla) - Lütfen... Bunu çok önemsiyorum; Sayın Bakanım inşallah bu konuya hassasiyet gösterir diye düşünüyorum.

İnsan hayatı için hayatını kaybetmiş tüm itfaiyecileri rahmetle anarken, bu teşkilatta, halen, kelle koltukta çalışan itfaiyeci arkadaşlarımızı yürekten kutluyorum, hak ettikleri ücreti almaları temennisiyle, hepinize, Yüce Meclise saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Akın.

Madde üzerinde 3 adet önerge vardır. Önergeleri, önce sırasıyla okutacağım, sonra aykırılıklarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 52 nci maddesinin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirmesini arz ve teklif ederiz.

İdris Naim Şahin

Selami Uzun

Recep Koral

İstanbul

Sivas

İstanbul

Ünal Kacır

Asım Aykan

Recep Yıldırım

İstanbul

Trabzon

Sakarya

Muzaffer Baştopçu

Kocaeli

"Belediye itfaiye teşkilatında fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararıyla tespit edilen miktar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir."

BAŞKAN - İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediye Kanunu Tasarısının 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirmesini teklif ediyoruz.

"Belediye itfaiye teşkilatında fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak her yıl Bütçe Kanununda belirtilen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararıyla fazla çalışma ücreti ödenir. İtfaiye teşkilatı personeline, emniyet hizmetleri sınıfı personeline emeklilik yönünden tahinin haklar aynen uygulanır."

Sedat Pekel

Nail Kamacı

Oğuz Oyan

Balıkesir

Antalya

İzmir

Osman Özcan
Antalya

Erdal Karademir
İzmir
Yaşar Tüzün
Bilecik

Salih Gün
Kocaeli

BAŞKAN - Üçüncü ve en aykırı önergeyi okutup işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı tasarının 52 nci maddesinin ikinci fıkrasından sonra aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

M. Akif Hamzaçebi Bülent Baratalı A. Kemal Kumkumoğlu
Trabzon İzmir İstanbul

Türkân Miçooğulları Mehmet Küçükaşık Yaşar Tüzün
İzmir Bursa Bilecik

"Belediye itfaiye teşkilatında çalışanlara 1 yıl için 6 ay olmak üzere yıpranma tazminatı tanınır."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Yangın, afet ve kaza gibi olaylar karşısında kamu güvenliği ve kamu yararını önplanda tutarak büyük özveriyle görev yapan itfaiye çalışanları, alev, duman, enkaz altında kalma, zehirlenme, yanma ve boğulma gibi çeşitli risklerle karşı karşıya kalmakta, yaralanma ve can kaybına uğrayabilmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Belediye Kanunu Tasarısının 52 nci maddesinin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

"Belediye itfaiye teşkilatında fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak her yıl Bütçe Kanununda belirtilen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararıyla fazla çalışma ücreti ödenir. İtfaiye teşkilatı personeline, emniyet hizmetleri sınıfı personeline emeklilik yönünden tanınan haklar aynen uygulanır."

Nail Kamacı (Antalya) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Her gün yangınla savaşılan, tehlike içerisinde yangına müdahale eden, birçok kez yaralanan itfaiye çalışanlarına verilen fazla mesai ücretleri, bazı belediyelerce ödenmemektedir. Ödenir denilerek bunun önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

İtfaiye teşkilatının verdiği hizmetler ve ağır çalışma şartları sebebiyle emniyet sınıfına emeklilik yönünden tanınan hakların uygulanması gerekir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selami Uzun (Sivas) ve arkadaşları

"Belediye itfaiye teşkilatında fiilen çalışanlara fazla mesai karşılığı olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararıyla tespit edilen miktar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAİT AÇBA (Afyon) - Katılamıyoruz.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılıyoruz

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Hizmetin özel hassasiyetleri ve önemi nedeniyle değişiklik yapılması gerekli görülmüştür.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

53 üncü maddeyi okutuyorum:

Acil durum plânlaması

MADDE 53.- Belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.

Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir.

Belediye, belediye sınırları dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen, Çorum Milletvekili Feridun Ayvazoğlu.

Buyurun Sayın Ayvazoğlu.

CHP GRUBU ADINA FERİDUN AYVAZOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 616 sayılı Belediye Kanunu Tasarısının 53 üncü maddesiyle ilgili, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, görüşlerimi belirtmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum; bu vesileyle Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, her şeyden önce, yetmişdört yıldır uygulanagelen, yani, cumhuriyetin yaşına yakın bir yıldır uygulanagelen 1580 sayılı Belediye Kanunu yerine geçecek olan bir tasarıyla karşı karşıyayız. Elbette, bu tasarının Belediyeler Kanunu Tasarısı şeklinde adlandırılmasının özünde ve içeriğinde, yerel yönetimler, mahallî idareler kavramının ve anlamının yer aldığını hepimiz biliyoruz. Bu yasaların ve tasarıların bir temelini daha biliyoruz ki, bu temel, Anayasamızın 127 nci maddesinde yer almaktadır; yani, bu kanunların temeli sayılan çıkış noktasının da Anayasa olduğunu, yine, hepimiz bilmekteyiz.

Dünyamızı ve toplumsal yapımızı yakından ilgilendiren küresel değişimden hepimizin etkilenmesi kaçınılmazdır. Bu gerçeği hiçbirimiz yadsıyamayız. Yine, dünyamızı saran küresel çıkarlar uğruna, medeniyet bir yana, ülkelerin birbirine düştüğü, kan, barut ve gözyaşının, işkencenin, insan haklarının, hatta ve hatta, çocuk haklarının hiçe sayıldığı bir yerkürede yaşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, yaşadığımız yerküre üzerinde, ulus olarak yaşadığımız ülkemizde hepimizin amacı, demokrasinin kökleştiği, hiç kaybolmadığı, hiçbir nedene bağlı olmaksızın vazgeçemediğimiz sosyal hukuk devletinin tüm olanaklarından eşit haklara sahip vatandaşlar olarak yararlanarak insanca, medenîce yaşamaktır. Bu, hepimizin amacı ve isteğidir.

Değerli arkadaşlarım, yerel yönetimler denildiğinde, yine hepimiz şunu çok iyi bilmek zorundayız ki, demokrasinin özünün yerel yönetimlerle ve daha doğrusu, yerinden yönetimlerle başladığını ve devam ettiğini kabul etmek zorundayız.

"Yerel yönetimler" denildiğinde, bunun, kent yaşamının, kentsel bir yaşamın içinde ve özünde hep birlikte yaşam özlemi içerisinde olduğumuzu da kabul etmek zorundayız. Bu hedeflerin ışığında kent, şehir, belediye, medeniyet anlayışındaki yaşam biçimi de hepimizin özlemi ve isteğidir.

Bu özlem ve istek değil midir ki, çarpık kentleşme, büyük şehirlerimizi, hatta ve hatta bütün illerimizi perişan hale getirmiş ve çarpık bir kentleşme içerisinde bizleri yaşamak zorunda bırakmıştır ve maalesef bu şekildeki yaşam özlemi, kent yaşamı içerisinde bizleri, perişan bir kentlilik şeklinde yaşamaya mecbur ediyor, mecbur kılıyor.

Değerli milletvekilleri, bu tasarının sunulan amacına bakıldığında, her zaman olduğu gibi, çeşitli renklerde boyanmış, bezenmiş olduğunu ve gerçekten iyi niyetin bütün şekillerinin tarif edildiğini görmekteyiz, görüyoruz; manzara bu şekilde aksettiriliyor bize, bize böyle sunuluyor; ama, işin aslının öyle olduğunu söyleyebilmek mümkün değil; hiçbirimizin vicdanına -keşke evet dedirtebilse ama- evet dedirtemiyor; elbette değil.

Maalesef, AKP hükümetinin, bizleri yöneten, 70 000 000'u yöneten AKP hükümetinin asıl amacını gözlemeye devam ediyoruz ve bunun özüne bakıldığında, yine, gerekçelerde belirtildiği gibi, o kadar güzel şeyler söyleniyor, o kadar iyi niyetli amaçlar tarif ediliyor ki, bunun başında tasarruftan bahsediliyor, yerine göre Avrupa Birliği kriterlerinden bahsediliyor. Ne zaman ki bir yerlerde sıkışsak, ne zaman ki bir yerlerde çıkış noktası bulamazsak, elbette, dünyadaki hukuk kurallarından, Birleşmiş Milletlerdeki hukuk kurallarından ve en son, kapısında olduğumuz ve bir gün olup mutlaka gireceğimizi tahmin ettiğimiz -ama, bizlerin de mutlaka girmek istediği, Cumhuriyet Halk Partisinin elli yıldan beri bugüne kadar hep girmeye çalıştığı; ama, samimî bir şekilde bunun mücadelesini vermeye çalıştığı- Avrupa Birliğinin kapısından girmeye çalıştığımızı hep bahane ederek çıkarmış olduğumuz veya çıkarmaya çalıştığımız yasa tasarılarında "aman ha aman, Avrupa Birliğine yanlış yapmayalım, dünya milletlerine yanlış yapmayalım, ulusal hukuka yanlış yapmayalım, dünya hukukuna yanlış yapmayalım" şeklindeki gerekçelerle bizler karşı karşıya kalıyoruz, karşı karşıya bırakılıyor. İşte, böyle bir yasa tasarısıyla daha, günlerden beri ve bu akşam karşı karşıya bulunuyoruz.

Sevgili milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; işin özüne bakıldığında, gerçekten böyle mi; keşke böyle olabilse. Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Anamuhalefet Partisi olarak, bizler milletvekili olarak, bu amaca dönük biçimde iyi niyetli bir şekilde bunun devamında olduğumuzu hep birlikte söyleyebilirsek.

Biz, her zaman varız, sizlerle varız, AKP Hükümetinin iyi niyetli olduğu her konuda nasıl var isek, bunda da varız; ama, değerli arkadaşlarım, bakıyoruz ki, tasarının maddelerinin tartışılmasının sonunda, görüşülmekte olan 53 üncü maddenin irdelenerek, belirli noktaların tespitiyle fayda olacağı kanısındayım. Tutanaklara geçmesi açısından bunu söylemek ve okumak zorundayım.

Tasarının "acil durum planlaması" başlıklı 53 üncü maddesinde "belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin -beldenin diyoruz- özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum planlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.

Acil durum planlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum planlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Planlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir.

Belediye, belediye sınırları dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir" deniliyor, "sağlar" denilmiyor.

Değerli milletvekilleri, bununla ne olacaktır; bununla şu olacaktır: Hepimizin bildiği gibi ve Cumhurbaşkanı tarafından veto edilerek gönderilen yasa kapsamı doğrultusunda... Türkiye'de 340 adet belde belediyesinin nüfusu 2 000'den daha aşağıya düşmüş olması nedeniyle kapatılmasına ilişkin yasa veto görmüştü. Biz, bunların haksızlığını söyledik, böyle bir şeyin olmaması gerektiğini söyledik; çünkü, bir kural vardır ve bu kural, uluslararası hukuk kuralıdır, ulusumuzun kabul etmek zorunda olduğu bir kuraldır; kazanılmış hak kaybedilmez; ama, maalesef, bu hukuk kuralı, bu beynelmilel kural, bir kez daha ayaklar altına alınmış oldu. Üzülüyoruz; çünkü, insanlarımızın, kentlerde, medenî yaşamın gerektirdiği şartlarda ve ölçülerde yaşaması hepimizin isteğidir, arzusudur, hepimiz bunu istiyoruz ve bekliyoruz; ama, biz, artık, çıkacak bu yasayla, insanlarımıza "sizler medenî yaşamın gerektirdiği şartlarda yaşamaya layık değilsiniz, sizler kentli gibi yaşamaya layık olan kişiler değilsiniz; siz köylüsünüz, köylü kalınız" demek zorunda kalıyoruz.

Eğer biz kazanılmış haklara sahip çıkabilseydik, eğer biz şimdiye kadar - yirmi yılı aşkındır, otuz yıla yakındır- belediye olarak yaşayan, belediyenin tüm olanaklarından faydalanmaya çalışan belde insanlarımızı gerçekten bir kentli gibi yaşatmak zorunda olduğumuzu kabul edebilseydik, bu yasa tasarısının 11 inci maddesini gündeme getirmezdik; ama, maalesef, veto edilen yasayı, bir kez daha, bu tasarının 11 inci maddesiyle gündeme getirdik. Yarın öbür gün, gece yarısına kadar çalışmış olduğumuz, emek vererek çıkardığımız bu yasanın, bu emeğin ve alınterinin, Cumhurbaşkanının anayasal yetkisi doğrultusunda bir kez daha veto edilmesi durumunda, bizler, acaba, bu çalışmayı ve alınterini, vicdanlarımıza, insanlarımıza, 340 belediyemize anlatabilecek konumda mıyız? Buna "evet" cevabı vermemiz gerçekten vicdanlarımıza sığmıyor, sığmıyor.

Değerli milletvekilleri "bundan tasarruf yapacağız; biz, nüfusu 2 000'in altına düşen 340 belediyeyi kapatmak suretiyle tasarruf yapacağız" diyoruz. Hepimizin amacı, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizlerin ve diğer bütün siyasî partilerin, halkı yönetmeye talip olan bütün siyasal kuruluşların, demokratik kuruluşların isteği, arzusu ve hedefi budur; doğrudur; ama, elimizi vicdanımıza koyarak şunu söyleyelim; biz, 340 belediyenin kapatılması suretiyle elde edeceğimiz tasarrufu keşke bir tarafa bırakarak, keşke bir taraflarda unutarak, yerine göre bir devlet töreni için, bir bakanlık töreni için, harcadığımız o şatafatlı paraları, harcamaları yerine koyabilseydik, sanıyorum bu 340 belediyenin kapatılması suretiyle elde edeceğimiz tasarrufu bu şekilde rahatlıkla sağlayabilirdik.

MUSTAFA NURİ AKBULUT (Erzurum) - Ne alakası var!..

FERİDUN AYVAZOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, sevgili kardeşlerim; birbirimize laf atmanın hiçbir manası yoktur. Lütfen, birbirimizi sabırla dinleyelim. Burada bu kürsüyü fazlaca işgal ederek buna cevap vermek istemiyorum; ama, bu gerçekleri görelim.

Onbeş gün önce, bırakınız beldelerimizi, 137 tane ilçemizin adliye teşkilatı kapatıldı. Şimdiye kadar, yıllardan beri adliye hizmetini, adliye teşkilatını, hukuku, adaleti yerinde görmek isteyen insanlarımız, köylümüz, kentlimiz, şimdi, bırakacaklar o adliye kapısını -kilit vurulmuş olarak- hak ve hukukunu, kilometrelerce ötedeki komşu ilçelerin adliye kapılarında arayacaklardır. Sanıyorum, o insanlarımız, bu adaleti ararken, bu davalarını oralarda takip ederken, saygıdeğer AKP milletvekili arkadaşlarımızın temsil etmiş oldukları AKP Hükümetine herhalde dua edeceklerdir diye düşünüyorum!.. Burada bir iyi niyet gösterisi olarak, samimî bir şekilde duygularımı ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ayvazoğlu toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

FERİDUN AYVAZOĞLU (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Çünkü, adliye teşkilatının içinden gelen bir arkadaşınız, bir milletvekiliniz olarak bunları huzurunuzda söylüyorum ve sizlerden her zaman için bu desteği görmeye çalışan bir milletvekili olarak konuşuyorum. Yıllarca avukatlık yapmışım, yıllarca savcılık yapmışım; o kırsal kesimdeki insanlarımızın adalet duygularını o kapılarda ne zorluklar içerisinde aradığını ve o zorlukları bizler gördük, yaşadık. Bu tür zorlukların o insanlarımız tarafından bir daha yaşanılmasını istemiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, elbette, böyle bir tasarinın değerli AKP milletvekillerinin sayısal çoğunluğuyla kabul edileceğini hepimiz biliyoruz; ama, bir şeyi daha unutmamamız gerektiğini bir kez daha söylemek zorundayız. Biz, insanlarımızı medenice, kentlice yaşatmak istiyorsak, eğer köylerden şehirlere, büyükşehirlere, illere göçün önünü kesmeye çalışabilecekseniz, yerinde yönetimle, o insanlara yerinde hizmetle bunu sağlayabiliriz; yoksa, bu çarpık kentleşme, bu çarpık yapılanma devam eder gider; burada çıkardığımız, çıkarmaya çalıştığımız onlarca yasa, maalesef, sizlerin ve bizlerin emeğiyle kubbede kalan hoş bir seda olarak yerini alır; bu şekilde de, maalesef, tarihte sizlerle beraber hep birlikte nasibimizi alırız diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, böyle bir yasanın, insanlarımıza, belediye olarak, kent olarak, kentli olarak, medenî bir şekilde yaşam getirmesini hepimizin adına yürekten diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FERİDUN AYVAZOĞLU (Devamla)- Bu duygu ve düşüncelerle Yüce Meclisi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ediyorum Sayın Ayvazoğlu.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

54 üncü maddeyi okutuyorum:

DÖRDÜNCÜ KISIM Belediyelerin Denetimi

Denetimin amacı

MADDE 54.- Belediyelerin denetimi; faaliyet ve işlemlerinde hataların önlenmesine yardımcı olmak, çalışanların ve belediye teşkilâtının gelişmesine, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı duruma gelmesine rehberlik etmek amacıyla; hizmetlerin süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre tarafsız olarak analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek; kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgililere duyurmaktır.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Hakkı Ülkü; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HAKKI ÜLKÜ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; denetim amaçlı olan 54 üncü maddenin neler içerdiğine ve buna dair ne tür bir eleştiri getirilmesi gerektiğine ilişkin olarak, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepinizi, saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, devletin her kurumunun denetlenmesi kadar tabii bir şey olamaz. Hele, para olan yer mutlaka denetlenmelidir; çünkü, para olan yerde mutlaka kavga çıkar ya da para olan yerde mutlaka münakaşalar olur, şaibeler oluşur.

O nedenle, bunları gidermek amacıyla, devlet kurumlarının her birinin, objektif kriterlere dayanarak belli aralıklarla denetlenmesi kadar doğal bir şey olamaz; belediyeler de bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Belediyelerin denetlenmesini, şu anda, iki ayrı statüde bulunan memurlar yapmaktadır. Birisi "teftiş kurulları" adı altında söylenilen müfettişler, bir diğeri de, belki yine aynı ad altında anılan, ama, adına "kontrolörler" denilen kurum.

Şimdiye kadarki deneyimlerimizden ve pratiklerimizden yola çıkarak söyleyeyim ki, mülkiye müfettişlerinin görev yaptığı ve denetim için görevlendirildikleri kurum hangisi olursa olsun, mülkiye müfettişleri sadece denetleme görevi yapmamakta, aynı zamanda, yol göstermekte, yön tayin etmekte ve tavsiye niteliğinde de önerilerde bulunmaktadır. O nedenle, mülkiye müfettişlerinin denetlemesi, ülkemiz için çok uygun bir denetleme yöntemidir diye söylenebilir.

Kontrolörlere gelince, ne yazık ki, kontrolörler için aynı şeyleri söylemek mümkün değil. Yine, pratikten yola çıkarak söyleyeyim; belediyelere -kendi belediye de dahil olmak üzere- kontrolör geldiğinde, belediyelere kontrolör gittiğinde, eğer belediye başkanı ve kontrolör aynı siyasal düşüncenin insanı değilse, mutlak surette hayalî birtakım iddialarla, bazen "inceleme raporu" adı altında, bazen de direkt savcılıklara başvurulması yoluyla belediye başkanlarının önünü tıkamaktadırlar. Hatta, eğer orta ölçekli bir yerleşim biriminde iseniz, çeşitli senaryolar düzenleyip, belediye başkanını o kent halkı önünde peşinen mahkûm etmektedirler. Bu da, belediye başkanının, hem kent halkı hem seçmenleri hem de kendi partisi önünde, herhangi bir suç işlememesine rağmen, prestijini sarsmakta ve giderek daha sonraki seçimleri de olumsuz yönde etkilemektedir. Bunlar, günlük yaşamımızda onlarca örneği verilebilir olanlardandır. Ayrıca, müfettiş ile kontrolör arasındaki farkı koyarsak, belki her ikisi de aynı okullardan mezun olmakta; ama, birisi şimdiki kuşak, daha genç kuşak diyebileceğimiz ve özellikle de 1985 ve sonrasında işe alınan, sayıları da 125 civarında olan ve bunların birçoğu da kadın eli sıkmayan kontrolörlerdir. Bunlar da, belediyeleri denetlerlerken ne yazık ki objektif olamamaktadırlar.

AHMET YENİ (Samsun) - Nereden tespit ettin onları?

HAKKI ÜLKÜ (Devamla) - İsterseniz bu konuda onlarca örnek verilebilir; ama, kendimden örnek verirsem yüzünüzü de kızartacak bazı şeyler söyleyebilirim; hatta o kontrolörün ismini de verirsem, sonra o kontrolörle mahkemede hesaplaşma durumuna girebiliriz. O nedenle isim de vermeyeyim, sizleri de fazla üzmemeyim; ama, şimdi getirilmiş olan bu yasa tasarısında, denetlemenin kimler tarafından yapılacağı söylenilmiyor da, sadece denetleme amacı ve denetlenmesi gereken hedefler belirtiliyor.

Bu arada, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısında çerçevesi çizilmiş olan ve yerel yönetimlerin denetlenmesi esnasında da Sayıştayın görevlendirilmesine ilişkin çalışmaların ve yasa maddelerinin bazılarını bu Mecliste görüştük. Eğer kontrolörlerin dışında bir de Sayıştay elemanlarının denetleme mekanizması içerisine girmesi söz konusu olursa, bu defa bir kaos, bir karmaşa doğacaktır diye düşünüyorum. O nedenle, denetleme işinin daha titizlikle ele alınmasında yarar olduğunu zannediyorum.

Değerli arkadaşlar, bundan birkaç yıl önce, benim çok saygı duyduğum, geçmişte bir büyük şehrin belediye başkanlığını yapmış bir belediye başkanı şimdi inzivaya çekilmiş kenarda oturmakta; ama, birkaç yıl önceki o aktif, hareketlilik halinde bulunduğu sıralarda, bir panelde, bir sempozyumda bir konuşmasında, belleklerden hiç silinmemesi gereken çok önemli bir örnek vermişti; ben de bunu sizlere nakletmek istiyorum. Demişti ki o belediye başkanı arkadaşımız ya da ağabeyimiz: Hindistan, İngiltere'nin sömürgesiydi. İngiltere, Hindistan'ın bağımsızlığını kabul ederken, önemli olan, yerel demokrasi düşüncesini yaşama geçirmek için yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesidir. Bu anlamda, biz, belli çalışmalar yaptık; sizlere de yerel demokrasinin örneklerini sunacağız ve giderek, hem bağımsızlaşmış bir ülke olarak hem de yerel demokrasinin uygulayıcıları olarak sizler, Uzakdoğu'da, Asya'da demokrasinin en güzel örneklerini vereceksiniz... Hindistanlılar da buna sevinmişler; bağımsızlıklarına kavuşurlarken, bu arada, yerel yönetimlerin de bağımsız olmasının getirdiği rahatlığı yaşamak istemişler. Aradan beş altı ay geçtikten sonra, bakmışlar ki, hazırlanan yerel yönetim tasarısı ve kendilerine sunulan yerel yönetim yasası, evet, cümleleri gayet güzel, parlak; hatta, sonuç verecek kadar umutlanmışlar; hakikaten Hindistan'da iyi bir demokratik yaşam gelişecek zannetmişler; ama, bir bakıyorlar ki, her madde, bir bakanlığa bağlı ve her maddenin altında da, eğer bakanlığa bağlı değilse, daha sonra bir yönetmelikle bir bakanlığa bağlı olması koşulu getiriliyor.

Şimdi, bizim yapmış olduğumuz bu tasarıda da buna benzer birçok hüküm olduğunu görmekteyiz. Yani, muallakta kalan, ortada olan ve başka bazı bakanlıkları da ilgilendiren birçok madde var. Dileyelim ki, kısa bir süre içerisinde, arkadaşlarımız, bu maddelerin farkına varıp, bizim vermiş olduğumuz önergeleri de dikkate alarak bazı değişiklikler yapar ve o doğrultuda, demokratikleştirilme yönünde de -ki, dün söylemiştim ben onu; demokrasinin demokratikleştirilmesi- adım atılır.

Bu düşüncelerimle, denetleme mekanizmalarında daha dikkatli olunmasını diliyor; hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Ülkü.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen Samsun Milletvekili Haluk Koç; buyurun.

HALUK KOÇ (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 54 üncü madde, gerçekten önemli bir madde.

Şimdi, bu maddeyi, ben, kısaca, bazı önemli noktalarına vurgu yaparak size hatırlatmak istiyorum; yani, süremi maddeyi okuyarak dolduracak değilim; ama, buradaki önemli bazı noktaların altını çizerek okumak istiyorum:

"Belediyelerin denetimi; faaliyet ve işlemlerinde hataların önlenmesine yardımcı olmak, çalışanların ve belediye teşkilatının gelişmesine, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı duruma gelmesine rehberlik etmek amacıyla; hizmetlerin süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına -dikkat edin değerli arkadaşlarım, altını çizdiğim ilk bölüm- göre tarafsız olarak analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek -şimdi, tekrar altını çiziyorum- kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor haline getirerek ilgililere duyurmaktır."

Sayın Başkan, inanın, her maddeye hazırlanarak, Türkiye'nin önemli bir sürecinde etkili olacak, yerel yönetimleri ilgilendiren bir yasa tasarısı üzerinde önemli katkılar yapmaya çalışıyoruz; fakat, ifademi vurgulu yapmama rağmen, dinlenilebilir olmaktan çok uzak olduğunu görüyorum, gecenin bu saatinde dinlenilme katsayısının düşük olduğunu da görüyorum. Eğer Meclis sağlıklı çalışacaksa, lütfen, bu dinlenilme ortamını sağlamanızı sizden istirham ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koç.

HALUK KOÇ (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, şimdi, herhangi bir yaptırım olmayan, inceleme, araştırma, soruşturma içeriği olmayan bu denetim nasıl ve kimlerce yapılacaktır? Soru bir; lütfen düşünün. Özelleştirme amaçlı -başından beri söylüyorum- bu tasarı, inanın bu denetim sorusunu açıkta bırakıyor. Şimdi, acaba bir ipucu bulabilir miyiz burada, böyle bir şey mümkün mü?

Eğer sabrınız devam ederse, Grup Başkanvekillerinizin inadı devam ederse, belediye giderlerini düzenleyen 60 ıncı madde görüşülürken -ona da hazırlıklıyız- orada, (I) bendinde "avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler" diye bir bölüm var. Değerli arkadaşlarım, şimdi açıkça ortaya çıkmaktadır ki, bu denetim işi, ayrıca ödeme yapılarak alınacak bir hizmet olarak görülüyor; dikkat edin.

Şimdi, 54 üncü maddede denetimin tarafsızlığı, işlevin, özel yerli- yabancı şirketlere açıkçası ihale edileceğini gösteriyor. Umarım, daha önce, milletvekilliğinden önce denetimle ilgili görevleri olan arkadaşlarım bana hak vereceklerdir. Şimdi, tasarının diğer hükümleri, belediye işlerinin sürekli bir ihale, imtiyaz, yap-işlet sistemi içinde şirketlere devredilmesini garanti altına almaktadır. Şirketlerce yapılacak belediye işleri, dikkat edin, yine şirketlerce değerlendirilecektir, denetlenecektir; ama, aynı zamanda, belediyenin kendisi de şirketlerce denetlenecektir. Bunun bir örneğini acaba yaşadık mı Türkiye'de; bu çığır, bankacılık sektöründe açıldı biliyorsunuz.

Şimdi, Amerika Birleşik Devletlerine bakalım; dünya devi şirketleri denetleyen, dünya devi sözde tarafsız ve bağımsız denetim şirketlerinin nasıl küresel bir piyasa oyuncusu olduğunu görmeyen kalmadı artık. Amerika'da son beş yılda batan, televizyon dizilerine konu olan büyük şirketleri ve bunları denetleyen uluslararası piyasa aktörü rolündeki denetim şirketlerini lütfen bir

düşünün ve bu manzarayı, varlık ile yokluk arasında direnmeye çalışan, ayakta durmaya çalışan Türkiye'nin irili ufaklı 3 225 belediyesinin böylesi şirketlere teslim edildiğini düşünün; istediğini istediği zaman batırabilir, başka bir çıkar karşılığında, istediğini istediği şekilde, batması gerekirken ayakta tutabilir; çünkü, bunlar piyasa oyuncusu.

Değerli arkadaşlarım, işte, başından beri, kamu yönetiminde dile getirdiğimiz eleştiriler burada; yani, kamu denetim sisteminin zayıflatılması, işte bu amaca hizmet ediyor. Türkiye'yi, bu denetimsizlik altında, bu tasarılarla doğacak büyük bir yağma dönemi bekliyor. Değerli milletvekili arkadaşlarım, inanın, bunun ağırlığı tarihsel önemdedir ve hep beraber bu ağırlığın altına giriyoruz.

Biz, uyarılarımızı yapıyoruz, bunları tutanaklara geçiriyoruz. Şimdi, bir kere daha anımsatmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koç.

HALUK KOÇ (Devamla) - Özür diliyorum; son cümlemi bağlıyorum, süremi aşmayacağım.

Şimdi, kamu sisteminin denetiminin, halk adına yapılan bir denetim işi olduğunu herhalde kabul etmeliyiz. Bu yüzden, bu denetimin, doğrudan kamu denetim kurumu aracılığıyla yapılmasının uygun olduğunu, ben şahsım adına söz aldım; ama, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu görüşü olarak da, Grup Başkanvekili olarak ifade edebilirim; bu uyarıları yapıyoruz, umarım faydalanılır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Koç.

Sayın milletvekilleri, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

III. - Y O K L A M A

BAŞKAN - Maddenin oylanmasından önce, bir yoklama talebi vardır; şimdi, bu talebi yerine getireceğim.

Önce, yoklama talebinde bulunan sayın üyelerin isimlerini okutup, salonda bulunup bulunmadıklarını tespit edeceğim.

Yoklama talebini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı kanun tasarısının 54 üncü maddesinin oylanmasına geçilmeden önce, İçtüzüğü'nün 57 nci maddesi gereğince yoklama yapılmasını arz ederiz.

BAŞKAN- Haluk Koç?.. Burada.

Mustafa Özyürek?.. Burada.

Osman Özcan?.. Burada.

Hüseyin Ekmekcioğlu?.. Burada.

Ali Rıza Gülçiçek?.. Burada.

Mevlüt Aslanoğlu?.. Burada.

Yılmaz Kaya?.. Burada.

Hakkı Ülkü?.. Burada.

Erdal Karademir?.. Burada.

Feridun Ayvazoğlu?.. Burada.

Halil Ünlütepe?.. Burada.

Mehmet Işık?.. Burada.

Türkân Miçooğulları?.. Burada.

Kâzım Türkmen?.. Burada.

Kemal Sağ?.. Burada.

Mehmet Parlakyiğit?.. Burada.

İsmail Özay?.. Burada.

Osman Kaptan?.. Burada.

Bülent Baratalı?.. Burada.

Tuncay Ercenk?.. Burada.

Sayın milletvekilleri, yoklama için 3 dakika süre veriyorum.

Adlarını okuttuğum sayın üyelerin, yoklama için elektronik cihaza girmemelerini rica ediyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayısı vardır.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

55 inci maddeyi okutuyorum.

Denetimin kapsamı ve türleri

MADDE 55.- Belediyelerde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, malî ve performans denetimini kapsar.

İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Ayrıca, belediyenin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, idarenin bütünlüğüne ve kalkınma plânı ve stratejilerine uygunluğu açısından İçişleri Bakanlığı, belediye başkanı veya görevlendireceği elemanlar tarafından da denetlenir.

Belediyelere bağlı kuruluş ve işletmeler de yukarıdaki esaslara göre denetlenir.

Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen, Antalya Milletvekili Sayın Osman Kaptan; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA OSMAN KAPTAN (Antalya) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; görüşülmekte olan Belediyeler Kanunu Tasarısının 55 inci maddesi hakkında, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsım adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın arkadaşlarım, tasarının 55 inci maddesiyle, belediyelerde denetimin kapsamı ve türleri belirlenmektedir. Kanun tasarısında, belediyelerde iç ve dış denetim yapılacağı, bu denetimin de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Sayın arkadaşlarım, bilindiği gibi, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısıyla teftiş kurulları kaldırılmıştır. Onların yerine iç denetim getirilmiş ve iç denetimin, iç denetçiler tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Teftiş kurullarının ortadan kaldırılmak istenilmesi, soruşturma ve teftiş fonksiyonuna yer verilmemesi büyük tepkilere ve eleştirilere neden olmuştur. Bunun üzerine, sonradan yapılan birtakım düzenlemelerle, bazı teftiş kurullarının ve müfettişlerin de görev yapmaya devam edebileceği izlenimi yaratılmak istenilmiştir.

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 75 inci ve 77 nci maddelerinde yapılan değişiklikle, İçişleri ve Maliye Bakanlığının, bazı koşullar altında teftiş ettirme yetkisi getirilmiştir; ancak bu yetki, sadece iki bakanlığa verilmiş bir yetkidir. Bu da, bir yolsuzluk veya usulsüzlük olayının soruşturulması yetkisini içermemektedir; örneğin, herhangi bir ihalede ortaya çıkan somut yolsuzluk iddialarının soruşturulmasını kapsamamaktadır.

Sayın arkadaşlarım, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısının 18 nci maddesindeki düzenlemede ise, Maliye, Millî Eğitim, Sağlık ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıklarında, temel görevlerin bir gereği olarak, üçüncü kişilere ve kurum dışı işyeri ve mükelleflere yönelik İçişleri Bakanlığının da

yerel yönetimlere yönelik rehberlik ve denetim birimi oluşturulabileceği belirtilmiştir. Anahizmet birimi olarak kurulan birimlerin rehberlik ve denetim birimi olacağına özellikle vurgulanması, bu birimlerin teftiş ve soruşturma yetkilerinin olmadığına somut bir göstergesidir. Kaldı ki, Belediyeler Kanunu Tasarısının 55 inci maddesinde düzenlenen İçişleri Bakanlığının yerel yönetimlere yönelik idarî denetiminin sınırlı bir yetki olduğu, teftiş ve soruşturma yetkilerini içermediği ortaya çıkmaktadır.

Sayın milletvekilleri, yolsuzluklarla ilgili soruşturmalar konusunda yaratılan boşluk, bu yasa tasarısında da devam etmektedir. Yasa tasarıları, denetim faaliyetinin uluslararası standartlara göre yürütülmesinin en temel koşulu olan bağımsızlık sorununa çözüm getirmemiştir. Denetim birimlerinin teftiş kurulları şeklinde örgütlenmesi, bu kurulları bir ölçüde bağımsız kılıyordu. Bu kurulların bağımsızlığını artıracak düzenlemeler getirilmesi gerekirken, teftiş kurullarının güçlendirilmesi gerekirken hepten kaldırılıyor. Anlaşılır gibi değil.

Sayın arkadaşlarım, kamu yönetiminde yapılacak iş teftiş kurullarını kaldırmak değil, güçlendirmektir. Tabii ki, bunu, biz dediğimiz için, muhalefet dediği için yapmayacağınızı biliyoruz; belki, Amerika örneği sizde etkili olabilir diye bir örnek vermek istiyorum. Amerika Birleşik Devletlerinde 6 Kasım 2003 tarihinde bu konuda bir kanun tasarısı verildi. Bu tasarıyla teftiş kurullarının var olan yetkilerini daha da artıran bir düzenleme yapılması isteniliyor. Bu tasarıya göre, Amerika Birleşik Devletlerinde müfettişlerin bağımsızlıkları artırılıyor, teftiş kurullarının kaynakları artırılıyor, müfettişlerin niteliği artırılıyor, raporlarını Kongreye doğrudan göndermeleri sağlanıyor. Amerika'da bunlar olurken, Türkiye'de teftiş kurulları kaldırılıyor.

Değerli arkadaşlarım, denetim konusundaki eksiklikler, hatalı yaklaşımlar sadece içdenetim alanında değildir. Bu yasa tasarısının dışdenetim konusundaki yaklaşımı da hatalıdır.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısının 40 ıncı maddesinde, yerel yönetimlerin dışdenetiminin Sayıştayca yapılacağı veya yaptırılacağı hükme bağlanmıştır. Denetimi özel sektöre yaptırabilme yetkisi, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi sürecinin bir parçasıdır. Bu, dünya sayıştayları arasında yaygın bir uygulama değildir. Böyle bir uygulama örneği İngiltere'de vardır; o da yüzde 5'i geçmemektedir.

Tasarı, Sayıştaya, özel ihtisas daireleri ve bölge düzeyinde taşra birimleri kurabilmesi ve gerektiğinde denetimi özel kuruluşlara yaptırabilmesi için yetki vermektedir. Taşra teşkilatı kurmanın denetimi etkinleştirmeye hiçbir ilgisi yoktur. Sayıştayın taşra teşkilatı kurması, sadece daha fazla kadrolaşmaya yarayacaktır. Dünyadaki yaygın uygulama, yerel yönetimlerin, Sayıştayın taşra teşkilatları aracılığıyla denetlenmesi değildir; yerel yönetimlerin, oluşturulacak ayrı bir yerel yönetimler sayıştayı tarafından denetlenmesi daha doğrudur, özellikle Anglosakson ülkelerindeki uygulama böyledir. Türkiye'deki özel denetim firmaları, hukuka uygunluk ve performans denetimi yapmıyorlar, sadece malî tabloların onaylanmasıyla ilgileniyorlar.

Sayıştayın, altından kalkması zor iş yükü yüzünden, yeterli kalite kontrollerini yapamayacağı gözönünde tutulduğunda, yerel yönetimlerin özel denetim firmalarınınca denetlenmesinin kaçınılmaz sonucunun denetim değil, denetimsizlik, usulsüzlük, yolsuzluk ve karmaşa olacağı aşîkârdır. Kaldı ki, özel denetim firmalarının yerel yönetimleri denetleyebilmesiyle, Sayıştayın, yerel yönetimleri özel denetim firmalarına denetletmesi birbirinden çok farklıdır.

Bugün, bankalar ya da firmalar, özel denetim şirketlerince denetletilmektedir; ama, bu durum, bankalarda, Bankalar Yeminli Murakibinin, şirketlerde Maliye Bakanlığının denetim yapmaması sonucunu doğurmamaktadır. Tasarıdaki düzenleme bu türlü uygulamalardan farklıdır. Tasarı, Sayıştayın yapması gereken denetimi özel denetim firmalarına yaptırmaktadır. Halbuki, denetim, devletin devlet olma, belediyenin belediye olma özelliğinin olmazsa olmazıdır; denetim, kamunun aslî görevidir.

Sayın arkadaşlarım, Belediyeler Kanunu Tasarısının 69 uncu maddesinde, belediyenin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında sermaye şirketlerini kurabileceği hükmü getirilmiştir. Belediyeler Kanunu Tasarısının 18 inci maddesinde ise, belediye meclisinin görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Bu

düzenlemeye göre, belediye meclisi, bütçeîçi işletmeler ile Türk Ticaret Kanununa tabi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermeye yetkilidir.

Yine, Belediyeler Kanunu Tasarısının 71 inci maddesine göre, belediye, özel geliri ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içerisinde işletme kurarak yapabilir. Kısaca ifade etmek gerekirse, belediyelerin hangi konularda şirket kurabileceği, eski kanunda olduğu gibi ve Anayasaya uygun biçimde hizmet alanları itibariyle sayılmamıştır. Bunun yerine, belediyelerin görev ve hizmet alanlarında şirket kurabileceği hükme bağlanmıştır. Bu düzenleme, belediye şirketleri konusundaki yoğun yakınmaları gidermeyecek, azaltmayacak, daha da arttıracaktır. "Mahallî müşterek ihtiyaç" olarak adlandırılan her çeşit hizmetin şirket kurma yoluyla yerine getirilmesine sınırlama getirilmemiştir. Getirilen bu yasal çerçeve içerisinde, yerel yönetimlerin kamu hizmeti sunan idarî birim olma özelliği tümünden ortadan kalkabilir. Belediyelere verilen her türlü görevin şirketler aracılığıyla yerine getirilmesinin yolu açılabilir. Geçmiş dönemde en çok şikâyet edilen şeyin, özel hukuk hükümlerine tabi belediye şirketlerinin yeterince denetlenmemesi neticesi, kamuoyunda usulsüzlük iddialarının yoğunlaşması olduğu ve bu gerçeğin İçişleri Bakanlığı genelgesine yansıdığı unutulmamalıdır. İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı BIT'lerdeki soruşturmalarda yasal takibe gerek görmeyen müfettişlerden bazılarının vali yapıldığının, yine, İstanbul Büyükşehir Belediyesinden kaç kişinin milletvekili, kaç kişinin bakan olduğunun, kaç kişinin dokunulmazlık zırhına büründüğünün kamuoyunda tartışıldığını unutmayalım.

Sayın milletvekilleri, yasa tasarısında, şirketlerin denetimi konusundaki düzenlemeler eksiktir, yetersizdir. Belediye şirketleri, anonim şirket statüsünde olup, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidir. Belediyeler Kanunu Tasarısının 55 inci maddesinde, belediyelere bağlı kuruluş ve işletmelerin iç ve dışdenetim esaslarına göre denetleneceği ve malî işlemler dışında kalan idarî işlemlerin, idarenin bütünlüğü ve kalkınma planı ve stratejilerine uygunluğu açısından İçişleri Bakanlığı tarafından denetleneceği yazılıdır. Halbuki, belediyelerin denetimi açısından üç farklı yapı söz konusudur.

1.- Belediyelerin yürüttüğü hizmetler için oluşturulan kamu tüzelkişiliği.

2.- Özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerin yürütüldüğü bütçe içinde kurulan işletmeler.

3.- Belediyelere verilen görev ve hizmet alanında kurulan sermaye şirketleri bulunmaktadır. Yasa tasarısında bunların denetiminin nasıl yapılacağı açık ve net biçimde belirlenmemiştir.

Sayın arkadaşlarım, belediye şirketlerinde kamu parası kullanıldığı tartışmasız bir gerçek olduğundan, belediye şirketlerinin de kamu denetimine tabi tutulması gerekmektedir. Devletin ve milletin parasının ve malının olduğu her yerde kamunun denetim yetkisi vardır, olmalıdır; yoksa "tüyü bitmemiş yetimin hakkını yedirmeyiz" iddiası, boşlukta kalmaya mahkûmdur.

Sayın arkadaşlarım, öte yandan, performans denetimi ve performans ölçümü için getirilen mekanizmalar da, tutarlılığı, uygulanabilirliği, etkinliği ve işlevselliği olmayan mekanizmalardır. Sayıştaya performans denetimi yapma yetkisi 1996'da verilmiştir. Aradan geçen sekiz yıl içerisinde Sayıştayın yaptığı performans denetimi sadece 8'dir; yani, yılda ortalama 1 performans denetimi yapmış oluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kaptan, toparlar mısınız.

Buyurun.

OSMAN KAPTAN (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Halbuki, 2001 yılında İngiltere Sayıştayı 53, Amerika Birleşik Devletleri Sayıştayı da 786 adet performans denetimi yapmıştır.

Sayıştay, mevcut görevini bile yapamazken, Sayıştayın hem görev yükünü artıracakım diyeceksiniz hem de boş bulunan 8 Sayıştay üyeliği için beş aydır seçim yapmayacaksınız, bir de performans denetiminden söz edeceksiniz!

İsmet İnönü'nün ünlü sözüyle "hadi canım sizde" demekten başka söyleyecek bir söz bulamıyorum.

Hepinize saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kaptan.

Madde üzerinde 10 dakika süreyle soru-cevap işlemi yapılacaktır.

Buyurun Sayın Ünlütepe.

HALİL ÜNLÜTEPE (Afyon) - Sayın Başkan, aracılığınızla Sayın Bakana şu soruyu yöneltmek istiyorum.

55 inci maddeyle, denetimin kapsamı ve türleri belirtilmiştir. Burada, belediyelerdeki denetim, içdenetim ve dışdenetim olarak ayrı ayrı düzenleniyor. İçdenetim, belediye başkanı veya görevlendireceği elemanlar, dışdenetimse Sayıştay tarafından yapılmaktadır. Maddenin son bendinde, "denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır" denilmektedir. Şimdi, şu soruyu sormak istiyorum: Bu denetime ilişkin sonuçları kamuoyuna, kim, ne zaman, hangi yollarla açıklar? Açıklamazsa, yaptırımı nedir? Daha önce de buna benzer bir soruyu, belediye meclisleri toplantısının ve gündeminin halka ve belde sakinlerine duyurulmasında da sorduğumda, o zaman, Sayın Bakanımız, yönetmeliklerle bu sorunun çözümleneceğini belirtmişti.

Yalnız, hukuk tekniği açısından yaptırımların neticesi yasada gösterilir; yönetmeliklerde gösterilmeyeceğinden dolayı, yaptırımı nasıl düzenleyeceğiz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Ünlütepe.

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu iç ve dışdenetim neticelerinin kamuoyuna açıklanmasının birkaç yolu vardır. Önce, içdenetimi veya dışdenetimi, yapan kurum kendisi açıklar. Örneğin, Sayıştay, internetle bu açıklamaları yapabilir. Bakanlık yaptırmışsa -ki, burada, Bakanlığın da iç ve dışdenetim yapma yetkisi var- o kurum açıklayabilir. Belediye başkanı bu görevini yerine getirmezse, genel hükümlere göre, görevi ihmalden dolayı hakkında işlem yapılır; onun için, bu, burada belirtilmemiş. Genel kurallara göre, belediye meclisi toplantısıyla ilgili, gündemiyle ilgili açıklamayı yapması gereken belediye başkanı bunu yapmazsa, en azından, görevi ihmalden dolayı hakkında gerekli işlem yapılır.

Artı, üçüncü bir yol da, Bilgi Edinme Yasası gereği, ilgili vatandaşlar, belediyeye müracaat etmek suretiyle, bu iç ve dışdenetim sonuçlarını alabilirler.

Arz ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

56 ncı maddeyi okutuyorum:

Faaliyet raporu

MADDE 56.- Belediye başkanı, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans hedeflerine göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve değerlendirmelere de yer verilir.

Faaliyet raporu mart ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen, İzmir Milletvekili Sayın Yılmaz Kaya; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YILMAZ KAYA (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Belediyeler Kanunu Tasarısının 56 ncı maddesi üzerinde,

görüşlerimi açıklamak için, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Hükümet tarafından Belediyeler Kanunu Tasarısı bir "reform" diye takdim edilmişken, üzüntü vericidir ki, Meclis Genel Kurulunda, görüşme şeklini hep birlikte görüyoruz, milletvekili arkadaşlarımızın ilgisi azalmış, dikkati dağılmış, ama, bu şekilde yapılan bir görüşmeyle, belki de hükümet olarak övünç kaynağı olarak sunulan "yetmişdört yıllık yasayı değiştiriyoruz" diye takdim edilen ve doğru düzgün düzenlendiği takdirde uzun zaman uygulamada kalabilecek olan bir yasa, bu şekilde görüşülmekte ve birazdan yoklama istendiğinde de, AKP'li bazı arkadaşlarımız elleri havada, kapılardan içeri gireceklerdir. Ben, biraz önce bu şekilde yapılan bir uygulama sırasında yerimden "erken seçimi oyluyorsunuz arkadaşlar haberiniz olsun" diye espri yapmıştım; bazıları telaşlanarak indirdiler ellerini. Bu şekilde görüşülmesi, maalesef, çok üzüntü vericidir; ama, biraz daha dışınızı sıkarsanız arkadaşlar, bu işi kotaracağız; çünkü, bu yasa tasarısının görüşülmesi, bu hızla, yarın saat 16.00'da bitecek ve bugünkü gündemde yer alan diğer 5 yasayı da görüşürsek, yarın 24.00'te bugünkü gündemi bitirmiş olacağız; biraz daha sabırdiyorum!

Değerli arkadaşlar, madde üzerinde söyleyeceklerime geçecek olursak; görüştüğümüz madde, belediye başkanı tarafından hazırlanacak belediye faaliyet raporlarına uygulanacak işlemi belirlemektedir. Bu maddenin getirdiği düzenleme, 1580 sayılı Belediye Kanununda var olmayan yeni bir düzenlemedir. Bu maddeye göre, belediye başkanları, belediye meclisi tarafından kabul edilen yıllık belediye faaliyetlerinin ne kadarının gerçekleştirildiğini ya da gerçekleştirilemediğini nedenleriyle birlikte bir rapor haline getireceklerdir. Bu raporda, belediyenin borçları da açıklanacaktır. Belediyeler, hazırlayacakları raporlarda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin bilgi ve değerlendirmelere de yer vereceklerdir.

Bu raporlar aracılığıyla, belediye, planladığı halde yapmadığı işlerin bir dökümünü yapacak, planladığı hangi faaliyetleri niçin yapamadığını açıklayacaktır. Olumlu ve demokratik bir açılıma sahip bu düzenleme, ne yazık ki, hesap verme sorumluluğu ilkesini destekleyici nitelikte özelliklere sahip değildir.

Performans ölçütleri belediyeler tarafından belirlenecek ve kendi belirledikleri ölçütlere göre kendilerini değerlendireceklerdir; dolayısıyla, belediye, doğal olarak, yaptığı işlerin doğru ve güzel yapıldığını iddia edecektir; bunun aksi düşünülebilir mi?

Performans ölçütlerinin belirlenmesi yetkisinin tamamıyla belediyelere bırakılması yanlış bir iştir. Belediyelere takdir yetkisini dilediği gibi kullanma ve keyfi olarak belirleyebilme imkânı veren bu düzenlemenin meşruiyeti tartışmalıdır.

Performans ölçütlerinin belirlenmesi konusunda aslî düzenleme yapma yetkisinin belediyelere tanınması, Anayasamızın 7 nci maddesine açıkça aykırıdır. Yürütme, ancak yasayla asıl olarak düzenlenmiş olanlarda kural koyabilir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; belediyelerde taşeronlaşmanın önünü açan ve belediyeleri uluslararası şirketlerin pazarı haline getiren bu tasarının yasalaşması halinde, belediyenin sunmakla yükümlü olduğu birçok hizmetin fiyatı artacaktır.

Faaliyet raporlarında belediye hizmetlerinin fiyatının ne kadar ve neden arttığı yer alacak mıdır? Alım gücü olmayan semtlere belediye hizmetlerinin yeterince götürülemediğinden faaliyet raporlarında bahsedilecek midir? Hizmetlerin kalitesinde oluşan düşüşler dile getirilecek midir? Tüm bu önemli soruların yanıtlarının faaliyet raporları içerisinde yer almasını sağlayacak hiçbir yasal zorunluluk bulunmamaktadır.

Bir belediyenin 1 000 metrekare kaldırım taşı döşemeyi planladığını ve dönem sonunda da bu miktarda kaldırım taşı döşemeyi başardığını varsayalım. İçişleri Bakanlığı, Sayıştay ve bölge halkının bu faaliyetin başarısını değerlendirebilmesi için şu konularda bilgi sahibi olması gerekir:

Kaldırım taşları, gerçekten ihtiyaç duyulan yerlere mi döşenmiştir? Bu taşların daha düşük maliyetle döşenmesi mümkün müydü? Döşenen taşlar dayanıklı mıdır, yoksa, şimdiden kırılmaya başlamış mıdır? Bu örnekleri artırabiliriz.

Belediyeler, başarılı iş yapmanın ölçütlerini kendileri belirleyecekleri için, istedikleri işi yapacaklar, kendilerini daha önce belirledikleri ölçütlere göre değerlendireceklerdir. Bu değerlendirme sonucunda, kendilerini, tabii ki, başarılı bulacaklardır.

Faaliyet raporu ve performans ölçümleri gibi teknikler, yeni kamu yönetimi anlayışında, kamuda hesap verme sorumluluğunun oluşturulmasını amaçlamaktadır. Oysa, tasarıyla getirilen düzenleme, bu sorumluluğun oluşturulmasına uygun bir zemin yaratmamaktadır.

Belediyeler, performans ölçütlerini ve stratejik planları, mahallî müşterek ihtiyaçlar ölçeğinde hazırlayacaklardır. Sağlık ve çevre konularındaki tüm hizmetlerin mahallî müşterek ihtiyaç kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu konulardaki stratejik planların ve yapılacak olan performans hedeflerinin belediye ölçeğinde sınırlı tutulması yetersiz ve sakıncalıdır. Mahallî müşterek ihtiyaçlar ölçeğinde belediyelerin hazırlayacakları stratejik planların ve performans hedeflerinin, il ve ülke hedefleriyle uyumlu hale getirilmesi gerekir. Bu nedenle, belediyelerin, il özel idarelerinin ve hükümetin stratejik planları ve performans hedefleri arasında amaç ve hedef birliği olmalıdır. Ancak bu şekilde halka karşı hesap verme sorumluluğu yerine getirilebilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüştüğümüz maddede, belediye başkanı ve çalışanlarının, stratejik planları ve performans ölçütlerini hazırlayacak ve uygulayacak beceriyi nasıl kazanacakları açık değildir. Stratejik planlar ve performans ölçütleri, yeni yönetim becerileri gerektiren ve teknik olarak karmaşık yapıda olan uygulamalardır. Bu tasarının yasalaşarak yürürlüğe girmesi durumunda, belediye çalışanlarının stratejik planlamayı yapacak ve performans ölçümlerini uygulayabilecek gerekli donanım ve yeterliliğe sahip olduklarını iddia etmek zordur. Bu konularda yeteri deneyimi olmayan kamu görevlilerinin bu teknikleri kullanmaları önemli uygulama hataları doğurabilir.

Stratejik planlama ve performans ölçümünün belediyelerde nasıl uygulanacağı, eğitim verilip verilmeyeceği, eğer verilecekse kimler tarafından verileceği, uygulamanın nasıl denetleneceği gibi konular tasarıda yer almamaktadır. Stratejik plan ve performans ölçütleri hazırlama ve uygulama becerisini belediye çalışanlarında oluşturmak ve onları bu konuda eğitmek çok uzun bir süre alacaktır.

Görüştüğümüz maddede, stratejik plan ve performans hedeflerine göre oluşturulacak olan faaliyet raporunun İçişleri Bakanlığına gönderileceği hükme bağlanmaktadır. 55 inci maddede öngörülen Sayıştay denetimlerinde de bu raporlardan yararlanılması muhtemeldir. Bakanlığın ve Sayıştayın, 3 215 belediyenin gönderdiği tüm raporları hakkıyla inceleyeceğini ve değerlendireceğini iddia etmek zordur.

Sayın milletvekilleri, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısının görüşmeleri sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak üzerinde önemle durduğumuz Sayıştaya denetimle ilgili yüklenen yeni sorumluluklar konusunu burada bir kez daha gündeme getirmek istiyorum. Kamu yönetimi ve yerel yönetim yasa tasarılarıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının, il özel idarelerinin ve belediyelerin dışdenetimi görevi Sayıştaya verilmektedir. Bu tasarılar yasalaştığı takdirde, Sayıştay, hukuka uygunluk denetimi, malî denetim ve performans denetimi yapacaktır.

Sayıştay, şu anda, kamu kurum ve kuruluşlarını, yalnızca malî açıdan bile layıkıyla denetlemekte zorlanmaktadır. Sayıştay, halen, denetim kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının ancak yüzde 13'ünü denetleyebilmektedir. Sayıştay, faaliyet raporlarının denetimini nasıl yapacaktır? Kaldı ki, Sayıştayın kârlılık, verimlilik alanlarında denetim yapması, görev ve uzmanlık alanı dışıdır.

İçişlerine gönderilecek olan faaliyet raporlarının Bakanlık görevlilerince incelenmesi ve değerlendirilmesi de pek mümkün görülmemektedir. Yürürlükteki Belediye Kanunu çerçevesinde, belediyeler, her yılın mayıs

ayında Bakanlığa kesinhesap cetvelleri göndermektedirler. Kaymakam ve valinin onayını taşıyan bu cetveller önemli maddî hatalar içermektedir. Birçok belediyenin harcama kalemlerinin toplamı yanlıştır. Şu anda, Türkiye’de, belediyelerin belli hizmet kalemleri için ne kadar para harcadığının bilgisi, İçişleri Bakanlığı da dahil olmak üzere, hiçbir kamu kuruluşunda bulunmamaktadır. Rakamlara dayalı kesinhesapların doğruluğunu bile denetleyemeyen Bakanlık, nasıl olacak da, belediyelerin öznel ve belirsiz ölçütlere dayanan faaliyet raporlarını denetleyebilecektir?

Belediyeler üzerinde idarî vesayetini azaltılarak özerkliğin geliştirilmesi, partimizin de programında öngördüğü, olumlu bir gelişmedir; ancak, hesap verme sorumluluğu özerkliğe feda edilmemelidir. Bakanlığa ve Sayıştaya verilen faaliyet raporlarını inceleme yetkisi, şeklen verilen bir yetkidir. Daha önceki birçok yasada da olduğu gibi ve bizim itirazlarımız sonucu değiştirmeye muvaffak olamadığımız şekilde burada da yetki verilmekte; ancak, sorumluluk verilmemektedir. Esas olan, belediyelerin kendi kendilerini denetlemeleridir. Bu durum kamu hizmetlerinde ayırimcılığa, savurganlığa ve yolsuzluklara yol açacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tüm bu sorunların üstesinden gelmek için, faaliyet raporlarının İçişleri bakanlığının belirleyeceği ölçütler çerçevesinde hazırlanması ve bu raporların Bakanlık tarafından ciddi bir inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulması gereklidir.

Bu önerilerimizin dikkate alınacağı umuduyla ve birçok AKP’li milletvekili arkadaşımın dinlemediğinden emin olarak ve birazdan, dinlemeden oy vereceklerini de bilerek, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyor, dinleyen arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Madde üzerinde şahsı adına, İzmir Milletvekili Sayın Hakkı Ülkü; buyurun efendim.

HAKKI ÜLKÜ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Belediyeler Kanunu Tasarısının 56 ncı maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Demin denetlemeyle ilgili söylemiş olduğum sözlerden bazı arkadaşlarımızın alındığını biliyorum; ancak, bizi dinleyen belediye başkanlarının büyük bir çoğunluğunun, bunları dinlemesi halinde, ileride başına gelebileceklerin önlemini alması yönünde daha ciddi bir çalışma içine gireceklerini zannettiğimden dolayı da onlar adına seviniyorum.

Değerli arkadaşlar, yasa tasarısına göre, faaliyet raporları bundan böyle mart ayı toplantılarında görüşülecek. Bunun doğru olup olmadığı komisyonlarda tartışıldı; ama, ben, yine de mart ayının uygun bir ay olmadığını, mart ayı yerine, tüm kamuda olduğu gibi, ocak ayı sonunda ya da şubat ayı başında görüşülmesinin daha yararlı olacağını düşünüyorum.

Buradan bir başka şeye geçmek istiyorum. Demin söylemiş olduğum, kontrolörlerin denetleme mekanizmasında belediye başkanlarını rahatsız edecek konuyu bir kez daha tekrarlamak istiyorum sizlere. Bir defa, bu kontrolörlerin kafasının değişmesi lazım, objektif olması lazım. O olmadığı takdirde, ileriki günlerde belediye başkanlarımızdan AKP’lilerin dışındakilerin başına gelecekleri şimdiden görür gibi oluyorum. Tutun ki, bir kontrolör, iktidara yaranmak için -hiç değilse sizin iktidarınız döneminde- gitti, Cumhuriyet Halk Partili bir belediyeyi ya da bir başka partiye mensup bir belediyeyi denetledi. Bu denetleme esnasında kendine göre bazı raporlar tuttu, bazı inceleme raporları hazırladı. Bunları gerek ihbar üzerine gerekse o kasabada, o yerleşim biriminde görüşmüş olduğu insanların kendisine söylediklerinden yola çıkarak yaptı; ama, bir yere dayandırdı, yaptı. Hazırladığı bu raporların daha sonraki zamanlarda mahkemeye intikal ettiğini düşünelim. Şimdi, yasa tasarısına göre... Varsayalım ki, eylül-ekim aylarında bu olay oldu, bunları tamamladı, raporlarını tamamladı verdi. Ondan sonra yerel gazeteyle yazdırttı, radyoyla ilan ettirdi, el altından da, AKP’nin oradaki ilçe başkanına verdi, belde başkanına verdi ve böylece, dağıtmaya başladı raporları. O raporlar bir senaryo olduğu için; ama, senaryoya da insanlarımız çabuk inandığı için, o raporlar gereğince, mart ayında toplanacak olan meclisin, faaliyet raporuna destek vermesi ya da vermemesi konusunda karar

alma aşamasında belediye başkanı zor durumda kalacaktır. Bunlar geçmişte yaşanmıştır, günümüzde yaşanıyor, yarın da yaşanacaktır.

O nedenle, biz, şimdiye kadar muhalefette bulunduğumuz dönemlerde, hatta, Türk Belediyeler Birliği yönetiminde bulunduğum dönemde de, bölge sayıştaylarına kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Sayıştayın, mutlak surette, belediyelerde de etkin olmasını sağlamak için bazı önerilerde bulunmuştuk; ama, kontrolörlerin vermiş olduğu bu kötü sınav nedeniyle duraksıyoruz âdeta. O nedenle, bu konunun çok dikkatli bir şekilde takip edilmesini, bir başka önlem alınması gerekiyorsa, o önlemlerin alınması gereğini hissediyoruz, duyumsuyoruz.

Önümüzdeki dönemde, bu söylediklerimin dışında olumlu gelişmeler olmasını diliyorum ve bu dileklerle de, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Ülkü.

Madde üzerinde şahsı adına, Ordu Milletvekili Sayın Kâzım Türkmen; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

KÂZIM TÜRKMEN (Ordu) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün burada, aslında, çok önemli bir yasa tasarısını görüşüyoruz. 1930 senesinde, o günkü şartlarda bu yasaı çıkaran insanlara, buradan bir defa daha minnetlerimi, şükranlarımı sunmak istiyorum; çünkü, o günün şartlarında son derece modern yasalar çıkarılmış, tüm ihtiyaçlara cevap veren maddeler tek tek sıralanmış; ama, zaman içerisinde, ne yazık ki, o maddelerin esasını ortaya koymaya yetecek malî imkânlardaki yetersizlikler nedeniyle, belediyeler iş göremez hale gelmiştir.

Bugün görüşmekte olduğumuz yasa tasarısı ile 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Yasanın ömrünü mukayese ettiğimiz zaman, burada, bu Parlamento içerisinde, çok yakında göreceğiz ki, bu yasalar tekrar buraya gelecek ve bu yasaların tekrar burada görüşülmesine devam edilecek.

Sayın milletvekilleri, daha bugün, Plan ve Bütçe Komisyonunda... Yerel yönetimler daha çok yetki verdik diye bu Meclise getirip, bugün konuştuğumuz bu yasayla yerel yönetimler yetki vermek şöyle dursun, ellerindeki tüm yetkiler tek tek alınıyor. Örneğin, bugün, belediyelerimizde ve vilayetlerde Sosyal Yardımlaşma Fonu dediğimiz fonları, ne yazık ki, merkezî hükümetin yetkilerini yerel yönetimler aktaralım derken, tekrar Başbakanlığa bağladık. Başbakanlık bu yetkiyi bir bakanlığa verebilir ve burada da 150'nin üzerinde bir personel kadrosu verildi. Bir taraftan, çok önemli gördüğümüz, insanların yaşamsal, hayatını ilgilendiren, Türkiye nüfusunun yüzde 60'ından fazlasını çok yakından ilgilendiren yasalarda belediyelere, valilere, il özel idarelerine çok ciddi yetkiler verirken, merkezî hükümetteki yetkilerle Türkiye'nin yönetilemeyeceği konusunda iddia sahibi olurken, bugün oradaki aynı yetkileri aldık; orada yoksula, fakire fukaraya yapılacak her türlü yardımla ilgili yetkiyi tekrar merkezî hükümete, yani, Bakanlığa almış olduk.

Şimdi, böylesine bir ortamda, biz, bugün bu yasaları görüşüyoruz. Bu yasaları görüşürken, şunu unutmamalıyız ki, belediyeler 1580 sayılı Yasanın da çok gerisinde bırakılmıştır. Öyle ki, daha iki gün önce, sayın milletvekilleri, hepinizin çok yakından bildiği Emek İnşaata, yani, Emekli Sandığına bağlı bir şirkete bile, Plan ve Bütçe Komisyonunda, plan yapma konusunda yetki verilmek istenilmiştir. Yani, bir taraftan belediyeleri güçlendirelim diyoruz, bir taraftan öylesine şirketlere -Plan ve Bütçe Komisyonunda- yetki vermeye kalkıyoruz. Şimdi, belediyeler bu durumda faaliyet raporlarını istedikleri gibi yapma şansına sahip olmayacaklardır. Şu anda, Bayındırlık Bakanlığının plan yapma yetkisi var, Çevre ve Orman Bakanlığının plan yapma yetkisi var, Toplu Konut İdaresinin plan yapma yetkisi var, büyükşehir belediyesinin plan yapma yetkisi var. Böylesine yetki karışıklığı içerisinde, hepimizin beklediği çağdaş bir belediyecilik anlayışının ortaya konularak, insanların mutlu yaşayacağı bir kent yaratılması mümkün müdür; hiç mümkün değildir. Dolayısıyla, bu yapmış olduğumuz yasa ilk bakışta reform gibi görünmüş olmasına rağmen, tam tersine hiç de reform olmadı; çünkü, burada halkın da ayağı yoktur.

Bakın, bu faaliyet raporları başkan tarafından hazırlanmasından sonra meclise gönderiliyor, bir sureti de İçişleri Bakanlığına veriliyor ve yapılan işler halka duyuruluyor. Sayın milletvekilleri, bunun halka duyurulmuş olması çok doğru bir şeydir, yapılan işten halkın haberdar olması lazım; çünkü, oradaki her türlü hizmetin katkısında halk vardır; ancak, biz, Plan ve Bütçe Komisyonunda, bunun halka geniş biçimde yayılabilmesi için, her şeyin çok daha şeffaf olabilmesi için diğer yasalarda değişiklik yapılarak, en azından, hiç olmazsa belediyelerin, büyükşehir belediyelerinin radyo kurmasını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Türkmen.

KÂZIM TÜRKMEN (Devamla) - Bu radyo vasıtasıyla, yapılan tüm hizmetlerin halka duyurulması gibi bir olanak verilmesi ciddi biçimde istenildi; fakat, her nedense tasarının ilk halinde bulunmasına rağmen, sonradan bu kaldırıldı, buraya aynı şekilde...

Dolayısıyla, yapılan hiçbir faaliyetin halka duyurulması, halkın bundan bilgi sahibi olması mümkün değildir. Onun için bu yasa ne yazık ki bir reform yasası değil, tam tersine bütün yapılan hizmetlerin halktan uzak olduğu bir yasadır.

Daha sonraki bir maddede, bunları geniş bir şekilde açıklama olanağı da bulacağız. Bu maddelerle Türkiye yeniden bir belediye atılımı yapmayacaktır; tam tersine, geriye dönecektir. Ümit ediyorum ki, hiç olmazsa belediyelere, yapmış olduğu işleri halka iyi duyurabilecek olanak sağlanarak, halkın ayağı belediyelerin hizmetlerinde var olur.

Bu düşünceyle, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Türkmen.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

57 nci maddeyi okutuyorum:

Hizmetlerde aksama

MADDE 57.- Belediye hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayatî derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda;

İçişleri Bakanlığı;

a) Hizmetlerde meydana gelen aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek belediyeden ister.

b) Aksama giderilemezse, söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister. Bu durumda vali, aksaklığı öncelikle belediyenin araç, gereç, personel ve diğer kaynaklarıyla giderir. Mümkün olmadığı takdirde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarını da kullanabilir. Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o belediyenin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden belediyeye ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.

İçişleri Bakanlığının talebi üzerine sulh hukuk hakimi tarafından alınan karara karşı ilgili belediyece asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebilir.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Bursa Milletvekili Kemal Demirel; buyurun.(CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KEMAL DEMİREL (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Belediyeler Kanunu Tasarısının "Hizmetlerde aksama" başlıklı 57 nci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; hepinizi en içten sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, görüştüğümüz 57 nci madde, belediye hizmetlerinde aksama durumunda, yapılacak olan uygulamayı belirlemektedir. Herhangi bir nedenle, belediye, yapmakla yükümlü olduğu görevleri yerine getiremezse, ortaya çıkabilecek sorunları önlemek amacıyla, merkezî idarenin müdahale koşulları belirlenmiştir. Hiç kuşkusuz, belediye hizmetleri aksadığı takdirde, halkın hayatı zorlaşacaktır. Kamu hizmetlerinin kesintisiz sunumunu

sağlamak, devletin görevleri arasında olduğu için, merkezî idarenin inisiyatifine ele alması bu maddede öngörülmüştür.

Hangi durumlarda merkezî idarenin müdahale edeceği konusu da, görüştüğümüz maddede belirlenmiştir. Belediye hizmetlerindeki aksama, halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayatî ölçüde etkilerse, İçişleri Bakanlığı harekete geçecektir. Bakanlık, yetkili sulh hukuk hâkiminden olayın tespit edilmesini isteyecektir. Eğer, mahkeme, belediye hizmetlerinde aksaklık tespit ederse, İçişleri Bakanlığı durumun düzeltilmesini ilgili belediyeden isteyecektir. Aksama belediyece giderilemezse, vali duruma müdahale edecektir. Vali, belediyenin araç, gereç ve personeliyle sorunu çözmeye çalışacaktır; gerekirse, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da imkânlarını kullanabilecektir.

Sayın milletvekilleri, bu madde, yürürlükte olan 1580 sayılı Belediye Kanununda olmayan, oldukça yeni bir düzenlemedir; bu nedenle, üzerinde dikkatle durmaya, incelemeye ve düşünmeye ihtiyacımız vardır.

Maddeyle, yeni bir denetim ve vesayet yöntemi getirilerek, belediyelere müdahalenin yöntem ve araçları artırılmaktadır. İçişleri Bakanlığına, kesin bir çerçevesi olmayan takdir ve müdahale yetkisi verilmektedir.

Değerli milletvekilleri, hizmetin ciddî biçimde aksaması ve hayatî derecede olumsuzluk, görece kavramlardır. Bunların ölçütleri nelerdir, hizmetlerin ciddî bir biçimde aksadığına kim karar verecektir; tabii ki, bunların ölçütleri belirsizdir. Bu nedenle de, sübjektif uygulamaların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Görüştüğümüz madde, bu yönleriyle, baskı ve tehdit içermektedir. Ayrıca, bu uygulamalar, siyasal ayrımcılığa ve kayırmacılığa yol açmaktadır. Bunun önlenmesi için, hizmetlerin aksama ölçütlerinin tartışmaya meydan vermeyecek şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Ancak bu şekilde, uygulamadaki sorunları aşmak mümkün olabilir.

İçişleri Komisyonundaki tartışmalarda, Bakanlık yetkilileri, aksamanın kademeli olarak saptanacağını, bu nedenle de maddenin haksız işlemesinin çok güç olduğunu iddia etmişlerdir. Bakanlık yetkilileri, bu maddenin, halkın ihtiyaçlarının karşılanmamış olması ihtimali dikkate alınarak tasarıya eklendiğini ve bu haliyle yeterince objektif olduğunu belirtmişlerdir; ancak, bu çok iyimser bir bakış açısıdır.

Bakanlık emriyle, vali, seçilmiş belediye organlarının görevlerini haksız yere üstlenirse, bu, halkta büyük bir tepki yaratacaktır. Vatandaşların kendi özgür iradeleriyle seçtikleri yöneticilerine devletin güven duymaması, aynı zamanda devletin vatandaşına da güven duymaması anlamına gelecektir. Bu durumda da, dolaylı olarak, vatandaşın devlete olan güveni zedelenecektir.

Maddede, belediye hizmetlerinde aksamayı belirleme yetkisi, tamamıyla İçişleri Bakanlığına verilmemiştir; Bakanlığın talebi üzerine, yetkili sulh hukuk hâkimi, hizmetlerin aksamasının halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayatî derecede olumsuz etkileyip etkilemediğine karar verecektir. Yetersizlik tespitinde bulunma yetkisinin yetkili sulh hukuk hâkimine bırakılmış olması, hukuk sistemimiz açısından da son derece hatalıdır. Kamu hizmetine ilişkin idarî bir konuda adlî yargının görevli kılınması, idarî yargının görev alanını düzenleyen Anayasanın 155 inci maddesine aykırıdır. Bu yetki, ancak idarî yargı teşkilatı içindeki bir merci tarafından kullanılabilir. Adlî yargı teşkilatının idarî yargı teşkilatına göre daha yaygın olduğu düşünülerek böyle bir uygulamaya gidilmesi yanlıştır. 155 inci madde hükmü, pratik zorunluluklar ileri sürülerek görmezden gelinemez.

Sayın milletvekilleri, üzerinde çalıştığımız Belediyeler Kanunu Tasarısının, yerel yönetim reformu amacına hizmet ettiği ileri sürülmektedir. Bu iddiadaki bir tasarıda, 57 nci madde tarzında idarî vesayet örnekleriyle karşılaşmak şaşırtıcıdır. 1982 Anayasasının 127 nci maddesinin beşinci fıkrasında, merkezî yönetimin yerel yönetimler üzerinde idarî vesayet yetkisine sahip olduğu söylenilmiş ve kavramın kriterleri de sayılmıştır. Bu durumda, yerel yönetimler üzerinde idarî vesayet uygulamaları yapıp yapılmaması, yasama organının tercih kullanabileceği bir konu olmayıp, anayasal bir zorunluluktur.

Değerli arkadaşlarım, öte yandan, idarî vesayetin yerel yönetimlerin hangi işlemleri üzerinde olacağı ve bunun yoğunluğu yasalarda belirlenmemektedir. AKP İktidarı, bu yasa tasarısıyla, belediyelere daha fazla özerklik tanımayı ve idarî vesayeti azaltmayı amaçladığını açıklamıştır; ancak, bu maddede

gördüğümüz üzere, tam tersine, belediyeler üzerinde son derece geniş kapsamlı idarî vesayet yetkileri İçişleri Bakanlığına verilmektedir. Merkezî idareye böylesine geniş kapsamlı vesayet yetkileri tanımak, anayasal bir zorunluluk değildir. İdarî vesayetin asgarîde tutulmasını Anayasanın 127 nci maddesinin engellemediği düşünülürken, böyle bir yaklaşımla nasıl reform yapılacağı sorusunu sorma hakkı doğmaktadır.

Değerli milletvekilleri, mevcut 1580 sayılı Belediye Kanununda İçişleri Bakanlığının önemli vesayet yetkileri vardır; ama, tasarının 57 nci maddesi, merkezî yönetimi tamamen belediyelerin yerine geçiren düzenlemeler içermektedir. Bu tasarı yasalaştığı takdirde, 57 nci madde gereğince, İçişleri Bakanlığı, belediyelerin görev ve yetkilerini alma yetkisine sahip olacaktır. Elbette, Anayasanın 127 nci maddesinin tanıdığı mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması sebebiyle böyle yetkiler düşünülebilir; ancak, Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararları ışığında, tasarının 57 nci maddesi, olası ve ciddi iptal tehlikesi taşımaktadır. Bu madde, AKP İktidarının iddia ettiği gibi, belediyelerin özerkliğini artırmamakta, hatta, var olan özerkliklerini kısıtlamaktadır. İçişleri Bakanlığının yapacağı ciddi aksama belirlemesinin taşıdığı muğlaklık Anayasa Mahkemesi için olası bir iptal nedeni olacaktır. Bakanlığın emriyle, valinin, belediye organlarının görev ve yetkilerini sınırsız bir süreyle kullanabilmesi, hukuk ve hakkaniyetle bağdaşmamaktadır; bu yetki devri, ancak, belli bir süreyle verilmelidir.

Sayın milletvekilleri, bu tasarı yasalaştığı takdirde, daha yeni seçilmiş bir belediyenin, çöp toplama görevini ciddi bir biçimde aksattığının tespit edildiğini ve Bakanlık emriyle duruma vali tarafından el konulduğunu varsayalım. Valinin, diğer kamu kurum ve kuruluş personeli yardımıyla bu sorunu üç ay içerisinde çözdüğünü ve çöp toplama işini tekrar belediyeye devrettiğini düşünelim. Belediye bu görevini tekrar yerine getiremezse ne olacak? Vali, o belediyenin çöp toplama görevini bir daha mı yüklenecek? Diyelim ki, seçime dört yıl var ve belediyenin bazı hizmetlerinde sürekli olarak ciddi aksama var; dört yıl boyunca bu durumdan vali mi sorumlu olacak?

İçişleri Bakanlığının vali aracılığıyla belediye hizmetlerine müdahale yetkisi her ne kadar yargı denetimine açık olsa da, bu durum, endişeleri gidermeye yeterli değildir; çünkü, yargısal denetim, doğası gereği, sonradan işleyen mekanizmadır. Bakanlık işlemi iptal edilse bile, temyizi dahil, yıllar geçecek ve yargı kararı, gerçek bir yarar sağlamayacağı noktada uygulanabilecektir.

Aynı zamanda, görüştüğümüz maddede, belediye hizmetlerinde meydana gelen aksamayı düzeltmesi için verilen süre belirsizdir. Bu sürenin, hizmet türleri gözönünde bulundurularak belirlenmesi gerekir. Farklı belediyelere, aynı hizmette meydana gelen aksamayı düzeltmesi için, farklı süreler verilebilir; bu da, uygulamada, kayırmacılık ve keyfilik yaratacaktır. Valinin, aksayan belediye hizmetini ne kadar sürede yerine getirmekle yükümlü olacağı da belirsizdir. Aynı hizmette meydana gelen bir aksama için bir ilimizdeki vali duruma üç ay müdahale ederken, diğer bir ilimizdeki valinin altı ay müdahale etmesi, uygulamada eşitsizliğe ve adaletsizliğe yol açacaktır. Bu nedenle, görev ve yetkinin belediyeye geri verilme zamanı takdire bırakılmamalı, açıkça belirtilmelidir.

Genel olarak bu maddeyle ilgili olarak önerilerimizi sıralamak gerekirse; hizmetlerde yetersizliğe ilişkin 57 nci maddenin son bendinde öngörülen "yetkili sulh hukuk hâkimince tespit" ibaresi kaldırılmalı, bu yetki Danıştaya verilmelidir; çünkü, buradaki, idarî bir konudur ve Danıştayın çalışma alanında yer almaktadır. Ayrıca, "ciddî şekilde aksama" kriterleri açıklanmalıdır. Aksaklıklardaki ciddiyet veya ciddiyetsizliğin kriterlerinin ne olduğuna açıklık getirilmelidir. Hizmetlerin aksaması durumunda, hesap verme sorumluluğu anlayışı çerçevesinde, duruma müdahale yetkisi belediye halkına verilmelidir.

Bu önerilerimizin Komisyon ve Hükümet tarafından dikkate alınacağı umuduyla, hepinize en içten sevgi ve saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Demirel.

Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen Denizli Milletvekili Sayın Ümmet Kandoğan; buyurun.

ÜMMET KANDOĞAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının 57 nci maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

57 nci maddeyi okuyunca, tekrar, dönüp bu kanun tasarısının gerekçesine bakma ihtiyacını duydum. Gerekçeyi de dikkatlice okudum, bu kanun tasarısının hangi gerekçelerle Meclisin huzuruna getirildiğinin altını çizerek okudum ve bu gerekçede, çok iddialı olarak, getirilen kanun tasarısıyla idarî vesayet yetkisinin en asgariye indirildiğini, hatta yok sayılabilecek şekle getirileceğinden yola çıkılarak bu kanun tasarısının hazırlandığını gördüm. Burada öyle iddialı cümleler var ki, Ankara'nın artık belediyeler üzerindeki yetkisi bir hayli azalacak, belediye başkanları mahallî müşterek ihtiyaçları alabildiğince özgür yerine getirecekler ve demokratik katılım son derece mükemmel hale gelecek, halkın oylarıyla seçilen belediye başkanının üzerine bugüne kadar konulmuş olan idarî vesayet yetkileri kaldırılacak ve belediye başkanları son derece demokratik bir şekilde belediye başkanlığı görevlerini sürdürecektir.

Ancak, 57 nci maddeyi okuduktan sonra, bu 57 nci maddenin ne kadar antidemokratik bir madde olduğu ve belediye başkanları üzerinde, bugüne kadar emsali görülmemiş bir şekilde idarî vesayet yetkisi getirdiği çok açık bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Bugüne kadar, hukuk literatürümüzde yer almayan ve belediye başkanlarıyla ilgili hiçbir hükmün getirilmediği, Belediyeler Kanunu Tasarısında reform olarak ortaya koyduğumuz ve idarî vesayetlerden kurtarmaya çalıştığımız belediye başkanlarının üzerine, bu kadar antidemokratik bir şekilde bir idarî vesayetin getirilmesini izah etmek o kadar zor ki. Ben isterdim ki, bu kanun tasarısıyla ilgili olarak AK Parti milletvekili arkadaşlarımızdan herhangi birisi gelip, bu maddeyle ilgili olarak, biz bunu idarî vesayet olarak görmüyoruz, dilimizin altındaki baklayı çıkarıyoruz, biz bunu bir başka maksatla, bir başka amaçla getiriyoruz şeklinde bir açıklamada bulunsun, bizim de kalbimiz müsterih olsun, biz de, belediye başkanlarına, hayır, bu idarî vesayet yetkisi değildir, belirli belediye başkanlarından korkmaktadırlar, onun için, bu madde, buraya antidemokratik bir şekilde getirilmiştir diye bir açıklamada bulunurduk.

Yine gerekçede Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartından bahsediliyor ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartındaki hükümlerin bu yasa tasarısına dahil edildiği söyleniliyor; ama, ben, araştırdım, inceledim, Avrupa'da, bütün demokratik ülkelerde, seçilmiş belediye başkanlarıyla ilgili olarak böyle antidemokratik bir uygulama yok.

Değerli milletvekilleri, içinizde, belediye başkanlığından gelen bir hayli arkadaşımız var; siz, o ilin belediye başkanı iken böyle bir karar alınacak, siz makamınızda, koltuğunuzda otururken o ilin valisi gelecek, belediyenin araçlarını, gereçlerini toplayacak, personelinin alacak ve belediyenin yapması gereken hizmetleri yapacak!.. Bir belediye başkanı bunu nasıl içine sindirebilir?! Artı, belediye imkânları yetmezse, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarından istifade edecek, harcamalarda bulunacak, daha sonra da o harcamalarla ilgili olarak, bakanlık, o il valisine ödenek gönderecek!.. Böyle antidemokratik bir uygulama olabilir mi?! Kaldı ki, yine, hukuk literatürümüzde ilk defa, adliyenin, idarî bir işle ilgili olarak, idarenin içine bizzat müdahil olması da bu maddeyle çok açık bir hüküm altına alınmıştır. Ben, buradan Sayın İçişleri Bakanımıza da sormak istiyorum: Siz, hangi araştırmanızla, incelemenizle yetkili sulh hukuk hâkimine başvuracaksınız?! Talep, İçişleri Bakanından gelecek. Sübjektif ölçüler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kandoğan, toparlayabilir misiniz.

Buyurun.

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Evet "halkın sağlık, huzur ve esenliği" deniliyor; bunlar sübjektiftir. Kimine göre huzur şöyle bir ortamda olur, kimine göre böyle bir ortamda olur; bunu, yetkili sulh hukuk mahkemesine tespit ettireceksiniz. Deminki konuşmamda da bahsettim, hep, valilerin idarî vesayetinden bahsediyordu belediye başkanlığından gelmiş bütün

arkadaşlarımız, onların idarî vesayetinden kurtulmaya çalışıyorlardı; görüşmelerimizde, sohbetlerimizde, İçişleri Komisyonunda görev aldığım zaman hep bunlar söyleniliyordu; ama, nerede bir zor iş var, nerede sıkıntılı bir iş var, yine vali devrede, yine valinin omuzları üzerinde bir yük. Hem valinin idarî vesayetinden şikâyetçi olacaksınız hem de sıkıntılı bir konu olduğunda, yine o ilin valisini çağıracaksınız; böyle, çok önemli, çok sıkıntılı bir konuda, halkın hür iradesiyle, hür oylarıyla seçilen bir belediye başkanını bir kenara bırakacaksınız, onu orada oturtacaksınız, valiyi görevlendireceksiniz!.. Daha sonra, o belediye başkanı, o işlem hallolduktan sonra o ilde, o ilçede artık belediye başkanlığı yapabilir mi arkadaşlar?! Onun halkın nezdindeki itibarının hangi seviyeye, ne kadar aşağı bir dereceye düşürüleceğinin de açıklamasını, mutlaka çok iyi düşünmek ve yapmak durumundayız.

Bu maddenin, özellikle bir reform olarak öne sürülen bu kanun tasarısına yakışmadığını, özellikle demokratikleşmenin her alanda hızla geliştiği günümüzde belediyeler üzerinde böyle antidemokratik bir uygulamanın yapılmasının Avrupa Birliği kapısını çalan bir ülkeye yakışmadığını, Avrupa Birliğine dahil ülkelerin hiçbirinde böyle bir uygulamanın olmadığını... Ancak, şöyle bir uygulama var: Avrupa Birliği ülkelerinde merkezî idareye ait bazı hizmetler mahallî idarelere verilmiş; ancak, merkezî idare kendi yetkisi içerisinde olan hizmetlerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMMET KANDOĞAN (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım, son cümlelerim...

Merkezî idarenin mahallî idareye vermiş olduğu yetkilerde bir ihmal olursa, ancak o takdirde, merkezî idarenin, sadece verdiği o yetkilere münhasır olmak üzere bir müdahalesi söz konusu; ama, bunun dışında, hiçbir demokratik ülkede böyle bir uygulamanın olmadığını altını bir kez daha çiziyor; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kandoğan.

Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen, Ordu Milletvekili Sayın Kâzım Türkmen; buyurun.

KÂZIM TÜRKMEN (Ordu) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; belediyelerin faaliyet raporu üzerinde, bir önceki maddede söz aldığım zaman, bu yasa tasarısının bir reform yasası değil, tam tersine, yerel yönetimlere yetki veriyoruz diye bir kandırmaca yasası olduğunu burada söylemiştim; çünkü, yerel yönetimlere özerklik verilmesi adı altında, son günlerde gelen yasalarla, yetkiler, tekrar, merkezî hükümette toplanıyor.

Sayın milletvekilleri, bu tasarının 57 nci maddesinde "hizmetlerin çok ciddi biçimde aksamaması halinde" deniliyor. Biz, burada kanun yapıyoruz; çok ciddi biçimde aksamaması hangi manayı ifade ediyor? Kime göre ifade ediyor? Hangi bölgeye göre ifade ediyor? Bugün, Bodrum'daki bir hizmetin çok ciddi biçimde aksamaması ile Kars'taki bir hizmetin çok ciddi biçimde aksamaması arasında o kadar çok fark var ki! Bu "çok ciddi" ibaresi, böyle bir kanun tasarısında yer aldığı zaman, bu kanun tasarısının çok ciddiyetsiz olduğu zaten ortaya çıkıyor. Kaldı ki, Sayın Bakan, bu tasarının Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeleri esnasında baştan sona kadar olayın içerisinde bulundu. Geçmiş dönemlerde bu Parlamentoda birçok görev üstlendi ve bu konuda çok tecrübeli olduğuna da inanıyorum; ama, ben, bu tasarımı, bu kadar tecrübeli bir bakanın içine sindirebildiğine inanmak istemiyorum; çünkü, burada, yerel yönetimlerin tüm özerkliğine gölge düşürülmüştür.

Bu yasalar görüşülürken, zaten, bizim asıl birimimiz olan, ara birimimiz olan, mahallî idarelerin mihenk taşı olan muhtarlıklar yok sayıldı. Şimdi, bir mahalle muhtarının, sivil bir toplum örgütünün, bir başka örgütün, hizmetlerin aksadığını gördüğü zaman hiçbir yetkisi yok. Peki, bu yetki kimin; sadece, o ilde görev yapan sayın valinin. Eğer, kendisine göre hizmetlerin aksadığına inanıyorsa, mahkeme yoluyla bir tespit yaptırarak.

Burada en önemlisi "insanların sağlığı ve esenliği" deniliyor. Şimdi, bu durumda, bu tasarı yasalaştıktan sonra -sayın valim, size- valilere bir görev düşüyor; Türkiye'deki bütün sağlık müdürlüklerini göreve çağırınız, insanların çöp konusunda hangi durumda olduğunu tespit ettiriniz. Ben, o ilde yaşayan

insanların sağlık durumunun çöpten dolayı zarar görmediği konusunda bir tek hekimin rapor vereceğine inanmıyorum. Geçmişte böyle bir sorunun olması belediyelerin kendi kabahati midir; değildir.

Sevgili milletvekilleri, zaten, şu anda, belediye başkanlarının büyük bir bölümü "bizim yetkimiz ne olacak" sorusunu sormuyor, "bizim gelirlerimiz acaba ne kadar artacak" sorusunu soruyor. Ne yazık ki, şimdi, biz, belediye gelirlerinin ne olacağını bilmeden, burada, belediyelerin yetkilerini tartişıyoruz. Gelecek olan o yetkilerle, yeni yasalarla, belediyeler, bu hizmetleri yapacak mı yapmayacak mı, bu hiç önemli değil...

şimdi, burada, diyoruz ki "bir belediye, insanların doğumundan ölümüne kadar her türlü hizmetini gören gerçek kuruluşlardır." "Ölümüne kadar" sözü son derece yanlıştır. Doğumla başlıyor; ama, ölümle bitmiyor. O hizmet ebediyen devam ediyor; çünkü, mezarlığı yapmak, ona bakmak da belediyelerin görevi. Böylesine geniş bir alanı kapsayan, son derece önemli bir görevde, o kentte yaşayan hiç kimsenin, kuruluşların, mahalledeki insanların, hatta belediye meclislerinin, belediyenin denetimiyle ilgili hiçbir yetkisi olmayacak; ama, sayın valilerin bu konuda olağanüstü yetkileri olacak!.. Yani, 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Yasada vesayet usulünü çok tartiştık; ama, bundan sonra, burada, valiler, belediyenin başında Demokles'in kılıcı gibi durarak, istediği an, istediği belediye başkanı hakkında istediği kararı alabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÂZIM TÜRKMEN (Devamla) - Biraz sonra Sayın Bakan diyecek ki, ben, böyle bir işlemi bugüne kadar yapmadım ve yaptırmam da. Sayın Bakan, siz bunu yaptırmayabilirsiniz, belki sizin tecrübeniz daha farklı; fakat, siz, burada ilelebet bakan olarak kalacak değilsiniz; ama, buradan çıkan yasanın asgarî en az yüz yıl devam edeceğini düşünmek zorundayız.

şimdi, böyle bir yasayla belediyelerimiz özerkliğe kavuşturulur demiş olmak hiç mümkün değildir, son derece yanlıştır. Böyle bir maddenin buraya geliş biçimini, özellikle İktidar Partisindeki belediye başkanlığı yapan arkadaşlarımızın içine sindirmemesi gereken bir olayla şu anda karşı karşıyayız. Böyle bir belediye başkanı, gerçek manada o kentte hizmet yapamaz; halk tarafından seçilmiştir; ama, görevden alınması sayın valilerin iki dudağının arasında kalmıştır. Dolayısıyla, bu yasanın denetim biçimi son derece yanlış ve halktan kopuktur. Bu yasanın çok uzun süre devam etmeyeceğini ben buradan söyledim. Sayın milletvekilleri, hep beraber göreceğiz; çünkü, burada öylesine bir kanun maddesi getirildi ki, birbirine 5 kilometre mesafede olan belediyeler birleştirilecek. Özellikle, İktidar Partisine mensup milletvekili arkadaşlarıma seslenmek istiyorum; doğru veya yanlıştır; bu Parlamentoda yıllar önce bir Konya Milletvekili arkadaşımız, belediyeler ruhsat verirken, mutlaka ve mutlaka jeolojik raporların da yanına eklenmesi gerektiğini söyledi, bu Meclis reddetti; ancak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN - Sayın Türkmen, lütfen toparlar mısınız.

KÂZIM TÜRKMEN (Devamla) - ...öyle bir felakete karşı karşıya kaldık ki, Allah bir daha öyle felaketi kimseye göstermesin, Marmara depreminden dört gün sonra bu Meclis toplandı bütün ruhsatlara jeolojik rapor verilmesini ekledi; ama, binlerce ölüyü verdikten sonra ekledi. Onun için, kanunlar çıkarken son derece dikkatli olmak gerekiyor. Daha sonraki yıllarda birbiriyle birleşecek hiçbir belediye, bütçesini yapamayacaktır. Karadeniz'in özellikle kıyılarında tüm belediyeler birbirine sınırdır, altından çıkmak mümkün değildir.

Onun için, bu yasa, baştan sona kadar bir reform özelliği taşıyor. Özellikle İktidar Partisi milletvekillerinin çok zor durumda kalacağını buradan kendilerine iletmek istiyorum.

Ben, bu duygularla, hepinizi selamlıyor, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAşKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Türkmen.

Madde üzerinde 2 adet önerge vardır; önergeleri, önce sırasıyla okutacağım, sonra, aykırılıklarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı Belediyeler Kanunu Tasarısının "Hizmetlerde aksama" başlığını taşıyan 57 nci maddesinin birinci ve son fıkrasındaki "sulh hukuk hâkimi" ibarelerinin "idarî yargı hâkimi" şeklinde, son fıkrasındaki "asliye hukuk mahkemesine" ibaresinin "bölge idare mahkemesine" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bülent Baratalı Türkân Miçooğulları Yaşar Tüzün

İzmir

İzmir

Bilecik

Ali Kemal Kumkumoğlu Mehmet Küçükaşık M. Âkif Hamzaçebi

İstanbul

Bursa

Trabzon

BAŞKAN - İkinci ve aykırı önergeyi okutup, işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 616 sıra sayılı kanun tasarısının 57 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sadullah Ergin M. Faruk Bayrak Abdurrahman Anık

Ankara

Şanlıurfa

Bingöl

Mehmet Emin Tutan

Mustafa Duru

Bursa

Kayseri

Madde 57.- Belediye hizmetlerinin ciddî bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayatî derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda İçişleri Bakanı, hizmetlerde meydana gelecek aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek belediye başkanından ister.

Aksama giderilemezse, söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister. Bu durumda, vali, aksaklığı öncelikle belediyenin araç, gereç, personel ve diğer kaynaklarıyla giderir. Mümkün olmadığı takdirde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarını da kullanabilir. Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o belediyenin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden belediyeye ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.

İçişleri Bakanlığının talebi üzerine sulh hukuk hâkimi tarafından alınan karara karşı ilgili belediyece asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebilir.

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SABAHATTİN YILDIZ (Muş) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hükümet katılıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe :

Belediye başkanı, belediye teşkilatının en üst amiri olarak, belediye idaresini sevk ve idare etmekten sorumludur. Hizmetlerdeki aksama, belediye başkanının bu sorumluluğuyla doğrudan ilgilidir. Merkezî idarenin hizmetlerdeki aksamanın giderilmesine ilişkin olarak duruma müdahale etmesi, belediyenin seçilmiş bir organı olan belediye başkanının görevlerine müdahale sonucunu doğuracaktır. Bu nedenle, hizmetlerdeki aksamanın giderilmesinin istenmesinin doğrudan belediye başkanının şahsına yapılması bu açıdan uygun olacaktır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, az önceki önergeyle 57 nci madde değiştirilmiş olduğundan, aynı maddede değişiklik öneren İzmir Milletvekili Sayın Bülent Baratalı ve arkadaşlarının önergesini işleme koyamıyorum.

Maddeyi, kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

58 inci maddeyi okutuyorum:

Denetimle ilgili diğer hükümler

MADDE 58.- Denetimin yapılması ve faaliyet raporunun hazırlanması hususunda bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile diğer kanunların ilgili hükümleri uygulanır.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına söz isteyen, Adana Milletvekili Sayın Kemal Sağ; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KEMAL SAĞ (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 616 sıra sayılı Belediyeler Yasası Tasarısının "Denetimle ilgili diğer hükümler" başlıklı 58 inci maddesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsım adına görüşmelerimi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, ben, denetim kökenli bir milletvekili olarak, bugüne kadar yaptığım denetimle ilgili tüm konuşmalarımda, teftiş ve denetimin fonksiyonlarını, ülke için önem ve gerekliliğini, yolsuzlukla mücadeleden dem vurduğu halde hükümetin bu konuya göstermelik olarak girdiğini, aslında, bu gizemli terimlerin arkasına sığınarak kendi yandaşlarını aklamaya çalıştığını, bu tür çalışmaların bir gün gelip bumerang gibi sizi de bulacağını, teftiş kurullarını kaldırmaktan vazgeçmenizi, bir gün basit bir yolsuzluğu ortaya çıkarmak için bile bir uzman bulamayacağımızı defalarca belirtmiştim.

Sayın milletvekilleri, denetimi iyileştirelim, daha teknik imkânlarla donatalım; ama, denetimi kaldırmaktan, fonksiyonlarını hiçe saymaktan, kamu ortamını yolsuzluklara, hırsızlıklara uygun bir hale getirmekten lütfen artık vazgeçelim.

Siz AKP'li dostlarımız, kafaya koymuşsunuz, Türkiye'de denetimi kaldırmaya çalışıyorsunuz. Haa, bunu başaramazsanız da, hiç olmazsa, denetimin etki ve fonksiyonlarını yok etmeye, en azından, sadece görüntü olarak denetimin kalmasına rıza göstereceksiniz.

İl özel idarelerinde olduğu gibi, belediyelerde de mevcut denetim yapısı üçlü bir özellik arz etmektedir. Mülkiye müfettişleri ve mahallî idareler kontrolörlerinin gerçekleştirdiği denetim, yolsuzlukların yaşanmasında hem caydırıcı etki yapmakta hem de bir yolsuzluk varsa, ilgililerinin hesap vermesinin önünü açmaktadır.

Denetimin ikinci ayağını oluşturan Sayıştay ise, yıllık hesapları incelemektedir. Sayıştayın, bir yerel yönetim organı olan belediyeleri denetleme işlevini tam olarak yerine getirmesini beklemek mümkün değildir. Sayıştayın güçlendirileceğini söylüyorsunuz. Peki, nasıl olacak bu?

Siz, şu anda bile, Sayıştay üye seçimleri için belirlenen aday adaylarını beğenmiyorsunuz diye, yasayı değiştirmeyi düşünüyorsunuz, herhalde denetimleri de bu mantıkla yatırmayı planlıyorsunuz. Yani, önce siyaseti sok, sonra bu doğrultuda denetim yaptır

Değerli dostlarım, bu gidişle, bu mantıkla hem ülkenin hem de sizin sonunuzu merak ediyorum. Lütfen, kılavuzlarınızı doğru seçiniz.

Siyasallaşmış bir Sayıştayın yapacağı veya yaptıracığı denetimler, yolsuzlukları önlemekte, ortaya çıkarmakta ne derece etkili olabilir?..

Belediyelerde, denetimin üçüncü ayağı içdenetimdir. Bunun sakıncalarını da yine daha önceki konuşmalarımda defalarca belirtmiştim.

Tüm bu nedenlerle, üçlü denetim yapısında bile zaman zaman yolsuzluk iddialarının gündeme geldiği bir süreçte, yasadaki denetim tanımında ve madde gerekçesinde belirtildiği, denetimi sadece performans denetimine indirgemek çok büyük bir eksikliktir.

Sayın milletvekilleri, bu kanun, sanki, yangından mal kaçırır gibi çıkarılıyor. Lütfen, elinizdeki yasa tasarısına bir bakar mısınız... Madde gerekçeleri

kaymış, gerekçeler ilgisiz maddelere işaret ediyor. Sadece madde 51'den itibaren baksanız bile, hiçbir gerekçe, aynı numaralı maddeyle uyumuyor. Bu yasa tasarısı, biliyoruz ki, biz ne dersek diyelim, ne kadar hata ve yanlış olduğunu ortaya koyarsak koyalım, fark etmiyor, AKP'nin oylarıyla bu Genel Kuruldan geçecektir.

Temel hatadan vazgeçmeye niyetiniz yok, bari bu açık maddî hataları görün. Yoksa, kamuoyu, vizyonunuz hakkında değişik görüşlere sahip olabilir

Bu madde hükmüne göre, denetimin yapılması ve faaliyet raporlarının hazırlanması hususunda hüküm bulunmayan durumlarda Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Yasası hükümleri uygulanacaktır.

Söz bu yasadaki açılmışken birkaç şey söylemek istiyorum. Bu yasa tasarısıyla, Maliye Bakanlığının malî yönetim sürecindeki rolü zayıflatılmış, malî denetim sürecindeki rolü ise neredeyse ortadan kaldırılmıştır. Öte yandan, Maliye Bakanlığının yetkileri, AB standartları öne sürülerek kısıtlanırken, Hazine ve DPT Müsteşarlıklarına AB standardının üzerinde yetkiler tanınmıştır.

İşin daha kötü tarafı, Maliye Bakanlığına, yeni sistemin zaafalarını giderebilecek müdahale yetkisi dahi tanınmamıştır. Hal böyleyken, şimdi tutuyorsunuz, il özel idarelerinin ve belediyelerin denetimine ilişkin boşluklarda bu yasayı referans gösteriyorsunuz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu ana kadar çıkarmakta olduğumuz kamu yönetimine ilişkin temel yasadaki denetimle ilgili son maddeyi görüşüyoruz. Şimdi, teftiş kurullarını ve denetimi kaldırmakta kararlı gözüken siz değerli AKP'li dostlarımıza, son kez, tarihî bir sorumluluğu hatırlatarak, teftiş kurullarının önemini bir kez daha vurgulayıp, en azından Türk bürokrasi geçmişinde gerçekten hayatî önemi haiz olan Maliye Teftiş Kurulu, Mülkiye Teftiş Kurulu, Adliye Teftiş Kurulu gibi temel nitelikteki bazı teftiş kurullarının kaldırılmamasını talep ediyorum.

Kamu Yönetimi Temel Yasası Tasarısında kurumlararası, uluslararası ve organize nitelik taşıyan denetimler ile yolsuzluk denetimlerinin nasıl yapılacağı düzenlenmediği gibi, malî denetim konusunda uluslararası uygulamalara uymayan bir sistem öngörülmektedir.

Müfettişlik kurumunun kaldırılması ve yerine, üst yöneticinin emir ve talimatına bağlı içdenetçilik sisteminin kurulması, ülkemizin öncelikli ihtiyacı olan ve üzerinde geniş bir toplumsal mutabakat sağlanan yolsuzlukla mücadelede büyük bir darbe indirecektir.

Atanmalarındaki sürecin doğal bir sonucu olarak, içdenetçilerin siyasal iktidarların etkisinden uzak, bağımsız ve yansız bir denetim yapmaları kesinlikle mümkün değildir. İçdenetçilerin yapacağı iş, tasarıda da olduğu gibi, danışmanlık faaliyetini aşamayacaktır. Aksi, eşyanın tabiatına aykırıdır.

Günümüzdeki karmaşık ekonomik yapı, malî suçların da karmaşık hale gelmesine yol açmıştır. Örneğin, haksız bir katmadeğer vergisi iadesi olayında veya bir gümrük kaçakçılığında, karapara aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve memurlar tarafından işlenen rüşvet ve görevi kötüye kullanma suçları bir arada olabilmektedir. Bu tür suçlar, suç örgütleri tarafından organize edilerek, birden çok şehir ve birden çok ülkede kurulan şirketler tarafından müştereken yürütülmektedir. Ne düşündüğünüzü doğrusu merak ediyorum; sadece içdenetçiler ya da bizzat yöneticiler tarafından yapılması öngörülen denetimle, bu tür çokyönlü suçların açığa çıkarılması veya yargılama aşamasına getirilmesi mümkün müdür sayın milletvekilleri?!

Müfettişler, usulsüzlük ve yolsuzluklara karşı önleyici fonksiyon olarak caydırıcı durumdadırlar. Örneğin, maliye müfettişlerinin hiçbir siyasî ve bürokratik baskı altında kalmadan bağımsız çalışma anlayışları herkesin malumudur. Kazanılan bu haklı şöhret, tek başına bile muhtemel bir yolsuzluğun ve usulsüzlüğün önündeki en büyük engel olarak durmaktadır.

Yöneticilerin aynı zamanda denetim işlerinin de olması normaldir. Ancak, teftiş kurulları, bağımsız nitelikleriyle, yöneticilerin denetimini de yapmaktadırlar. Doğaldır ki, üst yöneticilerin de içerisinde olduğu yolsuzluklar, ancak, üst yöneticilerden bağımsız olarak çalışan denetim elemanları tarafından ortaya çıkarılabilir.

Kamu yönetimine ilişkin kanun tasarılarının bu şekilleriyle kabul edilmesi halinde, organize şekilde işlenen, bazen de global yönü bulunan hayalî ihracat, ihale yolsuzlukları, gümrük kaçakçılığı gibi toplumun vicdanında büyük tahribat yaratan suçların soruşturulmasında ciddî bir boşluk doğacaktır.

Daha önce belirttiğim gibi, ABD'de yaşanan 11 Eylül saldırılarının arkasından tüm dünyada gelişen yeni güvenlik ve savunma konsepti içerisinde, uluslararası terör örgütlerinin finansal kaynaklarının tespit edilmesi, terörü besleyen kaynakların kesilmesi, öncelikli tartışmalardan birisi haline gelmiştir. Bu tartışmaların ortak sonuçlarından biri, ulusal ve uluslararası düzeyde finansal hareketlerin ve ekonomik faaliyetlerin her yönü hakkında bilgi ve istihbarat sahibi olan veya ulaşma yeteneğini haiz olan kadrolara duyulan ihtiyacın vurgulanmasıdır.

Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Yasasının 63 üncü maddesinde "rehberlik ve danışmanlık faaliyeti" olarak tanımlanan içdenetim ve bunu yapacak içdenetçilerle terörün malî kaynaklarına nüfuz etmenin zorluğu, hatta, imkânsızlığı ortadadır. Bu yasa tasarısını hazırlayanlara bir kez daha sormak istiyorum: Kendi bakanlığının sınırlı işlemleri dışında bir perspektifi olmayan, danışman niteliğindeki içdenetçilerin, uluslararası nitelikteki karapara ve suç organizasyonlarıyla nasıl mücadele edeceklerini açıklayabilir misiniz?

Getirilen içdenetim ve içdenetçilik sisteminin en büyük sıkıntılarından bir tanesi de, farklı bakanlık memurlarınca işlenen müşterek suçların yöneticiler ve içdenetçiler tarafından soruşturulmasındaki zorluktur. Ayrıca, üst yöneticiler tarafından işlenen suçların nasıl soruşturulacağı da hâlâ belli değildir.

Usulsüzlüklerin ve yolsuzlukların toplumun ahlakî değerlerini erozyona uğrattığı bir dönemde devletin devlet olmaktan kaynaklanan denetim fonksiyonunu yerine getiren profesyonel ve bağımsız müfettişlere, bugün, her zaman olduğundan daha fazla ihtiyaç vardır.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısıyla öngörülen ve gerek Özel İdare gerekse Belediyeler Yasası Tasarılarında belirtilen denetim sisteminde, devletin yolsuzlukla mücadele fonksiyonu sahipsiz ve eksik kalmaktadır. Bu nedenle, yolsuzluklarla mücadelede önemli görevler ifa eden bakanlık teftiş kurullarının, tasarıda öngörülen denetim sisteminin tamamlayıcısı olarak muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Yüce Heyetinizin huzurunda, Anamuhalefet Partisi adına, bu konudaki uyarı görevimizi bir kez daha, yerine getirdiğimiz inancıyla, İktidar Partisinin bu çok önemli yanıltan dönmesi gerektiğini bir kez daha hatırlatıyor, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sağ.

Buyurun Sayın Bakan.(AK Parti sıralarından alkışlar)

İÇİŞLERİ BAKANI ABDÜLKADİR AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; gecenin bu saatinde huzurlarınızdayız. Zamanınızı fazla almayacağım, uzun süreden beri çalışıyoruz.

Şimdi, denetimle ilgili, burada konuşan Değerli Milletvekili arkadaşımız Hakkı Ülkü Beyefendi, mülkiye müfettişleriyle ilgili gerçekten sitayişkâr laflar etti, teşekkür ediyoruz; ama, bunun yanında, mahallî idareler kontrolörlerinden bahsederken, hiç de hoş olmayan şeyler söyledi. Öncelikle, burada bulunmayan, yasal olarak bulunması mümkün olmayan kişilerle ilgili laf söylenmesi şık olmasa gerek. Kaldı ki, bu arkadaşlarımız büyük bir cami, grup; içlerinden bir iki kişi hata yapmış olabilir; bu hatayı genelleyerek bütün o camiayı karalamak veya o hatayı bütün camiaya mal etmek de yanlış olur. Öyle zann ediyorum ki, o yanlış yapan, hata yapan arkadaş da, yapmış olduğunun karşılığında gerekli cezayı görmüştür. Bu arkadaşlarımız da, aynen mülkiye müfettişlerimiz gibi, ilçe ve beldelerde denetim yapan, rehberlik yapan, yol gösteren, soruşturma yapan arkadaşlarımızdır, Bakanlığımızın prensiplerine, yasalara uygun şekilde görev yapan arkadaşlarımızdır. Yanlış yapan, hangi gruptan, hangi kamu görevlisi olursa olsun, zaten ilgili kurum tarafından da cezalandırılmaktadır.

Bunu belirttikten sonra, yine burada 57 nci maddeyle ilgili konuşan değerli arkadaşım Sayın Türkmen, valilerin vesayet yetkisinin çok artırıldığından bahsettiler. Değerli arkadaşlarım, bakın, olay burada şu: Belediye

hizmetlerinin ciddî bir şekilde aksatıldığı, bununla halkın huzur, esenlik ve sağlığının tehlike arz ettiği durumlar meydana çıkarsa ne olabilir? Bir belde yığınlarla çöp, kaldırılmıyor. Çevre kirliliği alabildiğine büyük boyutlara ulaşmış ve halkın sağlığını etkileyen kaçak et kesimi, sokaklarda dolaşan başıboş köpeklerin artması, yine halk sağlığını tehdit eden bir durum. Bu gibi haller vukuunda -valiler değil bakın burada- İçişleri Bakanı yine idarî yetkiyi kullanmıyor, olayı yargıya tespit ettiriyor. Sülh hukuk hâkimi, tespitiyle, evet, bu iddia ettiğiniz olaylar vardır, halkın sağlığı, esenliği, huzuru ciddî bir şekilde tehdit ediliyor derse, o zaman İçişleri Bakanı ne yapıyor; iki durum var; bir, ilgili belediyeyi ikaz ediyor, diyor ki, bu işi, git, yap; iki, eğer yapmazsa belediye bu hizmeti, o zaman valiye talimat veriyor, sen yap diyor. Burada vali kendiliğinden harekete geçmiyor, vali gidip olaya el koymuyor, vali gidip mahkemeye müracaat etmiyor. Bu olaylar muhtardan olur, sivil toplum örgütlerinden olur. Bakanlığa intikal edince yargıya tespit ettiriyor. Yargı kararından sonra bakanlık veya bakan harekete geçiyor, belediyeye ve valiye talimat veriyor.

Ben bunları arz etmek istedim. Hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime 2 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 01.39

SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 01.41

BAŞKAN : Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Mevlüt AKGÜN (Karaman)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 111 inci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

616 sıra sayılı kanun tasarısının müzakeresine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

6. - Belediyeler Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum, İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/766) (S. Sayısı: 616) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet?.. Yok.

Diğer işlere geçsek bile, Komisyon ve Hükümetin bulunamayacağı anlaşıldığından, kanun tasarısı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için, 8 Temmuz 2004 Perşembe günü, alınan karar gereğince, saat 14.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 01.42